

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการการศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบ
ที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง
อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

โดย

นายชันธนรัมย์ ดำเหลือ และคณะ

30 มีนาคม 2553

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการการศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบ
ที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง
อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

โดย

นายชันธรมย์ ดำเหลื่อ และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ชุดโครงการวิจัยท้องถิ่น

รายงานฉบับสมบูรณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โครงการการศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน

บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ

คณะผู้วิจัย

1. นายชันนรมย์ คำเหลื่อ	กำนันตำบลโคกก่ง
2. นายศิริสรณ์ พลราชม	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโคกก่ง
3. นายจันทกรานต์ บุญโสม	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโคกก่ง
4. นางนพวรรณ บุญโสม	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโคกก่ง
5. นายเรืองเดช คำแพง	พนักงานราชการ โรงเรียนบ้านโคกก่ง
6. นางสาวณัญณี หุเพชร	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนบ้านโคกก่ง
7. นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ	พนักงานราชการประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
8. นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ	พนักงานราชการ โรงเรียนบ้านพุทธรักษา
9. นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์	นักวิชาการสาธารณสุข สถานีอนามัยโคกก่ง
10. นายบรรหาร ทองไข	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง
11. นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์	เลขานายองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง
12. นายแสงมณี ดิณะรัตน์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง
13. นายจันทา แสนทวีสุข	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลโคกก่ง
14. นายสมชาย พลอาจ	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าว
15. นายประสาน สีวัง	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าว
16. นางอนุสิทธิ์ สีวัง	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าว
17. นายจำเริญ สุขสานต์	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าว ขางพารา
18. นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์	เกษตรกรผู้ปลูก ข้าว ขางพารา
19. นายเสมืองทอง คำแพง	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าว ขางพารา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

เอกสารรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดอำนาจเจริญ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อ รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เอกสารฉบับนี้ได้รวบรวมข้อมูลสภาพพื้นที่ สภาพทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ ระบบกรรมสิทธิ์ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพปัญหาของชุมชน และสรุปผลการดำเนินการวิจัยและข้อเสนอแนะ ทีมวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและเป็นแนวทางในการทำวิจัยชุมชนในครั้งต่อไป

ทีมวิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล.....	1
คำถามวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์.....	2
กลุ่มเป้าหมาย.....	2
พื้นที่การศึกษา.....	2
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
งบประมาณ.....	3
2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	4
บริบทชุมชน.....	4
สภาพพื้นที่.....	4
สภาพทางสังคม.....	9
ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์	23
3 กระบวนการดำเนินงานวิจัย.....	35
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
สรุปกิจกรรมดำเนินการ.....	36
4 ผลการวิจัย.....	132
สรุปการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องประเพณีชุมชนด้านการเกษตร.....	132
การตั้งหมู่บ้าน.....	132
ด้านวิถีการดำเนินชีวิตและความเชื่อต่างๆ.....	132
สรุปการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประเพณีชุมชน.....	133
สรุปการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การปลูกมันสำปะหลัง.....	138
สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำนา.....	144
สรุปแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา.....	152
ผลกระทบต่อ ป่า น้ำ ดิน	159
ผลกระทบต่อน้ำ	166
ผลกระทบต่อดิน	166

	ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน	167
	ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ การลงทุน การประกอบการ	173
	วิเคราะห์การลงทุนการทำนา ไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา	174
	สรุปแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ.....	177
	ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง.....	187
	การเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	189
	ผลที่เกิดขึ้นกับทิมวิจัย	190
	ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน.....	191
5	สรุปและอภิปรายผล.....	192
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	192
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	192
	ประวัติชุมชนด้านการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....	192
	สาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไขและผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตบ้าน โคกก่ง.....	196
	ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์จากการศึกษา.....	197
	แนวทางในการพัฒนารูปแบบการทำเกษตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน โคกก่ง ภายใต	
	สถานการณ์จากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์.....	204
	การเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	205
	ข้อเสนอแนะ.....	206
	ข้อเสนอแนะแนวทางเรื่องที่ทำในอนาคต.....	206
	บทเรียนที่ได้รับจากงานวิจัย.....	206
	ภาคผนวก.....	208

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ชุมชนบ้านโคกก่ง หมู่ 1 ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ มีประชากรทั้งหมด 576 คน ชาย 269 คน หญิง 307 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 116 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย 33,029.96 บาท /ครอบครัว/ปี ประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร รับราชการ และค้าขาย ชุมชนบ้านโคกก่งมีทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้ ลำห้วยถ่ม ที่ไหลผ่านผ่านหมู่บ้านใช้ประโยชน์หล่อเลี้ยงพื้นที่เกษตรกรรม ห่างจากชุมชนไปทางทิศตะวันออกประมาณ 4 กิโลเมตร มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน เป็นแหล่งหล่อเลี้ยงชีวิตของชุมชนโคกก่ง ในการทำมาหากินจับปลาเลี้ยงชีพ มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ คือ น้ำตกตาดใหญ่ วัฒนธรรมและประเพณีของคนในชุมชน ชาวบ้านจะนับถือศรัทธาบูชา เจ้าปู่อังคะฮาด ถ้ามีคนจากถิ่นอื่นเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จะต้องแจ้งเจ้าปู่อังคะฮาดให้ทราบโดยผ่านทางร่างทรง ผู้มาอยู่ใหม่จะอยู่เย็นเป็นสุข ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ คือ บุญเดือนสาม บุญพระเวสสันดร บุญข้าวจี่ บุญบั้งไฟ วิถีชีวิตชาวบ้านพึ่งพาธรรมชาติ ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การทำการเกษตรของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกก่งเป็นการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นราบ สลับกับพื้นที่ป่าโคก และภูเขาสูงเล็ก ๆ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ มันสำปะหลัง ยางพารา ทุเรียนปัดส ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว เมื่อประมาณ 15 ปี ที่ผ่านมา การทำการเกษตรเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เริ่มจากชาวบ้านซื้อรถไถนาเดินตามมาใช้ในไร่นา ชาวบ้านเริ่มขยายพื้นที่ทำนา เมื่อราคาข้าวสูงขึ้น (ข้าวหอมมะลิ) โดยการบุกเบิกพื้นที่หัวไร่ปลายนา ทำเป็นที่นา ถากถางป่าเพื่อขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเมื่อราคามันสำปะหลังสูงขึ้น และปลูกยางพาราเมื่อราคายางพาราสูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น การทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ การนำปุ๋ยเคมีเข้ามาใช้มีผลคือ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่ม มีสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน ป้องกันการซื้อที่ดินจากนายทุน ผลผลิตเพิ่มขึ้น ประหยัดเวลา ผลเสียคือ การใช้ต้นทุนและแรงงานเพิ่มขึ้น การบุกรุกถางป่ามีมากขึ้น ทรัพยากรดินเสื่อมคุณภาพจากการปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่เดิมซ้ำ ๆ หนี้สินเพิ่มขึ้นจากการลงทุนขยายพื้นที่ปรับพื้นที่ ซื้อพันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี สารเคมีตกค้างในดิน และน้ำ ผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี มีการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่ สังคมขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตัวใครตัวมัน เปลี่ยนวิถีการผลิตแบบเพื่อกินเพื่ออยู่ มาเป็นผลิตเพื่อขาย ขาดความร่วมมือในงานขนบธรรมเนียมประเพณี

จากปัญหาดังกล่าวทีมผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อศึกษาหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรเพื่อการค้า แทนการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง และให้ชุมชนตระหนักถึงความร่วมมือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

คำถามวิจัย

สาเหตุ เงื่อนไข ผลกระทบ รูปแบบการเกษตรทางเลือกที่เหมาะสมในการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติชุมชนด้านการเกษตร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไข และผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิต

บ้านโคกก่ง

3. เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบกระบวนการทำการเกษตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับชุมชนโคกก่ง ภายใต้อาณัติจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ (กรณีศึกษาสวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง นาข้าว)

กลุ่มเป้าหมาย

ชาวบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญทุกครอบครัว จำนวน 116 ครอบครัว

พื้นที่ศึกษา

บ้านโคกก่ง หมู่ 1 ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. เปิดเวทีชี้แจงทำความเข้าใจโครงการวิจัย
2. ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือน
3. เวทีออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลชุมชน เตรียมทีมงาน แบ่งบทบาทหน้าที่
4. เก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร ผลกระทบด้านการเกษตรเชิงพาณิชย์ จากอดีต

จนถึงปัจจุบัน

5. เก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลวิเคราะห์ข้อมูล

6. เก็บข้อมูลระบบการผลิต และผลกระทบด้านการเกษตรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า ผลการศึกษาวิจัย
8. เปิดเวที ระดม ข้อคิดเห็น แนวทางในการพัฒนากระบวนการการทำเกษตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้าน โลกก่ง
9. กิจกรรมทำการเกษตรผสมผสานให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน
10. สรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน
11. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนด้านการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ได้ข้อมูลสาเหตุปัจจัยเงื่อนไขและผลกระทบเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตบ้าน โลกก่ง
3. ได้แนวทาง รูปแบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต

งบประมาณ

ในวงเงิน 275,400.00 บาท (สองแสนเจ็ดหมื่นห้าพันสี่ร้อยบาท) แยกเป็นหมวดได้ดังนี้

ค่าตอบแทน	90,000.00	บาท
ค่าใช้สอย	175,400.00	บาท
ค่าวัสดุ	10,000.00	บาท
รวมทั้งสิ้น	275,400.00	บาท
แบ่งจ่ายเงิน	ทั้งหมด 3 งวด	
งวดที่ 1	จำนวน 155,500.00 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นห้าพันห้าร้อยบาท)	
	จ่ายภายใน 30 วัน หลังจากวันลงนามในสัญญา	
งวดที่ 2	จำนวน 104,900.00 บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นเก้าร้อยบาท)	
	จ่ายภายใน 30 วัน หลังจากผู้ให้ทุนเห็นชอบกับรายงานการเงิน และ	
	รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 1 (จำนวน 3 เล่ม)	
งวดที่ 3	จำนวน 15,000 บาท (หนึ่งหมื่นห้าร้อยบาท)	
	จ่ายภายใน 30 วัน หลังจากผู้ให้ทุนเห็นชอบกับรายงานการเงินและ	
	รายงานฉบับสมบูรณ์ ฉบับที่ 1 (จำนวน 5 เล่ม)	

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

บริบทชุมชน

1. สภาพพื้นที่

1.1 ประวัติศาสตร์ชุมชน

เหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต – ปัจจุบัน (จากหนังสือรวมเรื่องน่ารู้และประวัติบ้านโคกก่ง รวม
รวมโดย พระอาจารย์สมพงษ์ จันทูปโม 2519) สามารถแบ่งเป็นช่วงได้ 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2320 – 2420)

ชาวบ้านโคกก่งเป็นชาวผู้ไทย ได้อพยพจากเมืองเซโปนประเทศลาวข้ามแม่น้ำโขง
มาตั้งถิ่นฐานที่ดงบังอี มีนายมหาวงศ์ , นายกวน เมืองแสน , นายพรมบุตร นายศรีวงศ์สา และ
นายโคตรได้ชักชวนกันมาตั้งบ้านชั่วคราวที่บริเวณใกล้ลำห้วยถ่มเรียกชื่อว่าบ้านโนนก่ง 5-6 ปี
ต่อมา บ้านโนนก่งเกิดหิวอดโรค ได้อพยพหนีมาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณทุ่งจีเสื่อ ห่างจากที่
เดิมมาทางทิศตะวันออก 1 กิโลเมตร 6-7 ปี ต่อมา เกิดอัคคีภัยซึ่งเกิดจากไฟฟ้าลูกกลมมาทำให้
บ้านเรือนเสียหาย บางครอบครัวได้ย้ายมาอยู่บริเวณบ้านโคกก่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2326 ทางราชการได้ประกาศยุบเมืองคำเขื่อนแก้วเดิม มาตั้งที่บ้านโคกก่ง ท้าว
ปาว (อาญาหลวง) ได้มีบัญชาสั่งท้าวราชบุตร อยู่บ้านนาสะเม้ง ต. นาสะเม้ง อ.คอนตาล จ.
นครพนม ท้าวอุปฮาด บ้านก้ำปี ต. ลือ อ. พนา จ. อุบลราชธานี ท้าวราชวงศ์ บ้านปลีกช่อง ไป
รวมกันอยู่ที่บ้านโคกก่ง แห่งเดียว แล้วอาญาหลวงจึงให้แต่งตั้งคนในบ้านโคกก่ง เป็นผู้ทำงาน
ราชการ เรียกว่า มหิราช เมืองแสน เมืองจันทร์ เมืองซ้าย เมืองขวา นอกจากนั้นยังสร้างคุกไว้
ขังนักโทษ แต่งตั้งพระศรีวรราช เป็นผู้ตัดสินคดีความ ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองประมาณ 50 ปีเศษ

เมื่อ พ.ศ. 2370 ต่อมาทางราชการได้ตั้งอาญาหลวงใหม่ ขึ้นว่าราชการต่อไป อยู่
ประมาณ 70 กว่าปี

ระยะที่ 2 (ปี 2420 – 2482)

บ้านเมืองเกิดโศกนาฏกรรมข้าวมิณญูผิบาป ผู้คนเชื่อว่าหินแะ (หินลูกรัง) จะเป็นเงิน
เป็นทอง ควายคู่ ควายตัวผู้ที่มีเขาสั้นจะเป็นยักษ์ไซ โใบแพง (ใบไม้ชนิดหนึ่ง) จะเกิดเป็นผ้าผ่อน
ท่อนสไบ เป็นข้าวลือมาจากอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ชาวบ้านโคกก่งก็เชื่อตามไปด้วย

เมื่อ พ.ศ. 2430 ทางราชการได้ยกฐานะบ้านโคกก่ง เป็นตำบลโคกก่ง ท่านขุนจำปา ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันตำบลโคกก่ง ได้ตั้งโรงเรียนขึ้นที่วัดบ้านโคกก่ง และท่านได้เป็นกำนัน อยู่ได้ 38 ปี

พ.ศ. 2468 ทางราชการประกาศยุบตำบลโคกก่ง ไปขึ้นกับตำบลคำเขื่อนแก้ว(อยู่ใน เขตอำเภอชานุมาน จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาปี 2536 ตั้งจังหวัดอำนาจเจริญจึงอยู่ในเขต ปกครองของจังหวัดอำนาจเจริญ) ต่อมานายโพธิสาร ไชยดี ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน จนถึง พ.ศ. 2482 ระหว่างดำรงตำแหน่งได้ร่วมมือกับชาวบ้านปฏิสังขรณ์วัดวาอารามให้เจริญขึ้น และ ทำการจัดสรรที่ดินให้กับชาวบ้าน

ระยะที่ 3 (ปี พ.ศ. 2483 – ปัจจุบัน)

เมื่อปี พ.ศ. 2483 ทางราชการได้ยกฐานะบ้านโคกก่งขึ้นเป็นตำบลอีกครั้งหนึ่ง มี นายบัวลา ไชยดี เป็นกำนัน มีหมู่บ้านในเขตตำบล 5 หมู่บ้าน ได้ปกครองตำบลให้มีความ เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก อยู่ในตำแหน่งจนครบเกษียณในพ.ศ. 2515

เมื่อปี พ.ศ. 2516 นายจุมคำ ศรีชาเขมร ได้รับเลือกจากราษฎรให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นกำนันตำบลโคกก่ง ได้ร่วมกันกับชาวบ้านบูรณปฏิสังขรณ์ พระอุโบสถ วัดศรีวิไล ดำเนินงานอยู่ 3 ปี จึงแล้วเสร็จ

เมื่อปี พ.ศ. 2519 นายจุมคำ ศรีชาเขมร ได้ลาออกจากตำแหน่งกำนันตำบลโคกก่ง ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2519 ทางราชการจึงมีประกาศให้มีการเลือกตั้งกำนันแทนตำแหน่งที่ว่างลง

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2519 นายจาว ศรีรัมย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ประมาณ 15 วัน และได้รับเลือกตั้งเป็นกำนัน ตำบลโคกก่ง จนถึง พ.ศ. 2522 จึงได้ลาออกจาก ตำแหน่งกำนัน ไปประกอบอาชีพส่วนตัว ดังนั้นตำแหน่งกำนันใน ตำบลโคกก่ง จึงว่างลงอีก ครั้งหนึ่ง

เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 ทางราชการได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งแทน ตำแหน่งที่ว่างลง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ นายชันชนรมย์ คำเหลื่อ ได้ดำรงตำแหน่งกำนัน ตำบลโคกก่ง จากปี พ.ศ. 2522 – ปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 นายชันชนรมย์ คำเหลื่อ กำนัน ตำบลโคกก่ง ได้รับรางวัล กำนันชอคเยี่ยมระดับจังหวัด (รางวัลแหวนทองคำ) หลังจากนั้นได้พัฒนาบ้านเมืองอยู่โดย ตลอด จนได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดหมู่บ้าน อพป. ระดับจังหวัด และเป็นผู้นำชาวบ้านพัฒนา หมู่บ้านมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

การเทียบเคียงกับประวัติชนเผ่าภูไทหมู่บ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน

ประวัติบ้านคำเคือย (ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ) ชาวภูไท (จากเอกสาร ร. 3 จ.ศ. 1206 เลขที่ 58 หอสมุดแห่งชาติ) คำว่า “ ผู้ไทย ” บางท่านมักเขียนว่า “ ภูไท ” แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานเขียนว่า “ ผู้ไทย ” ถิ่นฐานเดิมของชาวผู้ไทย เดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทยและแคว้นสิบสองปันนา (ดินแดนส่วนเหนือของลาวและเวียตนามซึ่งติดต่อกับส่วนใต้ของประเทศจีน) เดิมชาวผู้ไทยแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ

1. ผู้ไทยดำ มีอยู่ 8 เมือง นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำและสีคราม
2. ผู้ไทยขาว มีอยู่ 4 เมือง อยู่ใกล้ชิดกับชายแดนจีน จึงนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว

เมืองวัง เมืองตะโปน (เซโปน) เป็นถิ่นกำเนิดของชาวผู้ไทยในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ดินแดนลาว) ก่อนที่จะอพยพเข้ามาในภาคอีสานปัจจุบัน ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อตอนเจ้ากรุงอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์เป็นกบฏต่อกรุงเทพ ใน พ.ศ. 2369 ต่อมาเมื่อกองทัพไทยยกข้ามแม่น้ำโขงไปปราบปรามจนสงบราบคาบแล้ว ทางกรุงเทพฯ จึงมีนโยบายจะอพยพชาวผู้ไทยจากเมืองวัง เมืองตะโปน จากชายแดนของพระราชอาณาเขต ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับชายแดนญวน ให้ข้ามโขงมาตั้งถิ่นฐานทางฝั่งขวาแม่น้ำโขง(ภาคอีสาน)ให้มากที่สุดเพื่อความปลอดภัยมิให้เป็นกำลังแก่นครเวียงจันทน์ และฝ่ายญวนอีกต่อไป จึงได้กวาดต้อนผู้คนซึ่งเป็นชาวผู้ไทยจากเมืองวัง เมืองตะโปน เมืองพิน เมืองนอง เมืองคำฮ้อ คำเขิว ซึ่งอยู่ในแขวงสะหวันเขต ประเทศลาวปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของพระราชอาณาจักรไทยอยู่ในขณะนั้นให้ข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งบ้านเมืองทางฝั่งขวาในเขตเมืองกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

เมืองคำเขื่อนแก้ว (ปัจจุบันเป็นบ้านคำแก้ว – เมืองเก่า ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ) ตั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทยที่อพยพมาจากเมืองวัง จำนวน 1317 คน ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบ้านคำเขื่อนแก้วเขตเมืองเขมราฐ

ซึ่งประวัติของเมืองคำเขื่อนแก้วนี้สัมพันธ์กับประวัติชาวผู้ไทยที่อยู่ในเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (มีหมู่บ้านชื่อว่า บ้านโคกก่งเหมือนกัน) อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งล้วนแล้วอพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงรัชกาลที่ 3 ปี พ.ศ. 2387 เป็นไปได้ว่า ชาวผู้ไทยบ้านโคกก่ง จะอพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกัน หรืออีกอย่างหนึ่งชาวผู้ไทยบ้านโคกก่ง อาจจะอพยพเข้ามาก่อนหน้านี้แล้ว

1.2 ที่ตั้ง – อาณาเขต - แผนที่

1.2.1 ที่ตั้ง

บ้านโคกก่ง ตั้งอยู่ในเขตปกครองของตำบลโคกก่ง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดอำนาจเจริญ ทางทิศใต้ของอำเภอลำลูกเกด จังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 30 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอลำลูกเกด ประมาณ 20 กิโลเมตร ตัวจังหวัดอำนาจเจริญประมาณ 65 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดมุกดาหาร 64 กิโลเมตร อยู่ห่างจากแม่น้ำโขง 4 กิโลเมตร

1.2.2 อาณาเขต

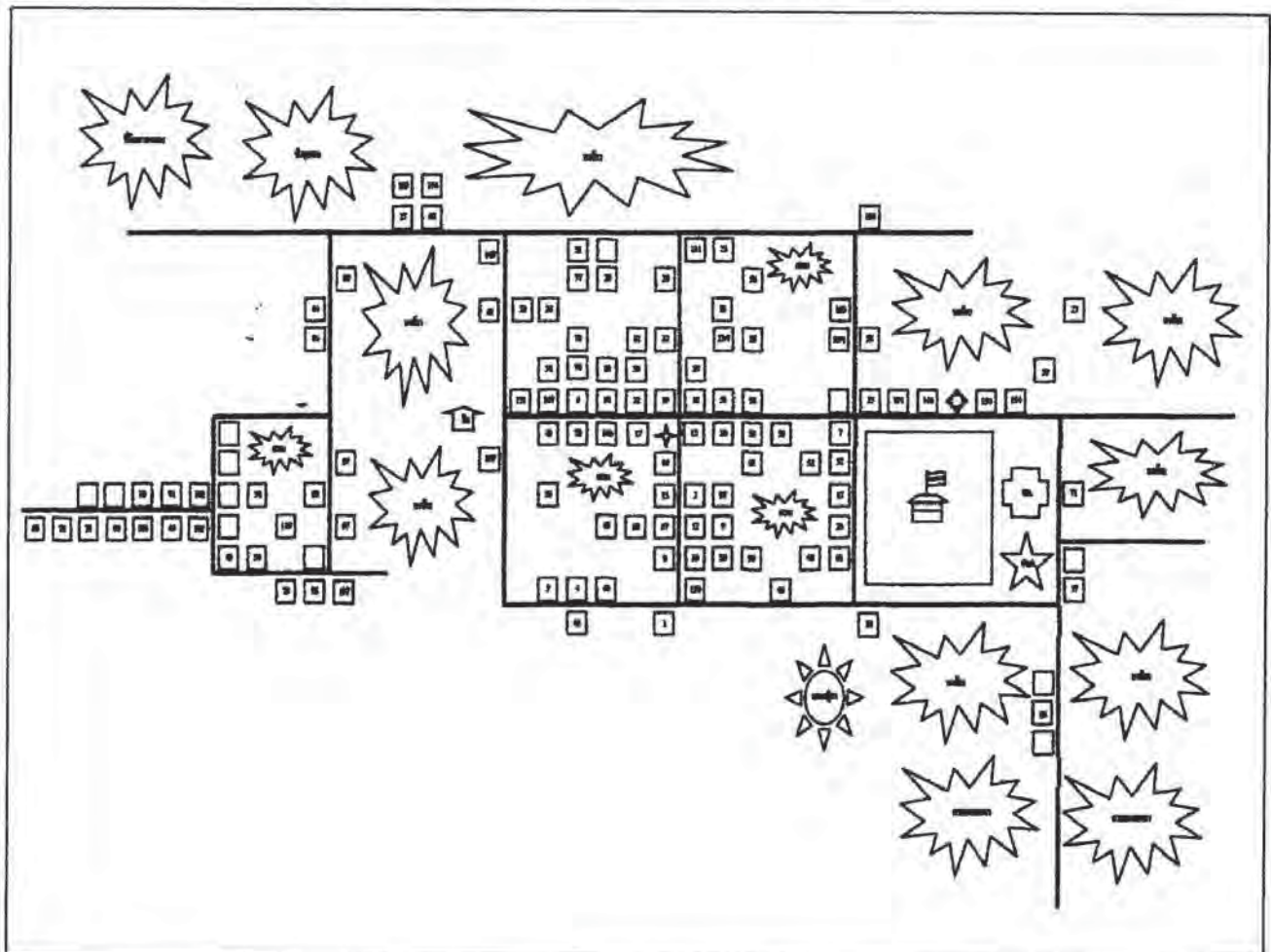
อาณาเขตติดต่อของบ้านโคกก่งเป็นดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านคำนกก
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านสาขานาง และบ้านหัวข่า
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านบึงบึงสมบัติ และบ้านบึงเขื่อนน้อย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านหินกอง

หมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดกับบ้านโคกก่งทุกหมู่บ้านอยู่ในเขตตำบลโคกก่ง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดอำนาจเจริญทั้งสิ้น

1.2.3 แผนที่

รูปภาพที่ 1 แสดงแผนผังการตั้งบ้านเรือนของบ้านโคกก่ง

รูปภาพที่ 2 แสดงสภาพพื้นที่รอบนอกบ้านโคกก่ง

 ที่ตั้งหมู่บ้านโคกก่ง

1.3 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

1.3.1 สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ดอนสลับกับที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมเป็นบางปีโดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ติดกับลำห้วยถ่มซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำโขง เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจากแม่น้ำโขง และน้ำจากลำห้วยถ่มจะหนุนสูง น้ำจะเอ่อท่วมเกือบทุกปี บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ดอน(โคก) ล้อมรอบด้วยที่ลุ่มที่เหมาะสมสำหรับการทำนา ถัดจากที่ลุ่มออกมาเป็นที่ดอนและป่าไม้สลับกับหุบห้วย เป็นพื้นที่สำหรับการทำไร่ นอกจากนี้มีพื้นที่ป่าที่จันทะเบียนเป็นป่าสงวนและป่าอนุรักษ์ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลหนองสิม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการเกษตร และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตตำบลโคกก่ง คือลำห้วยถ่ม ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 1.5 กิโลเมตร

1.3.2 สภาพภูมิอากาศ

บ้านโคกก่งมีสภาพภูมิอากาศเหมือนกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อยู่ในเขตร้อนแห้งแล้ง มี 3 ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มในเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน อากาศจะร้อนและแห้งแล้ง มีเขม่าควันจากการเผาป่าทั่วไป

ฤดูฝน เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม ในต้นฤดูฝน ได้รับความน้ำฝนจาก อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม ได้รับความน้ำฝนจาก อิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนในทะเลจีนใต้ นำฝนเข้ามาผ่านทางประเทศสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ฤดูหนาว เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนมกราคม ได้รับความอิทธิพลความหนาวเย็นจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีน

2. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

2.1 ข้อมูลประชากร

บ้านโคกก่ง มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 116 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 558 คน เป็นเพศชายจำนวน 262 คน และเพศหญิงจำนวน 296 คน

ตารางที่ 1 แสดงหลังคาเรือนและจำนวนประชากร

หมู่บ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	ประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
โคกก่ง	116	262	296	558
รวม	116	262	296	558

ประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านโคกก่ง ส่วนใหญ่เป็นชาวผู้ไทยดั้งเดิมของพื้นที่ มีคนจากท้องถิ่นอื่นเข้ามาอยู่อาศัยบ้างแต่ก็ไม่มาก เช่น เข้ามาแต่งงานกับคนในหมู่บ้าน หรือมีที่ทำงานในโรงเรียน เทศบาลตำบล หรือสถานีอนามัย แต่ที่อพยพทั้งครอบครัวเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในเขตหมู่บ้านนั้นยังไม่มี

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรของตำบลโคกก่อ

ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ ทั้งหมด	พื้นที่ทำการเกษตร(ไร่)				พื้นที่ อื่น ๆ	รวม
		ทำนา	ทำไร่	ปลูกไม้ ผล	รวม		
โคกก่อ	2,330	870	570	292	1,732	598	2,330
พุทธรักษา	2,312	820	120	30	970	1,342	2,312
บึงเขียว	3,121	1,020	130	-	1,150	1,971	3,121
นางาม	2,980	1,050	500	27	1,577	1,403	2,980
หินกอง	2,604	980	600	26	1,606	998	2,604
สาขนาคง	1,750	692	800	60	1,552	198	1,750
บึงเขื่อน้อย	2,975	295	-	35	330	2,645	2,975
คงคำเดือย	2,500	140	420	192	752	748	2,500
คำนกกก	1,100	600	275	89	964	136	1,100
บึงสมบัติ	1,645	450	650	143	1,243	402	1,645
ห้วยบอน	1,575	480	845	10	1,335	240	1,575
นาสำราญ	1,400	350	225	19	594	806	1,400
ห้วยชำ	1,398	427	670	126	1,223	175	1,398
รวม	27,690	8,170	5,805	1,049	15,028	11,662	27,690

ที่มา : ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ตำบลโคกก่อ (2540)

2.2 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของบ้านโคกก่อ ตามประวัติของหมู่บ้าน ผู้นำได้พาพี่น้องมาตั้งบ้านโดยอาศัยทำเลที่เหมาะสมในการทำมาหากิน คือ ตัวหมู่บ้านตั้งในที่ดอนป้องกันน้ำท่วม มีพื้นที่ลุ่มในการทำนา มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มีป่าไม้เพื่อการทำมาหากิน การตั้งบ้านเรือนจะตั้งรวมตัวกันเป็นกระจุก พื้นที่บริเวณบ้านในปัจจุบันค่อนข้างแคบ ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ได้ดูแลพื้นที่ได้ดูแลบ้านเป็นคอกสัตว์ที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตร เมื่อมีประชากรมากขึ้นก็จะแยกไปตั้งบ้านใหม่พื้นที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่บ้านสาขนาคง บ้านคำนกกก บ้านหินกอง บางส่วนของบ้านป่าชำ ตำบลหนองสิม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เส้นทางคมนาคม การติดต่อกับภายนอก

บ้านโคกก่งมีถนนที่ใช้ในการคมนาคมหลักอยู่ 4 สาย คือ

1. โคกก่ง-บึงเขียว เป็นถนนลาดยาง สร้างโดยกรมทางหลวงชนบท ระยะทาง 4 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับถนนสายหนองผือ - มุกดาหาร
2. โคกก่ง-สาขนาคง เป็นถนนลาดยางสภาพดีตลอดสาย สร้างโดยหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 51 ระยะทาง 3 กิโลเมตร
3. โคกก่ง-หินกอง เป็นถนนลาดยาง สร้างโดยกรมทางหลวงชนบท ระยะทาง 4 กิโลเมตร
4. โคกก่ง-ค่านกกก เป็นถนนลาดยางสภาพดีตลอดสาย สร้างโดยหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 51 ระยะทาง 1.5 กิโลเมตร

การเดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร มี 3 ลักษณะ คือ

1. รถโดยสารประจำทาง ที่จอดจอร์รับผู้โดยสารบ้านหนองผือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. รถตู้โดยสาร ซึ่งมารับ และส่งถึงหมู่บ้าน
3. รถยนต์ส่วนบุคคล

การสื่อสารโทรคมนาคม

1) โทรศัพท์

1.1) โทรศัพท์เคลื่อนที่(มือถือ) มีเสาสัญญาณเชื่อมต่อสัญญาณในหมู่บ้านใกล้เคียงทั้งระบบ DTAC ONE TO CALL สัญญาณชัดเจน

1.2) โทรศัพท์ประจำบ้าน ของบริษัทTOT มีเสาส่งสัญญาณ มีใช้ในหมู่บ้านประมาณ 10 เลขหมาย

2) อินเทอร์เน็ต มีทั้งระบบจานดาวเทียม และระบบ เชื่อมต่อสัญญาณโทรศัพท์ มีใช้ที่โรงเรียนบ้านโคกก่ง เทศบาลตำบลโคกก่ง และสถานีอนามัยบ้านโคกก่ง

3) ไปรษณีย์ มีที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชนตั้งอยู่ 1 แห่ง บริการรับส่งจดหมาย และพัสดุภัณฑ์ทุกวันยกเว้นวันเสาร์ และวันอาทิตย์

2.4 การศึกษา

บ้านโคกก่ง มีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 1 แห่ง เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2460 ในระดับอนุบาล1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 105 คน (ปีการศึกษา 2552) มีข้าราชการครูจำนวน 7 คน

พนักงานราชการและลูกจ้างจำนวน 4 คน และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 ศูนย์ มีเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 25 คน ครูผู้ดูแลเด็ก 2 คน

ชาวบ้านโคกก่ง เป็นคนที่รักการศึกษา ครอบครัวใดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอที่จะสามารถส่งลูกหลานเรียนในระดับสูงได้ ก็จะประหยัดควดออมพยายามให้ลูกได้เรียนในระดับสูง ๆ จึงไม่แปลก ที่ปัจจุบันประชากรบ้านโคกก่งที่จบปริญญาตรี มีจำนวนถึง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้ จบปริญญาโท 2 คน และกำลังเรียนอีก 6 คน

นอกจากนี้บ้านโคกก่งยัง เป็นศูนย์กลางการศึกษานอกโรงเรียน คือ ศูนย์บริการการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลโคกก่ง เปิดการเรียนการสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผู้สนใจในเขตตำบลโคกก่งมาเรียน จำนวนทั้งหมด 90 คน

2.4 การสาธารณสุข

ข้อมูลทรัพยากรด้านสาธารณสุข

1. สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

1) สถานีอนามัย	จำนวน	1	แห่ง
2) ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	จำนวน	1	แห่ง

2. ข้อมูลบุคลากรสาธารณสุข

สถานีอนามัยโคกก่ง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 5 คน คือ เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข จำนวน 1 คน นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 1 คน พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1 คน และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 2 คน

2.5 วัฒนธรรมและประเพณี

2.5.1 วัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงไว้

บ้านโคกก่ง มีวัฒนธรรมประเพณีที่ชาวบ้านยึดถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าผู้ไทยได้แก่

1) ประเพณีไขประตู่เล่า (ทำกันในวันขึ้นสามค่ำ เดือนสามของทุกปี) เป็นประเพณีที่บ่งบอกว่าชาวผู้ไทย เป็นผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณ ในวันงานมีกิจกรรมหลัก คือ จะมีพิธีสู่ขวัญปู่ ย่า ตา ยาย (เรียกว่าผูกแขนผู้เฒ่า) เปิดประตู่เล่า (ฉางเก็บข้าวเปลือก) เพื่อทำพิธีรำลึกถึงบุญคุณของข้าวสู่ขวัญวัวควาย ซึ่งเป็นสัตว์คู่ทุกข์คู่ยากของชาวนา เป็นประเพณีที่แฝงไว้ซึ่งความดีงาม เมื่อเสร็จจากกิจกรรมหลักดังกล่าวแล้ว ชาวบ้านก็จะกินเลี้ยงกันสนุกสนาน

2) ประเพณีตามความเชื่อของคนอีสานทั่วไป คือ ประเพณีของทุกเดือน

(ฮีต 12 ครอง 14)

3) ภาษาพูด ชาวบ้านโคกก่ง ใช้ภาษาผู้ไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารภายในหมู่บ้าน หรือสื่อสารกับกับหมู่บ้านอื่นที่เป็นผู้ไทยด้วยกัน แต่เมื่อสื่อสารกับคนอื่นที่ไม่พูดภาษาผู้ไทย ก็จะใช้ภาษาลาว (ภาษาหลักของภาคอีสาน) ลักษณะที่เห็นได้ชัดของภาษาผู้ไทย คือ สระอัว ในภาษากลาง จะออกเสียงเป็นสระโอ เช่น ผัว เป็น โผ / รัว เป็น ไร / บัว เป็น โบ ส่วนภาษาเขียนใช้การเขียนอักษรไทยเหมือนท้องถิ่นอื่น

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาษาพูดระหว่างภาษาผู้ไทย ภาษาไทยอีสาน และภาษากลาง

ภาษากลาง	ภาษาอีสาน	ภาษาผู้ไทย	ความหมาย
ตะไคร้	หัวซิงโค	โหสถักเซอ	พืชสวนครัวตระกูลหญ้ามีกลิ่นหอมเป็นเครื่องเทศปรุงอาหาร
ครก	คก	ชก	เครื่องใช้ประจำบ้านใช้ตำ โขลก
น้ำ	น่า	หล้า	น้องของแม่
พระสงฆ์	ชาลู่	เจ้าโห	พระสงฆ์
บ้าน	บ้าน เฮียน	เฮิน	บ้าน ที่พักอาศัย
กล้วย	ก้วย	โก้ย	ผลไม้

2.5.2 วัฒนธรรมประเพณีที่กำลังจะเลือนหาย

1) การแต่งกาย การแต่งกายของคนบ้านโคกก่งเดิมจะสวมเสื้อผ้าฝ้ายที่ทอมือ และนำมาตัดเย็บและย้อมครามเป็นเสื้อแขนยาว เรียกว่าเสื้อดำ สำหรับใส่อยู่กับบ้าน ทำงานในไร่นา หรือในงานบุญประเพณี โดยผู้ชายจะใส่คู่กับโสร่ง หญิงจะคู่กับผ้าซิ่นมัดหมี่สีดำ ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ ไม่นิยมใส่แล้ว คงเหลือยังใส่อยู่เฉพาะคนที่มียาอายุมาก ๆ แต่ก็ยังคิดที่มีกลุ่มทอผ้าบ้านโคกก่งได้อนุรักษ์การทำเสื้อดำไว้โดย ชื้อเส้นด้ายมาทอ ตัดเย็บ และย้อมคราม จำหน่ายให้ผู้ที่ต้องการ นอกจากกลุ่มทอผ้าแล้ว ยังมีผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังมีหม้อย้อมคราม สำหรับย้อมผ้าอยู่ในหมู่บ้านไม่เกิน 10 ราย แต่ก็ทำเพียงย้อมเท่านั้น ส่วนการปลูกฝ้าย และทำตามขั้นตอนโบราณนั้นหายไปแล้ว

2.6 ศาสนา ความเชื่อและการเคารพนับถือ

2.6.1 ศาสนา

ชาวบ้านโคกก่ง มีวัดเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีต่าง ๆ คือ วัดศรีวิไล มีพระครูคัมภีรธรรมปยุต เป็นเจ้าอาวาส และเจ้าคณะตำบลโคกก่ง ชาวบ้านโคกก่งทุกครอบครัวนับถือศาสนาพุทธ จึงถือได้ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำหมู่บ้าน วัดศรีวิไลมีประวัติการก่อตั้งยาวนาน เริ่มตั้งวัดเมื่อปี พ.ศ. 2355 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ. 2470 จนถึงปัจจุบันมีเจ้าอาวาสทั้งสิ้น 11 รูปดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงลำดับที่เจ้าอาวาสวัดศรีวิไลบ้านโคกก่ง

ลำดับที่	เจ้าอาวาส	ปี พ.ศ.ที่ดำรงตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	พระกัญญา(หลวงพ่อเลี้ยว)	2358-2395	
2	พระบุคตะ	2396-2412	
3	พระวงศ์	2415-2433	มาจากเมืองเซโปน
4	พระโท	2434-2458	
5	พระบัว	2458-2480	
6	พระเจื่อง	2480-2487	
7	พระทองยศ	2487-2490	
8	พระทองมา	2490-2496	มาจากเมืองสกลนคร
9	พระทองดี อัดถกโม	2497-2500/	
10	พระปัญญา รักจิตตสีโล	2500-2502	
11	พระทองดี อัดถกโม	2502-2522	
12	พระครูคัมภีรธรรมปยุต	2534-ปัจจุบัน	

ชาวบ้านโคกก่ง มีความศรัทธาและเลื่อมใสในพุทธศาสนามาก เห็นได้จากการจงเป็นเจ้าภาพทอดกฐินจะมีการจองทุกปี และมีการจองล่วงหน้าไปหลายปี นอกจากนี้ความศรัทธาในพระสงฆ์ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน เมื่อท่านขอความร่วมมือจากชาวบ้านมักจะได้รับความร่วมมืออย่างดีทุกครั้ง

2.62 ความเชื่อและการเคารพนับถือ

ถึงแม้ว่าบ้านโคกก่งจะมีศาสนาพุทธ และวัดเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจก็ตาม แต่บ้านโคกก่งเป็นชนเผ่ากูไทซึ่งเป็นชนเผ่าที่เก่าแก่ จึงมีความเชื่อต่าง ๆ และมีการเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญได้แก่

1) พิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าปู่ เจ้าปู่เป็นผีประจำหมู่บ้าน อยู่ที่หอ(ศาลพระภูมิ) คอนเจ้าปู่ เพื่อให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป การเลี้ยงเจ้าปู่จะกระทำประมาณเดือน 3 ของทุกปี(ตามปฏิทินจันทรคติ)ซึ่งเป็นช่วงที่เก็บเกี่ยวข้าวเสร็จทั้งหมู่บ้านแล้ว เมื่อเลี้ยงเจ้าปู่แล้วก็จะสามารถตัดไม้ ถางป่าเพื่อทำไร่ได้ ถ้ายังไม่เลี้ยงเจ้าปู่จะไม่มีใครกล้าไปตัดไม้ ถางป่า เพราะกลัวอาเพศ นอกจากนี้ การจะขุดกลอยมาทำอาหารต้องบอกกล่าวเจ้าปู่ก่อน โบราณเชื่อว่า ถ้าไม่มาบอกเจ้าปู่ก่อนจะถูกเสือกักกิน(ปัจจุบันเสือกไม่มีแล้วแต่ชาวบ้านยังเชื่อเรื่องนี้อยู่) เมื่อมีหญิงสาวผู้ใดที่ตั้งท้องก่อนแต่งงาน ชาวบ้านจะตำหนิและให้ไปทำพิธีบอกเจ้าปู่ซึ่งจะต้องแก้ด้วยการฆ่าความเลี้ยงผี หรือ เรียกว่า กินควายคิน ซึ่งควายที่ฆ่าเมื่อเลี้ยงผีเสร็จแล้ว ก็จะแจกจ่ายให้ชาวบ้านนำไปทำอาหาร นอกจากนี้ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าปู่ ยังรวมไปถึงการบอกกล่าว เมื่อมีการจัดงานในหมู่บ้าน เช่น งานบุญ งานแต่งงาน หรืองานอื่น ๆ ที่มีการรวมคนมาก ๆ มีเสียงอึกทึกครึกโครม คนที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านใหม่ หรือย้ายไปอยู่ที่อื่น จะต้องบอกเจ้าปู่ด้วยสารับกับข้าว และเหล้าขาว ตามภาษาชาวบ้านว่า เหล้าไห ไก่ตัว

ผู้ที่ทำหน้าที่ติดต่อกับผีเจ้าปู่ เรียกว่า คาง้า หรือ เจ้าปู่ ซึ่งมีการคัดเลือกจากคนในตระกูลที่เคยเป็นเจ้าปู่มาก่อน ซึ่งได้แก่ ตระกูล คำแพง คาง้าคนปัจจุบันนี้ คือ นายเสมืองทอง คำแพง

2) ความเชื่อเกี่ยวกับการเขา(เข้าทรง) เป็นการทำนายหาสาเหตุของการเจ็บป่วย โดยบรรพบุรุษชาวบ้านเชื่อว่าการเจ็บไข้มีสาเหตุมาจากผีคลบันดาลให้เกิดความผิดปกติของร่างกาย หากไม่มีการแก้ผี (แก้บน) อาการเจ็บป่วยก็จะไม่หาย ถือเป็นการเชื่อที่สืบทอดมาตั้งแต่ปัจจุบัน

3) ความเชื่อเกี่ยวกับผีอุปคุต อุปคุตเป็นผีที่จะเข้ามารักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน จะถูกเชิญเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อมีงานบุญประจำปี (บุญพระเวสสันดร หรือบุญบั้งไฟ) โดยจะไปเชิญผีอุปคุตที่หนองน้ำ มาไว้ที่บริเวณงาน(วัด) เมื่อเสร็จบุญก็จะแห่ไปส่งที่เดิม ผู้เชิญก็คือ คาง้า

4) ความเชื่อเกี่ยวกับนางธรณี (เทวดาประจำพื้นดิน) ชาวบ้านจะบอกกล่าวนางธรณีเมื่อมีของหาย หรือวัวควายหาไม่เห็นให้แม่ธรณีช่วยรักษาไว้ให้อย่างให้โจรผู้ร้ายลักขโมยไปก่อน เมื่อหาสิ่งหายเห็นแล้วก็จะแก้บนด้วยพาหวน(สารับที่เป็นของหวาน เช่น ข้าวเหนียวใส่น้ำอ้อย น้ำตาล)

2.7 การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาวะผู้นำ

ผู้นำทางการ

- 1) เทศบาลตำบลโคกก่ง เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น มีที่ตั้งในหมู่บ้านโคกก่ง โดยชกฐานะมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบล มี นายอ่อนศรี จันทรอินทร์ เป็นนายกเทศมนตรี มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตปกครอง 13 หมู่ มีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน
- 2) บ้านโคกก่ง มีนายชั้นชนรมย์ คำเหลื่อ บ้านเลขที่ 39 หมู่ 1 อายุ 58 ปี เป็นกำนันตำบลโคกก่งตั้งแต่อายุ 28 ปี เคยได้รับรางวัลกำนันดีเด่นระดับจังหวัด ในปี พ.ศ. 2542 มีหมู่บ้านในเขตปกครอง 13 หมู่บ้าน
- 3) วัดศรีวิไลบ้านโคกก่ง มีพระครูคัมภีร์ธรรมปยุต อายุ 52 ปี เป็นเจ้าอาวาส และเป็นเจ้าคณะตำบลโคกก่ง
- 4) โรงเรียนบ้านโคกก่ง มีนายเดชพล พิมพ์เทพ อายุ 48 ปี เป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกก่ง
- 5) สถานีอนามัยบ้านโคกก่ง มี นางลาวัลย์ กล่อมใจ เป็นหัวหน้าสถานีอนามัย

ผู้นำธรรมชาติ

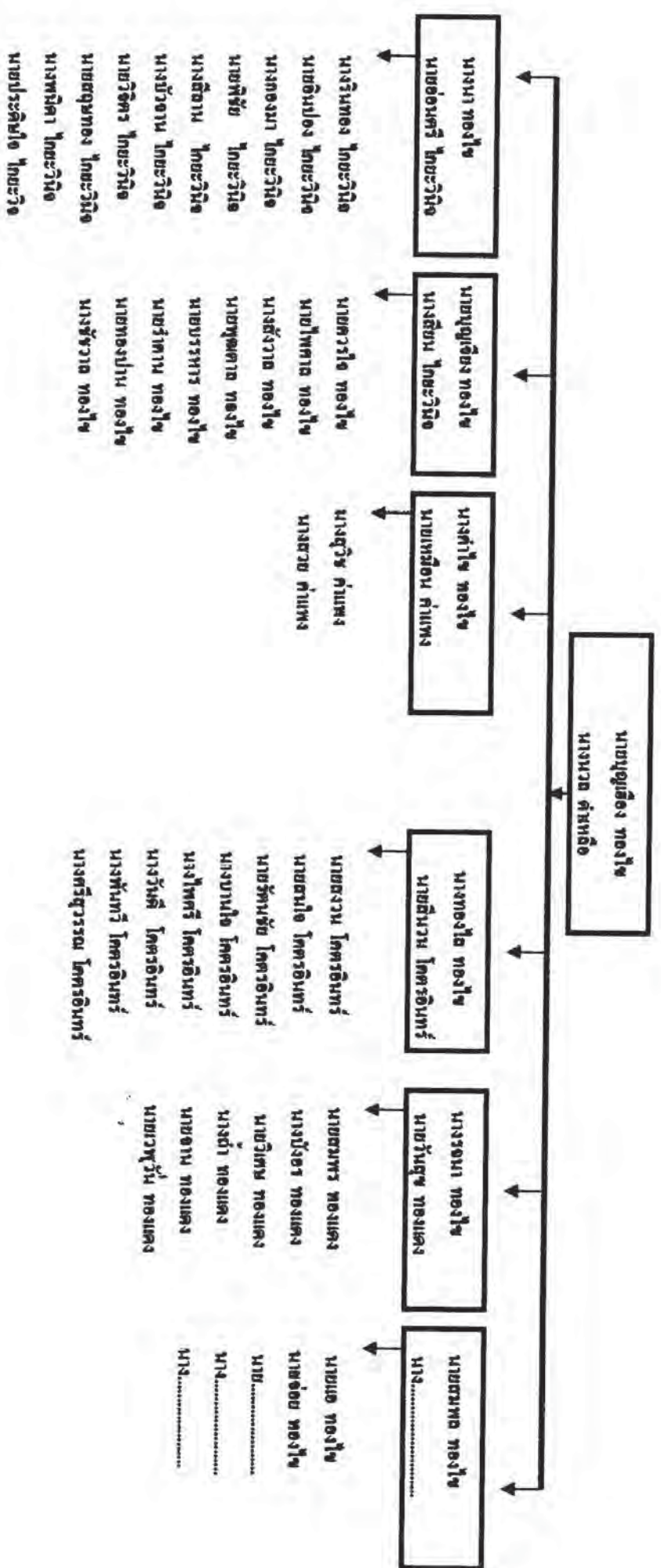
- 1) นายจุมคำ ศรีชาเขษฐ์ บ้านเลขที่ 22 หมู่ 1 บ้านโคกก่ง อดีตกำนันและนักการเมืองโรงเรียนบ้านโคกก่ง ปัจจุบันเป็นมัคทายกวัดศรีวิไล มีความชำนาญในเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาทางช้างลายไทย เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพราหมณ์เมื่อมีพิธีสู่ขวัญ
- 2) นายเสมืองทอง คำแพง อยู่บ้านเลขที่ 156 หมู่ 1 ทำหน้าที่เป็นตาจ้ำ (ร่างทรงเจ้าปู่) เป็นที่เคารพนับถือของคนทั้งหมู่บ้านเป็นมีอรรถาศัยดี ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน
- 3) นายสุบรรณ พุทธรักษา หมอยาสมุนไพร มีความสามารถในการเรื่องการนำสมุนไพรมารักษาอาการเจ็บป่วย
- 4) นางสาวบรรทม คนไว เป็นหัวหน้ากลุ่มทอผ้า มีความสามารถในการเรื่องการทอผ้าได้อย่างประณีต สวยงาม
- 5) นายเทวัญ คำแพง หัวหน้ากลุ่มเยาวชน เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำเยาวชนทั้งชายหญิงเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยเฉพาะกิจกรรมกีฬา
- 6) นายเสมอ ไกยะวินิจ อายุ 48 ปี เป็นช่างไม้ที่มีความสามารถ โดยมีกลุ่มช่างที่ทำงานด้วยกันหลายคน
- 7) นายสัญญา สุพันธ์ อายุ 48 ปีเจ้าของสถานรับซื้อมันสำปะหลัง ธนวัฒน์ เป็นผู้ที่รู้และมีประสบการณ์ในการค้าขายมันสำปะหลังเป็นผู้นำของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

2.8 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน

2.8.1 ระบบเครือญาติ บ้านโคกก่งเป็นบ้านเล็ก ๆ มีตระกูลใหญ่ ๆ อยู่ไม่กี่ตระกูล ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาตินี้ จะมีการนับถือกันโดย ผู้ที่มีศักดิ์เป็นผู้นำของตระกูล(เจ้าโคตร) จะทำหน้าที่เป็นผู้นำ หรือหัวหน้า เมื่อมีงานภายในตระกูล เช่นงานบุญ งานศพ งานแต่งงาน เจ้าโคตรจะเป็นผู้สั่งการ หรือเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา ถ้าคนในตระกูลไม่ปรึกษา(เฉพาะงานใหญ่ ๆ เกี่ยวข้องกับคนทั้งตระกูล) ถือว่าข้ามหัว ข้ามหาง (ไม่เห็นความสำคัญ)จะต้องถูกต่อว่า หรือปรับไหม โดยการสั่งสอน (ลักษณะเป็นการดักเตือนว่าอย่าทำอีก) ผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยในตระกูล ได้แก่ ลูกเขย และลูกสะใภ้ จะต้องรู้หน้าที่ของตนเอง เช่น เขยและสะใภ้ จะต้องทำงานหนัก งานโยธา เช่น เมื่อมีงานบุญ เขยจะต้องเตรียมสถานที่ ฆ่าเนื้อ หาฟืน ส่วนสะใภ้ จะเตรียมอาหาร ทำงานในครัว ในกลุ่มของเขยก็มีหัวหน้าเรียก เขยใหญ่ เป็นผู้นำของเขยทั้งหมด ในกลุ่มของสะใภ้ก็เช่นเดียวกัน เวลาทานอาหาร เขยและสะใภ้ จะไม่รับประทานอาหารร่วมกับเจ้าโคตร เพราะถือว่าผิดมารยาท ไม่รู้จักกาลเทศะ ภาษาผู้ไทยเรียกว่า มีผู้จักเดือ (เดือ คือ ได้ คือไม่รู้จักเหนื่อ ได้ ออก ตก ไม่รู้อะไร ควรไม่ควร)

ตัวอย่างแผนผังเครือญาติ

ตระกูล ทองไข่

อักษรนำเงิน คือ ใช้โคตร อักษรสีแดง คือ ให้ และเขียว

จากแผนผังเครือญาติตระกูลทองไข จะพบว่า นายเอียง ทองไข เป็นเจ้าโคตรใหญ่ ในตระกูลทองไข ส่วนลูกของนายเอียง และนางนวล คำเหลือ ทั้ง 6 คน ก็เป็นเจ้าโคตรเหมือนกัน คู่สมรสของลูกนายเอียง นางนวล เป็นผู้เข้ามาอยู่ในตระกูลนี้ เรียกว่า เขย (ลูกเขย) และใ้ (สะใ้) นายอ่อนศรี ไกยะวินิจ จะเป็นเขยใหญ่ของตระกูล ส่วนนางสียง ไกยะวินิจ เป็นสะใ้ใหญ่ของตระกูล ส่วนหลานของนายเอียง ทุกคนก็เป็นคนในตระกูลนี้ เมื่อมีคู่สมรส และเข้ามาอยู่ในตระกูลนี้ ก็จะกลายเป็นเขย และใ้ของตระกูลนี้ หน้าที่ของผู้เป็นพ่อเป็นแม่จะต้องสอนลูกสอนหลานว่า คนในตระกูลมีใครบ้าง และเรียกและลำดับญาติให้ถูกต้อง ถ้าลำดับไม่ถูกต้องก็จะถูกตำหนิ เมื่อมีงานของคนในตระกูล เช่น งานแต่งงานของ นายควรใจ ทองไข ทุกคนจะมาช่วยกันถือว่าเป็นเจ้าภาพ ส่วน คนอื่นที่มาช่วยงานถือเป็นแขก นอกจากความเหนียวแน่นในตระกูลแล้ว ความสัมพันธ์ก็จะเหนียวแน่นไปถึง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ของสะใ้และเขย ซึ่งเรียกว่า คอง (เกี่ยวคองเป็นญาติโดยการแต่งงานของลูก)

หน้าที่อีกอย่างของเจ้าโคตร คือ เมื่อเกิดคคิความ กับคนในตระกูลอื่น เจ้าโคตรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่สุด จะเป็นตัวแทน หรือผู้นำในการเจรจา แต่ถ้ามีความขัดแย้งกันภายในตระกูล เจ้าโคตร จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ถ้าพบว่ามีคนทำผิดก็จะสั่งสอนตักเตือน ซึ่งจะสั่งสอนตักเตือนได้เฉพาะคนในตระกูลเท่านั้น ไม่สั่งสอนข้ามตระกูล ถือว่า ผิดมารยาท ความสัมพันธ์และหน้าที่ของคนในเครือญาติยังมีอีกมากซึ่งคนในตระกูลจะต้องเรียนรู้

ข้อห้ามของเขย (ลูกเขย)

1. เวลานั่งทานข้าวให้นั่งชั้นเข้า 1 ข้าง (พ่อตาจะนั่งขัดสมาธิ) เป็นการแยกแยะว่าใครเป็นใคร
2. ห้ามเข้าไปบริเวณห้อง ซึ่งเป็นห้องหนึ่งในบ้านที่อยู่ของผีบรรพบุรุษ (ปกติห้องนี้เป็นห้องที่ให้ลูกสาวที่ยังไม่ได้แต่งงานอยู่)
3. ห้ามร้องเพลงบนบ้าน (เป็นการแสดงความเกรงใจ)
4. ห้ามล้างหน้าบนบ้าน เพราะบนบ้านเป็นที่นั่งที่นอนกลัวประอะเบือน
5. ห้ามผิวกปาก (เป็นการแสดงความเกรงใจ)
6. ให้ถอดหมวกก่อนขึ้นบ้าน (เพราะเป็นการเคารพสถานที่)
7. ห้ามคาดผ้าขาวม้าขึ้นบ้าน เพราะไม่เคารพพ่อ-แม่ ปู่-ย่า ตา-ยาย
8. ห้ามขมิศพริ้วเข้าบ้าน เพราะโบราณถือว่าไม่เคารพที่อยู่อาศัย (อาจจะเกิดอุบัติเหตุ)
9. ห้ามสะพายปืนขณะอยู่บนบ้าน เพราะโบราณถือว่าไม่เคารพที่อยู่อาศัย (อาจจะเกิดอุบัติเหตุ)

2.8.2 การจัดการความสัมพันธ์ และการจัดการกลุ่ม

กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านโคกก่ง โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นทางการ จะมีการจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น กองทุนหมู่บ้านโคกก่ง ทุกปีจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยเลือกจากที่ประชุมหมู่บ้านว่าใครเหมาะสมที่จะทำหน้าที่อะไร และมีการเปลี่ยนคณะกรรมการทุกปี กองทุนหมู่บ้านโคกก่งบริหารเงิน จำนวน 1 ล้านบาท เพื่อเพื่อชาวบ้านได้กู้ยืมไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ โดยมีกำหนดส่งใช้ภายใน 1 ปี โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท ต่อปี ยังสามารถดำเนินการได้จนถึงปัจจุบัน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีกิจกรรมหลัก คือ การเลี้ยงวัว โดยสมาชิกจะได้รับวัวตัวเมียไปเลี้ยง 1 ตัว เมื่อวัวตกูกถ้าเป็นตัวเมีย เมื่ออายุครบ 1 ปี ก็จะส่งลูกวัวเข้ากลุ่มเพื่อให้คนอื่นนำไปเลี้ยงต่อไป ส่วนแม่วัวตัวใดที่ส่งลูกเข้ากลุ่มแล้ว ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของสมาชิก แต่ถ้าวัวตกูกเป็นตัวผู้เมื่อเลี้ยงครบ 1 ปี กรรมการกลุ่มจะประเมินราคาเพื่อขาย แล้วนำเงินไปซื้อวัวตัวเมียมาให้สมาชิกคนอื่นเลี้ยงต่อไป กลุ่มนี้ยังดำเนินการอยู่ กองทุนปุ๋ยอินทรีย์ บริหารเงินหมู่บ้าน SML หรือหมู่บ้านอยู่ดีมีสุข เงินที่บริหาร 250,000 บาท สมาชิกได้เลือกตั้งกรรมการบริหาร และตกลงซื้อปุ๋ยอินทรีย์มาขายให้สมาชิกในราคาถูกโดย กำหนดส่งใช้ภายใน 1 ปี เงินหมู่บ้านชากจน ได้ปล่อยกู้ให้กับชาวบ้านโดยไม่คิดดอกเบี้ย และยังดำเนินการอยู่

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทอผ้าของแม่บ้านที่รวมกลุ่มกัน ประมาณ 5 – 10 คน รวมกลุ่มกันที่บ้านนางสาวบรรทม คนไว และของประมาณสนับสนุนจากเทศบาลตำบลโคกก่ง ปัจจุบันดำเนินการทอผ้า คัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง จำหน่ายให้กับผู้สนใจ กิจกรรมดำเนินไปได้ด้วยดี

กลุ่มกลองยาวศรีบวร เป็นกลุ่มเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง เมื่อมีงานแห่ภายในหมู่บ้าน เช่น แห่นาค แห่กองบุญ กลุ่มนี้จะเข้าไปทำหน้าที่ ทำให้งานแห่สนุกสนานครึกครื้น ตีคพิณ ตีกลองนำขบวน มี นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ เป็นหัวหน้า

2.9 ปัญหาความขัดแย้งและการช่วยเหลือ

เมื่อมีความขัดแย้ง ขึ้นในชุมชน เช่น กรณีพิพาทเรื่องที่ดิน จะมีการเจรจากันในเบื้องต้นถ้าผู้กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จะกำนัน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านเข้าไปไกล่เกลี่ยจนสามารถตกลงกันได้ซึ่งส่วนมากจะตกลงกันได้มีน้อยรายที่เรื่องไปถึงศาล กรณีเรื่องเล็กน้อย เช่นการทะเลาะวิวาทกันของเยาวชน ผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายก็จะมาไกล่เกลี่ยกันจนสามารถตกลงกันได้ถ้าเล็กน้อยก็แล้วกันไป ถ้ามีการชกใช้คำเสียหาย หรือทำขวัญก็ว่าไปตามนั้น ส่วนใหญ่จะมีกำนันเข้าไปไกล่เกลี่ยทุกครั้ง ถ้าความผิดร้ายแรง เช่น เสพยาเสพติด

หรือคดีเกี่ยวกับป่าไม้ จะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกรรมการหมู่บ้าน หรือกำนันจะให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ ชาวบ้านตามกรอบที่กฎหมายกำหนด

2.10 ระเบียบข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ของชุมชน

1) ระเบียบกติกาของบ้านโคกก่ง

ระเบียบนี้ประกาศใช้ด้วยความเห็นชอบจากการประชุมหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2545

(1) เมื่อมีการเรียกประชุม ให้ชาวบ้านโคกก่งทุกครัวเรือน อย่างน้อยครัวเรือน ละ 1 คนมาร่วมประชุม ครัวเรือนใดไม่มาร่วมประชุมให้แจ้งเหตุที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ถ้าขาดประชุมโดยไม่มีเหตุอันสมควรเกิน 3 ครั้งให้ปรับ 20 บาท ครัวเรือนใดถูกปรับเกิน 3 ครั้งให้คณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาตัดสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากสวัสดิการต่าง ๆ

(2) ในการกู้เงินสวัสดิการต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จะต้องส่งใช้ภายในเวลาที่กำหนด ครัวเรือนใดส่งช้าเกินกำหนดคณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณาแล้วไม่มีเหตุอันสมควรให้ตัดสิทธิการกู้ยืมเงิน

(3) ทุกครัวเรือนจะต้องทำหน้าที่ในการ ถวายอาหารพระสงฆ์ในวัดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม

(4) ห้ามทะเลาะวิวาทกัน กรณีทะเลาะวิวาทในขณะที่มีมหรสพ จนเป็นเหตุไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ คู่กรณีในการทะเลาะวิวาทจะต้องรับผิดชอบจ่ายค่ามหรสพทั้งหมด

(5) ห้ามยิงปืนภายในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุอันควร ฝ่าฝืนปรับ 500 บาท

(6) ห้ามปล่อยสัตว์เลี้ยงไปทำลายทรัพย์สินของบุคคลอื่น ฝ่าฝืนต้องจ่ายค่าเสียหายตามคู่กรณีเรียกร้อง

(7) การทิ้ง ขยะปฏิกูล ต้องทิ้งในที่หมู่บ้านจัดให้เท่านั้นฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 200 บาท

(8) ห้ามขับรถยนต์ จักรยานยนต์ ด้วยความเร็วสูง หรือทำเสียงดังรบกวนคนอื่น ฝ่าฝืนปรับ 200 บาท

(9) การใช้หอกระจายข่าวของหมู่บ้านเพื่อการโฆษณาสินค้า หรือเพื่อธุรกิจส่วนตัว จะต้องจ่ายค่าบริการครั้ง 20 บาท

(10) ชาวบ้าน โคกก่งทุกคนมีหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน ถ้ามีเหตุการณ์อันจะก่อให้เกิดความเสียหายกับชีวิต และทรัพย์สิน ต้องรีบแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบ หรือรีบแก้ไขเหตุการณ์ในทันที

(11) การจุดไฟเพื่อเผาไร่นา ต้องดูแลไม่ให้ลุกลามไปทำความเสียหายในพื้นที่อื่น ถ้าประมาทจนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินคนอื่นเสียหาย ต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

2) กฎ กติกา ป่าชุมชน

ป่าชุมชนบ้านโคกก่งเป็นที่สาธารณะของหมู่บ้านชาวบ้านทุกคนมีหน้าที่กระทำตามระเบียบ และกฎ กติกาที่กำหนดขึ้นจากความเห็นชอบของทุกคนแล้ว ดังนี้

- (1) ห้ามนำไม้ทุกชนิดออกจากป่าชุมชน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการหมู่บ้านแล้ว
- (2) ห้ามล่าสัตว์ทุกชนิดในเขตป่าชุมชนโดยเด็ดขาด
- (3) ห้ามกระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายกับผืนป่า
- (4) ห้ามบุคคลภายนอกลักลอบเก็บของป่าทุกชนิด
- (5) “ผู้ฝ่าฝืนกฎ” กติกาป่าชุมชนมีโทษปรับตั้งแต่ 500 บาท ไม่เกิน 2000 บาท

3) ประกาศของหมู่บ้านโคกก่ง

ในการดำเนินการป้องกันและควบคุมใช้เชื้อคอก ความผิดของการประชาคมหมู่บ้านจะดำเนินการดังนี้

- (1) ทุกครัวเรือนต้องทำความสะอาดภาชนะเก็บน้ำและตรวจดูลูกน้ำยุงทุกสัปดาห์
- (2) รมรงค์ทำความสะอาดใหญ่ทั้งหมู่บ้านทุกต้นสัปดาห์สุดท้ายของเดือน
- (3) สักรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์ครัวเรือนใดพบลูกน้ำยุงโดยอสม.ทำการ
 - (3.1) ดักเตือน
 - (3.2) ประกาศรายชื่อทางหอกระจายข่าว
 - (3.3) ปรับเป็นเงิน 10 บาทต่อครั้ง
 - (3.4) ดัดนิสัยสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ ในหมู่บ้านจนกว่าจะแก้ไข และไม่พบลูกน้ำยุงอีก

ข้อห้ามเกี่ยวกับการทำศพ

1. ถ้าเสียชีวิตนอกหมู่บ้านห้ามนำศพกลับเข้าในหมู่บ้าน เพราะเชื่อว่าจะมีคนตายต่อเนื่องกันตลอด บ้านเมืองจะไม่อยู่ดีกินดี

2. ถ้าตายโหงให้จัดทำศพโดยการฝัง เมื่อครบกำหนด 3 ปี จึงจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ได้ เพราะถ้าไม่ถึง 3 ปี เชื่อว่าจะมีคนตายโหงตลอด

3. ถ้าตายโหงห้ามเก็บศพเกิน 1 วัน (ฝังภายใน 1 วัน) ตอนหาไปป่าช้าห้ามเปลี่ยนคนหา ห้ามวางศพบนดิน (ให้พักไว้บนกิ่งไม้) เพราะถ้าวางบนพื้นดิน เชื่อว่าพื้นที่นั้นจะทำไม้ทำนาไม่ได้

4. ห้ามเก็บศพข้ามเดือน เช่น คนตายในแรม 14 ค่ำ ต้องนำไปฌาปนกิจภายในวันแรม 15 ค่ำของเดือนเดียวกัน

5. ถ้ามีคนตายในหมู่บ้านยังไม่ได้ฌาปนกิจ แต่มีคนตายเพิ่มอีกให้ฌาปนกิจคนที่ตายทีหลังก่อน

3. ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์

3.1 พื้นดิน

3.1.1 ลักษณะของพื้นดินและความเปลี่ยนแปลง ดินของบ้านโคกก่ง มีหลายลักษณะ

1) ดินร่วนปนทราย เป็นดินที่เกิดจากการสลายตัวของหินทราย มีสีน้ำตาลอ่อน เมื่อดินมีขนาดใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีอินทรีย์วัตถุน้อย เก็บน้ำไม่ดี ดินลักษณะนี้จะพบได้บริเวณที่ดอน ดินชนิดนี้เหมาะในการปลูกมันสำปะหลัง แต่ดินจะเสื่อมคุณภาพเร็ว

2) ดินเหนียว เนื้อดินมีเม็ดละเอียด สีน้ำตาลอ่อนถึงเหลือง พบบริเวณรอบ ๆ ภูเป็น ภูदानหลวง บางส่วนของลำห้วยถ่ม เนื้อดินลักษณะนี้จะเก็บน้ำได้ดี พืชเจริญงอกงามดีกว่าดินชนิดแรก โดยเฉพาะข้าวจะเจริญดีเพราะดินอุ้มน้ำได้นาน

3) ดินตะกอน เนื้อดินมีสีดำ เมื่อดินขนาดเล็ก มีความเหนียว อุ้มน้ำได้ดี มีความอุดมสมบูรณ์สูง พบบริเวณหนองน้ำ ลำห้วยสะเงาะ ริมห้วยถ่ม

4) ดินลูกรัง เนื้อดินมีเม็ดหินลูกรังปะปนในปริมาณสูง เนื้อดินออกสีเหลืองถึงแดง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อุ้มน้ำได้ดี พบบริเวณทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ใกล้ป่าช้าสาธารณะ

3.1.2 การใช้ประโยชน์และความเหมาะสม

1) ที่ตั้งบ้านเรือน เป็นพื้นที่ลักษณะเป็นที่ดอน มีความลาดเทลงทุกทิศทางมีพื้นที่ประมาณ 100 ไร่ แบ่งออกเป็น 2 แปลง มีทุ่งนาขึ้นไว้ แปลงใหญ่ พื้นที่ประมาณ 80 ไร่ เป็นที่ตั้งของบ้านเรือนประชาชน 91 หลัง โรงเรียน สถานีนอนมัย

สำนักงานเทศบาล วัด แปลงเล็กอยู่ห่างออกไป ประมาณ 200 เมตร ทางทิศตะวันตก ของแปลงแรก พื้นที่ประมาณ 20 ไร่ เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของประชาชน 25 หลัง ลักษณะพื้นดินลาดเทไปทางทิศตะวันตก

2) ป่าชุมชน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่บ้าน ป่าที่บด้นไม้ ขึ้นหนาแน่น จัดสรรไว้เป็นป่าช้าของหมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ 70 ไร่ ทางทิศเหนือของป่าช้า มีบ่อที่ขุดขึ้นไว้เก็บกักน้ำ เรียกว่า หนองหลิง พื้นที่ประมาณ 4 ไร่ มีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝน เท่านั้น ใกล้เคียง ๆ ป่าช้าทางทิศเหนือของถนนไปบ้านหินกองเป็นที่สาธารณะ ดินเป็นดินลูกรังเหมาะสำหรับขุดไปใช้ในการสร้างถนนมีการขุดบ่อน้ำ ขนาด 8 ไร่ เพื่อนำดินไปใช้ทำถนน สายค่านกกก โคกก่ง สายนาคง บ่อเก็บน้ำได้ดี มีชาวบ้านไปปลูกพืชผักบริเวณคันดินรอบบ่อ ใกล้บ่อใหญ่มีบ่อเล็กพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ เป็นบ่อน้ำเพื่อการอุปโภคของชาวบ้านกรณีแห้งแล้งน้ำประปาใช้ไม่ได้ เก็บน้ำได้ตลอดปี เป็นบ่อรองพื้นด้วยพลาสติก

3) ทุ่งนา อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน เป็นที่ลุ่มต่ำที่สุดของหมู่บ้าน มีชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น นาบ้าน นาสร้างปู่ตา นาห้วยเตย นาหนองนกเขียน นาภูจีเหิน นาภูแป้น นาห้วย สะเงาะ นาสิวงศา นาห้วยหลี่ นาห้วยปูน นาห้วยโสก นาดานเคียวไก่อ นาห้วยถ่ม นาดานหลวง นาห้องไห ใช้ทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง ในช่วงฤดูฝน เป็นแหล่งหาปลา กบ เขียด ของชาวบ้าน ในฤดูแล้งเป็นพื้นที่เลี้ยงวัว ควาย หาอาหารพวกหญ้า กบ เขียด

4) ที่ดินทำไร่มันสำปะหลัง สวนยางพารา เป็นที่ดอน อยู่วนนอกจาก ทุ่งนาออกมา กระจายรอบ ๆ หมู่บ้าน โดยชาวบ้านจะตัดโค่นต้นไม้ ออกให้มากที่สุด เพื่อให้พืชหลักได้รับแสงเต็มที่ เป็นดินร่วนปนทราย เป็นส่วนที่มีพื้นที่มากที่สุด

5) ป่าหัวไร่ปลายนา เป็นป่าที่เหลืออยู่นอกจากป่าชุมชน เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน แหล่งสมุนไพร ชาวบ้านใช้ป่านี้นี้เป็นแหล่งหาอาหาร เลี้ยงสัตว์ ใช้ไม้สร้างบ้านเรือน เสาถ่าน หาดิน

6) คอนปู่ตา เป็นพื้นที่สำหรับผีปู่ตาอยู่อาศัย อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ 2 งาน มีต้นไม้ใหญ่ ๆ ขึ้นเต็มพื้นที่ พื้นด้านล่างโล่ง มีศาลเจ้าปู่ตั้งบนจอมปลวกใช้ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าปู่

7) ภูแป้น ภูจีเหิน เป็นภูเขาขนาดเล็ก ยกระดับจากพื้นดินประมาณ 50 เมตร บนสุดเป็นลานกว้าง ประมาณ 5-10 ไร่ เป็นพื้นที่หาอาหารป่า แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนภูดานหลวง เป็นลานหินกว้างประมาณ 20 ไร่ เป็นแหล่งท่องเที่ยว หาอาหารป่า

3.1.3 ความเสื่อมโทรม สาเหตุและผลกระทบ

ลักษณะการเสื่อมโทรมของดินในหมู่บ้านโคกก่ง แบ่งได้ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1) ดินเสื่อมคุณภาพ พบได้ในบริเวณที่ปลูกมันสำปะหลังซ้ำที่เดิมเป็นเวลานานปี ส่งผลให้ดินขาดแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุ พืชที่ปลูกจึงได้ผลผลิตต่ำให้ผลตอบแทนน้อย

2) การใช้พื้นที่ดินไม่เหมาะสมกับชนิดของพืช เช่น บุกเบิกป่าในที่ดอนเพื่อทำแปลงนา ทำให้น้ำในการทำนามีน้อยส่งผลให้ให้ทำนาได้ผลไม่คุ้มค่า

3) หน้าดินถูกกัดเซาะทำลายจากน้ำ เนื่องจากการทำไร่ในที่ลาดชันสูง หน้าดินไม่มีพืชปกคลุมเนื่องจากการคายหญ้าออกจากแปลงพืช เมื่อฝนตกน้ำจะกัดเซาะหน้าดินไหลลงไปทับถมยังที่ต่ำกว่า

4) หน้าดินแข็ง เนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นเวลานาน ดินขาดอินทรีย์วัตถุ ดินแน่นเป็นดานแข็งยากในการไถพรวน

3.1.4 การถือครองที่ดิน กรรมสิทธิ์

รูปแบบการถือครองที่ดินมี 2 ลักษณะ คือ

1) การถือครองส่วนบุคคล มีลักษณะดังนี้

(1) การถือครองที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น โฉนด สน.3ส่วนใหญ่เป็นที่ปลูกบ้าน ที่นาที่ทำกินมานานแล้ว เอกสาร สปก. ส่วนใหญ่เป็นที่ไร่ หรือที่ป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร

(2) การถือครองโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ ส่วนใหญ่เป็นที่ดิน ป่าที่ พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย จ้างจองไว้ให้ยังไม่มีบุกเบิกเพื่อทำกิน หรือ บุกเบิกทำกินแล้วแต่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ การชี้เขตแดนจะตกลงกันเองกับเจ้าของที่ดินข้างเคียง ซึ่งที่ดินลักษณะนี้จะมีกรณีพิพาทเรื่องเขตแดนมากที่สุด

2) การถือครองโดยชุมชน พื้นที่สาธารณะของชุมชน มี 3 แปลง คือ

(1) ที่ดินป่าชุมชน (ป่าช้า) พื้นที่ประมาณ 70 ไร่

(2) ที่ธรณีสงฆ์ ซึ่ง ชี้ขอจากชาวบ้านที่ครอบครอง อยู่ก่อน เพื่อให้วัดใช้ทำประโยชน์ เพิ่มเติมจากที่ดินที่ใช้ตั้งวัดในปัจจุบัน เมื่อปี 2551 ประมาณ 70 ไร่

(3) ที่ดินคอนเจ้าปู่ พื้นที่ประมาณ 2 งาน

3) การถือครองที่ดินโดยนายทุน หรือนอกชุมชน การถือครองที่ดินในลักษณะนี้ยังไม่มี มีเพียงนายทุนมาเช่าที่ดินเพื่อปลูกพืช โดยเช่าประมาณ 5 ปี โดยชาวบ้านไม่เก็บค่าเช่าแต่นายทุนจะบุกเบิกพื้นที่ป่าให้ (นายทุนจะบุกเบิกป่าเพื่อปลูกพืช เมื่อหมดเวลาเช่าก็จะคืนพื้นที่ให้ชาวบ้านแล้วไปเช่าพื้นที่อื่นต่อ)

3.2 พื้นน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำ

1) น้ำฝน

2) น้ำบาดาล มีบ่อใหญ่อยู่ 3 บ่อ คือ บ่อที่ 1 บริเวณวัดบ้านโคก ก่งขุดเจาะโดยกรมทรัพยากรธรณี บ่อที่ 2 บริเวณทิศเหนือของหมู่บ้านได้รับงบประมาณขุด เจาะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง และบ่อที่ 3 บริเวณโรงเรียนบ้านโคกก่ง ขุดเจาะ โดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ทั้งสามบ่อนี้มีระบบประปาแจกจ่ายน้ำในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมี น้ำบาดาลที่มีหัวโยก กระจายตามหมู่บ้านซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเจาะให้ และชาวบ้าน ลงทุนเจาะเอง

3) บ่อน้ำตื้น เป็นบ่อที่ขุดลึกประมาณ 5 – 6 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง ประมาณ 120 เซนติเมตร ใส่ท่อคอนกรีตกับขอบบ่อพัง กระจายรอบ ๆ หมู่บ้านบริเวณทุ่งนา ได้รับงบประมาณขุดจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่ง มี 6 บ่อ

4) บ่อน้ำ เป็นบ่อที่ขุดในที่สาธารณะ 3 บ่อ คือบ่อที่ขุดบริเวณป่า ชุมชน และขุดในที่ของชาวบ้าน ทั้งที่มีงบประมาณสนับสนุน และชาวบ้านลงทุนเอง บ่อที่ ขุดในที่ของชาวบ้านนี้มีมากที่สุดกระจายไปตามที่นาทั่วไป

5) ห้วย บ้านโคกก่งมีห้วยที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี คือห้วยถ่ม จะมี น้ำมากในช่วงฤดูฝน และน้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง ห้วยถ่มมีแหล่งกำเนิดที่ภูสระดอกบัว เขต อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านหินชัน ตำบลโคกกสาร อำเภอ ชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ นอกจากนี้ยังมีห้วยทราย ห้วยสะเงาะ ห้วยปูน ห้วยหลี่ ซึ่งเป็น ลำห้วยขนาดเล็กมีน้ำเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

6) เหมืองฝาย เหมืองฝายที่ได้รับงบประมาณจากทางราชการในการ สร้างมี 2 แห่ง คือ ฝายห้วยทราย และฝายห้วยสะเงาะ มีน้ำตลอดปี นอกจากนี้ฝายขนาดเล็ก ก็มีกระจายตามไร่นาของชาวบ้าน เพราะลักษณะนาของชาวบ้านจะมีตามลำห้วยจึงสามารถ สร้างฝายขนาดเล็กไว้ใช้เองได้

3.2.2 การจัดการน้ำ

1) น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในหมู่บ้าน น้ำฝนชาวบ้านจะมีโอ่งขนาดใหญ่ รองน้ำฝนไว้ดื่มตลอดปี ส่วนน้ำบาดาล จะมีคณะกรรมการน้ำประปาหมู่บ้านทำหน้าที่ จ่ายน้ำ ให้ชาวบ้านได้ใช้ การเก็บค่าบริการ และการซ่อมบำรุง

2) นำเพื่อการเกษตรอื่น ๆ หมู่บ้านทำได้เพียงของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ไม่มีเหมืองฝายใดที่มีระบบส่งน้ำเพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร ในลำห้วยถ่มมีการสร้างฝายคอนกรีตเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้บริเวณบ้านหินขัน ชาวบ้านโคกก่งเลยไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก

3.2.3 การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ

1) ใช้เพื่อบริโภคและอุปโภค ใช้ประโยชน์จากน้ำฝน น้ำบาดาลและบ่อน้ำตื้น

2) ใช้เพื่อการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ จะใช้ประโยชน์จากน้ำฝนเป็นหลัก รวมทั้งบ่อ เหมือง ฝายที่มีก็จะรับน้ำฝนไว้ใช้ ในช่วงที่ฝนไม่ตก รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัวในช่วงฤดูแล้งที่ชาวบ้านมักจะออกไปปลูกในทุ่งนารอบ ๆ หมู่บ้านที่มีบ่อน้ำ ลำห้วยถ่มในฤดูแล้งระดับน้ำจะลดลงไปมากการใช้น้ำเพื่อการเกษตรทำได้เพียงการ สูบน้ำซึ่งลงทุนมาก ชาวบ้านไม่นิยม บ่อน้ำในไร่นาของชาวบ้านนอกจากจะใช้น้ำเพื่อการปลูกพืชแล้วยังมีการเลี้ยงปลาไว้กินในครอบครัว

3) ใช้เพื่อการหาอาหาร ชาวบ้านจับปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ที่ห้วยถ่มฝายห้วยสะเงาะ และฝายห้วยทรายจะสามารถหาปลาได้ตลอดปี

4) การใช้เพื่อธุรกิจ หรืออุตสาหกรรม ยังไม่มีการใช้น้ำลักษณะนี้ในพื้นที่บ้านโคกก่ง

3.2.4 ความเปลี่ยนแปลง ความเสื่อมโทรม การสูญเสีย และผลกระทบ

แหล่งน้ำในหมู่บ้านโคกก่งมีการเปลี่ยนแปลงหลายลักษณะ เช่น

1) การปรับเปลี่ยนห้วยตามธรรมชาติเป็นตม จะเกิดในลำห้วยขนาดเล็ก และที่ตมทั้งสองฝั่งห้วยเป็นเจ้าของคนเดียวกัน จะโดนปรับคินลงไปตมห้วยเพื่อให้ขนาดเปลี่ยนกว้างใหญ่ขึ้น

2) ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำลดน้อยลง เช่น น้ำบาดาลที่สูบขึ้นมาใช้ในหมู่บ้านช่วงฤดูแล้งน้ำแทบไม่พอใช้ หรือน้ำตามบ่อในไร่นาแห้งเร็วขึ้น น้ำในลำห้วยถ่มลดลงกว่าปกติซึ่งอาจเป็นผลมาจากป่าต้นน้ำถูกทำลาย หรือฝนตกน้อย

3) การทับถมของตะกอนดิน เนื่องจากการกัดเซาะผิวดินของน้ำและไหลลงไปที่ตมบริเวณห้วยหรือเหมืองฝาย

3.2.5 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ

การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำในบ้านโคกก่งยังไม่มีกิจกรรมที่ชัดเจนนักโดยเฉพาะในพื้นที่ขนาดเล็กที่ถูกรุกรานโดยชาวบ้าน แต่จะมีการขุดลอกในฝายห้วยสะเงาะและซ่อมแซมกัน

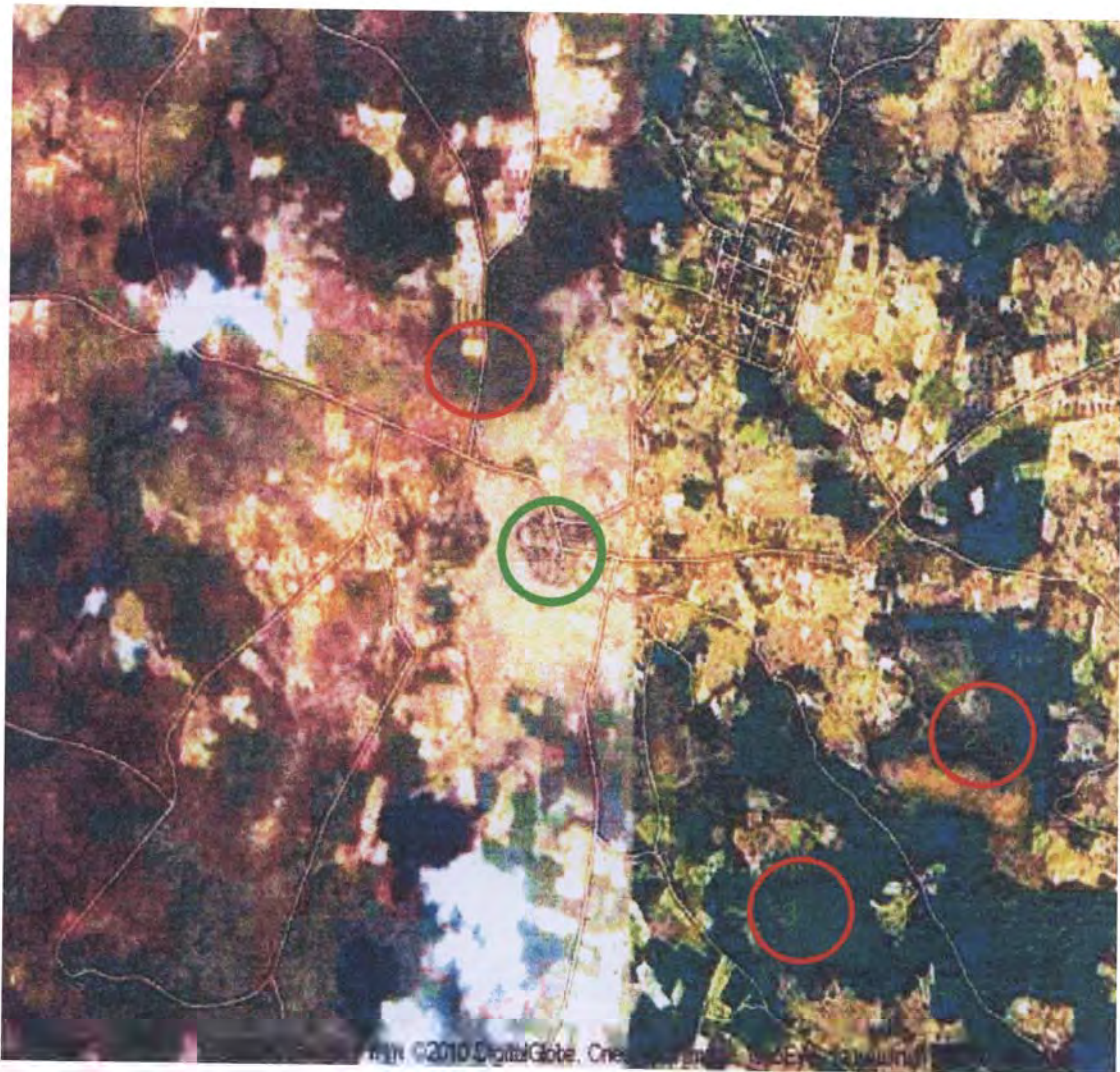
ฝายที่รั่วเก็บน้ำไม่ได้ ปัจจุบันกำลังดำเนินการขุดลอกฝายห้วยทราย ส่วนแหล่งน้ำในไร่นาของชาวบ้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูจะกระทำโดยชาวบ้านเอง

3.3 ป่าไม้และป่าชุมชน

3.3.1 ขอบเขตพื้นที่ ขนาดพื้นที่ แผนที่

ป่าไม้ในเขตพื้นที่บ้านโคกก่งส่วนมากเป็นป่าในความครอบครองของประชาชนทั้งที่ครอบครองโดยมีเอกสารสิทธิ์และครอบครองโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ จากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจะเห็นพื้นที่ ตรงกลางภาพถ่ายที่ล้อมด้วยวงกลมสีเขียว คือที่ตั้งหมู่บ้าน รอบๆ หมู่บ้านเป็นทุ่งนา ถัดจากทุ่งนาออกมามีสีเขียวเข้มซึ่งก็คือป่าไม้ ที่ชาวบ้านครอบครอง ส่วนที่ล้อมด้วยวงกลมสีแดง หมายเลข 1 คือ ป่าชุมชน (ป่าช้า) วงกลมสีแดง หมายเลข 2 คือ (ภูแป้น) ป่าอนุรักษ์ของทางราชการ วงกลมสีแดง หมายเลข 3 คือ (ภูชี้เหิน) ป่าอนุรักษ์ของทางราชการ

รูปภาพที่ 3 แสดงภาพถ่ายทางอากาศป่าชุมชนและป่าอนุรักษ์

1) ป่าชุมชน (ป่าช้า)

ขอบเขตพื้นที่

ทิศตะวันออก จรด ที่นาของ นางพรจันทร์ ไกยะวินิจ นางกาคี สอนจันทร์
นายพุทธกรรจ์ โพธิ์วันส์

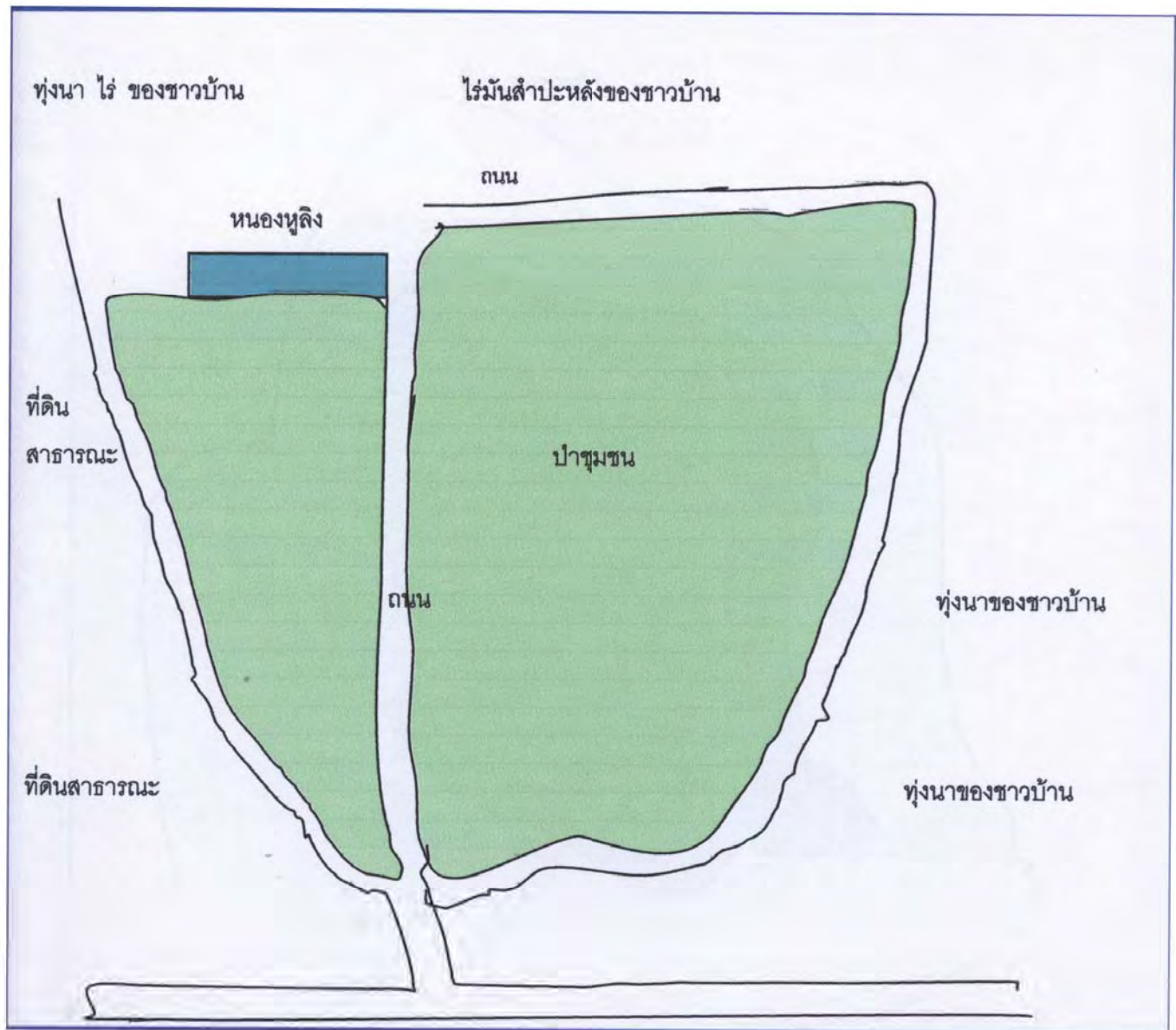
ทิศเหนือ จรด ที่ไร่ ของนายสอน สีทอง

ทิศตะวันตก จรด ที่ไร่ของนายสุทธิ โพธิ์สาราช นายคำ จันทะนาม และนางโสกันต์ โคดตะ

ทิศใต้ จรด ที่นาของ นางอินทร์แดง ไกยะวินิจ นางก้านก่อง ไกยะวินิจ
นางลอนสันต์ สุขसानต์ นางวัชรภรณ์ แสนทวีสุข นายสถิต โพธิ์วันส์
นายพิทักษ์ โพธิ์วันส์

ขนาดพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านโคกก่ง มีพื้นที่ 70 ไร่

รูปภาพที่ 4 แสดงแผนที่ป่าชุมชน (ป่าช้า)

2) ป่าอนุรักษ์ภูแป้น

ขอบเขตพื้นที่

ทิศตะวันออก จรด ที่นาของ ชาวบ้านนุ่งเขียว

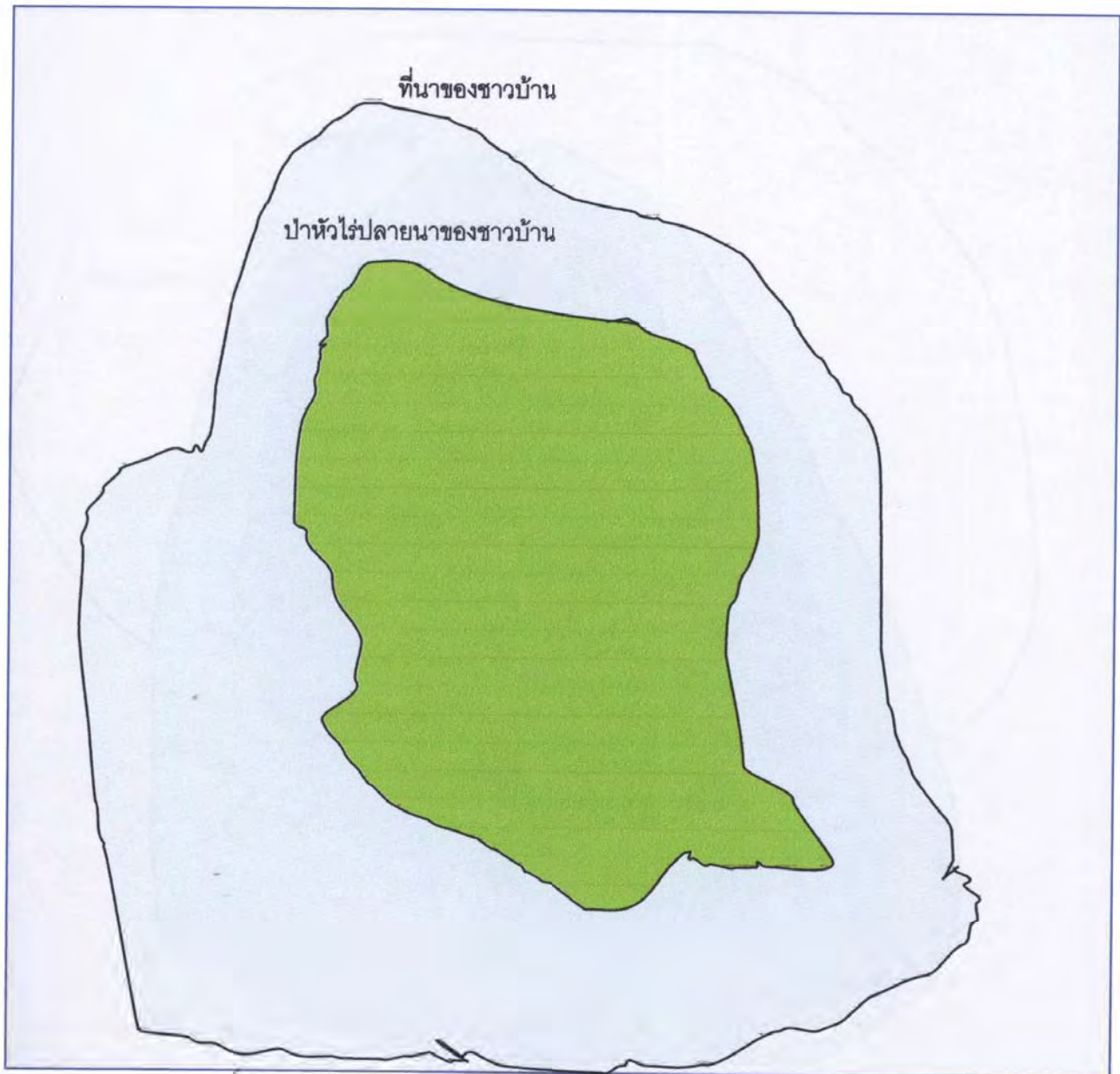
ทิศเหนือ จรด ที่นา ของนายบุญเกิด ไชยดี นายประสิทธิ์ ค้างเงิน นายสุ้ย คำแพง

ทิศตะวันตก จรด ที่นาของนางบุญทา พวงน้อย และนายบุญรัตน์ คิมะรัตน์

ทิศใต้ จรด ที่ไร่ของ นายบุญรัตน์ คิมะรัตน์

ขนาดพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ภูแป้น มีพื้นที่ประมาณ 80 ไร่

รูปภาพที่ 5 แสดงแผนที่ป่าอนุรักษ์ภูแป้น

2) ป่าอนุรักษ์ภูจี่เหิน

ขอบเขตพื้นที่

ทิศตะวันออก จรด ที่นายนายทไว ตีฉะรัตน์ ที่ไร่ของนางสมรวย ไชยหล่อ

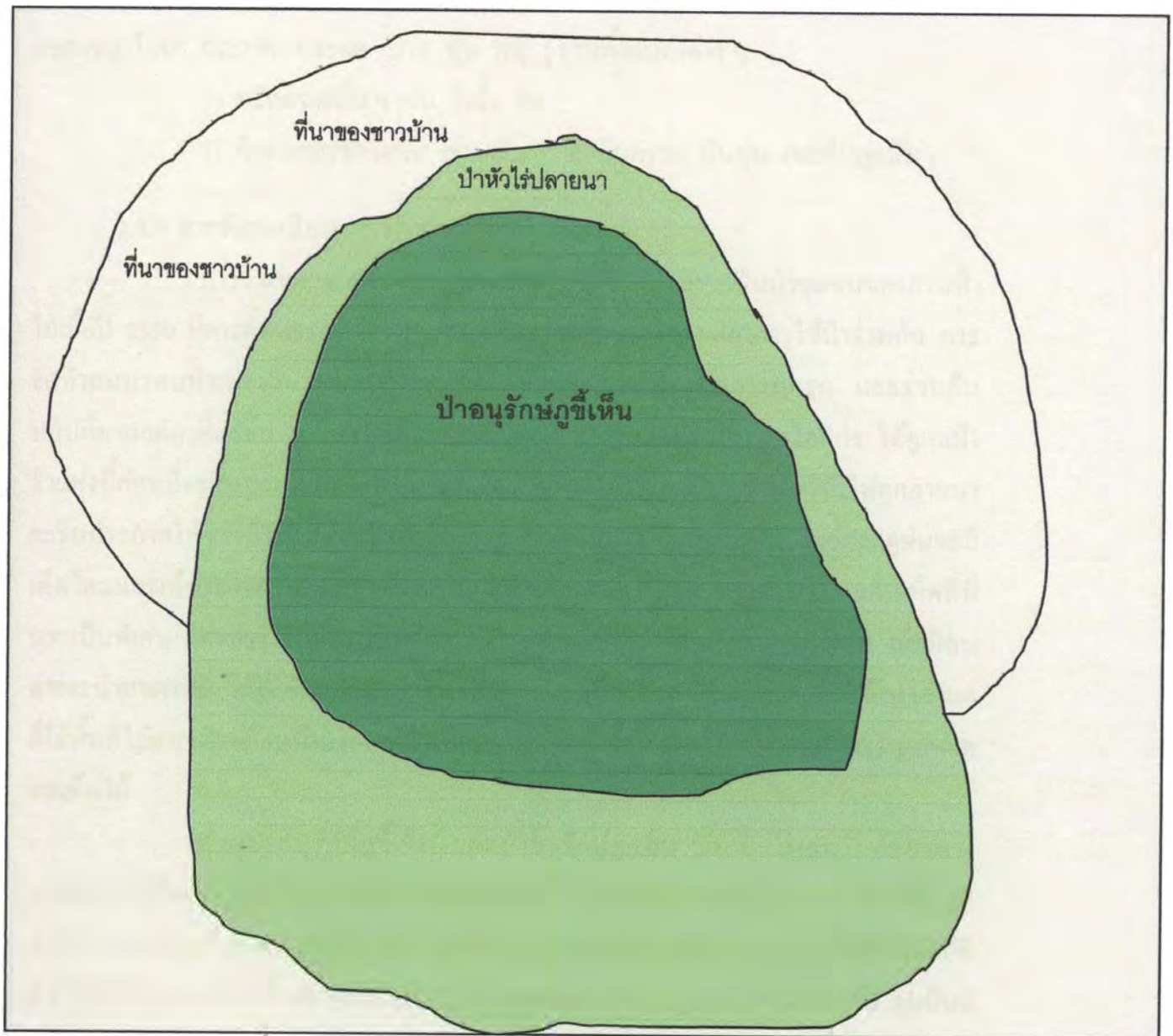
ทิศเหนือ จรด ที่นายนายทไว ตีฉะรัตน์ นายหนูกัน ประเคน

ทิศตะวันตก จรด ที่นาของ นายประทีน คำนาม

ทิศใต้ จรด ที่ไร่ของนายสมพงษ์ สีทอง และที่ไร่ของนายส่อง โคตรอินทร์

ขนาดพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ภูจี่เหิน มีพื้นที่ประมาณ 50 ไร่

รูปภาพที่ 6 แสดงแผนที่ป่าอนุรักษ์ภูชี้เห็น

3.3.2 ลักษณะของทรัพยากรในป่า

- 1) ไม้ยืนต้น เป็นทรัพยากรที่มีมากที่สุด ลักษณะเป็นป่าผลัดใบประกอบด้วย ไม้แดง ไม้ยาง ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ประดู่ ไม้พอก ไม้กระบก ไม้สะแบง ไม้มะค่า ไม้นนทรี ไม้หว่า ไม้ไผ่ และพืชอื่นที่ไม่รู้จักชื่ออีกมากมาย ฯลฯ
- 2) ไม้ล้มลุก เถาวัลย์ และสมุนไพร รวมทั้งพืชที่เป็นอาหารอื่น เช่น กระเจียว ข่าป่า หวาย กลอย มัน บอระเพ็ด ฯลฯ
- 3) ไม้เกาะอาศัย เช่น กลิ้วไม้ป่า

- 4) เห็ดป่า ได้แก่เห็ดระโงก เห็ดโคน เห็ดตับเต่า เห็ดก่อ เห็ดขอน ฯลฯ
- 5) สัตว์ป่า เช่น นกเขา นกโพระดก เหยี่ยว นกเค้าแมว นกกระปูด นกแขวงแซว ไก่ป่า กระรอก กระแต บ้าง ตุ่น หู ู รวมทั้งแมลงต่าง ๆ
- 6) ทรัพยากรอื่น ๆ เช่น รังผึ้ง ชัน
- 7) หินและแร่บางชนิด เช่น หินทราย หินกรวด หินปูน (พบในภูแป้น)

3.3.3 การจัดการป่าและการใช้ประโยชน์

การจัดการ ป่าช้าของหมู่บ้านโคกก่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนของกรมป่าไม้เมื่อปี 2550 มีการตั้งคณะกรรมการดูแลป่า การร่วมกันออกกฎ กติกาการใช้ป่าร่วมกัน การจัดทำถนนรอบป่าเพื่อเป็นขอบเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน และป้องกันการบุกรุก และร่วมกันปฏิบัติตามกติกาที่ตั้งขึ้น พระครูคัมภีรธรรมปยุต เจ้าอาวาสวัดศรีวิไลบ้านโคกก่ง ได้ดูแลป่าช้าแห่งนี้ก่อนที่จะขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน โดยทรงดำริไม่ให้เผาป่า ถ้าพบว่ามีไฟลุกลามมา จะรีบประกาศให้ชาวบ้านไปช่วยดับทันที ปัจจุบันป่ามีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น ในช่วงฤดูฝนจะมีเห็ดโคนและเห็ดระโงก มากกว่าที่ผ่านเพราะป่าอุดมสมบูรณ์ขึ้น ชาวบ้านจะมาเก็บเห็ดที่นี้มากเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามป่าแห่งนี้ประโยชน์หลักก็คือ เป็นป่าช้าของชุมชน เมื่อมีคนตายจะนำมาเผาที่นี่ ไม้ที่ใช้เผาก็ตัดจากป่าแห่งนี้ บริเวณที่จะทำพิธีก็จะตัดถางต้นไม้ให้โล่งแต่ก็ใช้พื้นที่ไม่มาก โรงเรียนบ้านโคกก่งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อนำนักเรียนสังเกตการเจริญเติบโตของต้นไม้

ส่วนป่าอนุรักษ์ภูชี้เหิน และป่าอนุรักษ์ภูแป้น นั้นเป็นป่าอนุรักษ์ของทางราชการชาวบ้านจึงไม่มีการจัดการใด ๆ เพียงแต่เข้าไปใช้ประโยชน์เท่านั้น เช่น เก็บเห็ด ล่าสัตว์ป่า หาอาหารป่าพวกหน่อไม้ เก็บสมุนไพร เก็บของป่าพวกรังผึ้ง ชัน ป่าทั้งสองแห่งนี้มีต้นไม้ขึ้นไม่หนาแน่น เนื่องจากเป็นภูเขา มีก้อนหินระเกะระกะ และมีไฟไหม้ทุกปี ภูแป้นมีแร่หินปูน ในอดีตช่วงชาวบ้านเคยใช้หินปูนจากที่นี่นำไปเผาทำเป็นปูนซีเมนต์ก่อสร้างพระอุโบสถในวัดศรีวิไลจนถึงปัจจุบัน

1. อาหารธรรมชาติจากน้ำและป่า

สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ ปลาจากลำห้วยถ่ม ปลาจากนา ปลาจากลำน้ำโขง กบ ปูนา หอยขม หอยโข่ง เขียด ปูชี้เหล็ก (ปูชนิดหนึ่งตัวเล็กแบนอาศัยตามลำห้วย) กุ้ง หอยกาบ เขียด เมือว (ตัวอ่อนของแมลงปอ) อึ่งอ่าง ลูกอี๊กกบเขียดแมงดา ปลาผา (ตะพานน้ำ)

สัตว์ป่า และแมลง ได้แก่ ไก่ป่า หนูนา หนูหวาย กระแต กูดชี นกป่า ตุ่น

กระแต แผลงจีนูน (แผลงปีกแข็งชนิดหนึ่งชอบเกาะกินใบมะขามอ่อน) แผลงซอน กบน้อย
 จิ้งหรีด แผลงหน่อไม้ (แผลงปีกแข็งชนิดหนึ่งชอบเกาะกินหน่อไม้) แผลงคาม (กว้าง) ตะกวด
 รังต่อ งูเห่า แอ้ บ้าง ไข่มดแดง กิ้งก่า งูสิง คี๊ดแตง หอยเคือ (หอยบกชนิดหนึ่งไม่มีฝา กิน
 ใบไม้เน่า เนื้อมีรสขม) ตัวตุ่น ผึ้ง

พืชผัก และผลไม้ ได้แก่ เห็ดบด เห็ดขาว ผักขี้เหล็ก ผักสะเดา ผักเม็ก
 หวายโคก มะกอก บัวบก ผักกุ่ม ผักอีสุ่ม (มะรุมป่า) ป่าผักหนาม ผักขี้ปลา (ผักชนิดหนึ่ง
 เกิดตามพื้นดินขึ้นมีรสขม) ดอกกระเจียว มะขาม หน่อไม้ไผ่บ้าน มะม่วง หน่อไม้ ไผ่ป่าผัก
 คั่ว ผักกะโดน เห็ดปลวก มะแขว (มะกอกน้ำ) ผักตำลึง เห็ดโต เห็ดละโงก หน่อไม้ไร่
 เทา (สาหร่ายชนิดหนึ่ง) ผักก้านทอง (ผักขี้เขียดวัวพิษในนาข้าว) มะขามป้อม ผักพวย
 (สันตะวาในพายุวัชพืชในนาข้าว) ผักกระถิน หมากก่อ (ผลไม้ป่าลักษณะและรสชาติเหมือน
 เกล็ด) เห็ดแดง ขาหมาน้อย (เถาวัลย์งูเหมา) หมากเฒ่า เพกา ลูกสมอ

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1. น้ำตกตาดใหญ่ อยู่บริเวณลำห้วยด่ม ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 10 กิโลเมตร
2. น้ำตกตาดคันแท อยู่บริเวณเดียวกันกับน้ำตกตาดใหญ่
3. น้ำตกตาดน้อยอยู่ บริเวณเดียวกันกับน้ำตกตาดใหญ่
4. ดานกระต่าย เป็นลานหินกว้างพื้นที่หลายร้อยไร่ ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 8 กิโลเมตร
5. ลำห้วยด่ม ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1.5 กิโลเมตร

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. เปิดเวทีชี้แจงทำความเข้าใจโครงการวิจัย
2. ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือน
3. เวทีออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลชุมชน เตรียมทีมงาน แบ่งบทบาทหน้าที่
4. เก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร
5. เก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลวิเคราะห์ข้อมูล
6. เก็บข้อมูลระบบการผลิต และผลกระทบด้านการเกษตรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า ผลการศึกษาวิจัย
8. เปิดเวที ระดม ข้อคิดเห็น แนวทางในการพัฒนากระบวนการการทำเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้านโคกก่ง
9. กิจกรรมทำการเกษตรผสมผสานให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน
10. สรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน
11. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นชาวบ้าน เกษตรกรและบ้านโคกก่ง หมู่ที่ 1 ตำบลโคกก่ง อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นชาวบ้าน ผู้อาวุโส เกษตรกรที่ทำนา เกษตรกรผู้ปลูกสับปะหลัง เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา บ้านโคกก่ง หมู่ที่ 1 ตำบลโคกก่ง อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ

โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sample) ดังนี้

เกษตรกรที่ทำนามีทั้งหมด 116 ครัวเรือน สุ่มมา 40 ครัวเรือน

เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังมีทั้งหมด 96 ครัวเรือน สุ่มมา 40 ครัวเรือน

เกษตรกรที่ปลูกยางพารามีทั้งหมด 34 ครัวเรือน สุ่มมา 25 ครัวเรือน

สรุปกิจกรรมดำเนินการ

วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนพฤษภาคม ชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบกิจกรรมและทำความเข้าใจโครงการ
2. เพื่อทราบขอบเขตการใช้จ่ายงบประมาณ
3. เพื่อมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยทุกคนทราบความเป็นมาและรายละเอียดของโครงการฯ
2. มีแผนการทำงานการเตรียมการเพื่อเปิดเวทีชี้แจงโครงการฯ กับชาวบ้าน
3. ทีมวิจัยร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ตามความเหมาะสม

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโลกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 4,000 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประธานทีมวิจัยในการเข้าร่วมการประชุม
2. จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สมุดบันทึก กระดาษ กระดาษบรูฟ ปากกา ปากกาเคมี ฯลฯ
3. ดำเนินงานตามที่วางแผนไว้

เครื่องมือและวิธีการ

1. การนำเสนอและชี้แจงความเป็นมาของโครงการวิจัยด้วยวาจา
2. การแลกเปลี่ยน สอดถาม

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

หัวหน้าโครงการวิจัยชี้แจงโครงการความเป็นมาของโครงการ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง

อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ และเรื่องการอนุมัติโครงการ การทำสัญญาโครงการ งบประมาณโครงการ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ และหมวดการใช้จ่ายงบประมาณ ระยะเวลาวิจัย เอกสารการเงิน การใช้ใบเสร็จรับเงิน ใบรับรองแทนใบเสร็จ การเปิดบัญชีธนาคาร ดอกเบี้ยที่เกิดจากโครงการ การเปิดเวทีชี้แจงโครงการต่อชุมชน ปรีกษาแผนกิจกรรมที่ทำในช่วงสัปดาห์นี้ เสนอให้ถ่ายเอกสารรายละเอียดโครงการให้ทีมวิจัย คนละ 1 ชุด

อาจารย์ปัญญา รัตนสุวรรณ เล่าชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ ของโครงการ แผนดำเนินงานวิจัยของบ้านโคกก่ง

วิธีเก็บข้อมูลชุมชนบ้านโคกก่ง

สภาพทั่วไป สถานที่ก่อตั้ง

- ประชากร พื้นที่นา พื้นที่ไร่ พื้นที่สวน พื้นที่บ้าน (จากข้อมูลมือสอง)

พัฒนาการการตั้งบ้านเรือน (ประวัติศาสตร์ชุมชน)

- สอบถามข้อมูลจากผู้อาวุโส
- ดูจากหลักฐาน
- จากข้อมูลสันนิฐาน

ข้อมูลทางกายภาพ

- แผนที่ชุมชน แผนที่รอบนอก
- พื้นที่การผลิต ที่นา ที่ไร่
- พื้นที่ป่าชุมชน
- พื้นที่แหล่งน้ำ

อาชีพ รายได้ การทำมาหากิน (เศรษฐกิจชุมชน)

- ทำนา ทำสวน ทำไร่ รับจ้าง หาของป่า
- อาชีพนอกภาคเกษตร

การจัดทำแผนผังชุมชนรอบในประกอบด้วย ที่ตั้งของบ้านผู้นำทางการ ผู้นำตามธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน สถานที่สำคัญทางศาสนา สถานที่ราชการ การจัดทำแผนผังชุมชนรอบนอกประกอบด้วย แผนที่ทรัพยากร เครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูล/ประเด็น/เรื่อง	วิธีการเก็บข้อมูล	กลุ่ม/พื้นที่	เครื่องมือเก็บข้อมูล	ผู้รับผิดชอบ
1. ข้อมูลทั่วไปบ้านโคกก่ง	- รวบรวมข้อมูลมือสอง - สัมภาษณ์ - ประชุมกลุ่มย่อย	- เทศบาลตำบล. - สถานีอนามัย - โรงเรียน - อื่น ๆ	กรอบเค้าโครง แบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์	- รับผิดชอบ ร่วมกัน
2. ประวัติศาสตร์พัฒนาการชุมชน	- สอบถามผู้อาวุโส - หลักฐาน - ประชุมกลุ่มย่อย - สภาประชาชน	- คุณยาย..... - คุณตา.....	แบบสัมภาษณ์ ออกแบบล่งหน้า	- รับผิดชอบ ร่วมกัน
3. ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ และป่า	- เดินสำรวจ - สังเกต - นำข้อมูลจากสถานที่ต่าง ๆ	- สำนักงานที่ดิน - สำนักงานผังเมือง - อบต.	- แผนที่รอบนอก - แผนที่รอบใน	- รับผิดชอบ ร่วมกัน
4. การผลิตเชิงพาณิชย์ - นาข้าว - มันสำปะหลัง - ขางพารา	- สัมภาษณ์	- ประชาชนบ้านโคกก่ง	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม	- รับผิดชอบ ร่วมกัน

สำหรับข้อมูลทั่วไปของบ้านโคกก่ง ต้องศึกษาห้วงดังต่อไปนี้

1. ประวัติบ้านโคกก่ง
2. ประชากร
3. ช่วงอายุ
4. การศึกษา
5. อาชีพ
6. รายได้
7. การอยู่ร่วมกัน
8. ประเพณีวัฒนธรรม
9. เชื้อชาติ
10. เครื่องมือทำการเกษตร
11. ข้อมูลสุขภาพ

ขั้นตอน	มันสำปะหลัง	ข้าว	ยางพารา	เงือกไข่/ผดกระทบ
1. ขึ้นเตรียมดิน				
2. การเพาะปลูก				
3. การบำรุงรักษา				
4. การเก็บเกี่ยว				
5. การจำหน่าย				

จากนั้นทีมวิจัยได้แบ่งบทบาทหน้าที่ ที่จะรับผิดชอบ ดังนี้

1. นายชนนธรมย์	คำเหลือ	หัวหน้าโครงการ
2. นายจุมคำ	ศรียาเขมร	รองหัวหน้าโครงการ
3. พระครูคัมภีรธรรมปยุต		ที่ปรึกษาโครงการ
4. นายจันทกรานต์	บุญโสม	ฝ่ายการเงิน
5. นางสาวพรสวรรค์	คำเหลือ	ฝ่ายการเงิน
6. นายแสงมณี	ดิณะรัตน์	ฝ่ายการเงิน
7. นายฐิติศักดิ์	คำจันทร์	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
8. นายบรรหาร	ทองใบ	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
9. นางนพวรรณ	บุญโสม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
10. นายจันทา	แสนทวีสุข	ฝ่ายประสานงาน
11. นายศิริสรณ์	พลราชม	ฝ่ายประสานงาน
12. นายสมชาย	พลอาจ	ฝ่ายประสานงาน
13. นายเสมืองทอง	คำแพง	ฝ่ายประสานงาน
14. นายจำเริญชัย	สุขสานต์	ฝ่ายประสานงาน
15. นายประสาน	ฐิวัจ	ฝ่ายประสานงาน
16. นายสุริยะเดช	ศรียาเขมร	ฝ่ายข้อมูล
17. นายเรืองเดช	คำแพง	ฝ่ายข้อมูล
18. นางสาวอัมรินทร์	ไคยะวินิจ	ฝ่ายข้อมูล
19. นางสาวณัฐณี	ผุเพชร	ฝ่ายข้อมูล

แผนดำเนินงานในการจัดเก็บข้อมูลทั่วไปของบ้านโลกก่ง

1. นายจุมคำ	ศรียาเขมร	ประวัติชุมชนบ้านโลกก่ง
-------------	-----------	------------------------

2. นายฐิติศักดิ์	คำจันทร์	แผนที่ แผนที่
3. นายสุริยะเดช	ศรีชาเชษฐ์	ข้อมูลประชากร และข้อมูลสุขภาพ
4. นางสาวอัมรินทร์	ไถยะวินิจ	ข้อมูลการศึกษา
5. นายเรืองเดช	คำแพง	ข้อมูลอาชีพ
6. นางสาวญาณี	สุเพชร	ข้อมูลรายได้
7. นางนพวรรณ	บุญโสม	ข้อมูลการอยู่ร่วมกัน
8. นายเสมืองทอง	คำแพง	ข้อมูลประเพณีวัฒนธรรม
9. นายจันทา	แสนทวิสุข	ข้อมูลเชื้อชาติ
10. นายศิริสรณ์	พลราชม	เครื่องมือทำการเกษตร

แผนดำเนินงาน

1. ไบลงทะเลเขียนในการประชุมแต่ละครั้ง
2. หลักฐานการใช้จ่ายงบประมาณ
3. จัดเก็บข้อมูลทั่วไปของบ้าน โคกก่ง
4. แบ่งกลุ่มกันลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของบ้าน โคกก่ง รวมทั้งข้อมูลมือสอง

ปัญหา/อุปสรรค

ทีมวิจัยบางคนแสดงอาการไม่มั่นใจในการทำงานโดยอ้างเหตุผลว่าอายุมากแล้วแต่หัวหน้าโครงการฯก็ให้กำลังใจว่า ถึงอายุมากก็สามารถทำได้เพราะข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ต้องอาศัยคนที่มียุ่ส่วนเรื่องการเขียนก็เป็นหน้าที่ของผู้ที่มีความสามารถในการเขียนทุกคนมีความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

วันที่ 20 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552

การเปิดเวทีชี้แจงทำความเข้าใจโครงการต่อชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงให้ชุมชน ได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ และความเป็นมาของการจัดทำโครงการวิจัยท้องถิ่น
2. เพื่อชี้แจงแผนงานในการทำกิจกรรมโครงการให้ชุมชนได้เข้าใจ
3. เพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัยให้ชุมชนได้รับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนรับทราบความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการทำวิจัย
2. ชุมชนเข้าใจความเป็นมาของโครงการ “การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ
3. ชุมชนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัยและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ

สถานที่/เวลา

ศาลาวัศวีวิลัย ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 80 คน

งบประมาณ 7,676 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานสถานที่ประชุม
2. ติดต่อเช่าเครื่องเสียง
3. ประสานทีมวิจัยในการเข้าร่วมการประชุม
4. ประสานชุมชนในการเข้าร่วมเวทีชี้แจงโครงการ
5. จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สมุดบันทึก กระดาษ กระดาษรูป ปากกา ปากกาเคมี
6. ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

เครื่องมือและวิธีการ

- การนำเสนอและชี้แจงความเป็นมาโครงการวิจัยด้วยวาจา
- การแลกเปลี่ยน สอบถาม

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ชี้แจงโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง งบประมาณโครงการ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ และการทำวิจัยให้ชาวบ้านได้รับทราบ

คุณวิไลลักษณ์ เกตุกุล ผู้ประสานงานโครงการ เล่าชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ ของโครงการ และการทำวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) โดย สกว. นี้

สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และรายได้ของสกว. ก็มาจากภาษีราษฎร ผู้ทำวิจัยแต่ก่อนจะเป็นอาจารย์กับนักศึกษาเท่านั้น สกว.จึงเล็งเห็นว่า ชาวบ้านก็น่าจะทำวิจัยได้ จึงได้แตกแผนวิจัยเพื่อท้องถิ่นขึ้นมา วิจัยเพื่อท้องถิ่นมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2541 จังหวัดอำนาจเจริญเป็นพื้นที่ขยายผล โครงการ และได้ขยายผลมาที่บ้านโคกก่ง

คุณศิริสรณ์ เล่าการทำวิจัยในครั้งนีให้ชาวบ้านได้เข้าใจง่ายขึ้น และความสำคัญของการทำวิจัยว่าการทำวิจัยในครั้งนี้ก็เพื่อหาความพอดีของชีวิตคนเรา และเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในหมู่บ้าน งานวิจัยจะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยทุกฝ่ายร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็น ครู ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปรชาญชาวบ้าน และฝ่ายปกครอง และให้ชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย

กำนันจันทนรมย์ ประธานโครงการ พบปะกับชาวบ้านถึงความเป็นมาและการทำวิจัยในครั้งนี รวมทั้งความสำคัญและผลที่คาดว่าจะได้รับในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณศิริสรณ์ แจงงบประมาณในการทำวิจัย งบประมาณในการทำวิจัย 275,400 บาท ภายใน 12 เดือน งบ 275,400 บาท แบ่งเป็น 3 หมวด คือ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ การใช้จ่ายแต่ละครั้งต้องมีแผนใช้จ่ายเงินด้วย

ท่านพระครูคัมภีรธรรมปยุต ที่ปรึกษาโครงการ เสนอแนะผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ให้ชาวบ้านได้เข้าใจมากขึ้น

แผนดำเนินงาน

1. แบ่งหน้าที่ในการศึกษากิจกรรมต่าง ๆ
2. ออกแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนบ้านโคกก่ง
3. ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของบ้านโคกก่ง รวมทั้งข้อมูลมือสอง

ปัญหา / อุปสรรค

งานวิจัยในชุมชนยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชนบ้านโคกก่ง ชาวบ้านยังไม่ค่อยเข้าใจในการทำวิจัย คงต้องใช้เวลาทำความเข้าใจอีกนาน

วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2552
เวทีออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลชุมชน เตรียมทีมงาน แบ่งบทบาทหน้าที่
ประชุมทีมวิจัยประจำเดือน มิถุนายน 2552

วัตถุประสงค์

1. เตรียมทีมวิจัยโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัด
2. ออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ทีมวิจัยร่วมกันวางแผนการค้นคว้าหาข้อมูลประวัติหมู่บ้าน การจัดทำแผนที่รอบนอกและแผนผังชุมชน และ แบบสัมภาษณ์การเก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 21.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 20 คน

งบประมาณ 5,240 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ทีมวิจัยแต่ละคนเสนอความถนัดในการทำงานของตนเอง
4. จากนั้นก็ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มตามตนเองถนัด
5. แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
6. ชักถามและสรุป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

สำหรับวันนี้ทีมของเราได้มาค้นหาความถนัดของแต่ละบุคคล และในวันนี้ที่ปรึกษาโครงการได้มาร่วมในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย และในลำดับแรกก็ได้ให้แต่ละคนเสนอก่อนว่าตนเองถนัดทำอะไร หลังจากทีทุกคนเสนอความถนัดของตนเองเสร็จแล้ว ก็ได้ทำการแยกกลุ่มตามตนเองถนัด ซึ่งในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ก็ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม จากที่แบ่งกลุ่มเสร็จแล้ว ก็ได้เลือกหัวหน้ากลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีนายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ เป็นหัวหน้ากลุ่ม กลุ่มที่ 2 มีนายฐิติศักดิ์ คำจันทร์ เป็นหัวหน้ากลุ่ม

และกลุ่มที่ 3 มินาขศิริสรณ์ พลราชม เป็นหัวหน้ากลุ่ม และเราก็ได้แบ่งหัวข้อศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ โดยกลุ่มที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับประวัติบ้านโคกก่ง กลุ่มที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับแผนผังผัง และแผนที่บ้านโคกก่ง และกลุ่มที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ที่จะออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยในแต่ละกลุ่มมีเวลาศึกษาข้อมูลของคน 1 ชั่วโมง จากที่แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หลังจากแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแล้ว ก็ได้ให้ผู้ที่มีความสงสัยได้ซักถาม เมื่อการซักถามเสร็จเรียบร้อยแล้วขั้นตอนสุดท้ายคือการสรุปงานให้ทุกคนได้เข้าใจตรงกัน

แผนดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงการซื้อวัสดุในการทำวิจัย
2. ออกแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนบ้านโคกก่ง
3. ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของบ้านโคกก่ง

ปัญหา/อุปสรรค

การทำงานกับคนหมู่มากก็ต้องเจอปัญหา เช่น การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และเรื่องของเวลา

วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2552

ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนมิถุนายน ครั้งที่ 2 เพื่อชี้แจงการซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำวิจัย
2. เสนองานที่ได้รับมอบหมายจากการประชุมครั้งที่แล้ว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยเข้าใจระเบียบปฏิบัติในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการทำวิจัยท้องถิ่น และจัดซื้อถูกต้องตามระเบียบ

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 1,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ทำการชี้แจงเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุที่ใช้ในการวิจัย และการทำหลักฐานทางการเงิน
4. เสนองานที่ได้รับมอบหมายจากการประชุมครั้งที่แล้ว
5. ชักถามและสรุป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

นายจันทกรานต์ บุญโสม และนางสาวพรสวรรค์ คำเหลือ ชี้แจงเกี่ยวกับการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการทำวิจัย อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ในการซื้อวัสดุ- อุปกรณ์ ว่าถ้าเราซื้อวัสดุ-อุปกรณ์อะไร ต้องเอาใบเสร็จรับเงินมาด้วย ถ้าเอาใบเสร็จรับเงินมาไม่ได้หรือใบเสร็จรับเงินไม่สมบูรณ์ ก็ให้ทำเป็นใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงินและให้แนบใบเสร็จรับเงินที่ไม่สมบูรณ์ไว้ด้วย แต่ถ้าเราไปซื้อที่ร้านค้าในหมู่บ้านก็ทำเป็นใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงินและขอสำเนาบัตรประชาชนของเจ้าของร้านมาแนบด้วย นอกจากนี้เรายังได้คุยกันเรื่องคำตอบแทนของหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย หัวหน้าโครงการได้รับคำตอบแทน 400 บาท ส่วนทีมวิจัยนั้นได้รับคำตอบแทน 200 บาท และต้องทำใบสำคัญรับเงินโดยแนบสำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของแต่ละคนด้วย และวันนี้เรายังร่วมกัน วิเคราะห์การ สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยให้แต่ละคนลองคิดคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เราทำ มาคนละ 2 ข้อ แล้วนำคำถามเหล่านั้นมาร่วมกันวิเคราะห์ว่าเราได้สร้างคำถามตรงจุดประสงค์ที่เราทำหรือไม่ สรุปคำถามที่ ทีมวิจัยแต่ละคนสร้างขึ้นมายังไม่ค่อยตรงจุดประสงค์ ต้องมาสร้างข้อคำถามใหม่หัวหน้าโครงการและ ทีมวิจัย รวมถึงที่ปรึกษาโครงการ ต้องนำสำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน มาแนบกับ ใบสำคัญรับเงิน นายจุมคำ ได้นำหนังสือรวมเรื่องน่ารู้และประวัติบ้านโคกก่ง เสนอที่ประชุมได้ศึกษา ร่วมกัน นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์นำแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศบ้านโคกก่ง มาให้ทุกคนพิจารณาที่ ประชุมเห็นว่าถูกต้องข้อมูลดีมาก ส่วน นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์ เสนอแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชน ด้านการเกษตรให้ที่ประชุมพิจารณา ที่ประชุมเห็นว่าน่าจะปรึกษากับผู้ประสานงาน โครงการว่า เหมาะสมหรือไม่

แผนดำเนินงาน

1. หาซื้อวัสดุในการทำวิจัย
2. ออกแบบสัมภาษณ์ต่าง ๆ
3. ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของบ้านโคกก่ง รวมทั้งข้อมูลมือสอง

ปัญหา/อุปสรรค

งานวิจัยในชุมชนยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับทีมวิจัย เพราะทีมวิจัยหลายท่านเป็นชาวบ้าน การทำงานยังสับสนมาก

วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2552
การออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิด ออกแบบ แบบสัมภาษณ์ที่เหมาะสมกับชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลชุมชน
2. ทีมวิจัยเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย กล้าคิด กล้าแสดงออก ยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า
3. ได้แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. แบ่งกลุ่มเป็นทำงาน

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

หลังจากที่ทีมวิจัยได้ชี้แจงโครงการกับชุมชนแล้ว ทีมเราก็ได้หาข้อมูลมือสองเกี่ยวกับประวัติชุมชน หลังจากที่ได้ประวัติชุมชนแล้วทีมเราได้ตกลงกันออกแบบแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร หลังจากตกลงกันแล้ว ก็ได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดช่วยกัน โดยกลุ่มที่ 1 มีสมาชิก 5 คน ศึกษาส่วนที่ 1 แล้วช่วยกันออกแบบแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ 1 กลุ่มที่ 2 มีสมาชิก 10 คน ศึกษาส่วนที่ 2 แล้วช่วยกันออกแบบแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ 2 หลังจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ระดมความคิดแล้วก็นำแบบที่ได้มาระดมความคิดร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง พอได้แบบสัมภาษณ์ที่เหมาะสมแล้วก็นำข้อมูลให้กับกลุ่มที่ 3 นำไปพิมพ์

แผนดำเนินงาน

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญมาตรวจความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์อีกครั้ง
2. เตรียมออกแบบแบบสัมภาษณ์ชุดต่อไป

ปัญหา/อุปสรรค

ขาดทักษะในการออกแบบข้อคำถาม

วันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552

เวทีปรับปรุงเครื่องมือเก็บข้อมูลชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่ตรงจุดประสงค์
2. เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีคุณภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
2. แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตรที่ปรับปรุงแล้ว

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 20 คน

งบประมาณ 3,666 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ชี้แจงแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนบ้าน โศก่ง
2. นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แบบสัมภาษณ์ไม่สมบูรณ์
3. ระดมความคิดที่มวิจัยและพี่เลี้ยง เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมจุดประสงค์
4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ผู้ประสานงานโครงการ (คุณวิไลลักษณ์ เกศกุล) เสนอแนะการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยสร้างขึ้นมาเป็นปลายปิดมากกว่าปลายเปิด ถ้าเราสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิดข้อมูลที่ได้อาจจะตรงเกินไป ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้แสดงความคิดเห็น แต่ถ้าแบบสอบถามเป็นปลายเปิดก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น พี่เลี้ยงจึงเสนอให้ทีมวิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด พี่เลี้ยงเสนอแนะการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยสร้างขึ้นมาเป็นปลายปิดมากกว่าปลายเปิด ถ้าเราสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิดข้อมูลที่ได้อาจจะตรงเกินไป ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้แสดงความคิดเห็น แต่ถ้าแบบสอบถามเป็นปลายเปิดก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น พี่เลี้ยงจึงเสนอให้ทีมวิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดและพี่เลี้ยงได้เสนอแนะเกี่ยวกับการทำแบบสัมภาษณ์ ว่าเราต้องทำแบบสัมภาษณ์ให้ตรงกับจุดประสงค์ของเราด้วย เช่นจุดประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติชุมชนด้านการเกษตรจากอดีตถึงปัจจุบัน คำถามต้องประกอบด้วย

1. ทำเกษตรแบบไหน นา หรือไร
2. บุกเบิกที่ทำกินด้วยแรงงานคนหรือเครื่องจักร
3. ครอบครัพละกี่ไร่
4. สภาพพื้นที่เป็นอย่างไร
5. เริ่มจ้างแรงงานคนช่วงไหน
6. ปลูกเคมีเข้ามาช่วงไหน
7. พันธุ์ข้าวในอดีตมีกี่พันธุ์
8. ปลูกเคมีเข้ามาช่วงใด
9. พันธุ์ข้าวใหม่เข้ามาช่วงใด

10. พิษเศรษฐกิจเข้ามาช่วงไหน
11. โครงการเงินทุนที่เข้ามาในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง
12. โครงการเงินทุนที่เข้ามาในหมู่บ้านเกี่ยวข้องกับการเงินอย่างไร
13. รัฐบาลมีนโยบายอะไร
14. แหล่งน้ำธรรมชาติ

แผนดำเนินงาน

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะออกสัมภาษณ์
2. แบ่งทีมวิจัยออกสัมภาษณ์

ปัญหา/อุปสรรค

1. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. ขาดทักษะกระบวนการกลุ่ม

วันที่ 3 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนสิงหาคม เพื่อชี้แจงการเก็บข้อมูลประวัติดูแลด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชักจูงความเข้าใจในการเก็บข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเป็นแนวเดียวกัน และตรงตามความเป็นจริง และหลากหลาย
2. ชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสัมภาษณ์

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานสถานที่
2. ประสานแกนนำ และทีมวิจัยทางโทรศัพท์
3. เตรียมข้อมูลและอุปกรณ์ เช่น ใบลงทะเบียน ใบสำคัญรับเงิน สมุดบันทึก
4. แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร

เครื่องมือและวิธีการ

1. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์
2. ชี้แจงวิธีการสัมภาษณ์ให้ทีมวิจัยทุกคนได้เข้าใจ

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยคุยกันเรื่องการลงพื้นที่เก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร นายศิริสรณ์ ได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่จะสัมภาษณ์ ให้ทีมวิจัยเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง โดยการสัมภาษณ์นี้จะสัมภาษณ์ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน ทีมวิจัยแบ่งกันสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย 1 คน จะสัมภาษณ์ประชากร 3 คน แบ่งหน้าที่กันดังนี้

1. นายจันทา แสันทวีสุข สัมภาษณ์

นางกอง ไกยะวินิจ นางบัวโล สีทอง นายสินวน โคตรอินทร์

2. นายประสาน สีวัง สัมภาษณ์

นายสุบรรณ พุทธรักษา นายเฉย โพธิ์วันส์ นายอุทร สีหาราช

3. นายจันทกรานต์ บุญโสม สัมภาษณ์

นายอุดม ไชยหล่อ นายชมพู่ สีวัง นายสัมพันธ์ จำปาแก้ว

4. นายเรืองเดช คำแพง สัมภาษณ์

นายคำ จันทะนาม นางนา ไกยะวินิจ นางบัวผา รัตนศรี

5. นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์ สัมภาษณ์

นางบุญทา พวงน้อย นางเคลือบ ทองแดง นายเสียน สอนใจ

6. นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ สัมภาษณ์

นางบุญคอย โคตรอินทร์ นายบุญรัตน์ ไกยะวินิจ นางบุปผา คำแพง

7. นายแสงมณี ดิณรัตน์ สัมภาษณ์

นายจี โคตรอินทร์ นางกาลี ประเคน นางบัวไข ไชยดี

8. นางนพวรรณ บุญโสม สัมภาษณ์

นางจิงกร บุญโสม นายบุญเกิด ไชยดี นางแจ่ม ไกยะวินิจ

9. นายจำเริญชัย สุขสานต์ สัมภาษณ์
 นายชม สิวัง นางเบข สิวัง นางปราณี ศรีชาเขษู
10. นายบรรหาร ทองไข สัมภาษณ์
 นายคอมเส็ง ค้างเงิน นางมาลัย คำเหลือ นายปัจจา โคตตะ
11. นายสมชาย พลอาจ สัมภาษณ์
 นางอร คำแพง นางบัวทอง คำแพง นางหวานคำ ศรีริรัมย์
12. นางอนุสิทธิ์ สิวัง สัมภาษณ์
 นางหนูรัง กระจินคา นางทุมมา ค้างเงิน นางวาติง ไชยดี
13. นายจุมคำ ศรีชาเขษู คอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง และนางทองไล โครอินทร์
14. นายเสมืองทอง คำแพง คอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง และนายชันชนรมย์ คำเหลือ

แผนดำเนินงานกิจกรรม

1. ทิมวิจัยลงพื้นที่ที่สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. กำหนดวันส่งแบบสัมภาษณ์

ปัญหาและอุปสรรค

ทิมวิจัยบางคนมีความกังวลในการออกสัมภาษณ์ เพราะการไปสัมภาษณ์เป็นประสบการณ์ใหม่

วันที่ 16-19 สิงหาคม พ.ศ. 2552

การเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลทางการเกษตรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สถานที่/เวลา

บ้านโคกก่ง หมู่ที่ 1 ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ

วันที่ 16 – 19 สิงหาคม 2552

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,833 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานกลุ่มตัวอย่างที่จะออกสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยมารับแบบสัมภาษณ์ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. นำแบบสัมภาษณ์ออกสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
4. รวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร
2. แบ่งทีมวิจัยออกสัมภาษณ์และสัมภาษณ์ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับมอบหมาย

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยชุมชนได้นำแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตรที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว มาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยแต่ละคนจะทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 4 วัน คือ ตั้งแต่วันที่ 16 - 19 สิงหาคม พ.ศ. 2552 หลังจากนั้นให้นำแบบสัมภาษณ์มาส่งที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และช่วยกันสรุปผลข้อมูลต่อไป แล้วทีมวิจัยได้คุยกันเรื่องปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการออกสัมภาษณ์ ทีมวิจัยเจอปัญหาก็คือเรื่องของเวลาของผู้ถูกสัมภาษณ์ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ก็ไม่มีปัญหาเพราะชาวบ้านให้ความร่วมมือในตอบคำถามของผู้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี

แล้ว นายศิริสรณ์แจ้งเรื่อง การอบรมการเก็บข้อมูล ร่วมกับทีมวิจัยบ้านโคกพระวินัยดี สถานที่อบรม ณ ห้องประชุมเทศบาลอำเภอชานุมาน ในวันที่ 31 ต.ค. - 1 ก.ย. 2552 พร้อมแจ้งผู้เข้าร่วมอบรมในครั้งนี้จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1. นายจันทรนรมย์ คำเหลื่อ 2. นายศิริสรณ์ พลราชม 3. นางสาวณัฏฐา ฟูเพชร 4. นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ 5. นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์ 6. นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ 7. นายสมชาย พลอาจ 8. นายเสมืองทอง คำแพง 10. นายบรรหารทองใบ

แผนดำเนินกิจกรรม

1. นำแบบสัมภาษณ์มาประมวลและแปลผล

2. สรุปข้อมูลในแต่ละด้านของประวัติดูชุมชนด้านการเกษตร

ปัญหา/อุปสรรค

วันที่ 19 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านข้อมูลประวัติดูชุมชนด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลประวัติดูชุมชนด้านการเกษตรในเชิงลึก
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับแบบสัมภาษณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ปราชญ์ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลประวัติดูชุมชนด้านการเกษตร
2. ได้ข้อมูลประวัติดูชุมชนด้านการเกษตรเพิ่มเติมซึ่งเป็นข้อมูลในเชิงลึก

สถานที่/เวลา

โรงเรียนบ้านโคกก่ง เวลา 09.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 10 คน

งบประมาณ 1,000 บาท

เครื่องมือและวิธีการ

1. เครื่องบันทึกเสียง
2. กล้องถ่ายรูป
3. สมุดบันทึก ปากกา
5. ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. เตรียมสถานที่ ที่จะสัมภาษณ์

2. นัคหมายปราชญ์ชาวบ้าน
3. นัคหมายทีมวิจัยทางโทรศัพท์
4. ลงทะเบียน
5. ทำการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

นายศิริสรณ์ ได้ชี้แจงความเป็นมาและจุดประสงค์ของโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน บ้าน โลกก่ง ตำบล โลกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ให้ปราชญ์ชาวบ้านได้รับทราบ หลังจากชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์แล้ว ก็เริ่มการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 5 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ในครั้งนี้จะทำแบบการเสวนากัน คือ จะให้ปราชญ์แต่ละท่านช่วยกันเล่าความเป็นมาและหมู่บ้าน โลกก่ง รวมไปถึงการทำเกษตรต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนทีมวิจัยก็หาคำถามที่สงสัยต่าง ๆ มาถามปราชญ์ และปราชญ์ชาวบ้าน 5 ท่านที่ให้สัมภาษณ์นั้นประกอบด้วย 1. นายสัมพันธ์ จำปาแก้ว 2. นายกลมมา สีวัง 3. นายจุมคำ ศรีชาเขนฐ์ 4. นางกาลี ประเคน 5. นางมาลัย คำเหลื่อ จากนั้นทีมวิจัยก็เขียนสรุปเรื่องที่ปราชญ์ชาวบ้านเหล่านี้เล่าให้ฟัง

แผนดำเนินการกิจกรรม

1. นำแบบสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านมาสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง
2. ร่วมกันสร้างแบบสัมภาษณ์ในเรื่องการทำนา

ปัญหา/อุปสรรค

วันที่ 4 เดือนกันยายน พ.ศ. 2552

การแปรผลและวิเคราะห์ข้อมูลประวัตินุชนด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูล
2. เพื่อสรุปผลการดำเนินด้านการเกษตรของบ้าน โลกก่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลได้
2. ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 - 21.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,240 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ฝ่ายข้อมูลนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการ

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS
2. ทีมวิจัยช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยร่วมกันรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแปรผลข้อมูลออกมาเป็นร้อยละ

แผนการดำเนินงาน

ออกแบบ แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

ปัญหา/อุปสรรค

ในการใช้โปรแกรม SPSS มาวิเคราะห์ข้อมูลค่อนข้างยุ่งยาก เพราะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด การตอบก็ตอบได้หลายแบบ แต่โปรแกรม SPSS เหมาะสำหรับคำถามที่เป็นปลายปิดมากกว่า ทำให้การสรุปข้อมูลได้ยาก

วันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2552
ออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง
2. ทีมวิจัยเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย กล้าแสดงออก กล้าคิด ขอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า
3. ได้แบบสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลัง

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,240 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. แบ่งทีมวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ
3. ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยเราได้ดำเนินการแปรผลและสรุปผลข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรเสร็จแล้ว ทีมเราก็ได้ดำเนินการออกแบบแบบสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลังต่อไป การทำงานครั้งนี้เราได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดช่วยกัน โดยกลุ่มที่ 1 มีสมาชิก 5 คน ศึกษาส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ กลุ่มที่ 2 มีสมาชิก 10 คน ศึกษาส่วนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรมและการปลูกมันสำปะหลัง หลังจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ระดมความคิดแล้วก็นำแบบที่ได้มาระดมความคิดร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง พอได้แบบสัมภาษณ์ที่เหมาะสมแล้วก็นำข้อมูลให้กับกลุ่มที่ 3 นำไปตรวจสอบหาข้อผิดพลาดและตรวจสอบรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ในการสร้างแบบสัมภาษณ์

ในครั้งนี้ทีมวิจัยทำงานได้คล่องขึ้นในการตั้งคำถาม เพราะทีมเราได้ประสบการณ์จากการสร้างแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร แต่คำถามก็ยังใช้ไม่ถูกต้องตามหลัก และบางคำถามก็ยังใช้คำที่สลับไปสลับมา บางคำถามหาที่จับไม่ได้ ไม่รู้ว่าถามมากขนาดไหนถึงจะพอเหมาะกับบริบทของชุมชน จากสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทีมเราจึงอยากให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และเสนอแนะในโอกาสต่อไป

แผนการดำเนินงาน

1. หาผู้เชี่ยวชาญมาตรวจแบบสัมภาษณ์
2. เตรียมออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ปัญหา/อุปสรรค

ยังขาดทักษะการตั้งคำถาม มีคำถามบางข้อที่ใช้คำถามที่คล้ายกัน และช่วงนี้ทีมวิจัยก็อยู่ในช่วงการทำงานทำให้การมาทำงานค่อนข้างจะไม่สะดวก

วันที่ 1 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

การปรับปรุงเครื่องมือการเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่ตรงจุดประสงค์
2. เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีคุณภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
2. แบบสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลังที่ปรับปรุงแล้ว

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. อธิบายรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์การปลุกม้นสำปะหลัง
2. นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แบบสัมภาษณ์ไม่สมบูรณ์
3. ผู้เชี่ยวชาญแนะนำถึงสาเหตุที่แบบสัมภาษณ์ไม่สมบูรณ์
4. ทีมวิจัยระดมความคิด เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมเรามีข้อสงสัยต่าง ๆ มากมายจากการออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลและความสงสัยกำลังจะคลาไคลเพราะวันนี้ ทีมวิจัยเราได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการออกแบบและสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มาให้ความรู้ และคำแนะนำในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ คือ คุณครูวิภารัตน์ อมรสิน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ในวันนี้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้มาให้ความรู้เรื่องหลักภาษาในการตั้งคำถาม และท่านได้บอกว่าการตั้งคำถามควรใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายอาจจะไม่ต้องเป็นภาษาที่เป็นทางการเท่าไรก็ได้ แต่เมื่อตั้งคำถามมาแล้วชาวบ้านอ่านและเข้าใจ และท่านบอกว่าไม่ต้องเน้นรูปแบบที่เป็นทางการ คือ ไม่ต้องทำเหมือนกับวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ แต่สร้างขึ้นมาแล้วให้มันมีประโยชน์กับชาวบ้านนี่คือสิ่งที่ทีมวิจัยชาวบ้านต้องคำนึงให้มากที่สุด และอีกคำถามที่ทีมวิจัยสงสัยว่าหาที่จับไม่ได้ ท่านก็แนะนำว่าเราก็เป็นชาวบ้านคนหนึ่งสิ่งที่เราทำอยู่ ชาวบ้านทุกคนก็ต้องทำเหมือนกัน เราเริ่มต้นด้วยอะไร เขาเริ่มต้นด้วยสิ่งนั้น เราจบด้วยอะไร เขาก็จบด้วยสิ่งนั้น การตั้งคำถามก็เหมือนกันเราทำอะไรก่อน เราก็ตั้งมาก่อน และเราทำอะไรเป็นครั้งสุดท้าย เราก็เอาคำถามนั้นไว้สุดท้าย จากนั้นท่านก็ได้ดูแบบสัมภาษณ์ที่เราสร้างขึ้น ท่านได้ให้คำชมเชยว่า แบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยสร้างขึ้นมาก็เหมาะสมอยู่ แต่ข้อคำถามยังน้อยเกินไป ถ้านำออกสัมภาษณ์ก็จะได้ข้อมูลไม่ครบตามจุดประสงค์ที่อยากได้ ท่านจึงแนะนำให้ทีมวิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นมาเพิ่มอีก และอีกประการหนึ่งคือข้อคำถามที่ทีมวิจัยสร้างขึ้นมาก็เป็นปลายปิด และท่านก็เสนอให้ทำเป็นคำถามปลายเปิดสลับกับปลายปิด ถ้าเราสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิดข้อมูลที่ได้ก็จะตรงเกินไป ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้แสดงความคิดเห็น แต่ถ้าแบบสอบถามเป็นปลายเปิดก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น แต่ถ้าเราสร้างแบบสัมภาษณ์หลายข้อและเป็นแบบปลายเปิดมากผู้ตอบคำถามอาจจะเบื่อและให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง แต่ถ้าสร้างแบบสัมภาษณ์แบบปลายปิดผู้ตอบก็จะตอบเฉพาะในกรอบที่เราสร้างให้ไม่มีโอกาสที่จะตอบออกเป็นอย่างอื่น ท่านจึงแนะนำให้สร้างแบบสัมภาษณ์สลับแบบปลายเปิดและปลายปิด

หลังจากที่ทีมของเราได้ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์การปลุกม้นสำปะหลังเสร็จแล้ว ทีมเราก็คกลงกันว่าจ้างพิมพ์แบบสัมภาษณ์การปลุกม้นสำปะหลัง

แผนดำเนินงานกิจกรรม

1. นำแบบสัมภาษณ์มาแปลผลและสรุปผล
2. เตรียมรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา/อุปสรรค

ระยะนี้เป็นช่วงของการทำนากการทำงานของทีมวิจัยก็ค่อนข้างจะช้า เพราะทีมวิจัยทุกคนก็ต้องไปทำนา เพื่อให้ทันตามฤดูกาล

วันที่ 10 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

ชี้แจงการเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกสัมภาษณ์
2. เพื่อหารูปแบบและแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์และมีแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 10.00 – 15.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 17,460 บาท

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลัง
2. สมุดบันทึก ปากกา
3. กล้องดิจิทัล
4. ปากกาเคมี
5. ไบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงการออกสัมภาษณ์ การปฏิบัติตนในการสัมภาษณ์ และแสดงความคิดเห็น

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

เราสรุปงานที่ทีมเราได้ทำสำเร็จไปแล้วว่ามีกิจกรรม สำหรับกิจกรรมที่ทีมเราได้ทำสำเร็จไปแล้วก็จะเป็นส่วนที่ 1 สถานภาพ สถานการณ์ หรือบริบทชุมชน ของรายงานความก้าวหน้า และอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทีมเราได้ทำเสร็จแล้ว คือ จุดประสงค์ที่ 1 ศึกษาประวัติด้านการเกษตรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ส่วนกิจกรรมที่ยังดำเนินอยู่ก็คือ การออกแบบแบบสัมภาษณ์จุดประสงค์ที่ 2 และจุดประสงค์ที่ 3 และท่านประธานโครงการ ก็กำชับให้ทีมวิจัยรีบดำเนินการรายงานความก้าวหน้าในรอบ 6 เดือน ให้แล้วเสร็จและให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินปรับเอกสารทางการเงินให้เป็นปัจจุบันด้วย หลังจากนั้นเราก็ได้ชี้แจงและมอบหมายงาน เพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่เหลือ โดยกรอบงานที่เราต้องศึกษา มีดังนี้

คุณครูศิริสรณ์ ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในออกสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลัง แต่ในครั้งนี้ก็ไม่ต้องชี้แจงรายละเอียดมาก เพราะทีมวิจัยมีประสบการณ์ในการออกสัมภาษณ์แล้ว ทีมวิจัยทุกคนเข้าใจและมีแนวปฏิบัติที่เป็นแบบเดียวกันแล้ว และก็พร้อมที่จะออกสัมภาษณ์ ในการออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลา 4 วัน ระหว่างวันที่ 10-13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ทีมวิจัยออกสัมภาษณ์ทุกคน โดยแต่ละคนจะได้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 4 คน โดยในการทำกิจกรรมครั้งนี้ทีมเราได้เช่ากล้องคิจิตอลแบบเหมาจ่ายตั้งแต่วันที่ 1-30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เป็นจำนวนเงิน 4,700 บาท จาก นางรุจิรา วรรณพัฒน์ เพื่อนำมาดำเนินกิจกรรมให้กิจกรรมชัดเจนขึ้น การเช่ากล้องคิจิตอลในครั้งนี้ไม่มีอยู่ในแผนงบประมาณ ทีมวิจัยจึงได้ปรับเปลี่ยนงบประมาณ หมวดค่าใช้สอย ค่าเดินทางของทีมวิจัย จำนวน 4,500 บาท และค่าโทรศัพท์ประสานงาน จำนวน 200 บาท รวมเป็นเงิน 4,700 บาท เพื่อนำมาเช่ากล้องคิจิตอลในครั้งนี้

แผนดำเนินกิจกรรม

1. ทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล
2. ฝ่ายข้อมูลนำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาแปลผลและสรุปผล

ปัญหา / อุปสรรค

-

วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

การแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง
2. เพื่อสรุปผลการดำเนินด้านการเกษตรของบ้าน โลกก่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลได้
2. ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เวลา 17.00 - 21.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ทีมวิจัยร่วมกันสรุปข้อมูล
3. ฝ่ายข้อมูลนำข้อมูลมาประมวลผลและแปลผลข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการ

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS
2. ทีมวิจัยช่วยกันสรุปข้อมูล

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยรวบรวมข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง และร่วมกันแปลผลข้อมูลในรูปร้อยละ

แผนดำเนินการกิจกรรม

ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบแบบสัมภาษณ์การทำนาข้าว

ปัญหา/อุปสรรค

ทีมวิจัยส่วนใหญ่ออกไปทำนา ทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างล่าช้า

วันที่ 1 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนธันวาคม เพื่อวางแผนสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลการทำนาข้าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวางแผนในการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลการทำนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แผนการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำนาข้าว

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ปรีกษารื้อร่วมกันเพื่อ วางแผนออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำงาน

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

จากที่ทีมเรานำแบบสัมภาษณ์ออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2 ครั้ง คือ ประวัติชุมชนด้านการเกษตร และการปลูกมันสำปะหลัง ปรากฏว่าได้รับทั้งคำชมเชยและคำตำหนิ ประชากรกลุ่มเป้าหมายบางคนบอกว่าทำไมต้องให้แสดงความคิดเห็นตลอดไม่รู้จะเอาอะไรมาตอบ ทำไมไม่เอาคำตอบมาให้แล้วให้เลือกตอบ แต่ประชากรกลุ่มเป้าหมายบางคนก็แสดงความคิดเห็น จากที่ได้ยินมาทีมเราจึงมาคุยกันว่าถ้าออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำงาน ทีมเราจะออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลแบบปลายเปิดหรือแบบปลายปิดจึงจะมีความเหมาะสมมากกว่ากัน เพราะว่าเรานำเครื่องมือไปถามประชากรกลุ่มตัวอย่างบางข้อที่ปลายเปิดคิดต่อกันมากประชากรกลุ่มตัวอย่างจะไม่ตอบลงไป แต่ถ้าเป็นแบบปลายปิดประชากรกลุ่มตัวอย่างจะตอบให้ทุกข้อ จากข้อสงสัยนี้หัวหน้าโครงการจึงเสนอว่าเชิญวิทยากรมาให้ความรู้อีกครั้งหนึ่งก็ได้ ว่าเครื่องมือแบบใดจะดีและเหมาะสมกับหมู่บ้านโคก่งของเรา ทีมวิจัยทุกคนเห็นด้วยกับหัวหน้าโครงการ และหัวหน้าโครงการให้ลองเสนอชื่อวิทยากรว่าจะให้ใครมาให้ความรู้ คุณครูพรสวรรค์ เสนอว่าคุณครูวิภารัตน์ อมรสิน แต่คุณครูอัมรินทร์ เสนอว่าคุณครูเกริกศักดิ์ ศรีดีสูง และคุณครูศิริสรณ์ เสนอว่าคุณครูจางง ผลไม้ จากการเสนอวิทยากร 3 ท่าน ก็ให้ทีมวิจัยยกมือว่าจะให้ใครมาให้ความรู้ และผู้ที่ได้คะแนนเสียงมากคือ คุณครูวิภารัตน์ อมรสิน ทีมวิจัยให้เหตุผลว่าที่เลือกคุณครูวิภารัตน์ อมรสิน เพราะครั้งที่ท่านมาให้ความรู้ครั้งที่แล้วท่านอธิบายแล้วเข้าใจ ทีมวิจัยวางแผนจัดเตรียมสถานที่ อาหารและอาหารว่างให้พร้อม

แผนดำเนินกิจกรรม

ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบแบบสัมภาษณ์การทำงานข้าว

ปัญหา/อุปสรรค

-

วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2552

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนธันวาคม การออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลการทำงานซ้ำ

วัตถุประสงค์

เพื่อออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. คำแนะนำการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลการทำงานจากผู้เชี่ยวชาญ
2. การทำงานในลักษณะกระบวนการกลุ่มของทีมวิจัย
3. แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำงาน

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่อ เวลา 17.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม / งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 20 คน

งบประมาณ 8,000 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประธานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ประธานโครงการกล่าวแนะนำวิทยากร
4. วิทยากรให้ความรู้เรื่องการออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลและแปลผลข้อมูล
5. แบ่งทีมวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 มีสมาชิก 5 คน ศึกษาส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แล้วช่วยกันสร้างแบบสัมภาษณ์

กลุ่มที่ 2 มีสมาชิก 5 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะแรกของการทำนา แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์

กลุ่มที่ 3 มีสมาชิก 5 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะของการบำรุงรักษา แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์

กลุ่มที่ 4 มีสมาชิก 4 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะสุดท้ายของการทำนารวมทั้งการเก็บรักษา แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์

6. แต่ละกลุ่มนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบกับวิทยากร

7. นำแบบสัมภาษณ์ที่สังเคราะห์แล้ว มาพิมพ์เพื่อนำออกสัมภาษณ์

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ในการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ ทีมวิจัยได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลและการแปลผลข้อมูล วิทยากรในวันนี้คือ คุณครูวิภารัตน์ อมรสิน ท่านให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ท่านแนะนำเครื่องมือแบบปลายเปิดและเครื่องมือปลายปิด ก็มีความเหมาะสมทั้งสองอย่าง ถ้าปลายเปิดเราก็ได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วย แต่ถ้าเป็นปลายปิด เราไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเท่านั้น สำหรับการแปลผลข้อมูล ท่านเสนอว่าเราควรแปลผลข้อมูลออกมาในรูปของการพรรณนา จากข้อมูลมากไปหาข้อมูลน้อย ของแต่ละข้อคำถาม จากที่ทำวิทยากรให้ความรู้เรียบร้อยแล้วทีมวิจัยเราได้ร่วมกันออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการทำนา ในการออกแบบเครื่องมือครั้งนี้ทีมวิจัยได้แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำนาอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงการเก็บเกี่ยว แต่คุณครูพรสวรรค์ คำเหลือ กล่าวว่าถ้าให้แต่ละกลุ่มศึกษาขั้นตอนของการทำนาอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงเก็บเกี่ยว ข้อคำถามที่สร้างขึ้นอาจจะซ้ำกันมาก ท่านจึงเสนอให้แต่ละกลุ่มศึกษากันกลุ่มละเรื่อง แต่เรื่องที่แต่ละกลุ่มศึกษาจะต้องศึกษาให้ละเอียด ทีมเราจึงตกลงตามที่คุณครูพรสวรรค์ คำเหลือ เสนอ

กลุ่มที่ 1 มีสมาชิก 5 คน ศึกษาส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แล้วช่วยกันสร้างข้อคำถาม กลุ่มที่ 2 มีสมาชิก 5 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะแรกของการทำนา แล้วสร้างข้อคำถาม กลุ่มที่ 3 มีสมาชิก 5 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะของการบำรุงรักษา แล้วข้อคำถาม กลุ่มที่ 4 มีสมาชิก 4 คน ช่วยกันระดมความคิดเรื่องระยะสุดท้ายของการทำนา รวมทั้งการเก็บรักษา แล้วสร้างข้อคำถาม เมื่อแต่ละกลุ่มสร้างข้อคำถามเสร็จแล้วก็นำไปตรวจกับท่านวิทยากร จากนั้นทีมวิจัยร่วมกันสังเคราะห์แบบที่สร้างขึ้นมามีอีกครั้ง นำแบบสัมภาษณ์ที่สังเคราะห์แล้ว มาพิมพ์เพื่อนำออกสัมภาษณ์

แผนดำเนินกิจกรรม

1. นำแบบสัมภาษณ์การทำนาออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. สรุปข้อมูลของการทำนาข้าว

ปัญหา/อุปสรรค

มีปัญหาเรื่องของเวลา เพราะทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านจะต้องออกทำนา ทำไร่ การทำงานก็ต้องทำตั้งแต่เช้าจนเย็น พอกลับมาก็มาทำงานวิจัย ก็อาจจะเหนื่อยบ้าง บางครั้งนักกันมาประชุมก็จะเจอปัญหาคือ มาไม่ตรงเวลา มาช้าอยากกลับเร็ว ส่วนเรื่องของการสร้างแบบสัมภาษณ์ก็ไม่มีปัญหา เพราะทีมวิจัยมีประสบการณ์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์อยู่แล้ว

วันที่ 15 - 18 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนธันวาคม

ชี้แจงการเก็บข้อมูลด้านการทำนาข้าว และลงพื้นที่เก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกสัมภาษณ์
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยเข้าใจการใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำนา
2. ทีมวิจัยเก็บข้อมูลการทำนาได้ครบตามเป้าหมาย
3. ข้อมูลดิบจากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ ทำนา

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่อ เวลา 09.00 – 15.00 น.
บ้านโคกก่อ ระหว่างวันที่ 15 – 18 ธันวาคม 2552

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน
งบประมาณ 16,360 คน

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสัมภาษณ์การทำนาข้าว
2. สมุดบันทึก ปากกา
4. กล้องดิจิทัล
5. ใบลงทะเบียช

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงลักษณะการออกสัมภาษณ์ การปฏิบัติตนในการสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็น
4. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูล

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยมารับแบบสัมภาษณ์ ที่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง คนละ 4 ชุด สำหรับชี้แจงรายละเอียดในวันนี้ก็ไม่ได้ชี้แจงมากมาย เพราะทีมวิจัยแต่ละคนมีประสบการณ์เรื่องการออกสัมภาษณ์ สำหรับการทำงานในครั้งนั้นนอกจากแบบสัมภาษณ์การทำมาแล้ว วัสดุอุปกรณ์อีกอย่างหนึ่งที่ทีมต้องใช้ คือ กล้องดิจิทัล ทำไมต้องมีกล้องดิจิทัล ก็เพื่อให้กิจกรรมที่ทำชัดเจนยิ่งขึ้น แต่กล้องดิจิทัลทีมวิจัยเรายังไม่มี ทีมเราก็เลยเช่ากล้องดิจิทัล จำนวน 1 เครื่อง เป็นเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 1 - 30 ธ.ค. 2552 จาก พระสุเมธ อรุณโม เพื่อให้งิจกรรมของเดือนธันวาคมชัดเจนทุกกิจกรรม ทีมเราจึงเช่ากล้องทั้งเดือน ในการออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างทีมวิจัยก็ต้องออกสัมภาษณ์ทุกคน การออกสัมภาษณ์ใช้เวลา 4 วัน คือตั้งแต่วันที่ 15-18 ธันวาคม พ.ศ. 2552 โดยทีมวิจัยแต่ละคนต้องสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 4 คน เริ่มออกสัมภาษณ์ตั้งแต่เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป

แผนดำเนินการกิจกรรม

1. นำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาแปลผลและสรุปผล
2. ดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา / อุปสรรค

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ค่อยเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ และบอกว่าแบบสัมภาษณ์มีมากเกินไป
2. ช่วงนี้ทีมวิจัยเอง ก็ต้องทำงาน ทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างล่าช้า

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552
ประชุมแกนนำทีมวิจัย เพื่อวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลการทำงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลจากการเก็บข้อมูลด้านการทำนา
2. เพื่อสรุปผลการดำเนินงานด้านการเกษตรของบ้านโคกก่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้
2. ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ทีมวิจัยร่วมกันสรุปข้อมูล
3. ฝ่ายข้อมูลนำข้อมูลมาประมวลผลอีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือและวิธีการ

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS
2. ทีมวิจัยช่วยกันสรุปข้อมูล

สรุปเนื้อหากิจกรรม

ทีมวิจัยร่วมกันแปลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ออกมาเป็นร้อยละ

แผนดำเนินการกิจกรรม

- การคืนข้อมูลประวัติชุมชน เพื่อให้ชุมชนรับทราบ

ปัญหา/อุปสรรค

ทีมวิจัยส่วนใหญ่ออกไปทำนา-ทำไร่ ทำให้การทำงานล่าช้า

วันที่ 3 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนมกราคม เพื่อชี้แจงการคืนข้อมูลประวัติชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำข้อมูลประวัติชุมชนออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชุมชนร่วมตรวจสอบและสะท้อนกลับข้อมูลประวัติชุมชน

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 5,140 บาท

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสรุปประวัติชุมชน
2. สมุดบันทึก
3. ปากกา
4. กล้องดิจิทัล
5. ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงลักษณะการคืนข้อมูล
4. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

เรามาคุยเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ที่เราคำนึงงานกันอยู่ นายศิริสรณ์กล่าวว่าในตอนนี้นั้เราคำนึงงานมาเพิ่งได้ 40 % ยังเหลืออีก 60 % ทำยังงานของเราจึงจะเดินหน้าเร็วขึ้น และเสนอว่าให้ทีมวิจัยของเรามาทำงานทุกวันก่อนช่วงนี้ พอทำงานได้ 80 % แล้วค่อยพักทีมวิจัยก็เห็นด้วย จากที่คุยเรื่องงานเสร็จก็มาคุยเรื่องที่จะกินข้อมูลประวัติชุมชนให้กับชาวบ้านว่าทีมเราจะกินในรูปแบบไหน นายบรรหาร จึงเสนอว่าให้เอาผู้ที่อาวุโสที่สุดในทีมวิจัย และเป็นผู้ที่ทราบประวัติชุมชนอย่างละเอียดเป็นคนเล่าประวัติชุมชนให้กับชาวบ้าน และผู้ที่ทราบประวัติชุมชนอย่างละเอียดก็คือ คุณดาจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ ทุกคนในทีมเห็นด้วยเพราะว่าคุณดาเกี่ยวข้องกับบ้านโคกก่งมากที่สุดในทีม และตัวคุณดาจุมคำเองก็ไม่มีปัญหาอะไร คุณดาจุมคำ พร้อมทั้งจะเล่าประวัติชุมชนให้ถูกหลานรุ่นหลังได้ฟัง หลังจากได้ผู้ที่จะเล่าประวัติชุมชนแล้ว ทีมวิจัยที่เหลือก็แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบหน้าที่ในวันที่จะกินข้อมูลมีดังนี้

1. ฝ่ายบันทึกข้อมูล

นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์	นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ
นางสาวณัฏฐิ์ หุเพชร	นายเรืองเดช คำแพง
นายจันทา แสนทวีสุข	

2. ฝ่ายอาหารว่าง

นางนพวรรณ บุญโสม	นางอนุสิทธิ์ สีวัง
------------------	--------------------

3. ฝ่ายสถานที่

นายประสาน สีวัง	นายสมชาย พลอาจ
นายจำเริญชัย สุขสานต์	นายบรรหาร ทองไข
นายแสงมณี คิณะรัตน์	

ส่วนทีมวิจัยอีก 7 ท่าน ให้ทำหน้าที่ต้อนรับชาวบ้านที่จะมาประชุมในวันนี้ หัวหน้าโครงการกำชับว่า ผู้ที่ได้รับหน้าที่ต่าง ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ ทุกคนทราบและถือปฏิบัติ

แผนดำเนินกิจกรรม

1. กินข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร
2. ดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา / อุปสรรค

วันที่ 4 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

คืนข้อมูลประวัติชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำข้อมูลประวัติชุมชนออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเข้าร่วมเวทีคืนข้อมูลทุกครัวเรือน
2. ทีมวิจัยคืนข้อมูลประวัติชุมชนตามแผนที่กำหนดไว้
3. ชุมชนสะท้อนกลับข้อมูลประวัติชุมชน

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบล โคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 105 คน

งบประมาณ 8,511 บาท

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสรุปประวัติชุมชน
2. สมุดบันทึก
3. ปากกา
3. กล้องวิดีโอ
4. ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นักชาวบ้านทางหอกระจายข่าว
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการคืนข้อมูล
4. ตัวแทนทีมวิจัยเล่าประวัติชุมชน
5. เสนอแนะและซักถาม

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

คุณครูศิริสรณ์ ได้ชี้แจงจุดประสงค์ของการคืนข้อมูลประวัติชุมชน เพื่อให้ทราบความเป็นมาของหมู่บ้านโคกก่ง จากที่กล่าวจุดประสงค์เสร็จ คุณครูศิริสรณ์ได้ชี้แจงรายละเอียดต่างของการคืนข้อมูล รวมไปถึงที่มาของการทำวิจัยในครั้งนี้

สำหรับการคืนข้อมูลครั้งนี้ตัวแทนทีมวิจัยโดยคุณตาจุมคำ ศรีชาเขษม จะเป็นคนเล่าประวัติชุมชนบ้านโคกก่งให้ชาวบ้านรับฟัง

หลังจากที่คุณตาจุมคำเล่าจบ ก็ให้ผู้สงสัยหรืออยากเสนอแนะอะไร ก็ให้ถามและเสนอแนะนายฐานันดร ไกยะวินิจ ตัวแทนชาวบ้าน ถามว่า บรรพบุรุษของเราก็เป็นคนลาวใช่ไหม คุณตาจุมคำ ตอบว่าใช่ คุณตาสัมพันธ์ จำปาแก้ว ตัวแทนชาวบ้านเสนอว่าให้เอาข้อมูลที่ได้พิมพ์เป็นหนังสือแล้วนำไปสอนในโรงเรียนให้ลูกหลานของเราได้เรียนประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านของตนเอง นอกจากจะนำไปสอนในโรงเรียนแล้วก็ควรทำไว้ในห้องสมุดประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เพื่อให้ลูกหลานรุ่นหลังได้ค้นคว้า

แผนดำเนินการกิจกรรม

1. คืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร
2. ดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา / อุปสรรค

การทำงานกับหมู่บ้านก็ย่อมมีปัญหา ในเรื่องความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน เพราะทุกคนก็มีความคิดเป็นของตนเอง

วันที่ 8 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนมกราคม เพื่อชี้แจงการคืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนการจัดกิจกรรมการคืนข้อมูลให้ชุมชน
2. ทีมวิจัยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคนในการคืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 1,140 คน

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสรุปประวัติชุมชนด้านการเกษตร
2. แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร
3. สมุดบันทึก ปากกา
4. กล้องดิจิทัล
5. ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. จัดแจงข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรร่วมกัน
4. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ทีมวิจัยของเราได้มาร่วมกันสรุปกิจกรรม ที่ทีมเราได้ทำสำเร็จไปแล้ว ซึ่งกิจกรรมที่ทีมเราได้ทำเสร็จแล้วก็คือ การเก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรของบ้านโคกก่ง หลังจากที่ทีมเราได้เก็บข้อมูลส่วนนี้เรียบร้อยแล้ว ทีมเราก็ได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลออกมา ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ให้ทีมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วม ก็คือเราจะแจกแบบสัมภาษณ์ให้ทีมวิจัยคนละ 4 ชุด โดยให้แต่ละคนนำไปสรุป แล้วเอาแบบสรุปนั้นสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เราได้วิเคราะห์ข้อมูลตรงนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เรายังนำมาพิมพ์เป็นแบบสรุปของประวัติชุมชนด้านการเกษตรของบ้านโคกก่ง

หลังทำงานตรงนี้เสร็จเรียบร้อยแล้วทีมเราก็ได้ปรึกษารื้อกันถึงเรื่องที่จะคืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรให้ชุมชนได้รับทราบ ทีมเราจึงได้ตกลงกันในการคืนข้อมูลในครั้งนี้ว่าจะทำใน

รูปแบบการเสวนาระหว่างตัวแทนทีมวิจัย 5 ท่าน และตัวแทนชาวบ้านอีก 5 ท่าน โดยทีมเราได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบดังนี้

1. ฝ่ายคืนข้อมูล

นายศิริสรณ์ พลราชม นายชันธรมย์ คำเหลื่อ คุณบรรหาญ ทองไข
นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์ จุมคำ ศรีชาเชษฐ์

2. ฝ่ายบันทึกข้อมูล

นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์ นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ

3. ฝ่ายการเงิน

นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ นายจันทกรานต์ บุญโสม

4. ฝ่ายอาหารว่าง

นางนพวรรณ บุญโสม นางอนุสิทธิ์ สีวัง

5. ฝ่ายสถานที่

นายประสาน สีวัง นายเสมืองทอง คำแพง นายสมชาย พลอาจ

นายจันทา แสนทวิสุข นายแสงมณี ดิณะรัตน์ นายจำเริญชัย สุขสานต์

หลังจากที่มอบหมายหน้าที่กันแล้ว ก็ได้กำชับให้แต่ละฝ่ายเตรียมข้อมูลของคนให้เรียบร้อย พร้อมทั้งเตรียมตัวและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

แผนดำเนินงานกิจกรรม

1. คืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรให้ชุมชน
2. ดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา / อุปสรรค

วันที่ 9 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

การคืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

วัตถุประสงค์

- เพื่อนำข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเข้าร่วมเวทีคืบข้อมูลทุกครัวเรือน
2. ทีมงานคืบข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรตามแผนที่กำหนดไว้
3. ชุมชนสะท้อนกลับข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 105 คน

งบประมาณ 8,511 คน

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสรุปประวัติชุมชนด้านการเกษตร
2. แบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร
3. สมุดบันทึก ปากกา
4. กล้องวิดีโอ / ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดชาวบ้านทางหอกระจายข่าวของชุมชน
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการคืบข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร
4. ตัวแทนทีมวิจัยและตัวแทนชาวบ้านร่วมกันเสวนา เสนอแนะและซักถาม

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

หัวหน้าโครงการได้ชี้แจงจุดประสงค์ของการคืบข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรให้ชาวบ้านรับทราบ และคุณครูศิริสรณ์ได้ชี้แจงรายละเอียดต่างของการคืบข้อมูล รวมไปถึงที่มาของการทำวิจัยให้ชาวบ้านรับทราบอีกครั้ง สำหรับ การคืบข้อมูลครั้งนี้ทีมวิจัยทำแบบการเสวนาระหว่างตัวแทนของทีมวิจัย 5 ท่าน และตัวแทนของชาวบ้าน 5 ท่าน โดยตัวแทนของทีมวิจัยสรุปแบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยออกสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

แผนดำเนินการกิจกรรม

1. คืบข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง
2. ดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

ปัญหา / อุปสรรค

การทำงานกับหมู่่มากก็ย่อมมีปัญหา ในเรื่องความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน เพราะทุกคนก็มีความคิดเป็นของตนเอง

วันที่ 10 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนมกราคม เพื่อชี้แจงการคืบข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

- เพื่อนำข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนการจัดกิจกรรมการคืบข้อมูลให้ชุมชน
2. ทีมวิจัยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการคืบข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโลกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน .

งบประมาณ 1,140 บาท

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลัง
2. แบบสรุปการสัมภาษณ์การปลูกมันสำปะหลัง
3. สมุดบันทึก ปากกา
4. กล้องดิจิตอล
5. ใบลงทะเบียช

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงข้อมูลการปลุกมันสำปะหลังร่วมกัน
4. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

จากที่ทีมเราได้คืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านเกษตรให้ชุมชนรับทราบ ซึ่งชุมชนเองก็ให้ความสนใจในข้อมูลต่าง ๆ ที่ทีมเราได้เสนอไป เพราะประชาชนบางท่านก็ยังไม่รู้ที่มาของชุมชนของตนเอง และข้อมูลบางข้อมูลที่ทีมเรายังไม่ทราบก็ได้ให้ชาวบ้านช่วยเสนอแนะเพิ่มเติม จากที่เราได้คืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรแล้ว ทีมเราก็ได้ร่วมกันนำแบบสัมภาษณ์การปลุกมันสำปะหลังมาวิเคราะห์ร่วมกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูลการปลุกมันสำปะหลังทีมเราก็ได้ให้ทีมวิจัยมีส่วนร่วมกันทุกคน โดยเราได้แจกแบบสัมภาษณ์ให้คนละ 4 ฉบับ แล้วนำไปสรุป และนำแบบสรุปนั้นมาสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และคุณครูศิริสรณ์ ก็นำแบบสรุปการปลุกมันสำปะหลังนั้นมาสรุปให้ทีมวิจัยฟังอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อทุกคนรับทราบข้อมูลการปลุกมันสำปะหลังแล้ว ทีมวิจัยเราก็ได้ปรึกษารื้อกันในเรื่องการคืนข้อมูลการปลุกมันสำปะหลังให้ชุมชนรับทราบ ซึ่งทีมเราก็ได้ลงความเห็นว่าจะคืนข้อมูลในรูปแบบเดิม คือ การเสวนา เพราะว่าการเสวนาประชาชนได้เสนอแนะข้อมูลร่วมกับทีมวิจัย ซึ่งก็เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

เมื่อได้รูปแบบการคืนข้อมูลแล้ว ทีมวิจัยเราก็ได้ แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบดังนี้

1. นายศิริสรณ์ พลราชม	ร่วมเสวนา
2. นายเสมืองทอง คำแพง	ร่วมเสวนา
3. นายบรรหาร ทองไข	ร่วมเสวนา
4. นายแสงมณี ดิณะรัตน์	ร่วมเสวนา
5. นายจุมคำ ศรีชาเขมฐ์	ร่วมเสวนา
6. นายสุริยะเดช ศรีชาเขมฐ์	บันทึกข้อมูล
7. นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ	บันทึกข้อมูล
8. นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ	ฝ่ายการเงิน
9. นายจันทกรานต์ บุญโสม	ฝ่ายการเงิน
10. นางนพวรรณ บุญโสม	ฝ่ายอาหารว่าง
11. นางอนุสิทธิ์ สิวัง	ฝ่ายอาหารว่าง

12. นายประสาน สีวัง	ฝ่ายสถานที่
13. นายสมชาย พลอาจ	ฝ่ายสถานที่
14. นายจันทา แสนทวีสุข	ฝ่ายสถานที่
15. นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์	ฝ่ายสถานที่
16. นายจำเริญชัย สุขสานต์	ฝ่ายสถานที่

ส่วนที่มิวิจัย 3 ท่าน ก็ต้อนรับชาวบ้านที่มารับฟังการคืนข้อมูลหลังจากที่มอบหมายหน้าที่กันแล้ว ก็ได้กำชับให้แต่ละฝ่ายเตรียมข้อมูลของตนให้เรียบร้อย พร้อมทั้งเตรียมตัวและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

แผนดำเนินงานกิจกรรม

1. คืบข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังให้ชุมชน
2. ประชุมทีมจัดทำรายงานความก้าวหน้า

ปัญหา/อุปสรรค

-

วันที่ 11 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

การคืนข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังออกเผยแพร่ให้ชุมชนรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเข้าร่วมเวทีคืนข้อมูลทุกครัวเรือน
2. ทีมงานคืนข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรตามแผนที่กำหนดไว้
3. ชุมชนสะท้อนกลับข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 18.00 – 20.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 105 คน

งบประมาณ 8,512 คน

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสรุปการปลุกมันสำปะหลัง
2. แบบสัมภาษณ์การปลุกมันสำปะหลัง
3. สมุดบันทึก ปากกา
4. กล้องวิดีโอ
5. ใบลงทะเบียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดชาวบ้านทางหอกระจายข่าวของชุมชน
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการคืนข้อมูลการปลุกมันสำปะหลัง
4. ตัวแทนทีมวิจัยและตัวแทนชาวบ้านร่วมกันเสวนา
5. เสนอแนะและซักถาม

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

หัวหน้าโครงการได้ชี้แจงจุดประสงค์ของการคืนข้อมูลการปลุกมันสำปะหลัง ให้ชาวบ้านรับทราบ และคุณครูศิริสรณ์ได้ชี้แจงรายละเอียดต่างของการคืนข้อมูล รวมไปถึงที่มาของการทำวิจัย ให้ชาวบ้านรับทราบอีกครั้ง

สำหรับการคืนข้อมูลครั้งนี้ทีมวิจัยทำแบบการเสวนาระหว่างตัวแทนของทีมวิจัย 5 ท่าน และตัวแทนของชาวบ้าน 5 ท่าน

ตัวแทนทีมวิจัย ประกอบด้วย

1. นายศิริสรณ์ พลราชม 2. นายเสมืองทอง คำแพง 3. นายบรรหาญ ทองไข
4. นายแสงมณี คิณะรัตน์ 5. นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์

ตัวแทนของชาวบ้าน ประกอบด้วย

1. นายสัมพันธุ์ จำปาแก้ว 2. นายสัญญา สุพันธ์ 3. นายชมพู สีวัง
4. นายเสถียร สุเพชร 5. นายบุญธรรม สองเมือง

โดยนายศิริสรณ์ พลราชม สรุปแบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยออกสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยได้รายละเอียด

หลังจากที่ตัวแทนทีมวิจัยได้สรุปเสร็จแล้ว ก็ให้ตัวแทนชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นว่าแบบสัมภาษณ์ที่ทีมวิจัยออกสัมภาษณ์ควรเพิ่มอะไรเข้าไปในแบบสัมภาษณ์ หรือควรเอาส่วนใดของแบบ

สัมภาษณ์ออก ตัวแทนชาวบ้านกล่าวว่าแบบสัมภาษณ์ก็ดีแล้ว และอยากให้ทีมวิจัยนำข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ออกเผยแพร่และก็ทำไว้ข้อมูลสารสนเทศของหมู่บ้านต่อไป

แผนดำเนินการกิจกรรม

ประชุมทีมวิจัยเพื่อทำรายงานความก้าวหน้า

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 12 เดือน มกราคม พ.ศ. 2553

ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนมกราคม เพื่อชี้แจงการจัดทำรายงานความก้าวหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า
2. เพื่อรายงานการดำเนินการกิจกรรมให้ต้นสังกัดรับทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยรู้แนวทางการจัดทำรายงานความก้าวหน้า
2. จัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 17.00 – 19.00 น.

ผู้เข้าร่วม/ งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 19 คน
2. งบประมาณ 5,140 คน

เครื่องมือและวิธีการ

1. สมุดบันทึก
2. ปากกา ปากกาเคมี
3. กระดาษขรุขระ

4. ใบลงทะเบียน
5. สมุดบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำมา
6. วิทยากร

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. นัดทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ลงทะเบียน
3. ชี้แจงลักษณะของการจัดทำรายงานความก้าวหน้า
4. แบ่งกลุ่มกันรวบรวมข้อมูล ร่วมกันสรุป

สรุปเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

เรามาคุยกันเรื่อง การจัดทำรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน โดยในวันนี้เราได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำรายงานความก้าวหน้า รวมไปถึงการจัดทำรูปเล่มของรายงานความก้าวหน้า วิทยากรในวันนี้ก็คือ คุณครูวิภารัตน์ อมรสิน ท่านได้ให้ความรู้และสรุปได้ดังนี้ ในเรื่องการจัดทำรายงานความก้าวหน้าให้ทีมวิจัยเขียนรายงานมาตั้งแต่ที่เริ่มทำงาน ว่าทีมเราได้ทำอะไรมาบ้าง นั่นก็คือเขียนรายงานทุกอย่างที่ทำ ส่วนในเรื่องของการจัดทำรูปเล่มนั้น ก็ให้ทำเหมือนกับรูปเล่มวิจัยที่ท่านได้นำมาเป็นตัวอย่าง ให้ยึดเสมอว่าวิจัยจะมีทั้งหมด 5 บท บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ ในการทำรูปเล่มหรือเสนอก็ควรทำทั้ง 5 บท นี่คือการทำวิจัยที่ถูกต้อง

จากที่วิทยากรให้ความรู้เสร็จแล้ว นายศิริสรณ์ ชี้แจงกับทีมวิจัยว่า สกว. ขยายเวลาการจัดทำรายงานความก้าวหน้าให้เราถึงสิ้นเดือนมกราคม และเดือนนี้ก็เป็นเดือนสุดท้ายแล้ว ทีมเราต้องรวบรวมข้อมูล ที่เราได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลา 6 เดือน มาไว้ในรายงานความก้าวหน้า

คุณหมอสุริยะเดช กล่าวว่า รายงานความก้าวหน้า แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพสถานการณ์หรือบริบทชุมชน และส่วนที่ 2 การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและการสนับสนุนบทเรียนต่าง ๆ จากกิจกรรม คุณหมอสุริยะเดชจึงเสนอว่าเราควรแบ่งกันรวบรวมข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 รวบรวมข้อมูลส่วนที่ 1 สถานภาพ สถานการณ์หรือบริบทชุมชน และกลุ่มที่ 2 รวบรวมข้อมูลส่วนที่ 2 การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและการสนับสนุนบทเรียนต่าง ๆ จากกิจกรรม

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย

1. นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์ หัวหน้ากลุ่ม
2. นายจันทา แสนทวิสุข
3. นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์

4. นายจุมคำ ศรีชาชาญ
5. นายเสมืองทอง คำแพง
6. นางอนุสิทธิ์ สีวัง

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย

1. นายศิริสรณ์ พลราชม หัวหน้ากลุ่ม
2. นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ
3. นางสาวญาณี ศุเพชร
4. นางนพวรรณ บุญโสม
5. นายประสาน สีวัง
6. นายจำเริญชัย สุขสานต์
7. นายแสงมณี คิณะรัตน์
8. นายเรืองเดช คำแพง

ส่วนทีมวิจัยอีก 4 ท่าน จะทำงานด้านการเงิน ประกอบด้วย นายจันทกรานต์ บุญโสม นายชั้นชนรมย์ คำเหลื่อ นายสมชาย พลอาจ และนางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ

ให้แต่ละกลุ่ม รวมทั้งฝ่ายการเงิน รวบรวมข้อมูลให้แล้วเสร็จในวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2553 เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ จะจ้างนางสาวพรทิพย์ ไชยดี เป็นผู้พิมพ์รายงานความก้าวหน้าในครั้งนี้

สำหรับทีมของเรารายงานความก้าวหน้าหน้าช้า เพราะทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวนา จะต้องทำนาให้ทันฤดูกาล ทำให้การดำเนินงานกิจกรรมบางกิจกรรมช้าไป แต่ทีมของเราก็จะพยายามทำรายงานความก้าวหน้าให้ทันเวลาตามที่ สกว. ขยายเวลาให้

แผนดำเนินงานกิจกรรม

- จัดทำรูปเล่มรายงานความก้าวหน้าส่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.
- ดำเนินการกิจกรรมที่เหลือต่อไป

ปัญหา / อุปสรรค

วันที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจการทำกิจกรรมหลังจากทำ
รายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย และออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมหลังจากทำรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย
2. เพื่อออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยเข้าใจการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงที่ 2 และเพิ่มเติมข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ของ
กิจกรรมในช่วงที่ 1
2. ทีมวิจัยมีเครื่องมือการเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 08.00 – 16.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

- 4.1. ผู้เข้าร่วม 21 คน
- 4.2. งบประมาณ - บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

- 5.1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
- 5.2. ชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมหลังจากทำรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย
- 5.3. ระดมความคิดเห็น และเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ
- 5.4. ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรม
- 5.5. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
- 5.6. สรุปงาน

เครื่องมือและวิธีการ

- 6.1. ใบลงทะเบียน
- 6.2. กระดาษบรูฟ
- 6.3 ปากกาเคมี ปากกา
- 6.4. สมุดบันทึก
- 6.6. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

หัวหน้าโครงการแจ้งทีมวิจัยว่าขณะนี้ได้ส่งรายงานความก้าวหน้าเรียบร้อยแล้ว และได้รับการติดต่อจากผู้ประสานงานโครงการ อรุณา นาคราช ว่าให้เริ่มทำกิจกรรมในช่วงที่ 2 ได้เลยเพราะโดยปกติถ้าส่งรายงานความก้าวหน้าไปแล้วส่วนมากจะได้รับอนุมัติงบประมาณในช่วงที่ 2 ทีมวิจัยหลายคนต่างคิดว่าน่าจะได้รับโอนเงินงบประมาณในช่วงที่ 2 ก่อน แต่หัวหน้าโครงการก็บอกว่าขอให้มั่นใจได้เลย เพราะคุณพนา ยืนยันทักแน่น จากนั้นก็ได้มอบหมายให้นายศิริสรณ์ พลราชม ชี้แจงกิจกรรมที่ต้องทำในช่วงที่ 2 นายศิริสรณ์ พลราชม ชี้แจงว่า กิจกรรมที่ต้องทำในช่วงที่ 2 คือ

1. กิจกรรมจากช่วงที่ 1 ที่เปลี่ยนแปลงมาทำในช่วงที่ 2 ได้แก่กิจกรรมการเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา (เพิ่มเติม) พร้อมคืนข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบ
2. การวิเคราะห์ผลกระทบจากระบบการผลิตเกษตรเชิงพาณิชย์
3. เปิดเวที ระดม ข้อคิดเห็น แนวทางในการพัฒนากระบวนการการทำเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้าน โคกก่ง
4. กิจกรรมทำการเกษตรผสมผสานให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน
5. สรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน
6. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็ยากพอสมควร ทีมเราต้องต้องทำงานให้มากกว่านั้น เพื่อที่จะได้ทันส่งในเดือนกันยายน 2553 ทีมวิจัยทุกคนเข้าใจและร่วมกันวางแผนการทำกิจกรรมในช่วงที่ 2 ดังนี้

กิจกรรม	วันเดือนปีที่จะทำ	หมายเหตุ
เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา (เพิ่มเติม) - ออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล - เก็บข้อมูล - รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	1 กุมภาพันธ์ 2553 5 – 7 กุมภาพันธ์ 2553 8 กุมภาพันธ์ 2553	ช่วงเวลาที่ปรับเปลี่ยน ได้ตามความเหมาะสม
การวิเคราะห์ผลกระทบจากระบบการ ผลิตเกษตรเชิงพาณิชย์ - รวบรวมข้อมูลและร่วมกันวิเคราะห์ ผลกระทบ - สรุปผลกระทบและคืนข้อมูลผลสู่ ชุมชน	15 – 20 กุมภาพันธ์ 2553 5 มีนาคม 2553	วิเคราะห์บ้างแล้ว ในช่วงที่ 1
เปิดเวที ระดม ข้อคิดเห็น แนวทางในการ พัฒนากระบวนการการทำเกษตรที่ เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ชุมชนบ้านโคกก่ง - ประชุมวางแผนและออกแบบเครื่อง สำรวจความคิดเห็นของประชาชน - ลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็น - สรุปความคิดเห็นของประชาชน - ศึกษาและรวบรวมแนวทางการทำ เกษตรที่เหมาะสมจากเอกสารและ แหล่งเรียนรู้ต่าง - ปรับเปลี่ยน ค่อยๆปรับแนวทางที่ ศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบทของชุมชนบ้านโคกก่ง	1 เมษายน 2553 5 - 7 เมษายน 2553 8 - 10 เมษายน 2553 1 - 30 พฤษภาคม 2553 1 - 5 มิถุนายน 2553	
กิจกรรมทำการเกษตรผสมผสานให้ เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน - ประชุมวางแผนทำกิจกรรม - ทำกิจกรรม	10 มิถุนายน 2553 13 มิถุนายน 2553	
สรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน	12 สิงหาคม 2553	
จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	1-20 กันยายน 2553	

ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา โดยยึดหลักว่า เครื่องมือจะต้องสามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามจุดประสงค์ของการวิจัยให้มากที่สุด จึงตกลง สร้างแบบสัมภาษณ์เหมือนเครื่องมือเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังและข้อมูลการทำนาที่ได้เก็บข้อมูลไปเรียบร้อยแล้ว การสร้างเครื่องมือจึงง่ายขึ้น และเสร็จเร็วขึ้น เมื่อสร้างเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าโครงการได้ให้ทดลองใช้ โดยให้สัมภาษณ์ทีมวิจัยด้วยกัน เพื่อหาข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วช่วยกันปรับปรุงจนคิดว่าดีที่สุดแล้ว

หัวหน้าโครงการได้มอบหมายให้ทีมวิจัยช่วยกันตรวจนับดูว่าในหมู่บ้าน ครอบครัวยุคปลูกยางพาราบ้าง จากนั้นจึงกำหนดว่าทีมวิจัยกลุ่มใดจะออกสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลกับใคร

แผนดำเนินงานกิจกรรม

- เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา
- รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 5 - 7 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

วัตถุประสงค์

1. เก็บข้อมูลการปลูกยางพาราจากเกษตรกร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรให้ความร่วมมือให้ข้อมูลการปลูกยางพารา
2. ทีมวิจัยเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา

สถานที่/เวลา

บ้านเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในเขตหมู่ที่ 1 ตำบลโคกก่อ อำเภอนูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
วันที่ 5 - 7 กุมภาพันธ์ 2553

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 19 คน
2. งบประมาณ - บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ทีมวิจัยรับแบบสัมภาษณ์
2. ชี้แจงวิธีสัมภาษณ์ ทดลองสัมภาษณ์ ชักถามข้อสงสัย และมอบหมายหน้าที่
3. ลงพื้นที่สัมภาษณ์
4. รวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

เครื่องมือและวิธีการ

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกยางพารา
2. แบ่งกลุ่มออกสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวนทั้งหมด 25 คน

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยนัดหมายรวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่ง เมื่อทีมวิจัยมาพร้อมหัวหน้าโครงการมอบหมายให้ นายสุริยะเดช ศรีษาเชษฐ์ เป็นผู้ชี้แจงเพื่อให้ทีมวิจัยทำความเข้าใจกับแบบสัมภาษณ์ จากนั้นให้ทดลองสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่อง แต่ก็ไม่พบข้อบกพร่อง ทีมวิจัยจึงแบ่งหน้าที่กันเพื่อออกสัมภาษณ์ดังนี้

1. ทีมวิจัยกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย นายแสงมณี คิณะรัตน์ นางอนุสิทธิ์ สีวัง
นายจันทา แสนทวิสุข นายจันทกรานต์ บุญโสม นางนพวรรณ บุญโสม
ได้รับมอบหมายให้สัมภาษณ์ นายชมพู่ สีวัง นางมณฑา คิณะรัตน์ นายจัด ปัญญาวุฒิ
นายชัยนาค คำนาม นายกรมมา สีวัง นายประภา บุญโสม นายสุรวุฒิ ไชยหล่อ
นางวัชรารักษ์ แสนทวิสุข นางสาวพวงพยอม ไชยดี
2. ทีมวิจัยกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นายบรรหาร ทองไข นายสมชาย พลอาจ นายประสาน สีวัง
นายจุมคำ ศรีษาเชษฐ์ นายเรืองเดช คำแพง
ได้รับมอบหมายให้สัมภาษณ์ นายสถิตย์ โพธิ์วันส์ นายสิงห์ศักดิ์ พรหมสิงห์
นายเสถียร ศุเพชร นางปราณี ศรีษาเชษฐ์ นายร้อย ส่องแก้ว นายสลัด นาคูณ
นายส่อง โคตรอินทร์ นายบัญชารัก พลันสุข
3. ทีมวิจัยกลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย นายเสมืองทอง คำแพง นายจำเริญชัย สุขสานต์
นางสาวญาณี ศุเพชร นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ นายฐิติศักดิ์ คำจันทร์

ได้รับมอบหมายให้ไปสัมภาษณ์ นายบุญธรรม สองเมือง นายวีระ ศรีรัมย์

นายสุทธิ โพธิ์สาราช นายส่อง โคตรอินทร์ นายวิจิต ไชยหล่อ นายตระกูลราช คำนาม
นางรันดร บุญทาป นางพรรณี คำเหลื่อ นายจ่าง พวงน้อย นางบุญมาก คำแพง
นางลัดดา สีหาราช

จากนั้นทีมวิจัยแต่ละกลุ่มก็แยกย้ายกันออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พอถึงกำหนดส่ง
วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553 ทีมวิจัยแต่ละกลุ่มก็นำแบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกยางพารามารวมกันอีกครั้ง
โดยมีทีมวิจัยที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย นายศิริสรณ์ พลราชม นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์
นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ และนายชันชนรมย์ คำเหลื่อ เป็นผู้รวบรวมแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดเพื่อ
นำไปแปลผลต่อไป

แผนดำเนินงานกิจกรรม

1. แปลผลข้อมูลการปลูกยางพารา

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 8 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

แปลผลข้อมูลการปลูกยางพารา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแปลผลข้อมูลการปลูกยางพารา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2. ข้อมูลการปลูกยางพาราที่แปลผลเป็นร้อยละแล้ว

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 08.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 21 คน
2. งบประมาณ - บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ร่วมกันวางแผนการทำงาน
3. แปรผลข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. แบบสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลแล้ว
- 3 ปากกา
4. สมุดบันทึก

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยมาพร้อมกันที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ฯ ลงทะเบียน หัวหน้าโครงการกล่าวทักทายทุกคน แล้วมอบหมายให้นายสุริยะเดช ศรีษาเชษฐ์ อธิบายวิธีการแปรผลข้อมูล โดยเริ่มจากแจกแบบสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลแล้วให้ทีมวิจัยเพื่อดูเป็นรายข้อ จากนั้นเริ่มแปรผลข้อมูลจนเรียบร้อย

แผนการดำเนินการ

- การวิเคราะห์ผลกระทบจากเกษตรเชิงพาณิชย์

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 15 – 20 กุมภาพันธ์ 2553

ประชุมทีมวิจัย เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

วัตถุประสงค์

1. รวบรวมข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดมาหาวิเคราะห์ผลกระทบ
2. สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลผลกระทบเพิ่มเติม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ร่วมกันรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ผ่านการแปรผลเป็นร้อยละแล้วทั้งหมด
2. สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม
3. เชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากการเดินสำรวจพื้นที่ การพูดคุยสอบถามแบบไม่เป็นทางการกับข้อมูลแบบสัมภาษณ์

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่ง วันที่ 15 – 20 กุมภาพันธ์ 2553

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ทีมวิจัยจำนวน 19 คน
2. งบประมาณ. - บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ผลกระทบเป็นรายชื่อ
3. สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลผลกระทบด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม
4. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลผลกระทบเพิ่มเติม
5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล
6. สรุปผลกระทบ

เครื่องมือและวิธีการ

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
2. ข้อมูลจากการสำรวจ พูดคุย สังเกตแบบไม่เป็นทางการ
3. การวิเคราะห์ผลกระทบเป็นรายชื่อ

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยพร้อมกันที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนฯ หัวหน้าโครงการอธิบายว่าวันนี้เราจะหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไข และผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตบ้านโคกก่ง ส่วนข้อมูลก็ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่เราออกไปเก็บมาไว้เรียบร้อยแล้ว จากนั้นมอบหมายให้ นายศิริสรณ์ พลราชม นายสุริยะเดช ศรีชาเขนทร์ เป็นผู้นำในการศึกษาวิเคราะห์

ข้อมูล โดยการนำผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นมาเป็นหัวข้อแล้วศึกษาข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากข้อใดน่าจะส่งผลกระทบด้านใดบ้าง เมื่อทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์น่าจะรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบชนิดของพืชพรรณในพื้นที่ป่า ไร่มันสำปะหลัง สวนยางพารา และทุ่งนา ข้อมูลการหาอาหารจากป่าของชาวบ้าน เปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาที่แตกต่างกันจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งปริมาณ และความยากง่ายในการหาอาหารป่า ปฏิทินการทำงานของชาวบ้านในรอบปี ข้อมูลการร่วมกิจกรรมทางสังคมของชาวบ้าน ข้อมูลการลงทุนทำนา ปลูกมันสำปะหลัง และยางพารา (กำไร ขาดทุน) โดยทีมวิจัยร่วมกันออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล และออกไปเก็บข้อมูลมาเพิ่มเติม

แผนการดำเนินการ

- สรุปผลกระทบและคืนข้อมูลผลสู่ชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 5 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

ชี้แจงและวางแผนการคืนข้อมูลการปลูกยางพารา
และข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

วัตถุประสงค์

1. ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนมีนาคม
2. ชี้แจงและวางแผนการคืนข้อมูลการปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยมีแผนการคืนข้อมูล และเตรียมพร้อมสำหรับการคืนข้อมูล

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 08.00 – 17.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 21 คน
2. งบประมาณ - บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. หัวหน้าโครงการชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการคืนข้อมูล
3. วางแผนคืนข้อมูล ติดต่อประสานงาน
4. เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ กำหนดวัน เวลา สถานที่ รูปแบบกิจกรรม ลำดับกิจกรรม

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. ป้ายนิเทศ
3. กระดาษ และวัสดุจัดป้ายนิเทศ

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

เมื่อทีมวิจัยพร้อมหัวหน้าโครงการชี้แจงความจำเป็นในการคืนข้อมูล ว่าจำเป็นอย่างยิ่งเพราะข้อมูลที่ได้ชุมชนจะต้องร่วมรับทราบ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจจะทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีก็ได้ จากนั้นมอบหมายให้นายศิริสรณ์ พลราชม ชี้แจงเรื่องการคืนข้อมูล ข้อมูลที่จะคืนได้แก่ ข้อมูลการปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญ

นายจันทกรานต์ บุญโสม เสนอให้จัดเวทีคืนข้อมูลโดยให้หลาย ๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม

นางอนุสิทธิ์ สิวัง เสนอว่าน่าจะมียุทธศาสตร์รณรงค์เพื่อเป็นการชักจูง โน้มน้าวคนให้เข้าร่วมมาก ๆ

ส่วนวัน เวลา การคืนข้อมูลนั้น นายบรรหาร ทองไข เสนอว่า ช่วงนี้น่าจะหยุดพักก่อนเพราะเหนื่อยมาก ควรต้องเตรียมตัวเตรียมหลายอย่างให้ดีที่สุด ในที่สุดที่ประชุมได้กำหนดเอาวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 ซึ่งเป็นวันอาสาฬหบูชา จะมีคนมาทำบุญที่วัดมากจึงถือโอกาสนี้ คืนข้อมูลที่ประชุมตกลง แต่ช่วงเวลาที่เหลือนี้ได้วางแผนการทำงานคือ จัดป้ายนิเทศข้อมูลการปลูกยางพารา และข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ เตรียมรายละเอียดเพื่อนำเสนอผ่านโปรแกรม PowerPoint จัดทำแผนผังจำลองพื้นที่บ้านโลกก่ง พระครูคัมภีรธรรมปยุต ที่ปรึกษาโครงการให้ข้อคิดว่า ไหน ๆ จะจัดงานใหญ่แล้วน่าจะคืนข้อมูลประวัติดูชุมชน และประวัติดูชุมชนด้านการเกษตรอีกครั้ง พร้อมทั้งเสนอว่า ท่านได้สะสมสิ่งของเครื่องใช้ของชาวผู้ไทยโบราณไว้น่าจะเอาออกแสดงให้ชาวบ้านได้ชมกันที่ประชุมตกลง และแบ่งบทบาทหน้าที่ รวมทั้ง นัดวัน เวลา การเตรียมกิจกรรมดังกล่าว

แผนดำเนินงานกิจกรรม

- คืบข้อมูลการปลูกยางพารา
- คืบข้อมูลผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ปัญหาและอุปสรรค

- ทีมวิจัยเหนื่อยล้าทำให้การดำเนินงานต้องยืดออกไปอีก

วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนกรกฎาคม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจการจัดกิจกรรมเปิดเวที
คืบข้อมูลการทำนา การปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

วัตถุประสงค์

เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมเปิดเวทีคืบข้อมูลการทำนา การปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบ
จากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

กิจกรรมการเปิดเวทีคืบข้อมูล ฯ สำเร็จตามความมุ่งหมาย

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง เวลา 08.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมเปิดเวทีคืบข้อมูล ฯ
3. ระดมความคิดเห็น และเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ
4. ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน
5. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
6. สรุปงาน

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. กระดาษบรูฟ
3. ปากกาเคมี
4. สมุดบันทึก
5. ปากกา
6. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ในวันนี้ทีมเรามาช่วยกันเรื่องการเปิดเวทีคืนข้อมูล ฯ โดยทีมของเราได้ร่วมกันหารูปแบบในการจัดงานว่าจะจัดงานในรูปแบบใดถึงจะทำให้ชุมชนสนใจในงานของเรา โดยให้สมาชิกแต่ละคนเสนอรูปแบบที่คิดว่าจะทำให้ชุมชนสนใจ นางสาวอัมรินทร์ เสนอว่า ควรจัดเป็นนิทรรศการ ทำเป็นจุดต่าง ๆ คุณแสงมณี เสนอเพิ่มเติมว่าถ้าจัดแบบนิทรรศการแล้วก็ควรหาหน่วยงานเข้าร่วมในการจัดนิทรรศการ เช่น สถานีอนามัย อาจจะจัดเป็นการตรวจเลือด การศึกษานอกโรงเรียน อาจจะจัดเป็นงานอาชีพเสริม สมาชิกทุกคนก็เห็นด้วย แต่ควรหาหน่วยงานมาร่วมอีกประมาณ 2 - 3 หน่วยงาน และนอกจากจะจัดเป็นนิทรรศการแล้วก็ควรจัดเวทีในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมงานครั้งนี้ เช่น มีการตอบคำถามจากข้อมูลที่ทีมเรานำเสนอ และในช่วงที่นำเสนอข้อมูลแต่ละข้อมูลเสร็จแล้วก็ควรมีการแสดงเพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานไม่เบื่อกันเกินไป หลังจากที่ได้รูปแบบของงานแล้วทีมเราก็ได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ดังนี้

- ฝ่ายสถานที่ ประกอบด้วย นายเสมียง คำแพง นายประสาน สี่วัง นายสมชาย พลอาจ นายจำเริญชัย สุขสถานต์

- ฝ่ายบริการ ประกอบด้วย นางนพวรรณ บุญโสม นางอนุสิทธิ์ สี่วัง นายแสงมณี ดิณะรัตน์

- ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย นายจันทร์นรมย์ คำเหลื่อ นายจันทกรานต์ บุญโสม นายศิริสรณ์ พลราชม นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์

- ฝ่ายข้อมูล ประกอบด้วย นายบรรหาญ ทองไข นายจันทา แสนทวีสุข นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์ นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ นางสาวณัฐณี ผุเพชร นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ

แผนดำเนินกิจกรรม

เตรียมงานเปิดเวทีระดมความคิดเห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 25 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

เตรียมการจัดกิจกรรมเปิดเวทีคืนข้อมูลการทำงาน การปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบ
จากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเปิดเวทีคืนข้อมูลการทำงาน การปลูกยางพาราและ
ข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

กิจกรรมการเปิดเวทีคืนข้อมูล ฯ สำเร็จตามความมุ่งหมาย

สถานที่/เวลา

วัดศรีวิไล ตำบล โคกก่ง เวลา 08.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. แบ่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ตรวจสอบความเรียบร้อย

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. ป้ายนิเทศ
3. แผนผังชุมชนบ้านโคกก่ง
4. เวทีในการเสนอข้อมูลต่าง ๆ
5. สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล
6. แก้ว
7. กล้องถ่ายรูป
8. กระดาษเอ 4
9. ดินท์

10. ปากกา
11. ปากกาเคมี
12. เครื่องเสียง
13. โต๊ะหมู่บูชา

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยเราได้มาเตรียมงานในการเปิดเวทีคืนข้อมูลการทำงาน การปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ในการเตรียมงานครั้งนี้ทีมเราได้มาจัดเตรียมสถานที่ตั้งแต่ 08.00 น. โดยเราได้ทำงานตามหน้าที่ที่เราได้รับมอบหมาย ซึ่งฝ่ายสถานที่ก็จะเตรียมในเรื่องแผนที่ เวที นำเสนอข้อมูล เก้าอี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาแสดงในครั้งนี้ รวมไปถึงนำป้ายนิเทศต่าง ๆ ในส่วนของฝ่ายบริการนั้น ก็จะเตรียมในเรื่องของน้ำดื่ม อาหารว่าง อาหารกลางวัน และฝ่ายประชาสัมพันธ์ก็ดำเนินการในเรื่องของการเชิญชวนชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม รวมไปถึงเชิญหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมด้วย และฝ่ายสุดท้ายก็คือฝ่ายข้อมูลฝ่ายนี้จะเตรียมในเรื่องของข้อมูลการทำงาน การปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ จัดทำข้อมูลต่าง ๆ ลงในสื่อที่จะใช้นำเสนอ รวมไปถึงจัดทำข้อมูลในป้ายนิเทศด้วย หลังจากในแต่ละฝ่ายได้ดำเนินการเสร็จแล้วก็ได้ให้ประธานโครงการตรวจสอบความเรียบร้อยตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งทีมเราก็ได้มาเตรียมสถานที่จนถึงเวลา 17.00 น.

แผนดำเนินกิจกรรม

เปิดเวทีระดมความคิดเห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553
 เวทีคืนข้อมูลการทำงาน การปลูกยางพารา
 และข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

วัตถุประสงค์

1. คืนข้อมูลการปลูกยางพารา
2. คืนข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเวทีคืนข้อมูล
2. ชุมชนเติมเต็มข้อมูลการปลูกยางพาราและข้อมูลผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

สถานที่/เวลา

วัดศรีวิไล บ้านโคกก่ง เวลา 08.00 น – 16.00 น

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วมจำนวน 80 คน
2. งบประมาณ 13,100 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประชุมทีมวิจัย ประสานงานกับหน่วยงานที่จะเข้าร่วม
2. เตรียมสถานที่ เครื่องเสียง จัดวางป้ายนิเทศ และสื่อต่าง ๆ
3. เตรียมอาหาร อาหารว่าง น้ำดื่ม
4. ดำเนินกิจกรรมตามลำดับ
5. สรุป และประเมินผลการคืนข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน เครื่องเสียง ปากกา โต้ะหมู้นา
2. อาหารว่าง อาหารกลางวัน น้ำดื่ม
3. สื่อที่ใช้คืนข้อมูล ป้ายนิเทศ แผ่นผังชุมชน สื่อ Power Point โปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์
4. สื่อเสริม การแสดงของนักเรียน กลุ่มแม่บ้าน หมอลำ
5. เหมารถยนต์ เพื่อใช้ในงาน
6. วิทยากร
7. เหมารถค่าพิมพ์รายงานในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ก่อนวันงาน 1 สัปดาห์ได้ประสานงานติดต่อไปยังนายอำเภอขามเฒ่าเพื่อเรียนเชิญมาเป็นประธานในพิธีเปิด ท่านได้รับมอบหมายให้นายวรเชษฐ์ บุญชิด ปลัดอาวุโสมาแทน ประสานงานไปที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านโคกก่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เชิญเข้าร่วมจัดนิทรรศการ นายกเทศบาลตำบล โคกก่งเข้าร่วมงาน และโรงเรียนบ้านโคกก่ง นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม วันคืนข้อมูล มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าร่วม

สังเกตการณ์แต่ไม่ได้จัดนิทรรศการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอไม่เข้าร่วม สถานีอนามัยบ้านโคก
ก่งส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจหาสารพิษตกค้างในเลือดให้กับชาวบ้านที่เข้าร่วมเวทีคืนข้อมูล การศึกษานอก
โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการการทำสบู่ กิจกรรมดำเนินไปตาม
กำหนดการดังนี้

07.00 น.	ทีมวิจัยเตรียมพร้อมที่บริเวณงาน
08.30 น.	พิธีเปิดโดย ปลัดอาวุโสอำเภอขามเฒ่า หัวหน้าโครงการรายงาน
วัตถุประสงค์ การจัดเวที ประชามติแล้วเปิดพร้อมบรรยายพิเศษ
09.00 น.	หัวหน้าโครงการพบปะกับชาวบ้านที่มาร่วมงาน
09.15 น.	นายศิริสรณ์ พูลราชม แนะนำผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานและแนะนำนิทรรศการ
09.45 น.	คืนข้อมูลการปลูกยางพารา โดย นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์
10.00 น.	การแสดงของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกก่ง
10.15 น.	ทบทวนประวัติบ้านโคกก่ง นักเรียนโรงเรียนบ้านโคกก่งและชาวบ้านร่วม
กิจกรรมตอบปัญหา
10.30 น.	คืนข้อมูลผลกระทบเกษตรเชิงพาณิชย์ โดยนายจันทา แสนทวีสุข
11.30 น.	กิจกรรมหมอลำให้ความบันเทิง
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น.	คืนข้อมูลผลกระทบเกษตรเชิงพาณิชย์ (ต่อ) โดยนายบรรหาร ทองไข
14.00 น.	กิจกรรมการแสดงของกลุ่มแม่บ้าน
14.30 น.	วิทยากรให้ความรู้ในเรื่องของผลที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเราถ้าทำงานมากกว่า
ปกติ โดยนางสาวกรรณก และนางมะขู
15.00 น.	เจาะเลือดตรวจหาสารพิษตกค้าง และรายงานผลการตรวจเลือด
16.00 น.	ขอบคุณผู้ร่วมงาน เลิกเวที ประชุมทีมวิจัยเพื่อประเมินกิจกรรมคืนข้อมูล

หมายเหตุ การขนนิทรรศการดำเนินไปตลอดเวลาที่มีการคืนข้อมูล

แผนดำเนินกิจกรรม

เตรียมเปิดเวทีระดมความคิดเห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2553

ประชุมแกนนำทีมวิจัยประจำเดือนสิงหาคม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจการทำกิจกรรม

หลังจากทำรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมหลังจากทำรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จตามความมุ่งหมาย

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่อ เวลา 08.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประธานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. ชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมหลังจากทำรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัย
3. ระดมความคิดเห็น และเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ
4. ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานกิจกรรม
5. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
6. สรุปงาน

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน -
2. กระดาษบรูฟ
3. ปากกาเคมี
4. สมุดบันทึก
5. ปากกา
6. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

คุณครูศิริสรณ์บอกว่าตอนนี้ทีมวิจัยเราได้ส่งรายงานความก้าวหน้าผลการศึกษาวิจัยให้กับ สกว. แล้ว แต่ยังไม่ทราบว่าจะผ่านหรือไม่ผ่าน ถ้าไม่ผ่านก็จะต้องช่วยกันทำการแก้ไขข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าผ่านแล้วทีมเราต้องทำกิจกรรมส่วนที่เหลือให้เสร็จสมบูรณ์ คุณครูศิริสรณ์ กล่าวต่อไปอีกว่า สมมติว่าเราผ่านกิจกรรมที่เราต้องทำมีอยู่ไม่กี่กิจกรรม เช่น เปิดเวที ชุมชน ระดมข้อคิดเห็น การทำเกษตรผสมผสาน การทำรายงานเสนอโครงสร้างวิจัยเพื่อท้องถิ่น สุดท้ายคือการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็ยากพอสมควร ทีมเราต้องต้องทำงานให้มากกว่าขึ้น เพื่อที่จะได้ทันส่ง ในเดือนกันยายน และสิ่งที่ต้องทำอันดับแรก ก็คือ การเปิดเวที ชุมชน ระดมข้อคิดเห็น ทีมเราจะเริ่มทำกิจกรรมนี้ตอนไหน คุณแสงมณี เสนอว่าตอนนี้ก็อยู่ในช่วงการปักค้ำอยู่ ให้การปักค้ำเสร็จก่อนค่อยทำได้ไหม เพราะว่าทีมวิจัยเราเองก็ต้องทำนา และชาวบ้านเองก็ต้องทำนา เพื่อให้ทันต่อฤดูกาลทำนา ถ้าทำนาเสร็จแล้วการทำงานคงจะคล่องตัว ทีมวิจัยส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยกับคุณแสงมณี คุณครูศิริสรณ์ จึงสรุปว่าถ้าอย่างนั้นกิจกรรมแรกที่ต้องทำก็เอาเป็นว่าทำหลังจากที่เราปักค้ำเสร็จ

แผนดำเนินกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมเปิดเวทีชุมชนระดมข้อคิดเห็นแนวทางทางการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้านโคกก่ง
2. การทำเกษตรผสมผสาน

ปัญหาและอุปสรรค

ตอนนี้อยู่ในช่วงการปักค้ำนา ทีมวิจัยไม่ค่อยสะดวกที่จะมาประชุมหรือทำกิจกรรมใน ช่วงนี้

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

เตรียมเปิดเวทีระดมข้อคิดเห็นแนวทางทางการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสม
สอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้านโคกก่ง

วัตถุประสงค์

1. ประชุมวางแผนเตรียมเปิดเวทีระดมแสดงความคิดเห็นแนวทางในการทำเกษตรที่เหมาะสม
2. ออกแบบ แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบแสดงความคิดเห็นของชุมชนในการแก้ปัญหาผลกระทบ
2. ได้แผนการเปิดเวทีระดมความคิดเห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำการเกษตรที่เหมาะสม

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่อ เวลา 18.00 – 21.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

ผู้เข้าร่วม 19 คน

งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ลงทะเบียน
2. หัวหน้าโครงการชี้แจงความจำเป็นในการแก้ปัญหาผลกระทบ
3. ร่วมกันออกแบบ แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ
4. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล สรุปข้อมูลความคิดเห็นของชุมชน

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
4. สรุปข้อมูล

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยพร้อมกันที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกก่อ หัวหน้าโครงการเริ่มประชุมโดยการชี้แจงความจำเป็นในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ เพราะจะเป็นการเรียนรู้การแก้ปัญหาที่พบโดยชุมชนเอง โดยทีมวิจัยจะต้องออกสำรวจความคิดเห็นของชุมชนว่า ชุมชนจะมีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไร โดยให้ทีมวิจัยเสนอความคิดเห็นว่าเราจะทำกิจกรรมลักษณะใดจึงจะได้ความคิดเห็นของประชาชน นายสมชาย พลอาจ เสนอว่าเราควรจะทำแบบสำรวจความคิดเห็นไปสอบถามชาวบ้านว่ามีแนวทางแก้ปัญหาหรือไม่ จากนั้นจึงสรุปเป็นแนวทางของชุมชน นายจำเริญชัย สุขสานต์ เสนอว่าทีมวิจัยก็น่าจะมีแนวทางของตนเองเหมือนกัน เพื่อจะได้นำไปผนวกกับแนวทางของชาวบ้าน ที่ประชุมเห็นด้วย และร่วมกันออกแบบ แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ จากนั้นให้ทีมวิจัย นำกลับไปเพื่อสอบถามชาวบ้านจำนวน 40 คน และนัดวันส่งแบบสอบถาม ตกลงกันในวันที่ 16 สิงหาคม 2553

เมื่อถึงวันส่งแบบสอบถามทีมวิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาศึกษาเป็นรายข้อว่า ชุมชนมีความคิดเห็นเรื่องการแก้ปัญหาผลกระทบอย่างไรบ้าง สรุปได้ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ

โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน

บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ”

จุดประสงค์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

1. ข้อมูลทั่วไป

- อายุ - 20- 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - 31- 40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
 - 41- 50 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5
 - 51- 60 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
 - 60ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10
- การศึกษา - ประถมศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55
 - มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - ปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- อาชีพ - เกษตรกร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 90
 - รับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
 - ข้าราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ของชุมชน

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
2.1. ผลกระทบต่อป่า 2.1.1 พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำ ไร่มันสำปะหลังและทำสวนยางพารา	สรุปความเห็น - ให้เจ้าของที่ดินกำหนดพื้นที่ทำนา ทำ ไร่ และพื้นที่ป่าว่า จะต้องทำต้องเหลือพื้นที่ป่าไว้เท่าไร
	- ส่งเสริมให้ปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูง
	- ให้รัฐบาลออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้ชาวบ้านให้หมด
	- ให้รัฐบาลจ่ายเงินค่าตอบแทนให้ชาวบ้านที่รักษาป่าไว้
2.1.2 สัตว์ป่าอาหารป่าลดลง จากการบุกเบิก พื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักไว้เป็นอาหาร
	- ให้เจ้าของพื้นที่ที่รักษาป่าเก็บเงินจากคนที่ไปหาอาหาร ป่า
	- งดกินอาหารป่า

2.1.3 ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- ปลูกป่าเพิ่ม
	- อนุรักษ์ป่าไว้
2.2 ผลกระทบต่อน้ำ	- ขุดบ่อในไร่นาให้ครบทุกครอบครัว
2.2.1 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- ขุดลอกแหล่งน้ำ
2.2.2 ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรในน้ำ	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ยามาหญ้า
	- ใช้ปุ๋ยคอก
2.3 ผลกระทบต่อดิน	- ใส่ปุ๋ยอินทรีย์
2.3.1 ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์จากการปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ปลูกพืชหมุนเวียน
	- ใส่ปุ๋ยคอก
2.3.2 หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่งน้ำ	- ปลูกพืชคลุมดิน
	- ปลูกหญ้าแฝก
2.3.3 ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวกปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี
	- ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์
2.4.2 การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปในการดื่บাত্রวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ไม่ใช่ปัญหา ที่ไหน ๆ ก็ทำ
	- รวมกันทำขนมจะได้ประหยัด

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหา
2.4 ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน 2.4.1 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับดูอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- เจ้าภาพต้องไม่แจกดูอาหาร
	- ไม่ใช่ปัญหา คือเสียอีกครอบครัวก็ได้กินด้วย
	- ชวนกันยกเลิกไม่ทำทั้งหมู่บ้าน
2.5 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง 2.5.1 เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- เสียสละเวลาเพื่อสังคมเพิ่มอีก
	- จำเป็นต้องทำเพราะหนี้สินมาก
2.5.2 พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง
	- ทำเกษตรผสมผสาน

2.5.3 การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด	- กลับไปใช้ควายไถนา
	- ไม่ใช่ปัญหา เพราะผลิตน้ำมันเองไม่เป็น
	- หาน้ำมันมาขายภายในหมู่บ้าน
	- ทำไบโอดีเซล
2.5.4 ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ใช้ปุ๋ยคอก และงดใช้สารเคมีทางการเกษตร
	- ใช้ปุ๋ยเคมีให้น้อยลง
2.5.5 ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ไม่มีทางแก้ไข เพราะผลิตเองไม่เป็น
	- ใช้ควายไถนา
2.5.6 มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	- แก่ยากเพราะเป็นหนี้มานาน
	- ยกเลิกหนี้ทั้งหมดแล้วไม่ต้องให้ยืมอีก
2.5.7 ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- ลงแขกช่วยกัน
	- ทำเองไม่ต้องจ้าง
2.6 ผลกระทบต่อสังคม	- ควรให้รางวัลคนทำงานเพื่อสังคม
2.6.1 การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2.6.2 การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- ส่งเสริมการลงแขกช่วยงาน

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ของทีมีวิจัย

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
2.1. ผลกระทบต่อป่า 2.1.1 พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำไร่มันสำปะหลังและทำสวนยางพารา	- ศึกษาวิธีแก้ปัญหาจากหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการอนุรักษ์ป่า
	- ศึกษาวิธีการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ทั้งนาข้าว มันสำปะหลังและยางพารา
	- สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของป่าแก่ชุมชน
	- หุุดทำลายป่า
2.1.2 สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง จากการบุกเบิกพื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- ส่งเสริมการปลูกพืช- เลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร
	- กำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น เขตอนุรักษ์อิงอ่าง
	- หุุดทำลายป่า
2.1.3 ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- ให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของป่าไม้แก่ประชาชน
	- หุุดทำลายป่า
2.2 ผลกระทบต่อน้ำ	- หุุดทำลายป่า

2.2.1 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- ขุดลอกห้วยหนอง
	- ขุดบ่อน้ำในไร่นาของชาวบ้านทุกคน
2.2.2 ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรในน้ำ	- ศึกษาการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสม
	- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร
	- ให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์
2.3 ผลกระทบต่อดิน	- ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินแก้เกษตรกร
2.3.1 ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์จากการปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ส่งเสริมการปลูกพืชบำรุงดิน พืชหมุนเวียน
2.3.2 หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่งน้ำ	- ปลูกหญ้าแฝก
	- ปลูกพืชคลุมดิน
	- ให้ความรู้เรื่องการวางแผนปลูกพืช
2.3.3 ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวกปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ทำเกษตรอินทรีย์
	- ศึกษาวิธีใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง
	- ให้ความรู้เรื่องโทษหรือผลเสียของสารเคมีตกค้าง
2.4 ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน	- ผู้นำชุมชนร่วมกันส่งเสริมแก้ไข โดยขอความร่วมมือทำความเข้าใจกับทั้งผู้ร่วมงานและเจ้าภาพ
2.4.1 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับธูงอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อลดประหยัดเวลา
2.4.2 การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปในการดื่บাত্রวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อประหยัดเวลา
	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการบริโภค
2.5 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการบริโภค
2.5.1 เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- ลดพื้นที่ทำการเกษตรให้น้อยลงแต่ให้มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น
	- หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิตเท่าเดิม

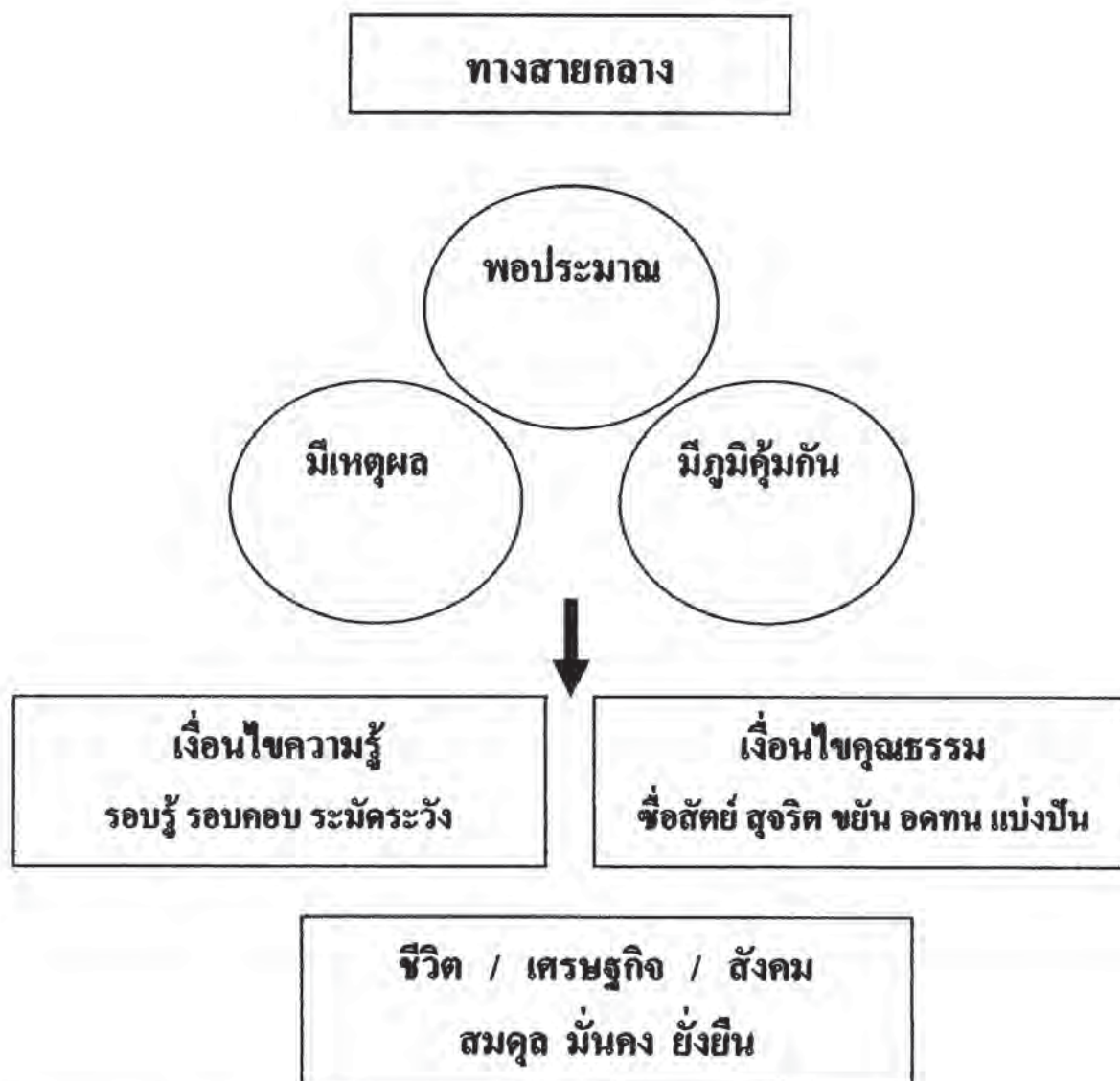
2.5.2 พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- ศึกษาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2.5.3 การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้อง ซื้อจากภายนอกทั้งหมด	- ศึกษาวิธีใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์ที่ประหยัดน้ำมัน
	- ลดปริมาณการใช้น้ำมันในกิจกรรมที่ไม่จำเป็น
	- หันมาใช้แรงงานสัตว์ตามความเหมาะสม
2.5.4 ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการ เกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อจะได้มูลทำปุ๋ย
	- ศึกษาวิธีการผสมปุ๋ยเอง และวิธีการใช้ปุ๋ยให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด
2.5.5 ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่ เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ศึกษาวิธีการใช้ และการถนอมรักษาเครื่องยนต์
	- รวมกลุ่มเพื่อใช้เครื่องยนต์ร่วมกัน
2.5.6 มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุน ทางการเกษตร	- หาวิธีลดหนี้ โดยส่งใช้ยืมให้น้อยลง ลดกิจกรรมที่ต้อง ใช้ทุนมาก ทำบัญชีครัวเรือนเพื่ออุดหนุนในเรื่องการใช้จ่าย เกินความจำเป็น
2.5.7 ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จาก ภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน
	- ศึกษาวิธีการผลิตเพื่อประหยัดแรงงาน
2.6 ผลกระทบต่อสังคม	- หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิต เท่าเดิม
2.6.1 การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมี น้อยลง	
2.6.2 การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน

จากการรวบรวมความคิดเห็นของชาวบ้านและทีมวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการทำกร
เกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม พอจะสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า สัตว์ป่าน้อยที่สุด
2. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนน้อยที่สุด
3. ต้องเป็นแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตต่อไร่ต้องมาก
4. ต้องเป็นแนวทางที่ประหยัดปัจจัยการผลิต ประหยัดเวลา ประหยัดต้นทุน
5. ต้องเป็นแนวทางที่เกษตรกรจะต้องพึ่งตนเองได้มากที่สุด

จากแนวทางหลักทั้ง 5 ข้อ ทีมวิจัยต้องระดมความคิดอย่างมากเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม นายเสมืองทอง คำแพง บอกว่าเป็นไปไม่ได้ที่เราจะทำการเกษตรแบบประหยัดปุ๋ย ประหยัดแรงงาน ประหยัดเวลา ไม่ใช่สารเคมี แล้วผลผลิตจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น เราใช้ยาฆ่าหญ้า ซึ่งจะประหยัดค่าแรงในการดายหญ้า ประหยัดเวลา แต่การใช้ยาฆ่าหญาก็ส่งผลต่อเสีย ดิน น้ำ และสุขภาพผู้ใช้อย่าง ทีมวิจัยหลายคนเห็นด้วยกับความคิดนี้ ทีมวิจัยเริ่มสับสนกับแนวทางการเป็นไปได้ของแนวทางทั้ง 5 ข้อ นายแสงมณี ติณรัตน์ ให้ความเห็นว่าการทำการเกษตรในรูปแบบปัจจุบันนี้ก็อยู่แล้ว แต่ถ้าสามารถหาแนวทางที่ดีกว่าเขาก็จะยอมรับ ทีมวิจัยแสดงความคิดเห็นอีกหลายคนซึ่งถ้วนแล้วแต่มองไม่เห็นช่องทางการแก้ปัญหา จากนั้นประธานจึงมอบหมายให้ นายศิริสรณ์ พลราชม ซึ่งเรียนจบมาทางด้านการเกษตรและนายเรืองเดช คำแพง นายจำเริญชัย สุขสานต์ ไปช่วยกันคิดหาแนวทาง ส่วนคนอื่น ๆ ก็กลับไปคิดเช่นเดียวกันและนัดประชุมในวันต่อไป

การประชุมระดมความคิดเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม ในวันที่ 16 สิงหาคม 2553 วันนี้ เริ่มด้วยนายศิริสรณ์ นำหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประชุมด้วย โดยเสนอที่ประชุมว่าถ้าเรา นำเอาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวคิดหลักหรือเป็นจุดยึดก็น่าจะดี เพราะเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล จากนั้นก็อธิบายแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

“ เศรษฐกิจพอเพียง ” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทาง การดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง

มีหลักพิจารณา ดังนี้กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมา

ประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
2. **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ / ผลนี้คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

แนวทางการทำการเกษตรที่ทีมวิจัยค้นพบ

การเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

1.1 พื้นที่

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่ขยายพื้นที่ปลูกมากจนไปทำลายป่าที่มีอยู่แล้ว กำหนดพื้นที่ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ขางพารา ตามกำลังแรงงานที่ครอบครัวพอจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เบียดเบียนกำลังแรงงานของตนเองจนไม่มีเวลาพักผ่อน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

1.2 เงินทุน

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่กู้ยืมเงินมาลงทุนจนเกินกำลังความสามารถที่จะใช้หนี้คืน

2. ความมีเหตุผล

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดตามมาทุกด้าน ก่อนที่จะตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ตัดสินใจเพราะเห็นว่ารายได้ดีเพียงอย่างเดียว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ในตัว

พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าราคามันสำปะหลัง ยางพารา ข้าว ตกต่ำจะทำอย่างไร ควรจะมีการออมเงินไว้เพื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างไร ถ้าราคาปุ๋ย ราคาน้ำมันสูงขึ้นจะแก้ไขอย่างไร สรุปก็คือต้องสามารถพึ่งตนเองได้เมื่อคราวคับขัน

4. เงื่อนไขความรู้

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องมีความรู้ในเรื่องการปลูกยางพารา การปลูกมันสำปะหลังหรือทำนาอย่างแท้จริง โดยรู้กว้างและรู้ลึก ความรู้นี้จะต้องรวมไปถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้ปุ๋ย เคมี การใช้สารกำจัดวัชพืช ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมทั้งการรู้จักบันทึกและทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อให้ทราบต้นทุน กำไร และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป และต้องมี ความรู้ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. เงื่อนไขคุณธรรม

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องมีคุณธรรม ขยัน ประหยัด อุดม ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว ความก้าวหน้าทางการเกษตรจะต้องอยู่คู่กับธรรมชาติที่สมบูรณ์ อยู่คู่กับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และอยู่คู่กับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม

แผนดำเนินการกิจกรรม

เปิดเวทีระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางพัฒนาการทำการเกษตรที่เหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 18 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

เปิดเวทีระดมความคิดเห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการ การทำเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับ
สถานการณ์ชุมชนบ้านโคกก่ง

วัตถุประสงค์

1. ค้นหาแนวทาง รูปแบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตชุมชนบ้าน โคกก่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชาวบ้านโคกก่งค้นพบแนวทางการทำการเกษตรที่เหมาะสมด้วยตนเอง
2. ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการทำการเกษตรต่อวิถีชีวิตบ้าน โคกก่ง

สถานที่/เวลา

โรงเรียนบ้าน โคกก่ง เวลา 08.00 – 12.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 105 คน

2. งบประมาณ 9,100 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. เตรียมเอกสาร เนื้อหาประเด็นในการนำเสนอ
2. หัวหน้าโครงการกล่าวเปิดงาน
3. พิธีกรดำเนินงานตามขั้นตอน
4. ระดมรูปแบบการทำเกษตรที่เหมาะสม
5. ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนากระบวนการทำเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ชุมชนบ้านโคกก่ง
6. หัวหน้าโครงการกล่าวปิดงาน

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. กระดาษบรูฟ
3. ปากกาเคมี
4. สมุดบันทึก
5. กล้องถ่ายรูป
6. เครื่องเสียง

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

จากการดำเนินกิจกรรมการเปิดเวทีชุมชน ระดมความคิดเห็น แนวทาง ฯ สรุปได้ดังนี้ เริ่มเปิดเวทีโดยหัวหน้าโครงการ ได้พบปะพูดคุยกับผู้เข้าร่วมเปิดเวที พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเปิดเวทีให้ชาวบ้านได้รับทราบ จากนั้นนายจันทา แสนทวีสุข ได้อ่านสรุปแบบสอบถามความคิดเห็นให้ชาวบ้านฟังทีละข้อ เสร็จแล้วให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเป็นข้อ ๆ ไป ส่วนมากก็เห็นด้วยกับแนวทางที่ทีมวิจัยนำเสนอแต่ ประเด็นที่มีความเห็น แตกต่างและขัดแย้งกัน คือ ผลกระทบที่เกิดกับป่าไม้ และเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำเกษตร ชาวบ้านหลายคนจึงฝากให้ทีมวิจัยไปศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการลดผลกระทบที่เกิดกับป่าไม้และการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำเกษตร เพราะชาวบ้านเห็นว่าจำเป็นต้องใช้อยู่ เมื่อปิดเวทีแล้วทีมวิจัยได้ประชุมกันเพื่อสรุปกิจกรรมอีกครั้ง มีความเห็นว่าควรไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับป่าไม้ โดยกำหนดว่าจะไปที่ป่าดงใหญ่ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ที่ประชุมมอบหมายให้หัวหน้าโครงการและนายศิริสรณ์ คิดต่อประสานงาน พร้อมนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้ นายศิริสรณ์ พลราชม นายเรืองเดช คำแพง นายจันทกรานต์ บุญโสม และนางนพวรรณ บุญโสม ได้ไปศึกษาข้อดีข้อเสียของปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ และหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้ต่อไป เพราะเป็นประเด็นที่ชาวบ้านให้ความสนใจเป็นพิเศษ

แผนการดำเนินงานกิจกรรม

กิจกรรมเกษตรผสมผสาน

ปัญหาและอุปสรรค

ชาวบ้านบางคนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น บอกแต่ว่าความคิดเห็นเหมือนกับเพื่อน

วันที่ 12 เดือน กันยายน พ.ศ. 2553

การวางแผนการจัดกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวางแผนในการทำเกษตรผสมผสาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทีมวิจัยที่แผนงานการทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน

สถานที่/เวลา

ณ โรงเรียนบ้านโคกก่ง เวลา 08.00 – 16.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประสานทีมวิจัยทางโทรศัพท์
2. หัวหน้าโครงการสรุปการดำเนินงานกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
3. ชี้แจงเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
4. ร่วมกันวางแผน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
5. เตรียมวัตถุดิบการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

เครื่องมือและวิธีการ

1. ใบลงทะเบียน
2. กระดาษบรูฟ
3. ปากกาเคมี
4. สมุดบันทึก
5. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ในวันนี้ทีมเราได้มาคุยเรื่องการทำเกษตรผสมผสาน (การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ) นายศิริสรณ์ ได้ชี้แจงรายละเอียดของการทำวิจัยของทีมเราให้ทุกคนได้รับทราบ ว่าตอนนี้ทีมเราได้รายงานก้าวหน้าส่งสกว. เสร็จแล้ว และทีมเราต้องทำรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งด้วย และคุณครูก็ได้อ่านข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่

ที่เลี้ยงได้เสนอแนะมาให้ทีมวิจัยได้รับทราบร่วมกัน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงแก้ไขและหาข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และท่านชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทีมเราต้องทำหลังจากรายงานก้าวหน้าเสร็จแล้วอีกประมาณ 4-5 กิจกรรม ที่ทีมเราต้องทำให้เสร็จให้ทันส่งสิ้นเดือนตุลาคมนี้ และหนึ่งในกิจกรรมนี้คือ การทำเกษตรผสมผสาน ว่าทีมเราจะทำเกษตรผสมผสานอะไรดี จึงจะเหมาะกับเวลาที่เหลืออยู่นี้ หัวหน้าโครงการจึงเสนอว่า เราปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรผสมเป็นอย่างอื่นได้ไหม เพราะการทำเกษตรผสมผสานต้องใช้เวลานาน ท่านหัวหน้าโครงการเสนอว่าทีมเราน่าจะทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพราะการทำปุ๋ยหมักก็เป็นการทำเกษตรอย่างหนึ่ง ใช้เวลาไม่นาน และเราก็มีวัตถุดิบอยู่ในท้องถิ่นของเรา และอย่างอื่นที่เป็นส่วนผสมก็สามารถซื้อได้ตามท้องตลาด ทีมวิจัยทุกคนก็เห็นด้วยกับข้อเสนอของหัวหน้าโครงการนายเสมืองทอง เสนอว่า ให้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน วิทยากร คือ นายขันดี กัตัญญ และคุณครูจันทกรานต์ เสนอว่า ถ้าเราทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เราเชิญชาวบ้านมาทำร่วมกับทีมของเรา พอทำเสร็จก็แบ่งปุ๋ยหมักชีวภาพนั้น ให้กับชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้นำไปทดลองใช้ภายในครัวของเขา ทีมวิจัยทุกคนเห็นด้วย

ทีมวิจัยเราจึงปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรผสมผสาน มาทำปุ๋ยหมักชีวภาพแทน หลังจากที่เราได้กิจกรรมแล้ว ทีมเราก็ช่วยกันวางแผน ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยมีการกำหนดวัน เวลา ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในวันที่ 15 เดือน กันยายน 2553 ช่วยกันหาวัตถุดิบต่าง ๆ เช่น มูลสัตว์ รำข้าว แกลบ น้ำหมักรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ให้พร้อม และวันที่ 17 เดือน กันยายน 2553 ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมาร่วมในการทำกิจกรรมนี้

แผนการดำเนินกิจกรรม

1. สรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน
2. จัดทำรายงานเสนอโครงสร้างวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 15 เดือน กันยายน พ.ศ. 2553

การเตรียมวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทีมวิจัยมีความพร้อมในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

สถานที่/เวลา

ณ โรงเรียนบ้านโคกก่ง เวลา 08.00 – 16.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 1,140 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. แบ่งงานและชี้แจงบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัย
2. เตรียมวัสดุการทำป้ายหมักชีวภาพ

เครื่องมือและวิธีการ

1. รถไถ
2. จอบ
3. พลั่ว
4. กระสอบ
5. สมุดบันทึก
6. ปากกา
7. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ในวันนี้ทีมวิจัยได้นัดรวมตัวกัน เพื่อที่จะไปหาวัตถุดิบ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในเวลา 09.00 น. โดยได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 จัดหามูลสัตว์ ใช้รถไถเดินตาม จำนวน 4 คัน พร้อมอุปกรณ์อื่น ๆ กลุ่มที่ 2 จัดหาเกลบ และรำข้าว ใช้รถไถ จำนวน 4 คัน พร้อมอุปกรณ์อื่น ๆ เหมือนกัน กลุ่มที่ 3 จัดหาน้ำหมักและวัสดุอื่นๆที่ยังไม่มี จะใช้รถยนต์เมื่อแต่ละกลุ่มพร้อมกันแล้ว ทีมวิจัยก็ได้ลงมือปฏิบัติงานกันอย่างแข็งขัน และแต่ละกลุ่มก็ต้องจดบันทึกสิ่งที่กลุ่มตนเองจัดหามาให้ละเอียดที่สุด สำหรับบทบาทหน้าที่ในวันทำปุ๋ยหมักชีวภาพมีดังนี้

- ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ ประกอบด้วย

นายเสมืองทอง คำแพง นายจำเริญชัย สุขสานต์ นายประสาน สี่วัง

นายสมชาย พลอาจ

ทำหน้าที่ จัดเตรียมสถานที่ เครื่องเสียง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

- ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

นายบรรหาญ ทองไข นายศิริสรณ์ พลราชม นายจันทกรานต์ บุญโสม

นายแสงมณี ศิณะรัตน์

ทำหน้าที่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมในครั้งนี้ให้ชาวบ้านได้ทราบ

- ฝ่ายบริการ ประกอบด้วย

นางนพวรรณ บุญโสม นางอนุสิทธิ์ สี่วัง นางสาวณัฏฐิ์ สุเพชร

ทำหน้าที่ จัดหาอาหาร และเครื่องดื่มต่าง ๆ

- ฝ่ายข้อมูล ประกอบด้วย

นายสุริยะเดช ศรีชาเชษฐ์ นายเรืองเดช คำแพง
นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ นายจันทา แสนทวีสุข
ทำหน้าที่ บันทึกข้อมูล รวมทั้งการประมวลภาพกิจกรรม

- ฝ่ายการเงิน คือ นางสาวพรสวรรค์ คำเหลื่อ ทำหน้าที่ เบิกจ่ายเงิน

- ฝ่ายต้อนรับ ประกอบด้วย นายจันทนรมย์ คำเหลื่อ นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ ทำหน้าที่
แนะนำและต้อนรับผู้ที่มาเข้าร่วมกิจกรรม

แผนการดำเนินกิจกรรม

1. การทำป้ายหมักชีวภาพ
2. จัดทำรายงานเสนอโครงสร้างวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 17 เดือน กันยายน พ.ศ. 2553

กิจกรรมทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเกษตรกรฝึกปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักชีวภาพซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการลดใช้ปุ๋ยเคมี
2. ให้ความรู้เรื่องปุ๋ยชนิดต่าง ๆ แก่เกษตรกร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้ถูกต้อง
2. เกษตรกรได้ความรู้เรื่องปุ๋ยชนิดต่าง ๆ

สถานที่/เวลา

โรงเรียนบ้านโคกก่ง เวลา 08.00 – 16.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 126 คน
2. งบประมาณ 16,000 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. เตรียมสถานที่ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
2. ทีมวิจัยให้ความรู้เรื่องปุ๋ย
3. วิทยากรแนะนำขั้นตอนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
4. ลงมือปฏิบัติ

5. ร่วมกันสรุป

เครื่องมือและวิธีการ

1. วัสดุทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
2. อุปกรณ์การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
3. สมุดบันทึก
4. ปากกา
5. กล้องถ่ายรูป

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยเราได้นัดหมายกับชาวบ้านมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในเวลา 08.00 น. ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติทีมวิจัยได้รวมชาวบ้านที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโคกก่ง เพื่อชี้แจงและให้ความรู้เรื่องปุ๋ยตามที่ได้ตกลงกันไว้ นายศิริสรณ์ได้สรุปเรื่องปุ๋ย ที่ได้ไปศึกษามาจากหนังสือ “ ความจริงเกี่ยวกับปุ๋ยในการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ” ของ ดร. อำนาจ สุวรรณฤทธิ์ (2550) เอกสารประกอบการอบรมเกษตรกร “ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว ” ของมูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ หนังสือคู่มือสำหรับการเกษตรยุคใหม่ “ ธรรมชาติของดินและปุ๋ย ” ของ ศ. ดร.ทัศนีย์ อัดตะนันท์ และ ดร. ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์ (2553) โดยสรุปให้ชาวบ้านได้ฟังดังนี้

ความรู้เรื่องปุ๋ย

1. ปุ๋ย คือ สารอินทรีย์หรือสารอนินทรีย์ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือทำขึ้น สำหรับใช้เป็นธาตุอาหารแก่พืช แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

ปุ๋ยเคมี คือ ปุ๋ยที่ได้มาจากการสังเคราะห์ทางเคมี มีจำหน่ายเป็นกระสอบตามร้านค้าทั่วไป

ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยที่มีส่วนประกอบของสารอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดรวมถึงซากพืชซากสัตว์

ปุ๋ยชีวภาพ คือ ปุ๋ย วัสดุที่มีจุลินทรีย์เป็นตัวออกฤทธิ์ในการทำให้พืชได้รับสารอาหารมากขึ้น เช่น เชื้อไรโซเบียม

ข้อดีข้อเสียของปุ๋ยอินทรีย์

ตารางที่ 10 แสดงข้อดีข้อเสียของปุ๋ยอินทรีย์

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ช่วยปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน	1. มีปริมาณธาตุอาหารต่ำ
2. อยู่ในดินได้นาน (ค่อย ๆ ปลดปล่อยธาตุอาหารให้พืชอย่างต่อเนื่อง)	2. ใช้เวลานานกว่าธาตุอาหารจะเป็นประโยชน์ต่อพืช
3. ช่วยให้ปุ๋ยเคมีเป็นประโยชน์มากขึ้น	3. ราคาแพงเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยธาตุอาหาร

	พืช
4. ส่งเสริมสิ่งมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ในดิน	4. หายากถ้าต้องการในปริมาณมาก
5. มีจุลธาตุ (ธาตุอาหารเสริม)	5. ไม่สะดวกในการนำไปใช้

ข้อดีข้อเสียของปุ๋ยเคมี

ตารางที่ 11 แสดงข้อดีข้อเสียของปุ๋ยเคมี

ข้อดี	ข้อเสีย
1. มีปริมาณธาตุอาหารสูงมาก (ใช้ในปริมาณน้อยก็เพียงพอ)	1. ปุ๋ยแอมโมเนียทำให้ดินเป็นกรดเมื่อใช้เวลานาน
2. ราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับค่าน้ำหนักธาตุอาหารพืช	2. ไม่มีผลทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศได้ดี
3. หาซื้อได้ง่าย ใช้สะดวก	3. มีความเค็ม
4. ได้ผลเร็ว	4. ผู้ใช้ต้องมีความรู้พอสมควร

ตารางที่ 12 แสดงปริมาณ เอ็น – พี – เค ในปุ๋ยอินทรีย์

ชนิดปุ๋ย	เอ็น (%)	พี (%)	เค (%)
ผักตบชวา	1.55	0.46	0.49
ปอเทือง	1.98	0.30	2.41
ดินข้าวโพด	0.71	0.11	1.38
ฟางข้าว	0.59	0.08	1.72
รำข้าว	1.22	0.91	1.09
แกลบ	0.46	0.26	0.70
ขี้เถ้าแกลบ	0.00	0.15	0.81
มูลวัว	1.10	0.40	1.60
มูลสุกร	1.30	2.40	1.00
มูลไก่	2.42	6.29	2.11
มูลค่างควา	1.54	14.28	0.60
ปุ๋ยหมักฟางข้าว	1.34	0.53	0.97

จากข้อมูลของกรมวิชาการเกษตรปริมาณ เอ็น – พี – เค ในปุ๋ยอินทรีย์โดยเฉลี่ยมีเพียงร้อยละ 2-1-1 ตามลำดับ ฉะนั้น ถ้าต้องการนำ เอ็น - พี - เค ในปุ๋ยอินทรีย์ มาชดเชยธาตุอาหารพืชที่สูญเสียไปกับผลผลิตจะต้องใช้ในปริมาณมหาศาล ประกอบกับการปรับปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อสร้างความ

สมดุลของแต่ละธาตุอาหารพืชในดินทำได้ยากลำบากเนื่องจากวัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ มีความแตกต่างหลากหลายและปริมาณธาตุอาหารพืชในวัสดุชนิดเดียวกันก็มีความแปรปรวนมาก

สมบัติสำคัญของปุ๋ยอินทรีย์ตามมาตรฐานของกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ ความชื้นไม่เกินร้อยละ 35 ปริมาณอินทรีย์วัตถุมากกว่าร้อยละ 30 ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (PH) อยู่ระหว่าง 5.5 – 8.5 และปริมาณ เอ็น – พี – เค มากกว่าร้อยละ 1.0 - 0.5 - 0.5 ตามลำดับ

ในปี 2548 กรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ที่วางจำหน่ายใน 18 จังหวัด รวม 328 ตัวอย่าง พบว่ามีเพียง 2 ตัวอย่างเท่านั้น (ร้อยละ 0.6) ที่มีคุณสมบัติได้มาตรฐาน เกษตรกรจึงควรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองเพราะถ้าซื้อมีโอกาสสูงที่จะได้ปุ๋ยอินทรีย์ด้อยคุณภาพไม่คุ้มกับเงินที่จ่ายไป ตารางที่ 13 แสดง ปริมาณธาตุอาหารพืชในน้ำหมักชีวภาพ

วัสดุที่ใช้หมัก	ธาตุอาหารพืช(ร้อยละโดยน้ำหนัก)				
	ไนโตรเจน	ฟอสฟอรัส	โพแทสเซียม	แคลเซียม	แมกนีเซียม
ผัก	0.07-0.92	0.01-0.40	0.14-1.84	0.01-1.19	0.009-0.19
ผลไม้	0.07-1.91	0.03-0.78	0.05-1.84	0.09-1.06	0.026-0.35
สมุนไพร	0.03-1.06	0.02-0.19	0.22-20..	0.04-2.39	0.021-0.25
ปลา	1.45-3.42	1.04-1.30	1.04-2.39	0.24-1.47	0.038-0.22
หอยเชอรี่	0.24-2.61	0.02-0.93	0.42-1.47	0.42-1.47	0.033-0.21
ไข่ไก่ นม ถั่ว	0.39-1.48	0.07-0.25	0.07-0.25	0.62-1.82	0.033-0.21

ที่มา : ออมทรัพย์ และ คณะ (2547)

ปริมาณธาตุอาหารพืชในปุ๋ยเคมี

ฉลากของปุ๋ยเคมีทุกชนิดมีตัวเลข 3 จำนวนเรียงกัน ตัวเลขแต่ละจำนวนแสดงปริมาณธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม (เอ็น พี เค) ตามลำดับ เรียกว่า “ สูตรปุ๋ย ” ซึ่งมีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์ (%) โดยน้ำหนักทั้งหมดของปุ๋ยเคมี

ตัวอย่างเช่น “ ปุ๋ยสูตร 13 - 0 - 46 ” แสดงว่าปุ๋ยเคมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม มีไนโตรเจน 13 กิโลกรัม ไม่มีฟอสฟอรัส และมีโพแทสเซียม 46 กิโลกรัม ส่วนธาตุอาหารพืชตัวอื่น ๆ ในปุ๋ยเคมีผู้ผลิตจะระบุหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าระบุ จะใส่ข้อมูลว่ามีธาตุอาหารรองและจุลธาตุอะไรบ้าง ? และในปริมาณ (%) เท่าไร ?

ถ้าเกษตรกรต้องการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เพราะสูตรปุ๋ยที่มีจำหน่ายในท้องตลาดไม่ตรงกับความต้องการ แนะนำให้ใช้แม่ปุ๋ยดังนี้

- (1) แม่ปุ๋ยไนโตรเจน (แม่ปุ๋ยเอ็น) เช่น ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0)
- (2) แม่ปุ๋ยฟอสฟอรัส (แม่ปุ๋ยพี) เช่น ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0)

(3) แม่ปุ๋ยโพแทสเซียม(แม่ปุ๋ยเค) เช่น ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์(0-0-60) ปุ๋ยโพแทสเซียมซัลเฟต (0-0-50)

วิธีการผสมปุ๋ยเคมี

การผสมปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่ได้จากการวิเคราะห์ดิน โดยใช้ “ ปุ๋ยสูตร” และ “ แม่ปุ๋ย “ ที่มีจำหน่ายในท้องตลาด ตัวอย่างเช่น ปุ๋ย 16-20-0 ปุ๋ย 0-0-60 และปุ๋ย 46-0-0 เป็นต้น ตัวอย่าง คำแนะนำการใช้ปุ๋ยข้าว คือ 8-4-8 ต่อไร่

$$3.2 + 4.8 - 4 - 8 \text{ ต่อไร่}$$

ปุ๋ยสูตร 16-20-0 หมายความว่า

ฟอสฟอรัส 20 กก. ได้มาจากปุ๋ย 16-20-0 100 กก.

ถ้าต้องการฟอสฟอรัส 4 กก.

จะต้องใช้ปุ๋ยสูตร 16-20-0 น้ำหนัก $\frac{100 \times 4}{20} = 20 \text{ กก.}$

ปุ๋ย 16-20-0 น้ำหนัก 100 กก. มีไนโตรเจน 16 กก.

ปุ๋ย 16-20-0 น้ำหนัก 20 กก. มีไนโตรเจน $\frac{16 \times 20}{100} = 3.2 \text{ กก.}$

ยังขาดไนโตรเจนอีก $8 - 3.2 = 4.8 \text{ กก.}$

“แม่ปุ๋ย” 46-0-0 หมายความว่า

ไนโตรเจน 46 กิโลกรัม ได้มาจากปุ๋ย 46-0-0 น้ำหนัก 100 กก.

ถ้าต้องการไนโตรเจนเพิ่มอีก 4.8 กก.

จะต้องใช้ปุ๋ย 46-0-0 น้ำหนัก $\frac{100 \times 4.8}{46} = 10.4 \text{ กก.}$

“แม่ปุ๋ย” 0-0-60 หมายความว่า

โพแทสเซียม 60 กก. ได้มาจากปุ๋ยสูตร 0-0-60 น้ำหนัก 100 กก.

ถ้าต้องการโพแทสเซียม 8 กก.

จะต้องใช้ปุ๋ย 0-0-60 น้ำหนัก $\frac{100 \times 8}{60} = 13.3 \text{ กก.}$

สรุปให้ผสมปุ๋ยสูตร 16-20-0 จำนวน 20 กก. กับปุ๋ย 0-0-60 จำนวน 13.3 กก. สำหรับการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 ซึ่งจะได้ เอ็น-พี-เค 3.2-4-8 กก.ต่อไร่ ตามลำดับ และใช้ปุ๋ย 46-0-0 จำนวน 10 กก. ต่อไร่ สำหรับการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 ซึ่งจะได้ธาตุอาหารตามคำแนะนำการใช้ปุ๋ยข้าว

การคำนวณราคาปุ๋ย

เกษตรกรส่วนใหญ่ มักตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยที่มีราคาต่อกระสอบถูกกว่าเพราะยังขาดความเข้าใจวิธีการคำนวณสำหรับใช้เปรียบเทียบราคาปุ๋ยค่อน้ำหนักธาตุอาหารพืช 1 หน่วย (กก.)

การเปรียบเทียบราคา “แม่ปุย” 46-0-0 และ 21-0-0

(1) “แม่ปุย” 46-0-0 ราคาต้นละ 14,200 บาท

(2) “แม่ปุย” 21-0-0 ราคาต้นละ 7,500 บาท

วิธีคำนวณ

(1) “แม่ปุย” 46-0-0 ราคาต้นละ 14,200 บาท หมายความว่า

ปุย 1,000 กิโลกรัม มีไนโตรเจน 460 กิโลกรัม ราคา 14,200 บาท

เพราะฉะนั้น ไนโตรเจน 1 กิโลกรัม ราคา $\frac{14200}{460} = 30.87$ บาท

(2) “แม่ปุย” 21-0-0 ราคาต้นละ 7,500 บาท หมายความว่า

ปุย 1,000 กิโลกรัม มีไนโตรเจน 210 กิโลกรัม ราคา 7,500 บาท

เพราะฉะนั้น ไนโตรเจน 1 กิโลกรัม ราคา $\frac{7500}{210} = 35.71$ บาท

สรุป “แม่ปุย” 21-0-0 มีราคาแพงกว่า “แม่ปุย” 46-0-0

การเปรียบเทียบราคา “สูตรปุย” 15-15-15 และ 16-8-8

(1) “ปุยสูตร” 15-15-15 ราคาต้นละ 20,200 บาท

(2) “ปุยสูตร” 16-8-8 ราคาต้นละ 15,700 บาท

วิธีคำนวณ

(1) “แม่ปุย” 15-15-15 ราคาต้นละ 20,200 บาท หมายความว่า

ปุย 1,000 กิโลกรัม มีธาตุอาหาร 450 กิโลกรัม ราคา 20,200 บาท

เพราะฉะนั้น ธาตุอาหาร 1 กิโลกรัม ราคา $\frac{20200}{450} = 44.89$ บาท

(2) “ปุยสูตร” 16-8-8 ราคาต้นละ 15,700 บาท หมายความว่า

ปุย 1,000 กิโลกรัม มีธาตุอาหาร 320 กิโลกรัม ราคา 15,700 บาท

เพราะฉะนั้น ธาตุอาหาร 1 กิโลกรัม ราคา $\frac{15,700}{320} = 49.06$ บาท

สรุป “ปุยสูตร” 16-16-8 มีราคาแพงกว่า “ปุยสูตร” 15-15-15

การคำนวณราคาธาตุอาหารพืชในปุ๋ยอินทรีย์ (ราคาปุ๋ยกระสอบ)

ปุ๋ยอินทรีย์ (2-1-1) ราคาต้นละ 7000 บาท

ปุ๋ยอินทรีย์ 1,000 กิโลกรัม มีธาตุอาหาร 40 กก. ราคา 7000 บาท

เพราะฉะนั้นธาตุอาหาร 1 กก. ราคา $\frac{7000}{40} = 175$ บาท

จากนั้น นายศิริสรณ์ ได้คำนวณ ราคาธาตุอาหารของมูลวัว ให้ชาวบ้านดู

การคำนวณราคาธาตุอาหารพืชในปุ๋ยมูลวัวด้วยราคาซื้อขายกันในท้องถิ่น (บ้านโคกก่ง)

มูลวัว (1.10-0.4 -1.60) ราคาตันละ 1000 บาท(ราคาท้องถิ่น)

มูลวัว 1,000 กิโลกรัม มีธาตุอาหาร 31 กก. ราคา 1000 บาท

เพราะฉะนั้นธาตุอาหาร 1 กก. ราคา $\frac{1000}{31} = 32.25$ บาท

สรุปได้ว่าถ้าเราจะซื้อปุ๋ยเคมีในครั้งต่อไปก็ให้ยึดหลักการที่ได้เรียนรู้นี้จะได้ประโยชน์สูงสุด จากนั้นก็ให้ความรู้เรื่อง “ ปุ๋ยสังคัล ” ชาวบ้านสงสัยว่า อะไร คือปุ๋ยสังคัล เคยได้ยินแต่ตัดเสื้อผ้า ปุ๋ยสังคัล คือการใส่ปุ๋ยที่ต้องมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลชุดดิน โดยสอบถามได้ที่สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด
2. การตรวจวิเคราะห์ดิน ว่าดินที่ใช้ปลูกพืชมีปริมาณธาตุอาหารอยู่เท่าไร(เอ็น- พี- เค) โดยใช้ชุดตรวจสอบเอ็น-พี-เค ซึ่งค่าน้ำยาราคาเพียงชุดละ 50 บาท รู้ผลภายใน 30 นาที
3. ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ

ตัวอย่าง ข้าวต้องการธาตุ เอ็น-พี-เค ปริมาณ 8-4-8 กิโลกรัม ต่อ ไร่

ถ้าเราวิเคราะห์ดินของเราแล้ว ปรากฏว่ามี ธาตุ เอ็น-พี-เค 5-3-4 กิโลกรัม แสดงว่าเราจะต้องใส่ ธาตุอาหารธาตุ เอ็น-พี-เค ลงไปในดินเพียง 3-1-4 กิโลกรัมเท่านั้น ชาวบ้านชอบใจมากแต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำตามคำแนะนำได้หรือไม่ ซึ่งนายศิริสรณ์ ก็แนะนำอีกว่า ความรู้ในครั้งนี้สำคัญสำหรับอาชีพทำไร่ทำนามาก ถ้ามีอะไรไม่เข้าใจก็พร้อมจะให้ความแนะนำภายหลัง

วิทยากรนายจตุพล คำเหลื่อ ได้ให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยให้นำวัสดุคิบ คือ รำ แกลบ และมูลสัตว์ ผสมกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 3 จากนั้นรดด้วยน้ำหมักชีวภาพให้ชุ่มบรรจุกระสอบ เก็บไว้ในร่มหมั่นกลับกระสอบปุ๋ย ประมาณ 15 วัน ก็นำไปใช้ได้ จากนั้นก็แบ่งกลุ่มชาวบ้านออกเป็น 5 กลุ่ม และช่วยกันผสมปุ๋ยจนสำเร็จและแบ่งกันกลับไปหมักที่บ้าน

แผนการดำเนินงานกิจกรรม

ศึกษาฐานการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ป่าดงใหญ่ ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 8 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

วางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกษตรกรเชิงพาณิชย์ให้เหมาะสม

(ศึกษาฐานการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ป่าดงใหญ่ ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาฐานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้
2. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับท้องถิ่นอื่น

3. ทีมวิจัยมีโอกาสเรียนรู้นอกสถานที่
4. เพื่อสรุปบทเรียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับท้องถิ่นอื่น
2. ได้แนวคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้
3. ได้พัฒนาศักยภาพทีมวิจัย เพื่อยกระดับการเรียนรู้
4. ได้ข้อมูลบทเรียนจากการศึกษาดูงาน

สถานที่/เวลา

- องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
(ศูนย์ศิลปาชีพป่าคงใหญ่ ป่าคงใหญ่ สวนสัตว์เปิดป่าคงใหญ่) เวลา 09.00 น . – 12.00 น .
- โรงเรียนบ้านโคกก่ง เวลา 14.00 น - 16.00 น

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 2,000 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประชุมทีมวิจัย เพื่อวางแผนการศึกษาดูงาน
2. เดินทาง
3. เข้ารับฟังการบรรยายในห้องประชุม
4. เยี่ยมชมศูนย์ศิลปาชีพป่าคงใหญ่ สวนไม้เลื้อย ป่าคงใหญ่ สวนสัตว์เปิด
5. เดินทางกลับ
6. ประชุมทีมวิจัยเพื่อสรุปกิจกรรม

เครื่องมือและวิธีการ

1. สถานที่ที่ศึกษาดูงาน
2. สมุดบันทึก ปากกา กล้องถ่ายรูป
3. รถยนต์
4. ฟังบรรยายสรุป เยี่ยมชม สันทนาการ

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ก่อนเดินทางไปศึกษาดูงาน ทีมวิจัยได้ประชุมกันเพื่อวางแผนการเดินทาง เช่น กำหนดเส้นทาง เวลาเดินทาง เวลาถึงสถานที่ศึกษาดูงาน วัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ว่า ต้องการศึกษารื่องการอนุรักษ์และจัดการป่าไม้ทำอะไร ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และตลอดระยะเวลาของการอนุรักษ์มีปัญหาอะไร แก้ไขอย่างไร เมื่อถึงวันที่ 18 กันยายน 2553 เวลา 07.00 น เริ่มเดินทางไปถึงองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย เวลา 09.00 น เข้ารับฟังการบรรยายสรุป ดังนี้

สภาพพื้นที่ตำบลสร้างถ่อน้อยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าคือป่าดงใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 25,000 ไร่ เดิมเป็นป่าเบญจพรรณ ในปี 2500-2505 ราษฎรได้แผ้วถางทำไร่ป่อ จนเป็นป่าเสื่อมโทรม ต่อมาราษฎรได้เล็งเห็นความสำคัญของป่าไม้จึงได้พยายามอนุรักษ์ฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเหมือนดังเช่นในปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2538 และ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2544 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมเยือนราษฎรตำบลสร้างถ่อน้อยและได้พระราชทานธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต เพื่อตอบแทนต่อคุณงามความดีให้กับหมู่บ้านที่มีการรักษาป่าดีเด่น

ป่าแห่งนี้ยังเป็นแหล่งอาหาร เช่น เห็ดนานาชนิด แมลงกินได้ต่าง ๆ ผลไม้ น้ำผึ้ง เห็ดอก มัน พืชผักหลายชนิด เป็นแหล่งไม้ฟืนของชาวบ้าน เห็นได้ว่าป่ามีบทบาทต่อราษฎรมากมายทำให้เกิดความหวงแหนมากยิ่งขึ้น นอกจากชาวบ้านในเขตตำบลสร้างถ่อน้อยจะได้ใช้ประโยชน์จากป่าแห่งนี้แล้ว ชาวบ้านจากตำบลอื่นก็มาใช้ประโยชน์เหมือนกัน เช่น เข้ามาเก็บเห็ด หาของป่า เพราะในเขตอำเภอห้วยคตพานและอำเภอใกล้เคียงเหลือป่าดงใหญ่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น และเนื่องจากราษฎรได้อาศัยป่าดงใหญ่เกี่ยวหนุงการดำรงชีพมา จึงช่วยกันรักษาไว้ไม่ยอมให้มีการตัดไม้ ฟืน หรือแผ้วถางป่า โดยมีแนวคิดที่จะช่วยกันรักษาป่าไว้เพื่อความร่มเย็นเพื่อให้มีทรัพยากรให้คนรุ่นหลังได้เห็นและใช้ประโยชน์ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อยได้ให้แต่ละหมู่บ้านจัดตั้ง “ ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า ” หมู่บ้านละ 10 คน รวม 13 หมู่บ้าน รวม 130 คนจัดเวรยาม ตรวจลาดตระเวน เพื่อป้องกันการบุกรุกป่า ออกไปช่วยดับไฟในช่วงฤดูแล้ง แลสะจากการดูแลอย่างเข้มแข็ง ทำให้ป่าไม้มีสภาพอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ประวัติการอนุรักษ์ เริ่มด้นขึ้นในช่วง 2531 โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- กรกฎาคม 2531 สำนวความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 13 หมู่บ้าน ที่มีต่อการจัดการป่าไม้

สรุปว่าราษฎรตำบลสร้างถ่อน้อยมีความคิดเห็นขอให้ตั้งเป็นป่าชุมชนของตนเอง

- ธันวาคม 2532 สำนักงานป่าไม้เขตอุบลราชธานี ร่วมกับชาวบ้าน ดำเนินการหมายแนวเขตและติดป้าย “ ป่าอนุรักษ์เพื่อชุมชน ”

- มีนาคม 2553 ร่วมกับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อบรมหลักสูตรผู้นำชุมชนดูแลรักษาป่า

- สิงหาคม 2534 ได้รับงบประมาณจัดหาอุปกรณ์ดับไฟป่า

- เมษายน 2538 ได้รับพระราชทานเงินจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเป็นกองทุนในการป้องกันดูแลรักษาป่าเป็นเงิน 30,000 บาท
- กันยายน 2538 สำนักงานป่าไม้อุบลราชธานี นำชาวบ้านไปศึกษาดูงาน โครงการพัฒนาอุทยานจังหวัดสกลนครเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพแก่ราษฎร
- ตุลาคม 2538 ได้รับพระราชทานเครื่องฉายสไลด์ พร้อมอุปกรณ์จากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
- กุมภาพันธ์ 2539 กองทัพอากาศที่ 2 แต่งตั้งคณะทำงาน โครงการศูนย์ศิลปะชีพ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อตั้งศูนย์ศิลปะชีพ ณ ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ปัจจุบันได้แบ่งการอนุรักษ์ออกเป็น 3 ส่วน คือ อนุรักษ์ พัฒนา รักษาให้ยั่งยืน

1. อนุรักษ์ มีการจัดโครงการเฝ้าระวังป่าป่าและดูแลรักษาป่าคงใหญ่โดยมีราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ทำหน้าที่ดูแลรักษา ด้วยการลาดตระเวน ปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของราษฎร ช่วยกันอนุรักษ์และปลูกต้นไม้ทดแทน
2. พัฒนา ได้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ป่ากับราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า และชุมชนอยู่เนื่อง ๆ
3. รักษาให้ยั่งยืน ได้มีการอบรมโครงการใช้เครื่องมือกำหนดค่าพิกัดจากดาวเทียม (GPS) เพื่อกำหนดเขตป่าคงใหญ่ให้ชัดเจนป้องกันการบุกรุกแผ้วถางทำลายป่า จึงทำให้เกิดป่าชุมชนในปัจจุบัน
สิ่งที่ได้รับจากการที่ชุมชนช่วยกันอนุรักษ์ป่าคงใหญ่ คือ
 1. ได้เกิดโครงการส่งเสริมศิลปะชีพบ้านสร้างถ่อนอกขึ้นเนื่องจากพระราชดำริของ
 2. สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำริช่วยเหลือราษฎรในเขต ตำบลสร้างถ่อน้อยที่ได้ช่วยกันอนุรักษ์ป่าโดย มีโครงการฝายลำเขบาย ทำให้ราษฎรมีน้ำเพื่อการเกษตรตลอดปี เกิดความอุดมสมบูรณ์ความมั่นคงในเรื่องอาหาร
3. ป่าคงใหญ่มีควมอุดมสมบูรณ์เปรียบเสมือนตลาดสดในป่า มีเห็ดที่กินได้ 29 ชนิด พืชผักแมลง ชัน สร้างรายได้และเป็นแหล่งอาหารแก่ชุมชนตลอดปี
4. ป่าคงใหญ่ ได้รับอนุมัติให้มีการจัดการบริหารในรูปแบบป่าชุมชน เดือน มิถุนายน 2551

รูปแบบการอนุรักษ์ป่าคงใหญ่ที่สำคัญ คือ ขอความร่วมมือกับชาวบ้านในเรื่องของการกำหนดแนวเขตที่ชัดเจน คือ ป่าหัวไร่ปลายนาของชาวบ้านที่ยังไม่ได้ถากถางจะไม่มีการถากถางบุกรุกต่อไปอีก แต่ให้ชาวบ้านมีกรรมสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของเหมือนเดิมเมื่อจะมีการใช้ประโยชน์จากไม้ เช่น ตัดไม้สร้างบ้าน หรือค้ำคาน ก็จะมาขออนุญาตจากคณะกรรมการดูแลรักษาป่าซึ่งก็ได้รับการพิจารณาอนุญาต

เป็นราย ๆ ไป คนอื่นจะเข้าไปตัดไม้ไม่ได้ ที่สำคัญ คือ ชุมชนส่วนมากพอใจและให้ความร่วมมือ อีกอย่างหนึ่งคือชาวบ้านในเขตป่าคงใหญ่หลังจากทำมาแล้วมีส่วนน้อยที่ทำไร่มันสำปะหลัง สวนยาง พารา ส่วนใหญ่จะเดินทางไปทำงานต่างถิ่น การบุกรุกป่าเพื่อเป็นที่ทำกินจึงมีน้อย

ทำไมโครงการอนุรักษ์ป่าคงใหญ่จึงเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้

จุดแข็ง

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีความเป็นเอกภาพ เข้มแข็ง สามารถร่วมกันอนุรักษ์ป่าคงใหญ่ตั้งแต่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. องค์การชุมชน ได้แก่ ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและหวงแหนป่าคงใหญ่และเฝ้าระวังดูแลอย่างเข้มแข็ง
3. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ สำนักพระราชวัง กรมป่าไม้ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อนอก และองค์กรต่าง ๆ ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งงบประมาณ วิชาการ และการติดตามความก้าวหน้า
4. ป่าคงใหญ่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ชุมชนเกิดพลังต้องการอนุรักษ์และหวงแหนมากมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากฟังบรรยายสรุปในห้องประชุมแล้วทีมวิจัยได้มอบของที่ระลึกกับองค์การบริหารสร้างถ่อนอกเป็นต้นกล้าหวายป่าจากบ้านโคกก่งเพื่อนำไปปลูกในป่าคงใหญ่ แล้วเข้าเยี่ยมชมศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อนอก ซึ่งมีการนำผลงานและสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนมาขาย เป็นที่สนใจจากคณะทีมวิจัยสอบถามความเป็นมา และเข้าชมสวนไม้เลื้อย (ไม้ที่ออกหน่อนอกฤดูฝน) จากนั้นได้เดินทางไปชมสวนสัตว์เปิดป่าคงใหญ่ ระหว่างเดินทางก็ผ่านป่าคงใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์สองข้างทางถึงสวนสัตว์ฯ เข้ากราบนมัสการพระพุทธรูปขนาดใหญ่อซึ่งได้รับคำอธิบายจากผู้นำเยี่ยมชมว่าเป็นพระพุทธรูปที่พระสงฆ์ร่วมกับชาวบ้านสร้างขึ้นซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ป่าคงใหญ่ ที่ฐานของพระพุทธรูปเขียนคำว่า “ ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงอุปถัมภ์ ป่าคงใหญ่ไว้ ” หมายความว่า อย่าตัดต้นไม้ แต่ให้ตัดกิเลสออกจากใจแทน แล้วหัวหน้าโครงการก็กล่าวขอบคุณคณะองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อนอกแล้วเดินทางกลับ

กลับถึงโรงเรียนบ้านโคกก่งทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุป แนวทางในการอนุรักษ์ป่าคงนี้

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบสภาพพื้นฐานของบ้าน โศก่งและตำบลสร้างถ่อน้อย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ตำบลสร้างถ่อน้อย	บ้านโศก่ง
1. ลักษณะพื้นที่	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม กว้างขวางมีลำน้ำหลายสาย เหมาะสำหรับทำนา มากกว่าทำ ไร่	พื้นที่ลุ่มกับพื้นที่ดอน มีพื้นที่ มาก ๆ กัน ที่ลุ่มเหมาะสำหรับ ทำนาและที่ดอนเหมาะสม สำหรับทำไร่
2. อาชีพของประชาชน	ทำนา ผลิตงานหัตถกรรม ค้าขาย รับจ้างนอกพื้นที่ เช่น เป็นลูกเรือหาปลาในทะเล	ทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา
3. ความตระหนักในการ อนุรักษ์ป่าของชุมชน	มาก	น้อย
4. การสนับสนุนจากภายนอก และหน่วยงานในพื้นที่ ใน เรื่องการอนุรักษ์ วิชาการและ อาชีพทดแทน	มากเป็นรูปแบบขั้นตอนที่ ชัดเจนต่อเนื่อง	น้อย ฉาบฉวย ไม่ต่อเนื่อง ไม่ กำกับติดตาม
5. การกำหนดขอบเขตพื้นที่	ชัดเจนตรวจสอบได้	ไม่ชัดเจน

จากตารางดังกล่าว ทีมวิจัยได้สรุปแนวทางเพื่อป้องกันการบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นพื้นที่ทาง
การเกษตรดังนี้

1. เสนอรูปแบบแนวทางการอนุรักษ์ป่าคงใหญ่ให้ชุมชนรับทราบ
2. ให้ชุมชนร่วมกันกำหนดแนวทางอนุรักษ์ป่าที่เป็นรูปแบบของบ้าน โศก่ง

แผนการดำเนินงานกิจกรรม

1. สรุปงานวิจัยสู่ชุมชน
2. จัดทำรายงานเสนอ โครงสร้างวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

วางแผนสรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน

วัตถุประสงค์

- นำผลงานวิจัยที่ได้กลับสู่ชุมชนเพื่อชุมชนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ชุมชนมีงานวิจัยตามโครงการ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหา รูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน บ้าน โลกก่ง ตำบล โลกก่ง อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อศึกษาหาความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบล โลกก่ง เวลา 09.00 น. – 15.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 4,840 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประชุมวางแผนการสรุปผลงานวิจัย
2. สรุปผลงานเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และ รายงานการวิจัยฉบับประชาชน
3. เผยแพร่ผลงานให้ประชาชนได้ศึกษา

เครื่องมือและวิธีการ

1. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
2. รายงานการวิจัยฉบับประชาชน

สรุปเนื้อหากิจกรรม

ทีมวิจัยได้ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการสรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน โดยหัวหน้าโครงการได้ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาว่าจะมีรูปแบบการสรุปผลงานวิจัย เพื่อให้ประชาชนได้นำไปศึกษาอย่างไร นางสาวณัฏฐิ ฟูเพชร เสนอว่าควรทำเป็นรูปเล่มสมบูรณ์เก็บไว้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบล โลกก่ง เพื่อประชาชนจะได้ศึกษาได้ง่าย นายแสงมณี ดิณะรัตน์ เสนอว่าอยากจะทำให้ทำเป็นเล่มเล็ก ๆ สรุปเอาเฉพาะสาระสำคัญตามจุดประสงค์ เพราะถ้าเป็นเล่มใหญ่ ๆ ชาวบ้านคงไม่อ่าน ที่ประชุมจึงสรุปร่วมกันว่าจะต้องทำทั้งสองรูปแบบ โดยจะเก็บผลงานวิจัยที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล โลกก่ง และห้องสมุดโรงเรียนบ้าน โลกก่ง จากนั้นที่ประชุมจึงมอบหมายให้ นายศิริสรณ์ พลราชม นางสาวณัฏฐิ ฟูเพชร นางสาวอัมรินทร์ ไกยะวินิจ นายสุริยะเดช ศรีชาเขมฐ์ ดำเนินการตามแผน

แผนการดำเนินงานกิจกรรม

- เวทีสรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

วันที่ 17 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

เวทีสรุปผลงานวิจัยสู่ชุมชน

วัตถุประสงค์

นำผลงานวิจัยที่ได้กลับสู่ชุมชนเพื่อชุมชนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชุมชนมีงานวิจัยตามโครงการ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญเพื่อศึกษาหาความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สถานที่/เวลา

ศาลาวัดศรีวิไล ตำบลโคกก่ง เวลา 08.00 น. – 17.00 น.

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 105 คน
2. งบประมาณ 9,150 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ประชุมวางแผนการสรุปผลงานวิจัย
2. สรุปผลงานเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และ รายงานการวิจัยฉบับประชาชน
3. เผยแพร่ผลงานให้ประชาชนได้ศึกษา

เครื่องมือและวิธีการ

1. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
2. รายงานการวิจัยฉบับประชาชน

สรุปเนื้อหากิจกรรม

ก่อนวันงาน 1 สัปดาห์ได้ประสานงานติดต่อไปยังนายกเทศบาลตำบลโคกก่งเพื่อเรียนเชิญมาเป็นประธานในพิธีเปิด ประสานงานไปที่ป่าไม้อำเภอ เทศบาลตำบลโคกก่ง สถานีอนามัยบ้านโคกก่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเกษตรอำเภอ เชิญเข้าร่วมจัดนิทรรศการและร่วมเป็นเกียรติในงาน

โรงเรียนบ้านโคกก่ง ได้นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าร่วมสังเกตการณ์ จำนวน 3 ท่าน สำนักงานเกษตรอำเภอเข้าร่วม จำนวน 1 ท่าน สถานีอนามัยบ้านโคกก่งส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการและร่วมเป็นเกียรติ ซึ่งกิจกรรมดำเนินไปตามกำหนดการดังนี้

07.00 น ทีมวิจัยเตรียมพร้อมที่บริเวณงาน

- 08.30 น. พิธีเปิดโดย นายอ่อนตรี จันทร์อินทร์ นายกเทศบาลตำบลโคกก่ง หัวหน้า
โครงการรายงานวัตถุประสงค์การจัดเวที ประธานกล่าวเปิดพร้อมบรรยายพิเศษ
- 09.00 น. หัวหน้าโครงการพบปะกับชาวบ้านที่มาร่วมงาน
- 09.15 น. นายศิริสรณ์ พลราชม แนะนำผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานและแนะนำนิทรรศการ
- 09.45 น. สรุปข้อมูลการปลูกข้าว โดย นายจันทา แสนทวีสุข
- 10.00 น. การแสดงของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกก่ง
- 10.15 น. สรุปข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง โดย นายบรรหาร ทองไข
- 10.30 น. สรุปข้อมูลการปลูกยางพารา โดย นายแสงมณี ดิณะรัตน์
- 11.30 น. การแสดงของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกก่ง
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. คืบข้อมูลผลกระทบเกษตรเชิงพาณิชย์ โดยนายศิริสรณ์ พลราชม และนางสาว
อัมรินทร์ ไกยะวินิจ
- 14.30 น. วิทยากรให้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยนางสาวกรรณก การกล้า
- 15.00 น. วิทยากรให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญของป่า โดย นางมะขูม พรหมโคตร
- 16.00 น. ขอบคณผู้เข้าร่วมงาน เลิกเวที ประชุมทีมวิจัยเพื่อประเมินกิจกรรม

แผนการดำเนินงานกิจกรรม

- จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัญหาและอุปสรรค

-

วันที่ 21 - 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

จัดทำรายงานเสนอโครงสร้างวิจัยเพื่อท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จำนวน 5 เล่ม

สถานที่/เวลา

ศูนย์การเรียนรู้ตำบลโคกก่ง วันที่ 21 – 30 ตุลาคม 2553

ผู้เข้าร่วม/งบประมาณ

1. ผู้เข้าร่วม 18 คน
2. งบประมาณ 3,000 บาท

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. วางแผนการทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
2. รวบรวมข้อมูลทั้งหมด
3. พิมพ์รายงานผลการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง
4. จัดทำรูปเล่ม และนำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการ

1. รายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1
2. สรุปกิจกรรมดำเนินการระยะที่ 2
3. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูล
4. แบบฟอร์มรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปเนื้อหาในกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ประสานงานกับผู้ประสานงานโครงการ เรื่องการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (คุณพนา นาคราช) ผู้ประสานจึงได้มอบแบบฟอร์มการทำรายงานฉบับสมบูรณ์ให้พร้อมทั้งอธิบายการทำรายงานอย่างละเอียดและกำชับว่าต้องรีบทำส่งให้ทันตามกำหนด และถ้ามีปัญหาหรือติดขัดในเรื่องใดก็ปรึกษาได้ตลอด ทีมวิจัยจึงจัดทำรายงานการวิจัยตามคำแนะนำ จนเสร็จเรียบร้อย และนำส่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จำนวน 5 เล่ม พร้อมแผ่น ซีดี รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และรายงานการเงินจำนวน 1 ชุด

แผนการดำเนินการกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรค

ทีมวิจัยขาดความรู้เรื่องการทำรายงานการวิจัยอย่างมาก ทำให้การทำรายงานติดขัดมาโดยตลอด โดยเฉพาะการเชื่อมโยงข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ความรู้ทางภาษาที่ใช้ในการเขียนรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สรุปการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องประเพณีชุมชนด้านการเกษตร

1. การค้ำหุ่มบ้าน

มีการอพยพย้ายถิ่นมาจากทางตำบลคำเขื่อนแก้ว ซึ่งมากันไม่มากนัก มาตั้งถิ่นฐานบริเวณลำน้ำห้วยถ่ม เรียกบริเวณนั้นว่า ท่าเมืองเก่า โดยตั้งชื่อบ้านว่า “บ้านโนนกง” ต่อมาบริเวณนั้นนั้นเกิดน้ำท่วมและใกล้กับลำน้ำมากเกินไป ประกอบกับมีโรคระบาด (โรคห่า) จึงมีการอพยพมาสร้างบ้านบริเวณบ้านได้ เรียกหมู่บ้านนั้นว่า บ้านทุ่งชีเสื่อ ต่อมาเกิดการเกิดไฟไหม้ป่าเข้ามาไหม้บ้าน บางคนก็เลยอพยพย้ายขึ้นมาตั้งบ้านที่บริเวณบ้านโคกก่ง ปัจจุบัน บางครอบครัวก็อพยพลงไปที่บ้านทุ่งชีเสื่ออีก และบ้านโคกก่งก็มีหมู่บ้านที่เป็นบ้านโคกก่งใหญ่ว่า บ้านโคกก่ง ส่วนบ้านทุ่งชีเสื่อ ก็เปลี่ยนเป็น บ้านโคกก่งได้ ซึ่งเรียกกันมาจนถึงปัจจุบัน

2. ด้านวิธีการดำเนินชีวิตและความเชื่อต่าง ๆ

ด้านประเพณีวัฒนธรรม มีการนับถือเจ้าปู่ เป็นเจ้าบ้านคอยดูแล นอกจากนี้ยังมีการนับถือผีตาแฮก (แรกนา) ซึ่งเป็นประเพณีที่ทำกันมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านอาชีพ ราษฎรส่วนใหญ่ จะมีการทำไร่ ซึ่งใช้ในการปลูกข้าวไร่ เพื่อใช้รับประทานในครอบครัวนั้น นอกจากนี้ยังมีการทำไร่พริก ไร่ฝ้าย เพื่อใช้ในครอบครัว ทอผ้าสวมใส่ ซึ่งลักษณะการทำไร่ในสมัยนั้น จะทำไร่เลื่อนลอยโดยถางป่าทำไปเรื่อย ๆ ปีนี้ทำบริเวณนี้แล้วก็จะไม่ทำอีก แต่จะถางป่าที่ใหม่ ทั้งนี้ถ้าทำไร่ที่เดิมซ้ำปีต่อไปจะมีวัชพืชรบกวนมาก ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการทำไร่นั้นส่วนใหญ่เป็นพวกขวาน จอบ พร้า เท่านั้น จะไม่มีเครื่องทุ่นแรงอื่นใดเสริมเลย นอกจากนี้ก็จะมีการล่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหารและนำไปขาย ทุกครอบครัวมีกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะเดียวกัน

ด้านรายได้ผลผลิต ส่วนมากแล้ว ผลผลิตที่ได้จากการทำไร่ ก็พออยู่พอกิน บางครอบครัว ที่ไม่พอกิน ก็จะหาของป่า นำไปแลกเปลี่ยนข้าวกับคนที่มีความชำนาญ หรือไม่นำมาผลผลิตเช่นพริก เผือก ไปแลกเปลี่ยนกัน หรือบางครอบครัวก็ซื้ดหัวมัน หัวกลอย มากินแทนข้าว ซึ่งหัวมัน หัวกลอยจากป่าก็กินกันอยู่จนถึงในปัจจุบัน

ทีมวิจัยถามปราชญ์ชาวบ้านที่ให้สัมภาษณ์ต่อว่า “ ถ้าเลือกได้อยากจะใช้ชีวิตเหมือนกับในอดีตหรือแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ” ปราชญ์ชาวบ้านตอบว่า “ สมัยก่อนก็สนุกสุขสบายอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่กระตือรือร้นแข่งขันแย่งชิงกัน แต่ก็ไปไหนมาไหนก็ยากลำบากมาก ส่วนสมัยปัจจุบันการติดต่อสื่อสารเร็วขึ้น คนก็แข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งท่านก็สรุปไว้ว่า สมัยก่อนก็ดีไปอีกแบบ ส่วนใน

สมัยปัจจุบันก็คิดไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งถ้าจะเลือกก็คงเลือกแบบปัจจุบัน ถ้าบอกว่าแบบไหนดี ก็เปรียบเทียบกันไม่ได้”

สรุปการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประวัติชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์

อายุ

- 50-60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
- 61-70 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 45
- 71-80 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
- 81 ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20

เพศ

- ชาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 45
- หญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55

การศึกษา

- ประถมศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5
- ม.ต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- ม.ปลาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

1. ครอบครัวที่เริ่มต้นมาตั้งหมู่บ้านครั้งแรกประมาณ 5-10 ครอบครัว
2. ชาวบ้านโคกก่งที่เข้ามาตั้งรกรากครั้งแรกประกอบอาชีพอะไรบ้าง(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ทำนา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75
 - ทำไร่ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5
 - เลี้ยงสัตว์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5
 - ล่าสัตว์หาของป่า จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5
 - ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50
3. ภูมิทำไร่
 - 3.1 ที่ดินที่ใช้ในการทำไร่ได้มาอย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - จ้างจ้อง จำนวน 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.50
 - มรดก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50

- อื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
- 3.2 ใช้ที่ดินเพื่อการทำไร่ประมาณรอบครัวละกี่ไร่
 - 1 - 5 ไร่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5
- 3.3 สภาพดินที่ปลูกเป็นอย่างไร
 - สมบูรณ์ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 3.4 กรณีดินไม่สมบูรณ์แก้ไขอย่างไร
 - (ไม่มีข้อมูล)
- 3.5 พืชที่ปลูกในไร่ได้แก่อะไรบ้าง
 - ข้าว จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 55
 - พริก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50
 - แตง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 45
 - ฝ้าย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50
 - ข้าวโพด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35
- 3.6 แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการทำไร่ได้จากแหล่งใด
 - น้ำฝน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 3.7 แรงงานที่ใช้ในการทำไร่ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ในครอบครัว จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - วานเพื่อนบ้าน / ตงแขก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65
 - จ้างแรงงานในหมู่บ้าน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- 3.8 กรณีจ้างแรงงาน ค่าจ้างประมาณวันละ 5 บาท
- 3.9 การทำไร่ในอดีตมีปัญหาเรื่องวัชพืชหรือไม่
 - มีปัญหา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - ไม่มีปัญหา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 3.10 กรณีมีปัญหาใช้วิธีกำจัดอย่างไร
 - ถากด้วยจอบเสียม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 3.11 ผลผลิตที่ได้จากการทำรือนำไปทำอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ใช้ในครัวเรือน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ขาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10
 - แลกเปลี่ยนกับอย่างอื่น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
- 3.12 กรณีใช้ในครัวเรือน ผลผลิตเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคหรือไม่
 - เพียงพอ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 80

- ไม่เพียงพอ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20

ถ้าผลผลิตไม่เพียงพอสำหรับอุปโภค บริโภคจะขอซื้อจากญาติพี่น้อง

3.13 กรณีขาย

- ขายในหมู่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- นำออกไปขายนอกหมู่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

3.14 รายได้จากการทำไร่นำไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง

- เก็บหอม และใช้จ่ายในเรื่องจำเป็น.

3.15 ในการทำไร่ในแต่ละปีมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกหรือไม่

- เพิ่ม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5
- ไม่เพิ่ม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
- อื่น ๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

3.16 กรณีเพิ่มเพิ่มอย่างไร

- บุกเบิกพื้นที่ป่า 40 คิดเป็นร้อยละ 100

3.17 กรณีบุกเบิกพื้นที่ป่าใช้เครื่องมือตามข้อใด

- มีด จอบ เสียม พร้า เลื่อยมือ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. กรณีทำนา

4.1 ที่ดินที่ใช้ในการทำนาได้มาอย่างไร

- จ้างจอง จำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 65
- มรดก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35

4.2 ใช้ที่ดินเพื่อการทำนาประมาณครอบครัวละกี่ไร่

- 1-5 ไร่ จำนวน 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 72.5
- 6-10 ไร่ จำนวน 8 คน คิดเป็น ร้อยละ 20
- 10 ไร่ ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

4.3 สภาพดินที่ปลูกเป็นอย่างไร

- สมบูรณ์ จำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.5
- ไม่สมบูรณ์ จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.5

4.4 กรณีดินไม่สมบูรณ์แก้ไขอย่างไร

- ใส่ปุ๋ยคอก จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

4.5 พันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ปลูกในนาได้แก่พันธุ์อะไรบ้าง

- ข้าวเหนียว เช่น ข้าวโพน ข้าวขาว ข้าวสันป่าตอง ข้าวอีโม่ และข้าวคำค่าง
- ข้าวเจ้า เช่น ข้าวเจ้าแดง

4.6 การให้ผลผลิตของข้าวต่อไร่

- 100 – 300 กิโลกรัม จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 30
- 301 – 500 กิโลกรัม จำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.5
- 501 – 700 กิโลกรัม จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5

4.7 ข้อดีของพันธุ์ข้าวในอิตาลี คือ เมื่อนำไปนึ่งความอ่อนนุ่ม หอม เม็ดขาวใหญ่ และต้านทานโรค

4.8 ข้อเสียของพันธุ์ข้าวในอิตาลี คือ ต้นข้าวอ่อนล้มง่าย และราคาไม่ดี .

4.9 แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการทำนาได้จากแหล่งใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- น้ำฝน จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100
- เขื่อนฝาย จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.5
- แม่น้ำ ห้วย จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.5

4.10 แรงงานที่ใช้ในการทำนา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ในครอบครัว จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100
- วานเพื่อนบ้าน / ลงแขก จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 30
- จ้างแรงงานในหมู่บ้าน จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

4.11 กรณีจ้างแรงงาน ค่าจ้างประมาณ วันละ 5 บาท

4.12 การทำนาในอิตาลีมีปัญหาเรื่องวัชพืชหรือไม่

- มีปัญหา จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 60
- ไม่มีปัญหา จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 40

4.13 กรณีมีปัญหาใช้วิธีกำจัดอย่างไร

- ถากด้วยจอบเสียม จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- ไถกลบ จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- สารเคมีกำจัดวัชพืช จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- อื่น ๆ ถอนด้วยมือ จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 40

4.14 ผลผลิตที่ได้จากการทำนาไปทำอะไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ใช้ในครัวเรือน จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100
- ขาย จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5
- แลกเปลี่ยนกับอย่างอื่น จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.5
- อื่น ๆ บริจาค ทำบุญ จำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 25

4.15 กรณีใช้ในครัวเรือน ผลผลิตเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคหรือไม่

- เพียงพอ จำนวน 35 คน คิดเป็น ร้อยละ 87.5

- ไม่เพียงพอ จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5

ถ้าไม่เพียงพอจะกู้ยืมจากญาติพี่น้อง

4.16 กรณีขาย

- ขายในหมู่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5

4.17 รายได้จากการทำนาไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง

- ซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น ซื้อมั่ว ควาย จอบ เสียม พรวน และเก็บหอม

4.18 ในการทำนาในแต่ละปีมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกหรือไม่

- เพิ่ม จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.5

- ไม่เพิ่ม จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.5

4.19 กรณีเพิ่มเพิ่มอย่างไร

- บุกเบิกพื้นที่ป่า จำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 65

- ซื้อนาจากคนอื่น 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 35

4.20 กรณีบุกเบิกพื้นที่ป่าใช้เครื่องมือตามข้อใด

- มีด จอบ เสียม พรวน เลื่อยมือ จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

5. รูปแบบการจ้างแรงงานในการทำไร่ ทำนาเริ่มมีครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ. 2450

5.1 ส่วนใหญ่จ้างเพื่อ ทำฝายทดน้ำ ขุดบ่อน้ำ

5.2 ค่าจ้างแรงงานประมาณวันละ 1 – 5 บาท

6. การจ้างเครื่องจักรขนาดใหญ่บุกเบิกพื้นที่ทำไร่นาเกิดขึ้นครั้งแรกประมาณปี พ.ศ. 2500

6.1 ใครเป็นคนนำเครื่องจักรบุกเบิกพื้นที่ทำนาทำไร่เข้ามาเป็นคนแรก

นายสนิท ก้อนหิน

6.2 ราคาการจ้าง/ชั่วโมง 400 บาท

7. ใครเริ่มนำปุ๋ยเคมีมาใช้ในการเกษตรครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ. 2495

7.1 ส่วนใหญ่นำมาใส่พืชชนิดใด

นาข้าว

7.2 ราคาโดยประมาณกระสอบละ 200 – 300 บาท

8. ท่านปลูกพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ (กข. / มะลิ) ครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ. 2500

โดยการแนะนำของ เจ้าหน้าที่เกษตร

9. สาเหตุที่เปลี่ยนมาปลูกข้าวพันธุ์สมัยใหม่ เนื่องจาก ข้าวอ่อนนุ่ม ราคาดี

10. ข้อดีของข้าวพันธุ์สมัยใหม่ คือ เมื่อนำไปนึ่งจะอ่อนนุ่ม ขายได้ราคาดี

11. ข้อเสียของข้าวพันธุ์สมัยใหม่ คือ วัชพืชเกิดขึ้นง่าย ลำต้นอ่อนแอ ไม่ต้านทานโรค

สรุปการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การปลูกมันสำปะหลัง ข้อมูลทั่วไป

อายุ

- ต่ำกว่า 15 ปี 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- 15 – 30 ปี 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5
- 31 – 45 ปี 21 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.5
- 46 – 60 ปี 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 25
- มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 10

เพศ

- ชาย 36 คน คิดเป็น ร้อยละ 90
- หญิง 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 10

การศึกษา

- ประถมศึกษา 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.5
- มัธยมศึกษา 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.5
- มัธยมศึกษา 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5
- ปริญญาตรี 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.5

อาชีพหลัก

- เกษตรกรรม 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

อาชีพเสริม

- ค้าขาย 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

หมายเหตุ ที่เหลือประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างเดียวไม่มีอาชีพเสริม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการปลูกมันสำปะหลัง

1. พื้นที่ดินเพื่อการเกษตรทั้งหมด 1,382 ไร่

- ไร่ปลูกมันสำปะหลัง 575 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 41.61

2. แรงูงใจที่เลือกปลูกมันสำปะหลัง

- การส่งเสริมของภาครัฐ จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- การส่งเสริมของภาคเอกชน จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
- การชักชวนของเพื่อนบ้าน จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 60
- เป็นที่นิยมและความต้องการของตลาด จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 40

3. การปลูกมันสำปะหลังในบ้านโคกก่งเป็นการปลูกแบบต่างคนต่างปลูกไม่มีการรวมกลุ่ม

-มี จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0

-ไม่มี จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การเริ่มต้นปลูกมันสำปะหลัง เริ่มตั้งแต่ปี 2520 และเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี

-ปี พ.ศ. 2520 – 2525 จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 15

-ปี พ.ศ. 2526 – 2530 จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.5

-ปี พ.ศ. 25301-2535 จำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 25

-ปี พ.ศ. 2536 – 3540 จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 35

-ปี พ.ศ. 2541 – 2545 จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

-ปี พ.ศ. 2546 – 2550 จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0

-หลังปี พ.ศ. 2550 จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0

5. พันธุ์ “มันสำปะหลัง” ที่ใช้ปลูกแต่ละครั้งได้มาจากแหล่งใด

-หน่วยงานทางราชการ จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0

-ขอจากเพื่อนบ้าน จำนวน 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.5

-พันธุ์เกษตรศาสตร์ จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.45

-พันธุ์ระยอง จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.42

-พันธุ์อื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ ร้อยละ 12.12

-ซื้อจากเพื่อนบ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 5

-พันธุ์เกษตรศาสตร์ จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 60

-พันธุ์ระยอง จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 40

-ซื้อจากท้องถิ่นอื่น จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 10

-พันธุ์ห้วยบง จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

-พันธุ์เดิมที่ปลูกครั้งที่แล้ว

-พันธุ์เกษตรศาสตร์ จำนวน 22 คิดเป็น ร้อยละ 55

-พันธุ์ระยอง จำนวน 18 คิดเป็น ร้อยละ 45

6. ท่านมีวิธีในการจัดการท่อนมันสำปะหลังอย่างไร

-เก็บไว้ใช้เองในครั้งต่อไป ที่เหลือแจกเพื่อนบ้าน

จำนวน 34 คน คิดเป็น ร้อยละ 85

-เก็บไว้ใช้เองในครั้งต่อไป ที่เหลือจำหน่ายให้เพื่อนบ้าน

จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 15

7. ในการปลูกมันสำปะหลังครั้งสุดท้ายท่านเปลี่ยนพันธุ์หรือไม่

-เปลี่ยน จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.5

- พันธุ์เดิมให้ผลผลิตไม่ดี จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 100
 - ไม่เปลี่ยน จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.5
 - พันธุ์เดิมคืออยู่แล้ว จำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 85.19
 - หาพันธุ์ใหม่ไม่ได้ จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.81
8. ท่านใช้เวลาในการเตรียมดินและพันธุ์มันสำปะหลังโดยประมาณกี่วัน
- 1-3 วัน จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 35
 - 4-6 วัน จำนวน 20 คน คิดเป็น ร้อยละ 50
 - มากกว่า 6 วัน จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 15
9. พื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลังท่านได้มาอย่างไร
- เปลี่ยนจากการปลูกพืชอื่น จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 5
 - เปลี่ยนจาก สวนมะม่วงหิมพานต์ สวนมะขามหวาน
 - บุกรเบิกพื้นที่ปลูกใหม่ จำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 95
10. ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังท่านได้ปลูกพืชอื่นด้วยหรือไม่
- ปลูก จำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.5
 - ไม่ปลูก จำนวน 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 73.5
11. ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของท่านมีไม้ยืนต้นอื่นหรือไม่
- มี จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 60
 - ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้เต็ง ไม้สะบก ต้นมะม่วง ต้นมะขาม ไม้กุง ไม้ยาง และ
อื่น ๆ ประมาณ 2-3 ต้น/ไร่
 - ไม่มี จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 40
12. ในการปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งท่านลงมือปลูกในช่วงเดือนใด
- ต้นฤดูฝน จำนวน 35 คน คิดเป็น ร้อยละ 87.5
 - เมษายน จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 71.14
 - พฤษภาคม จำนวน 8 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.86
 - ปลายฤดูฝน จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.5
 - กันยายน จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.5
 - ตุลาคม จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5
 - พฤศจิกายน จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.5
13. การเตรียมดินปลูกมันสำปะหลังท่านมีวิธีการเตรียมดินอย่างไร
- แรงงานในครอบครัว จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.5
 - รถไถนาเดินตาม จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

- จ้างแรงงานในท้องถิ่น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5
 - รถแทรกเตอร์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ค่าจ้างไร่ละ 250 - 2500 บาท
14. ในกรณีจ้างแรงงานในการเตรียมดินท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด
- การออมของตนเอง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 65
 - กู้ยืมจาก ธกส. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20
 - กู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
15. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินโดยเฉลี่ยประมาณ (ไถพรวน ขนกรอง)
- เตรียมเอง (คำน้ำมัน . ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) เฉลี่ย 150 บาท / ไร่
 - จ้างแรงงาน เฉลี่ย 600 บาท / ไร่
16. ท่านมีการพรวนดินก่อนการปลูกมันสำปะหลังกี่ครั้ง(รวมขนกรอง)
- 1 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
 - 2 ครั้ง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 95
17. ในการเตรียมดินก่อนปลูกมันสำปะหลังท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่
- ไม่ใช้ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5
 - ใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
 - ปุ๋ยคอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ปริมาณ 100 - 200 กก. / ไร่
18. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมดินมันสำปะหลังได้มาจาก
- ปุ๋ยคอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
 - ของตนเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40
 - ซื้อ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
 - ราคากระสอบละ 25 – 40 บาท
19. ท่านใช้สารเคมีในการเตรียมดินก่อนปลูกมันสำปะหลังหรือไม่
- ไม่ใช้ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
20. การปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งของท่าน
- ปลูกเอง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5
 - จ้างแรงงานในท้องถิ่น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5
 - ค่าจ้างวันละ 150 – 200 บาท
21. ท่านได้รับการสนับสนุนความรู้เรื่องการปลูกมันสำปะหลังจากแหล่งใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เพื่อนบ้านแนะนำ จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.5

- ตัวเอง (การลองผิดลองถูก) จำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.5
- 22. ก่อนการปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งท่านมีวิธีการเตรียมท่อนพันธุ์อย่างไร
 - แขน้ำยาหรือฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโตของราก จำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.5
 - แห้สารเคมีป้องกันโรคและแมลง จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 5
 - ท่อนพันธุ์คืออยู่แล้ว ไม่ต้องทำอะไรเลย จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.5
- 23. วิธีการในการปลูกมันสำปะหลังของท่านมีลักษณะ
 - เสียบท่อนมันสำปะหลังลงตรงๆ จำนวน 31 คน คิดเป็น ร้อยละ 77.5
 - เสียบท่อนมันสำปะหลังให้เอียง จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.5
 - วางลงในแนวราบแล้วคินกลบ จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 5
- 24. ท่านใช้เวลาในการปลูกมันสำปะหลังทั้งหมดกี่วัน
 - 1-3 วัน จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.5
 - 4-6 วัน จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.5
 - 7-10 วัน จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 10
 - 10 วัน ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 5
- 25. ในการบำรุงรักษามันสำปะหลังท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่
 - ไม่ใช้ จำนวน 0 คน คิดเป็น ร้อยละ 0
 - ใช้ จำนวน 40 คน คิดเป็น ร้อยละ 100
 - ปุ๋ยเคมีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ปริมาณ 20-50 กก./ไร่
 - สูตร 15-15-15 จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5
 - สูตร 16-16-8 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
 - สูตร 16-8-8 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
 - สูตร 46-0-0 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
- 26. การใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังท่านใช้แรงงานจากแหล่งใด
 - แรงงานในครอบครัว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5
 - แรงงานในท้องถิ่น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
 - ค่าจ้าง 150-170 บาท/วัน
- 27. ในการซื้อปุ๋ยท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด
 - การออมของตนเอง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60
 - การออมของตนเองและกู้จาก ธกส. จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - การออมของตนเองและกู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน

จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

28. การซื้อปุ๋ยท่านมีวิธีการบริหารจัดการอย่างไร

- ซื้อเป็นเงินสด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5
- ซื้อเป็นเงินผ่อนรายเดือน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- ซื้อเป็นเงินผ่อนจ่ายหลังจากขายผลผลิต จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

29. ปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 316 กระสอบ เป็นจำนวนเงิน 286,050 บาท

30. ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยวิธีใด

- แรงงานในครอบครัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5
- แรงงานในท้องถิ่น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

ค่าจ้าง 150 – 170 บาท / วัน

31. ท่านมีวิธีในการขายมันสำปะหลังอย่างไร

- ขายเอง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100

32. ปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างได้ผลผลิตมันสำปะหลังรวม 1,313 ตัน

33. รายได้จากการจำหน่ายมันสำปะหลังนำไปใช้ดังนี้ (ข้อมูลรวมจากกลุ่มตัวอย่าง 40 คน)

- ค่าปุ๋ย 286,050 บาท
- ค่าเตรียมดิน 121,800 บาท
- ค่าปลูก 25,000 บาท
- ค่ากำจัดวัชพืช 56,000 บาท
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต 54,000 บาท
- ส่งหนี้ ชกส. 246,000 บาท
- ใช้จ่ายในครอบครัว 370,600 บาท
- ฝากธนาคาร 110,000 บาท

35. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบันทึกค่าใช้จ่ายในการปลูกมันสำปะหลังหรือไม่

- ทำบัญชี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
- ไม่ทำบัญชี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100

36. จากการปลูกมันสำปะหลังเมื่อปีที่แล้วท่านได้กำไรหรือขาดทุน

- ได้กำไร จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 70

รวมเป็นเงิน 470,350 บาท

- ขาดทุน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

รวมเป็นเงิน 55,000 บาท

- ไม่ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

37. ท่านมีวิธีการวางแผนในการปลูกมันสำปะหลังครั้งต่อไปอย่างไร

- เพิ่มพื้นที่ปลูก จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5
 - บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- ลดพื้นที่ปลูก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
 - ปลูกพืชอื่นแทน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- ปลูกในพื้นที่เท่าเดิม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40

สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำนา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่บ้านโลกก่ง หมู่ที่ 1 ตำบลโลกก่ง อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวนทั้งหมด 40 คน

อายุ

- 31–40 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- 41-50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
- 51 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5

เพศ

- ชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5
- หญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

การศึกษา

- ประถมศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.
- มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5
- มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
- อนุปริญญา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
- ปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

1. ท่านประกอบอาชีพทำนามาแล้วกี่ปี

- 1-10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
- 11-20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- 21-30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
- 31 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 70

2. ท่านมีที่นาทั้งหมดจำนวนกี่ไร่ (มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์)

- 1-10 ไร่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

- 11-20 ไร่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5
 - 21-30 ไร่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
 - 31-40 ไร่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
 - 41 ไร่ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
3. ในครอบครัวท่านมีสมาชิกทั้งหมดกี่คน(ตามทะเบียนบ้าน)
- 2-3 คน จำนวน 2 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5
 - 4-5 คน จำนวน 18 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45
 - 6-7 คน จำนวน 13 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 32.5
 - มากกว่า 7 คน จำนวน 7 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 17.5
4. สมาชิกในครอบครัวท่านแบ่งตามอายุ(ตอบตามจำนวนคนในแต่ละช่วงอายุ)
ภาพรวม ของทั้งหมด
- 1-5 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.12
 - 6-12 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.91
 - 13-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.56
 - 21-59 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 60
 - 60 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.41
- รวมทั้งสิ้น 215 คน
5. ในครอบครัวของท่านมีแรงงานที่สามารถทำนาได้ทั้งหมดกี่คน
- 2 คน จำนวน 8 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 20
 - 3 คน จำนวน 13 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 32.5
 - 4 คน จำนวน 11 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 27.5
 - 5 คน จำนวน 5 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 12.5
 - มากกว่า 5 คน จำนวน 3 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 7.5
6. แรงงานในครอบครัวท่านมีเพียงพอในการทำนาหรือไม่
- เพียงพอ จำนวน 14 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 35
 - ไม่เพียงพอ จำนวน 26 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 65
7. กรณีแรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอในการทำนา ท่านมีวิธีแก้ปัญหายังไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- วาน/ลงแขก จำนวน 4 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 11.76
 - จ้างแรงงานในหมู่บ้าน จำนวน 8 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 23.54
 - จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน จำนวน 11 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 32.35

หมายเหตุ มีจำนวน 11 คนที่จ้างแรงงานทั้งในและนอกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 32.35

8. กรณีจ้างแรงงานท่านต้องจ่ายค่าแรงงานในการทำนาในขั้นตอนใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไถ คราด เตรียมดิน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76
- ถอนกล้า ปักดำ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35
- หว่านปุ๋ย จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- กำจัดวัชพืช จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- เก็บเกี่ยว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.06
- มัดข้าว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71
- ขนย้ายเข้าลาน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18
- นวดหรือฟาด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.94

หมายเหตุ เกษตรกรที่แรงงานไม่เพียงพอส่วนมากมักจะจ้างในกิจกรรม การถอนกล้า ปักดำ และ เก็บเกี่ยว และนวด ส่วนเกษตรกรที่แรงงานเพียงพอมักจะจ้างนวดข้าวอย่างเดียว

9. กรณีจ้างแรงงานท่านต้องจ่ายค่าแรงงานคนละกี่บาทต่อ 1 วัน (รวมค่าอาหารที่เลี้ยงคนงานด้วย)

- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ
- 151 – 200 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่จ้างแรงงาน
- 201 – 250 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของเกษตรกรที่จ้างแรงงาน
- 251 บาทขึ้นไป จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ

10. กรณีจ้างแรงงาน ท่านจ่ายค่าแรงงานในการทำนาทั้งหมดปีละกี่บาท (รวมทุกขั้นตอนที่จ้าง)

- 1000 - 5000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ของเกษตรกรที่จ้างแรงงาน
- 5001 - 10000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09
- 10001 - 15000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27
- 15001 - 20000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64
- 20001 - 25000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55
- 25001 - 30000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09
- มากกว่า 30000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

11. ในการไถคราด เตรียมดินท่านจ้างแรงงานหรือไม่

- จ้าง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
- ไม่จ้าง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75

12. (จากข้อ 11) กรณีจ้าง ท่านจ้างในลักษณะใด

- จ้างเฉพาะแรงงาน เครื่องทุนแรง รถไถเป็นของท่าน ค่าจ้างวันละ 300 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ของเกษตรกรที่จ้างเตรียมดิน

- จ้างทั้งแรงงาน และ รถไถเป็น ค่าจ้างวันละ 600 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของ
เกษตรกรที่จ้างเตรียมดิน

- อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

13. ในการถอนกล้าและปักดำทำน้างแรงงานหรือไม่

- จ้าง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

- ไม่จ้าง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5

14. กรณีจ้างถอนกล้าและปักดำทำน้างแรงงานจากแหล่งใด

- แรงงานในหมู่บ้าน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

- แรงงานนอกหมู่บ้าน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5

- อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

15. กรณีจ้างถอนกล้าและปักดำทำน้างวันละกี่บาท / 1 คน (รวมค่าอาหารที่เลี้ยงคนงาน)

- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- 151 – 200 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5

- 201 – 250 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

- มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

16. ในการหว่านปุ๋ยทำน้างแรงงานหรือไม่

- จ้าง จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- ไม่จ้าง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100

17. กรณีจ้างหว่านปุ๋ยทำน้างแรงงานจากแหล่งใด

- แรงงานในหมู่บ้าน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- แรงงานนอกหมู่บ้าน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

18. กรณีจ้างหว่านปุ๋ยทำน้างวันละกี่บาท / 1 คน (รวมค่าอาหารที่เลี้ยงคนงานและค่า / 1 คน

- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- 151 – 200 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- 201 – 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

- มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

19. ท่านใช้ปุ๋ยชนิดใดในนาข้าวของท่าน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปุ๋ยคอก จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5

- ปุ๋ยชีวภาพ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

- ปุ๋ยเคมี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5

- อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

หมายเหตุ การใส่ปุ๋ยในนาข้าวเกษตรกรส่วนมากใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีร่วมกัน

20. กรณีใช้ปุ๋ยคอกท่านได้ปุ๋ยคอกมาอย่างไร

- จากสัตว์เลี้ยงของตนเอง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5
- ซื้อ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
- อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

21. กรณีใช้ปุ๋ยคอกปีนี้ท่านซื้อปุ๋ยคอกเป็นเงินเท่าใดท่าน

- มีผู้ซื้อปุ๋ยคอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ของทั้งหมดและคิดเป็นเงินรวม 14,900 บาท

โดยผู้ซื้อมากที่สุดเป็นเงิน 5000 บาท และน้อยที่สุด 500 บาท เฉลี่ยซื้อปุ๋ยคอก 2483 บาท

22. กรณีปุ๋ยชีวภาพท่านได้ปุ๋ยมาอย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ซื้อวัตถุดิบมาผลิตเอง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
- หาวัตถุดิบมาผลิตเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
- ซื้อปุ๋ยชีวภาพเป็นกระสอบ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30

23. กรณีซื้อปุ๋ยเคมี ท่านซื้อปุ๋ยเคมีสูตรใดมาใช้บ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สูตร 16-8-8 จำนวน 92 กระสอบ คิดเป็นเงิน 59,340 บาท
- สูตร 16-16-8 จำนวน 62 กระสอบ คิดเป็นเงิน 44,060 บาท
- สูตร 16-20-0 จำนวน 70 กระสอบ คิดเป็นเงิน 54,250 บาท
- สูตร 46-0-0 จำนวน 22 กระสอบ คิดเป็นเงิน 18,920 บาท
- สูตร 15-15-15 จำนวน 18 กระสอบ คิดเป็นเงิน 16,140 บาท
- สูตรอื่น ๆ จำนวน 25 กระสอบ คิดเป็นเงิน 4,900 บาท (ชาวบ้านเข้าใจผิดว่าปุ๋ยชีวภาพคือปุ๋ยเคมี)

รวมซื้อปุ๋ยเคมีทั้งหมด 289 กระสอบ คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 197,610 บาท

24. ในการทำนา ท่านมีปัญหาเรื่องวัชพืชหรือไม่ (หลังปักดำ)

- มี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5
- ไม่มี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

25. กรณีมีปัญหาเรื่องวัชพืชในนาข้าว ท่านมีวิธีกำจัดอย่างไร (หลังจากปักดำแล้ว)

- ถอน หรือ ตัด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- ฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

26. กรณีตัด ถอน ท่านจ้างแรงงานหรือไม่

- จ้างแรงงาน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- ใช้แรงงานในครอบครัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100

27. กรณีฉีดพ่นด้วยสารเคมี ท่านจ้างแรงงานหรือไม่
- จ้างแรงงาน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - ใช้แรงงานในครอบครัว จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
28. กรณีกำจัดวัชพืชท่านจ้างแรงงานวันละกี่บาท(รวมค่าอาหารและค่าขนส่งแรงงาน)
- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 151 – 200 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 201 – 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
29. ศัตรูของข้าวที่รบกวนนาข้าวของท่านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ปูนา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 95
 - หอยเชอรี่ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - หนอน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35
 - เพลี้ย หนอน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
 - โรคข้าว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
 - อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

หมายเหตุ ปัญหาศัตรูที่รบกวนนาข้าวผู้ถูกสัมภาษณ์จะเลือก ส่วนใหญ่ ปูนา หนอน ค้างคาว

30. กรณี ปูนา หนอน หอยเชอรี่ ท่านมีวิธีการกำจัดอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จับเก็บมาทำลาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5
 - ใช้สารเคมี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5
 - วางกับดัก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20
 - อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
31. กรณีจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวท่านจ้างแรงงานในลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จ้างเหมาเป็นแปลง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
 - จ้างเป็นมัด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - จ้างรายวัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50
 - อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
32. กรณีจ้างเหมาเป็นแปลงประมาณไร่ละ 350 – 400 บาท
33. กรณีจ้างเป็นมัดราคามัดละ 1.5 – 2 บาท
34. กรณีจ้างรายวัน ท่านจ่ายค่าจ้างวันละกี่บาท(รวมค่าอาหารและค่าขนส่งคนงาน)
- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 151 – 200 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

- 201 – 250 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
 - มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
35. ในการมัดข้าวที่เกี่ยวแล้วท่านจ้างแรงงานหรือไม่
- จ้างแรงงาน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10
 - ไม่จ้างใช้แรงงานในครอบครัว จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 90
36. กรณีจ้างแรงงานในการมัดข้าวท่านจ้างลักษณะอย่างไร
- จ้างเหมาเป็นแปลง จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - จ้างเป็นมัด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5
 - จ้างรายวัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - อื่น ๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
37. กรณีจ้างเหมามัดเป็นแปลง(ไม่มีข้อมูล)
38. กรณีจ้างเป็นมัด 100 มัด ต่อ 40 บาท
39. กรณีจ้างรายวันท่านจ้างมัด วันละกี่บาท
- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 151 – 200 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 201 – 250 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
40. กรณีจ้างขนย้ายข้าวมัดเข้าลานนวดท่านจ้างลักษณะอย่างไร
- จ้างรายวัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 นอกนั้นไม่มีข้อมูล
41. กรณีจ้างเหมาเป็นแปลง ประมาณไร่ละบาท (ไม่มีข้อมูล)
42. กรณีจ้างเป็นมัด (ไม่มีข้อมูล)
43. กรณีจ้างรายวัน ท่านจ้างขนข้าวเข้าลานวันละกี่บาท
- 100 – 150 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 151 – 200 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - 201 – 250 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - มากกว่า 250 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
44. การจ้างนวดข้าวท่านจ้างอย่างไร
- จ้างแรงงานฟาด จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - จ้างรถนวด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 70
- 45 - 48 กรณีจ้างแรงงานฟาด (ไม่มีข้อมูล)
49. กรณีจ้างรถนวดท่านจ้างลักษณะอย่างไร

- จ้างเหมา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5
 - จ้างเป็นกระสอบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ราคากระสอบละ 10 บาท
50. กรณีจ้างรถนวดแบบเหมา ปี 2551 ท่านจ้างเป็นเงินกี่บาท
- มีผู้จ้างทั้งหมด 27 คน คิดเป็นเงิน 29250 บาท
51. ผลผลิตข้าวจากที่นาของท่านได้ผลผลิตประมาณไร่นากี่กิโลกรัม(ข้าวเปลือก)
- 100 - 300 กิโลกรัม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - 301 - 500 กิโลกรัม จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 30
 - 501 - 700 กิโลกรัม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5
 - ไม่มีข้อมูล จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50
52. ผลผลิตข้าวจากนาของท่านทั้งหมดในแต่ละปีได้ประมาณกี่กิโลกรัม
- น้อยกว่า 2000 กิโลกรัม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - 2000 - 3000 กิโลกรัม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25
 - 3001 - 4000 กิโลกรัม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
 - 4001 - 5000 กิโลกรัม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15
 - 5001 - 6000 กิโลกรัม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
 - มากกว่า 6000 กิโลกรัม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5
53. ท่านปลูกข้าวพันธุ์ใดบ้าง
- กข. 8 จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5
 - กข. 6 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ขาวมะลิ 105 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5
 - อื่น ๆ (เหมียวดำ มะลิแดง) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10
- หมายเหตุ ผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนมากจะปลูกข้าว กข.8 ข้าว กข.6 และข้าวขาวมะลิ 105 ด้วยกัน โดยแยกแปลงปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่ แต่ทุกคนที่ถูกสัมภาษณ์จะปลูกข้าว กข. 6 และ กข. 8 เพื่อไว้รับประทานในครัวเรือนเป็นหลัก
56. ท่านจัดการกับผลผลิตข้าวของท่านอย่างไรหลังนวดเสร็จ
- ขายหมดทันที จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - เก็บไว้พอกิน ปีแล้วขายหมดทันที จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - เก็บไว้ในยุ้งฉางเพื่อกินและรอจำหน่ายในช่วงราคาสูง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5
 - เก็บไว้ในยุ้งฉางเพื่อกินและรอจำหน่ายตามความจำเป็นในการใช้เงิน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5
57. ผลผลิตข้าวจากนาของท่านจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างไร (ผลรวม 100 เปอร์เซนต์)

- เก็บไว้ในครอบครัวยุทธ ประมาณ ร้อยละ 48
- ชาย ประมาณ ร้อยละ 51
- อื่น (ทำบุญ / ทำพิธี) ประมาณ ร้อยละ 1

58. การใช้เวลาในการทำนา

การใช้เวลาในการทำนาเฉลี่ยของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นดังนี้

- การไถดะ ไถแปร การเตรียมแปลงกล้าและหว่านกล้า	20 วัน
- การถอนกล้าและปักดำ	30 วัน
- การกำจัดวัชพืช	6 วัน
- การหว่านปุ๋ย	5 วัน
- การเก็บเกี่ยว นวด	27 วัน
รวมเวลาทำนาทั้งสิ้น	84 วัน

รูปแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

โครงการ การศึกษาผลกระทบจากการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง

ตำบลโคกก่ง อำเภอนาหมื่น จังหวัดอำนาจเจริญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

อายุ

- 15 – 30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4
- 31 – 45 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 32
- 46 – 60 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36
- 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28

เพศ

- ชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68
- หญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 32

การศึกษา

- ประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60
- มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12
- มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16
- ปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12

อาชีพหลัก

- เกษตรกรรม จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

อาชีพเสริม

- อื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16 (รับจ้าง ช่างก่อสร้าง)

พื้นที่ทำการเกษตร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทำนา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 พื้นที่รวม. 232 ไร่
- ทำไร่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 84 พื้นที่รวม 215 ไร่
- ทำสวน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 พื้นที่รวม 246 ไร่
- ปลูกสัตว์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ไม่ระบุพื้นที่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการปลูกยางพารา

1. ท่านมีที่ดินในความครอบครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่
ใช้ปลูกยางพารา จำนวน.....246.....ไร่
2. พื้นที่ในการปลูกยางพาราท่านได้มาอย่างไร
 - เปลี่ยนจากการปลูกพืชอื่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 64
เปลี่ยนจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง
 - บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36
 - ซื้อจากคนอื่น จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
3. แรงจูงใจที่ท่านเลือกปลูก ยางพารา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - การส่งเสริมของภาครัฐ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - การส่งเสริมของภาคเอกชน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
 - การชักชวนของเพื่อนบ้าน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40
 - เป็นที่นิยมและความต้องการของตลาด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
4. ในการปลูก ยางพารา ของท่านมีการรวมกลุ่มหรือไม่
 - มี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48
 - ไม่มี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 52
5. ท่านเริ่มปลูกยางพารา ตั้งแต่ปีใด
 - ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 48
 - ปี พ.ศ. 2542 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8
 - ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 12
 - ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16
 - ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 16

6. พื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีจำนวน รวมทั้งหมด 34 แปลง

- 1 แปลง จำนวน 5 คน

- 2 แปลง จำนวน 10 คน

- 3 แปลง จำนวน 3 คน

แปลงที่ 1 ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2541 รวมพื้นที่ 102 ไร่

ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2542 รวมพื้นที่ 12 ไร่

ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2548 รวมพื้นที่ 18 ไร่

ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2549 รวมพื้นที่ 20 ไร่

แปลงที่ 2 ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2548 รวมพื้นที่ 20 ไร่

ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2549 รวมพื้นที่ 18 ไร่

ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2550 รวมพื้นที่ 22 ไร่

แปลงที่ 3 ปลูกเมื่อปี พ.ศ. 2550 รวมพื้นที่ 12 ไร่

รวมพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด 246 ไร่

7. ยางพาราของท่านได้เปิดกรีดแล้วหรือไม่

- กรีดแล้ว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56

จำนวน 14 แปลง พื้นที่ 114 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.32

- ยังไม่เปิดกรีด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44

จำนวน 20 แปลง พื้นที่ 132 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.68

8. พันธุ์ยางพาราที่ท่านปลูกได้มาจากแหล่งใด

- หน่วยงานทางราชการแจก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72

พันธุ์ IRR 600 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100

- ซื้อจากแหล่งจำหน่าย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28

พันธุ์ IRR 600 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100

9. ท่าน ได้รับความรู้เรื่องการปลูกยางพาราจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การอบรมของหน่วยงานราชการ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

- สอบถามจากเพื่อนบ้าน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

- หาความรู้เองจากสื่อต่างๆ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

10. ในพื้นที่ปลูกยางพาราท่านได้ปลูกพืชอื่นแซมด้วยหรือไม่

- ปลูก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

มันสำปะหลัง ช่วง 1-4 ปีแรก

- ไม่ปลูก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

11. ในพื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีไม้ยืนต้นอื่น หรือไม่

- มี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48
- ไม่มี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 52

12. ในการเตรียมดินปลูกยางพาราท่านมีวิธีการเตรียมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แรงงานในครอบครัว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- คน (จอบขุด) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- รถไถนาเดินตาม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28
- จ้างแรงงานในท้องถิ่น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72
- รถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ละ 300 - 2500 บาท

13. ในกรณีจ้างแรงงานในการเตรียมดินท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การออมของตนเอง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 32
- กู้จาก ธกส. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16
- กู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20
- อื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28
- กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.)

14. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินโดยเฉลี่ยประมาณ

- เตรียมเอง (คำน้ำมัน . ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) เฉลี่ย 200 บาท / ไร่
- จ้างแรงงาน บุคเบิกป่าเฉลี่ย ไร่ละ 2500 บาท
- ไถดินที่บุคเบิกหลายปีแล้ว เฉลี่ยไร่ละ 300 - 500 บาท

15. ในการเตรียมดินก่อนปลูกยางพาราท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่

- ไม่ใช้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44
- ใช้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56
- ปุ๋ยเคมีปริมาณ 0.50 กก./ หลุม (ต้น) สูตร. 0-3-0
- จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56

16. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมดินปลูกยางพาราได้มาจาก

- ปุ๋ยเคมี ราคากระสอบละ 150 บาท
- เกษตรกรส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนปุ๋ยจาก กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

17. ท่านใช้สารเคมีในการเตรียมดินก่อนปลูกยางพารา หรือไม่

- ไม่ใช้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

18. วิธีการปลูกยางพาราของท่าน

- ปลูกเอง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 19. ในการบำรุงรักษาขางพารา ท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่
 - ใช่ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ปุ๋ยเคมีปริมาณ 20 – 100 กก. / ไร่ สูตร.....
 - (ขึ้นอยู่กับอายุของต้นขาง)
- 20. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการบำรุงรักษาขางพาราได้มาจาก
 - ปุ๋ยเคมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ราคากระสอบละ 650 – 900 .บาท (ขึ้นอยู่กับสูตรปุ๋ย)
- 21. ในใส่ปุ๋ยขางพารา ท่านใช้แรงงานจาก
 - แรงงานในครอบครัว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
- 22. ในการซื้อปุ๋ยท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด
 - การออมของตนเอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40
 - การออมของตนเองและกู้จาก ธกส. จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20
 - การออมของตนเองและกู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน
จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40
 - กู้ยืมทั้งหมด จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- 23. ในการซื้อปุ๋ยท่านมีวิธีการบริหารจัดการอย่าง
 - ซื้อเป็นเงินสด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56
 - ซื้อเป็นเงินผ่อน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44
- 24. ปีที่แล้วท่านใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 298 กระสอบ เป็นจำนวนเงิน 223,500 บาท
- 25. ท่านมีวิธีการกำจัดวัชพืชในสวนขางพาราอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ตัด ถอน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 48
 - ไถกลบ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56
 - (ขึ้นอยู่กับอายุของต้นขางพารา)
- 26. ท่านคิดว่าการกำจัดวัชพืชในสวนขางพาราวิธีใดเหมาะสมที่สุด
 - ตัด ถอน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20
 - เพราะว่า รอบต้นขางพาราถ้าใช้วิธีอื่นจะทำลายรากขางพารา
 - ไถกลบ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44
 - เพราะว่า ปลอดภัย ประหยัด ทำได้เอง
 - ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36

เพราะว่า ประหยัด เร็ว เห็นผลง่าย

27. ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยวิธีใด

- กรีดเองจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100

(มีเกษตรกรที่เปิดกรีดแล้ว จำนวน 14 คน)

28. ท่านได้รับความรู้เรื่องการกรีดยางจากแหล่งใด

- จากหน่วยงานของทางราชการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100

29. ท่านขายผลผลิตยางพาราในลักษณะใด

ยางแผ่นรมควันจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71

ราคา 105 บาท/กิโลกรัม

ยางก้อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29

ราคา 70 บาท/กิโลกรัม

30. แหล่งจำหน่ายยางพาราของท่านอยู่ที่ใด (เฉพาะที่กรีดแล้ว)

- จำหน่ายที่ตลาดรับซื้อบ้านคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100

31. ท่านนำผลผลิตยางพาราไปจำหน่ายเดือนละกี่ครั้ง

- 1 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29

- 3 ครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71

32. ท่านพึงพอใจ กับราคาขายที่จำหน่ายหรือไม่

- พึงพอใจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100

33. ปีที่แล้วท่านได้ผลผลิตจากการปลูกยางพาราทั้งหมดกี่กิโลกรัม เป็นเงินกี่บาท

รายชื่อเกษตรกร	ผลผลิตยางแผ่น/วัน (กิโลกรัม)	ผลผลิตยางก้อน/วัน (กิโลกรัม)	รายได้/วัน (บาท)
1. นายวีระศักดิ์ ศรีรัมย์	30	-	3,000
2. นายร้อย ส่องแก้ว	40	-	4,000
3. นายชัยนาท คำนาม	30	-	3,000
4. นายแสงมณี ดิณะรัตน์	20	-	2,000
5. นายกรมมา สีวัง	20	-	2,000
6. นายสถิต โพธิ์วันส์	15	-	1,500
7. นายสิงห์ศักดิ์ พรหมสิงห์	15	-	1,500
8. นายบุญธรรม สองเมือง	14	-	1,400
9. นายชมพู สีวัง	20	-	2,000

10. นายจัด ปัญญาวุฒิ	-	20	1,400
11. นายจ้าง พวงน้อย	-	20	1,400
12. นางรันคร บุญทาป	20	-	2,000
13. นายเสถียร ศุเพชร	12	-	1,200
14. นายชันชนรมย์ คำเหลือ	15	-	1,500
รวม	251	40	27,900
1 ปีกรีดยางประมาณ 150 วัน	251x 150	40x150	27,900x 150
ผลผลิต รายได้ / 1 ปี	37,650	6,000	4,185,000

หมายเหตุ ราคาขายแผ่นรมควันโดยเฉลี่ย ประมาณกิโลกรัมละ 100 บาท ยกเว้นราคาประมาณกิโลกรัมละ 70 บาท

34. ค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพารา

- ปีที่ 1 ประมาณ (บาท / ไร่) 2,000 - 2,500 บาท
- ปีที่ 2 - 7 ประมาณ (บาท / ไร่) 1500 - 2000 บาท
- รวมค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มปลูก = เริ่มกรีด 12,500 = 16,500 บาท / ไร่

35. ท่านนำรายได้จากการจำหน่ายยางพาราไปใช้ทำอะไร (เฉพาะเกษตรกรที่กรีดแล้ว)

- ค่าปุ๋ย เป็นเงิน 124,000 บาท
ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน
- ค่ากำจัดวัชพืช เป็นเงิน 5,280 บาท
ให้ข้อมูลจำนวน 14 คน
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นเงิน 0 บาท
เกษตรกรเก็บผลผลิตเองทั้งหมด
- ค่าหนี้กู้ยืม ธกส. เป็นเงิน 341,550 บาท
ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน
- ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นเงิน 76,890 บาท
ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน
- ฝากธนาคาร เป็นเงิน.....บาท

(เกษตรกร ไม่ให้ข้อมูลเป็นตัวเลขบอกแต่เพียงมากพอสมควร)

36. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบันทึกค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพาราหรือไม่

- มี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16
- ไม่มี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 84

37. การปลูกมันยางพาราเมื่อเปรียบเทียบกับการปลูกมันสำปะหลัง และทำนา ท่านคิดว่าพืชชนิดใดนำปลูกมากที่สุดในแง่ผลตอบแทนเป็นเงิน (เรียงตามลำดับ 1 – 3)

- ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28
- ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72

38. ท่านมีวิธีการวางแผนในการปลูกยางพาราอย่างไร

- เพิ่มพื้นที่ปลูก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40
 - เปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชอื่นมาปลูกยางพาราแทน
จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24
 - บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16
- ลดพื้นที่ปลูก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0
- ไม่เพิ่ม ไม่ลดพื้นที่ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60

1. ผลกระทบต่อป่า น้ำ ดิน

1.1 ผลกระทบต่อป่า

1.1.1 พื้นที่ป่าลดลง

กรณีปลูกมันสำปะหลัง

สภาพพื้นที่หมู่บ้าน โคกก้ง จะประกอบไปด้วยพื้นที่ตั้งบ้านเรือนซึ่งอยู่ศูนย์กลาง ล้อมรอบด้วยพื้นที่ทำนา พื้นที่ทำไร่ และพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนา จากการ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 9 พื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลังท่านได้มาอย่างไร เกษตรกรทั้งหมดที่ถูกสัมภาษณ์ มี 31 คน ได้พื้นที่ปลูกมาด้วยการบุกเบิกพื้นที่ป่า จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 92.32 ของทั้งหมด ได้พื้นที่ปลูกโดยซื้อจากคนอื่น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 และได้พื้นที่ปลูกโดยการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่นมาปลูกมันสำปะหลัง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.22 ซึ่งสอดคล้องกับเมื่อทีมวิจัยเดินสำรวจพื้นที่จริง (ดูแผนภูมิ และภาพประกอบ) -

ภาพที่ 12 วิธีการได้มาซึ่งพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ภาพที่ 13 ไร่ที่ปลูกมันสำปะหลังที่ได้มาจากการบุกเบิกพื้นที่ป่า

ซึ่งจากสถานการณ์ราคามันสำปะหลัง ทำให้ชาวบ้านเกิดแรงจูงใจในการเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้ป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางมากขึ้นและเร็วขึ้น จากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับชาวบ้านหลายรายที่ลงทุนซื้อรถแทรกเตอร์พบว่า ทั้งหมดซื้อรถแทรกเตอร์ในระบบเงินผ่อนมาเพื่อรับจ้างบุกเบิก ไร่ เตรียมดินปลูกไร่มันสำปะหลังให้กับผู้มาว่าจ้าง และอีกเหตุผลหนึ่งต้องการขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของตนเอง โดยผู้ซื้อรถแทรกเตอร์จะเพิ่มพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของตนเองอีกอย่างน้อย คนละ 10 - 20 ไร่ โดยหวังว่าพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่เพิ่มขึ้นใหม่นี้จะสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อจะได้นำเงินไปจ่ายค่าวงจรชีวิตซึ่งต้องจ่ายประมาณปีละ 70,000 – 100,000 บาท ตามขนาดของรถ

ข้อ 11 “ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของท่านที่มีต้นไม้อยู่หรือไม่” ซึ่งผู้ปลูกมันสำปะหลัง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมดตอบว่ามีไม้ยืนต้นอยู่ในพื้นที่ ปลูกมันสำปะหลัง และไม้อื่น ๆ จากการเดินสำรวจของทีมวิจัยพบว่าไม้พวกนี้กำลังถูกตัดออกจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเพราะรบกวนจะไปบังแสงแดดซึ่งส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังในบริเวณรบกวนมีผลผลิตต่ำ

คุณภาพประกอบ

ภาพที่ 14 แสดงการตัดไม้ออกจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

กรณีการทำนาข้าว

การทำนาของชาวบ้านโคกกังสงผลกระทบต่อพื้นที่ป่าอย่างมาก เห็นได้จากข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรข้อ 3.2 ชาวบ้านร้อยละ 72.5 มีพื้นที่ทำไร่ อยู่ที่ 1 – 5 ไร่ ต่อครอบครัวซึ่งพืชที่ปลูกในไร่ (ข้อ 3.5) ร้อยละ 55 เป็นข้าวไร่ ส่วนพื้นที่ทำนา (ข้อ 4.2) ร้อยละ 72.5 มีพื้นที่นา 1 – 5 ไร่ ต่อครอบครัว แต่เปรียบเทียบกับข้อมูลการทำนาในปัจจุบัน (ข้อ 2.) ร้อยละ 52.5 มีพื้นที่ทำนา 11- 20 ไร่ และร้อยละ 12.5 มีพื้นที่ทำนา 41 ไร่ขึ้นไป จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มพื้นที่ทำนาอย่างเห็นได้ชัดซึ่งพื้นที่นาที่เพิ่มขึ้นก็ได้มาจากป่ารอบ ๆ ที่นาเดิมนั่นเอง แต่จากการเดินสำรวจของทีมวิจัยพบว่าในปัจจุบันการขยายพื้นที่ทำนามีน้อยลง เพราะพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนามีเหลือน้อยการเพิ่มพื้นที่ทำนาส่วนใหญ่จึงเป็นการเปลี่ยนจากนาแปลงเล็ก ๆ เป็นนาแปลงใหญ่

ภาพที่ 15 แสดงการปรับพื้นที่นาเป็นแปลงใหญ่

กรณีการปลูกยางพารา

สำหรับพื้นที่ปลูกยางพารานั้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่า เห็นได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 2 พื้นที่ปลูกยางพาราท่านได้มาอย่างไร ร้อยละ 64 ได้มาจากการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ปลูกมานานแล้วหันมาปลูกยางพาราแทน ร้อยละ 36 ได้มาจากการบุกเบิกพื้นที่ป่า และในแบบสัมภาษณ์ ข้อ 11 พื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีไม้ยืนต้นอื่นหรือไม่ ร้อยละ 52 ตอบว่าไม่มี และร้อยละ 48 ตอบว่ามี แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านจะตัดไม้ยืนต้นออกจากพื้นที่ปลูกยางพารา จากการพูดคุยกับเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราสรุปได้ว่า จำเป็นต้องตัดไม้ยืนต้นอื่นออกเพราะจะทำให้ยางพาราเจริญเติบโตได้ไม่ดี คุณภาพประกอบ

ภาพที่ 16 แสดงการตัดต้นไม้ยืนต้นออกจากพื้นที่ปลูกยางพารา

1.1.2 ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง จากการสำรวจของทีมวิจัยร่วมกับนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกก่ง เพื่อเปรียบเทียบความหลากหลายทางพรรณพืชของบริเวณป่าธรรมชาติ และสวนยางพารา และไร่มันสำปะหลัง และที่นาของชาวบ้าน พบว่าจำนวนชนิดของต้นไม้พืชในป่าธรรมชาติมีมากกว่า พื้นที่สวนยางพารา ไร่มันสำปะหลังและทุ่งนา ดังตาราง

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบชนิดของพืชพรรณในพื้นที่ป่าธรรมชาติ และในพื้นที่สวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง และนาข้าว

ชนิดพันธุ์พืช	พื้นที่สำรวจ (บริเวณพื้นที่ 10 ตารางเมตร)					
	1. ป่าข้างไร่ มันสำปะหลัง	2. ป่าข้างสวน ยางพารา	3. ป่าริมทุ่งนา	4. สวน ยางพารา	5. ไร่มัน สำปะหลัง	6. ทุ่งนา
1. ไม้ยืนต้น	5	6	6	1	0	0
2. ไม้พุ่ม	8	10	11	0	0	0
3. พืชขนาดเล็ก	6	8	7	5	3	6
รวม (ชนิด)	19	24	24	6	3	6

ภาพที่ 17 แสดงการสำรวจพื้นที่เปรียบเทียบชนิดพืชในพื้นที่ต่างกัน

จากตารางและภาพจะเห็นได้ว่า ความหลากหลายของพันธุ์พืชได้ถูกทำลายไปในพื้นที่ปลูกยางพารา มันสำปะหลัง และนาข้าว ซึ่งในจำนวนพันธุ์พืชที่ถูกทำลายไปนั้นอาจจะเป็นพืชที่มีคุณค่าทางสมุนไพร หรือมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อาจจะมีประโยชน์ต่อชาวบ้านมากมายในอนาคต

1.1.3 สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง ในอดีตพื้นที่ป่าของบ้านโคกก่งจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ซึ่งเป็นอาหารธรรมชาติของชาวบ้าน ผู้อาวุโสหลายท่านให้ข้อมูลว่า การทำมาหากินของคนรุ่นก่อนคือทำไร่ และล่าสัตว์ จำพวกหมูป่า เก้ง กวาง เวลาผ่านไปแม้ปริมาณสัตว์ป่าดังกล่าวจะสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่สัตว์ป่าตัวเล็ก ๆ จำพวก นก หนู กระแต กระด่าย บ่าง ไก่ป่า อีเห็น ผึ้งป่า รังค่อ และสัตว์ป่าอื่น ๆ ก็ยังมีอีกมาก เมื่อมีการบุกเบิกพื้นที่ป่าทำไร่มันสำปะหลังปลูกยางพารา ทำนา ทำให้ที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์เหล่านี้ก็ถูกทำลายลง ส่งผลให้ปริมาณของสัตว์ป่าลดลง สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนที่ชาวบ้านมีอาชีพล่าสัตว์ควบคู่ไปกับการทำไร่ แต่ปัจจุบันสัตว์ป่าลดน้อยลงจากข้อมูลบริบทชุมชนในเรื่องการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์ ซึ่งสัตว์ป่าที่ยังหลงเหลืออยู่จะเป็นพวกสัตว์ขนาดเล็ก แม้ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณของสัตว์ป่าลดลงจะมีหลายปัจจัยแต่การทำลายป่าก็น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบดังกล่าว จากการสัมภาษณ์ผู้ขายชาวบ้านที่หาสัตว์มาบริโภคพบว่า ปริมาณสัตว์ป่าลดลงอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงในตารางตารางที่

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบจำนวนสัตว์ป่าที่หาได้ช่วงปี 2530 - 2552

ชนิดของสัตว์ป่า	ช่วงปี พ.ศ.				
	2530-2535	2536-2540	2541-2545	2546-2550	2551-2552
ผึ้งป่า (จำนวน รัง/ปี)	8	7	5	4	2
รังค่อ (จำนวน รัง/ปี)	12	12	8	8	4
กระด่ายป่า(จำนวน ตัว/ปี)	5	4	4	2	0
ไก่ป่า(จำนวน ตัว/ปี)	40	35	30	25	15
กระแต กระรอก (ตัว/ครั้ง)	5	5	4	3	2
อีเห็น(จำนวน ตัว/ปี)	6	5	3	3	1
อึ่งอ่าง (จำนวน ก.ก. / ครั้ง)	เกินความต้องการ	10	8	4	1-2 ก.ก.
หนูหาว(หนูป่าชนิดหนึ่ง) (จำนวนตัว / ครั้ง)	10	8	5	3	1-2
บ่าง (จำนวน ตัว / ครั้ง)	15	10	8	4	1-3

นอกจากนี้เมื่อสัมภาษณ์ผู้หญิงชาวบ้านที่หาอาหารป่าจำพวกเห็ด ไข่มดแดง ผักป่า มาบริโภค พบว่าอาหารป่าที่เคยมีอย่างอุดมสมบูรณ์หาได้ง่ายๆ ใช้เวลาไม่มาก ก็หายากขึ้น และใช้เวลาในการหาเพิ่มขึ้น ปริมาณที่ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความยากง่ายในการหาอาหารป่า ช่วงปี 2530 - 2552

ชนิดของอาหารป่า	ช่วงปี พ.ศ.				
	2530-2535	2536-2540	2541-2545	2546-2550	2551-2552
เห็ดโคน เห็ดกระโถก	หาง่ายมาก	หาง่าย	หาง่าย	หายาก	หายาก
เห็ดแดง เห็ดก่อ	หาง่ายมาก	หาง่าย	หาง่าย	หายาก	หายาก
ไข่มดแดง	หาง่ายมาก	หาง่ายมาก	หาง่าย	หายาก	หายาก
หน่อข่าป่า หน่อไม้	หาง่ายมาก	หาง่ายมาก	หาง่าย	หายาก	หายาก

หาง่ายมาก หมายถึง มีอาหารป่ามีมากใช้เวลาหาน้อย สามารถเลือกเอาเฉพาะที่ ต้องการจริงๆ เท่านั้น เช่น หน่อไม้เลือกเอาเฉพาะหน่ออวบขาว เห็ดเลือกเอาเฉพาะดอกหนุ่ม ๆ (ดอกที่เกิดใหม่ ๆ)

หาง่าย หมายถึง อาหารป่าลดลงใช้เวลาหาเพิ่มขึ้นไม่สามารถเลือกเอาเฉพาะที่ต้องการจริงๆ เช่น หน่อไม้เอาทั้งหน่อขาว และหน่อเขียว(หน่อที่โผล่พื้นดินมากแล้ว รสชาติไม่อร่อยเหมือนหน่อขาว ส่วนเห็ดจะเก็บเอาหมดทั้งดอกหนุ่ม ดอกแก่

หายาก หมายถึง อาหารป่าลดลงมาก ใช้เวลาในการหาอาจจะได้แต่ปริมาณน้อย หรือ หาไม่ได้เลย

จากตารางจะเห็นว่าปริมาณอาหารป่าลดลงอย่างเห็นได้ชัดเพราะตามธรรมชาติ เห็ด โคน หน่อข่าป่า จะเกิดตามในป่ารกทึบ เห็ดกระโถก เห็ดแดง เห็ดก่อ จะเกิดในป่าโคก ป่าโปร่ง ส่วนไข่มดแดงจะหาได้ตามคันไ้มริมทุ่งนา หรือ บริเวณที่มีน้ำ เช่นริมห้วย ส่วนหน่อไม้จะเกิดในป่ารกทึบ หรือ ริมลำห้วย เช่น ห้วยทมนซึ่งป่าเหล่านี้จะถูกบุกรุกเพื่อทำไร่ ทำนา ส่งผลให้อาหารป่าลดปริมาณลงมาก การหาอาหารป่ามาบริโภคจึงฝืดเคืองยากลำบากมาก

1.2 ผลกระทบต่อน้ำ

1.2.1 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง จากการสำรวจลำห้วยตามธรรมชาติ บริเวณห้วยสะเงาะ ห้วยหลี่ ห้วยปูน ห้วยถ่ม พบว่าปริมาณน้ำในช่วงฤดูแล้งมีน้อยมาก ซึ่งจะพบในป่าต้นน้ำมีน้อยลง บางแห่งหายไปหมดเลย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสของหมู่บ้านว่าในอดีตเมื่อหลายสิบปีก่อน การทำไร่ยังมีไม่มากเวลาไปเลี้ยงวัว ควาย หรือไปหาของป่า จะไปค้ำน้ำที่ห้วย หรือไปขุดบ่อตื้น ๆ ไว้ น้ำก็จะซึมออกมาใช้ค้ำได้ตลอดช่วงฤดูแล้ง แต่ปัจจุบันบ่อน้ำขั้วเหล่านั้น จะมีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝนเท่านั้น

1.2.2 ชาวบ้านเกิดความไม่แน่ใจในคุณภาพน้ำ จากแบบเก็บข้อมูลการทำนา ข้อ 19 ร้อยละ 92.5 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมี และ ข้อ 30 กรณีปุ๋ยนา หนู หอยเชอรี รมกวนคันข้าว ร้อยละ 82.5 ใช้วิธีกำจัดวัชพืชร่วมกับวิธีอื่น นอกจากนี้แบบเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 25 มีการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่มันสำปะหลัง ถึงร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในแบบเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 19 , 20 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงรักษายางพารา และข้อ 25 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช แสดงว่า โอกาสที่ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช จะถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำเป็นไปได้สูง ทำให้ในบริเวณที่มีการทำการเกษตรจะมีการใช้ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช หรือบางพื้นที่ใช้สารกำจัดวัชพืช ชาวบ้านเกิดความไม่มั่นใจในการค้ำน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เวลาไปหาของป่า หรือไปเลี้ยงสัตว์ต้องเตรียมน้ำค้ำไปจากบ้านเพราะกลัวว่าน้ำจากบ่อน้ำ ที่เคยค้ำจะปนเปื้อนสารเคมีพวกปุ๋ย ยาฆ่าแมลง หรือสารกำจัดวัชพืช

1.3 ผลกระทบต่อดิน

1.3.1 ดินเสื่อมคุณภาพ จากข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรพบว่า ชาวบ้านทำนา มาเป็นเวลายาวนาน การนำผลผลิตออกไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็น มันสำปะหลัง ข้าว หรือ ยางพารา หมายถึงการนำความอุดมสมบูรณ์ของดินออกไปด้วย การจะทำให้ดินยังคงปลูกพืชต่อไปได้ต้องใช้ปุ๋ยจำนวนมาก ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง (ข้อ 33) ยางพารา (ข้อ) 24 และข้าว (ข้อ 23) พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อปุ๋ยเคมี 286,050 223,500 และ 197,610 บาท ตามลำดับเพื่อนำมาบำรุงดินพืช ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทีมวิจัยจากหนังสือ “คู่มือเกษตรกรยุคใหม่ ธรรมชาติของดินและปุ๋ย ” (ศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ อัคระนันท์ และดร.ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์) กล่าวว่า “ ในพื้นที่การเกษตร ธาตุอาหารในดินสูญเสียไปกับผลผลิตพืชมากที่สุด การปลูกพืชติดต่อกันยาวนานโดยไม่มีการเพิ่มธาตุอาหารลงไปดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินจะลดลง และในท้ายที่สุดดินจะไม่สามารถให้ผลผลิตพืชสูงได้ ”

นอกจากนี้การใส่ปุ๋ยเคมีในพื้นที่เดิมนาน ๆ จะทำให้ดินแข็งเป็นดานเพราะขาดอินทรีย์วัตถุช่วยปรับสภาพดิน

1.3.2 หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะ จากการเดินสำรวจของทีมวิจัยพบว่าในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังซึ่งจะต้องตากหญ้า หรือพืชคลุมดินออกจนหมด ซึ่งสอดคล้องกับแบบสำรวจข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังข้อ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เงินถึง 56,000 บาทในการกำจัดวัชพืช เมื่อหน้าดินโล่งเวลามีฝนตก น้ำไหลโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความลาดชัน น้ำจะกัดเซาะเอาหน้าดินไหลลงสู่ที่ต่ำจะส่งผลทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ และเกิดการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำทำให้แหล่งน้ำคั่งเงินด้วย

1.3.3 ดินปนเปื้อนสารเคมี จากแบบเก็บข้อมูลการทำนา ข้อ 19 ร้อยละ 92.5 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมี และ ข้อ 30 กรณีปุ๋ยนา หยุ หอยเชอรี่ รบกวนคันข้าว ร้อยละ 82.5 ใช้วิธีกำจัดด้วยสารเคมีร่วมกับวิธีอื่น นอกจากนี้แบบเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 25 มีการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่มันสำปะหลัง ถึงร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในแบบเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 19 , 20 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงรักษายางพารา และข้อ 25 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช แสดงว่า โอกาสที่ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช จะตกค้างในดิน เป็นไปได้สูง จากการสำรวจพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา พบว่า พื้นที่นั้นจะมีสัตว์เล็ก ๆ จำพวกมด แมลง ไส้เดือน จิ้งหรีดอาศัยอยู่น้อย แม้การใช้สารเคมีจะผ่านไปนานแล้ว แสดงว่าน่าจะเป็นผลสืบเนื่องจากการใช้สารเคมี และมีสารเคมีตกค้างอยู่ในพื้นดิน

ภาพที่ 18 แสดงสวนยางพาราที่กำจัดวัชพืชด้วยการฉีดพ่นสารเคมี

2. ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน

2.1 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน

รูปแบบประเพณีการแต่งงานเดิม เมื่อมีงานแต่งงานผู้ที่ไปร่วมงาน จะร่วมเป็นเกียรติในพิธีสู่ขวัญคู่บ่าวสาว เสร็จแล้วจะร่วมรับประทานอาหารกันเสร็จพิธีจึงแยกย้ายกลับบ้าน แต่เมื่อมีการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ชาวบ้านจะใช้เวลาในการร่วมงานแต่งงานสั้น ๆ เช่น เมื่อมาถึงบ้านงานแต่งงาน

จะเข้าไปช่วยงาน(จ่ายเงิน หรือส่งของ)เสร็จแล้วก็จะขอรับดูอาหารที่เจ้าภาพจะเตรียมไว้ให้มากนัก้อยตามจำนวนเงินที่ช่วย แล้วกลับบ้านไปโดยอ้างว่าต้องรีบไปไร่ ไปนา หรืออีกรูปแบบหนึ่งเมื่อมาถึงงานเจ้าภาพจะยกอาหารเครื่องคิมมาบริการเลย ไม่ต้องรอให้พิธีบายศรีสู่ขวัญเสร็จก่อน คือทำพิธีสู่ขวัญและรับประทานอาหารไปพร้อมกัน จากการเข้าร่วมงานแต่งงานของทิมวิชัยและบันทึกข้อมูลปรากฏผลดังตาราง 18

ตารางที่ 18 แสดงรูปแบบการร่วมงานแต่งงานของชาวบ้านโคกก่ง ปี 2552

ลำดับ ที่	งานแต่งงานของ	จำนวน ผู้ร่วม งาน ทั้งหมด	รูปแบบการร่วมงาน		
			ร่วมงาน จนเสร็จพิธี (คน)	รับประทาน อาหารแล้ว กลับบ้าน (คน)	ส่งของแล้ว รับดูอาหาร กลับบ้าน (คน)
1	นายตระกูลราช คำนาม	182	70	63	49
2	นางสาวสุนันทา พุเพชร	204	87	65	62
3	นายมีชลอง สองเมือง	155	67	47	41
4	นายพิทยา สองเมือง	148	52	71	25
5	นางสาวนันทิกา ปัญญาวุฒิ	184	71	63	50
6	นางสาวธิดารัตน์ กงทอง	163	68	57	38
7	นางสาวอานีวรรณ พวงน้อย	210	85	73	43
8	นางสาวเข็มมา โพธิ์วันส์	170	63	51	56
รวม		1,416	563	490	364
เฉลี่ยร้อยละ		100	39.70	34.60	25.70

จากตารางพบว่า การเก็บข้อมูลรูปแบบการเข้าร่วมงานแต่งงานของชาวบ้านโคกก่งและหมู่บ้านใกล้เคียงได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม

ภาพที่ 19 แสดงการรับดูอาหารในงานแต่งงาน

2.2 การเปลี่ยนแปลงชนิดอาหารคักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา

เดิมเมื่อมีงานวันสำคัญทางศาสนา หรืองานบุญประเพณี เช่น วันวิสาขบูชา มาฆบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสารท (สารทเดือนสิบ) ชาวบ้านจะมีเวลาเตรียมอาหารและขนมสำหรับคักบาตรโดยการรวมกลุ่มทำขนม เช่น ขนมเทียน ข้าวต้มมัด ขนมจีน ก๋วยจั๊บ ผลไม้ในท้องถิ่น เมื่อมีการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ขนมใส่บาตรส่วนมากจะเป็นขนมสำเร็จรูปที่ซื้อจากร้านค้า ผลไม้ก็เป็นผลไม้ที่ซื้อจากตลาด ขนมจีนจะสั่งซื้อจากโรงงานทำโดยเฉพาะ ชาวบ้านให้เหตุผลว่าการเตรียมขนมแบบเดิมยุ่งยากเสียเวลา หรือเหน็ดเหนื่อยจากการทำไร่นาไม่มีเวลาเตรียม

2.3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการถวายอาหารพระสงฆ์

เดิมชาวบ้านจะคักบาตรในช่วงเช้า (เฉพาะข้าว) แล้วจากนั้นจะถือข้าวและอาหารไปถวายพระที่วัด พอถึง 11.00 น.พระจะตักถองเพลเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านนำข้าวและอาหารเพลลงถวายอีกครั้ง ปัจจุบัน เมื่อถึงช่วงฤดูทำไร่ ทำนาชาวบ้านจะเร่งทำไร่นา หน้าทีลงถวายอาหารเช้าพระสงฆ์บางครั้งก็เป็นหน้าที่ของเด็ก และพระสงฆ์ก็จะเก็บอาหารเข้าไว้ฉันในตอนกลางวันด้วยเลย เพราะเห็นใจชาวบ้านที่ต้องไปทำงานจะได้ไม่ต้องเสียเวลา หรือพะวงกับการเตรียมอาหารเพลลงถวาย ซึ่งสอดคล้องกับปฏิทินการทำงานในไร่นาของชาวบ้าน โคก่งซึ่งต้องทำงานในไร่นาตลอดปี

ตารางที่ 19 แสดงพฤติกรรมการทำงานในไร่นาของชาวบ้านโลกก่ง

งานที่ต้อง		ระยะเวลาในรอบปี										
ทำ	พ.ศ.	ม.ย..	ก.ค.	ต.ค.	ก.ย	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
ทำมา	-เตรียม แปลงกล้า -หว่านกล้า -ไถดะ	ไถแปร คราด ถอนกล้าปัก ดำ	ปักดำ ไถหว่าน ดูแลระดับ น้ำ	ปักดำ ไถหว่าน ดูแลระดับ น้ำ	กำจัดวัชพืช ดูแลระดับ น้ำ ไถหว่าน	เกี่ยวข้าวอายุ สั้น มัด นวด	เกี่ยวข้าว มัด นวด	เกี่ยวข้าว มัด นวด เก็บเข้ายุ้ง ฉาง	-	-	-	- ซ่อมแซม คันนา -ไถหว่านคอก
ไร่มัน	-เตรียมดิน -เตรียมต้น พันธุ์ -ปลูก	-กำจัด วัชพืช ไถหว่าน	-กำจัด วัชพืช	-กำจัดวัชพืช	-กำจัดวัชพืช	-กำจัดวัชพืช ไถหว่าน -เก็บ ผลผลิต(มัน เคียนสีบ เอ็ด)	-ปลูกมัน ตั้งแต่หลัง (มันเคียน สีบเอ็ด)	-	- เก็บ ผลผลิตมัน (ปลูกต้นฤดู ฝน)	- เก็บ ผลผลิต	-เก็บ ผลผลิต	-เก็บ ผลผลิต -เตรียมดิน -ไถ -ยกร่อง -ปลูก
สวน ยางพารา	กำจัดวัชพืช ไถหว่านรอบที่ 1	-กรีต -ทำยางแผ่น รมควัน	-กรีต -ทำยางแผ่น รมควัน	-กรีต -ทำยางแผ่น รมควัน	-กรีต -ทำยางแผ่น รมควัน	-กรีต ทำ ยางแผ่น รมควัน -กำจัด วัชพืช -ไถหว่าน	-กรีต ทำ ยางแผ่น รมควัน	-กรีต ทำ ยางแผ่น รมควัน	-กรีต ทำ ยางแผ่น รมควัน	-กรีต ทำ ยางแผ่น รมควัน	-	-

จากตารางจะเห็นว่าชาวบ้านโคกก่งต้องใช้เวลาในนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพาราทั้งปี บางครอบครัวทำกิจกรรมทางการเกษตรทั้ง 3 อย่าง แต่ส่วนมากทำนาและทำไร่มันสำปะหลังควบคู่กัน ส่วนสวนยางพาราที่ได้กรี๊ดแล้วยังมีไม่มาก แต่ที่ปลูกแล้วและรอเวลาต้นยางเจริญเติบโตนั้นมีจำนวนมาก ต่อไปในอนาคต 4-5 ปีข้างหน้า ชาวบ้านโคกก่งจะต้องใช้เวลาในการทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน กลางวันทำนาและไร่มันสำปะหลัง กลางคืนต้องกรี๊ดยาง เวลาสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่นเพื่อสังคม เพื่อการพักผ่อน เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณี จึงลดน้อยลงไป

3.2 รูปแบบการพึ่งตนเองเปลี่ยนไป

3.2.1 การพึ่งตนเองทางอาหาร แม้ว่าทุกครอบครัวจะมีข้าวที่เก็บ

ไว้ในยุ้งฉางไว้รับประทานตลอดทั้งปี แต่ก็ไม่มีเวลาหาอาหาร จากปฏิทินการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดทั้งปีทำให้คนส่วนมากไม่มีเวลาไปหาอาหารจากธรรมชาติ ต้องซื้ออาหารจากตลาด เช่น จากตลาดนัดทุกวันเสาร์ที่บ้านบึงเขียว (หมู่บ้านใกล้เคียง) จากรถพ่อค้าอาหารเร่(รถจักรยานยนต์) ทุกเช้า จากตลาดนัดวันอาทิตย์ที่บ้านโคกก่ง จากร้านขายอาหารภายในหมู่บ้าน ก่อนปี 2535 บ้านโคกก่งไม่มีร้านขายอาหารแม้แต่ร้านเดียว ปัจจุบันมีร้านขายอาหาร 3 ร้าน มีรถเร่ขายอาหารทุกเช้าวันละ 2 คัน ขายหมดทุกวัน สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนด้านการเกษตร ข้อ 2 ที่ระบุว่า ชาวบ้านโคกก่งในอดีตมีอาชีพทำไร่นาควบคู่ไปกับการล่าสัตว์ ในข้อมูลบริบทชุมชน หัวข้อการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์ จะพบว่าสัตว์ป่าลดลงจำนวนมากคงเหลือแค่สัตว์ขนาดเล็กเท่านั้น

3.2.2 การพึ่งตนเองทางค่านปัจจัยการผลิต

- พันธุ์พืช แม้ว่าพันธุ์ข้าว พันธุ์มันสำปะหลัง ชาวบ้านจะเก็บพันธุ์เองได้ แต่ต้นพันธุ์ยางพาราต้องพึ่งภายนอกทั้งหมด เห็นได้จากข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 8 ที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 อาศัยพันธุ์ยางพาราจากภายนอก

- พลังงาน โดยเฉพาะน้ำมันดีเซล และน้ำมันเบนซิน จากการสำรวจพบว่า ชาวบ้านโคกก่งใช้รถไถเดินตามทั้งหมด 75 คัน รถแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ 12 คัน นอกจากนี้ยังมีรถจักรยานยนต์ รถยนต์กระบะ เครื่องสูบน้ำ ซึ่งต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสิ้น จากการสำรวจข้อมูลจากร้านค้าภายในหมู่บ้านพบว่า น้ำมันเป็นสินค้าที่ขายดีที่สุดภายในร้าน เห็นได้จากข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 13 กลุ่มตัวอย่างใช้รถไถเดินตามและรถแทรกเตอร์ในการเตรียมดิน ร้อยละ 100 ซึ่งในกรณีการทำนา และการปลูกยางพาราก็เช่นเดียวกัน ซึ่งเครื่องจักรเหล่านี้ล้วนใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงทั้งสิ้น

- ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ชาวบ้านโคกก่งซื้อปุ๋ยเคมีจากภายนอกทั้งหมดเพราะปุ๋ยเคมีจำเป็นต้องใช้ในนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา ส่วนปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพส่วนใหญ่หาได้ภายในหมู่บ้านแต่ไม่เพียงพอ เช่น ปุ๋ยขี้ไก่ ปุ๋ยชีวภาพที่มีตัวแทนนำมา

จำหน่าย ปี 2552 หมู่บ้านโคกก่งได้รับเงินจัดสรรจากโครงการชุมชนพอเพียง 250,000 บาท และนำไปซื้อปุ๋ยมูลไก่อัดเม็ดมาจำหน่ายให้ชาวบ้าน ซึ่งก็จำหน่ายหมดในราคากระสอบละ 160 บาท นอกจากนี้เงินสนับสนุนหมู่บ้าน อพป. 70,000 บาทก็นำไปซื้อปุ๋ยเคมีมาจำหน่ายให้ชาวบ้านด้วย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปลูกมันสำปะหลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 286,050 บาท กลุ่มตัวอย่างผู้ทำนา ซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 197,610 บาท และกลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกยางพาราซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 223,500 บาท และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

- สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และวัชพืช เกษตรกรต้องซื้อจากภายนอก ทั้งหมด และเกษตรกรผู้ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง และปลูกยางพารายังใช้สารเคมีเหล่านี้ในปริมาณมาก เห็นได้จาก ข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 25 มี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

- เครื่องมือและอุปกรณ์ ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด โดยเฉพาะเครื่องขนค้ทางการเกษตร และอะไหล่ จากการสัมภาษณ์ร้านซ่อมภายในหมู่บ้านพบว่า อะไหล่รถไถนาเดินตามจะมีขอจำหน่ายสูงมาก

ภาพที่ 20 แสดงการใช้รถแทรกเตอร์ไถร่องปลูกมันสำปะหลัง

- เงินทุน เกษตรกรกู้ยืมเงินจาก กองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาใช้ในกิจกรรมทางการเกษตรถึงแม้จะมีรายได้จากการขายผลผลิตแต่สภาพรายจ่ายมีมาก เกษตรกรก็ยังเป็นหนี้เกือบทุกครอบครัว ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านโคกก่ง พบว่า เงินกองทุนหมู่บ้าน 1,000,000 บาท ถูกชาวบ้านยืมไปทั้งหมด และข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารเงินโครงการแก้ปัญหาความยากจนพบว่า เงินโครงการ

280,000 บาท ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น ไม่เปิดเผยยอดรวมทั้งหมดแต่คาดว่าจะมียอดกู้ยืมไม่น้อยกว่า 4,000,000 บาท

- แรงงาน เมื่อเกษตรกรขยายพื้นที่ทำการเกษตรแรงงานในครอบครัวมีไม่เพียงพอจำเป็นต้องจ้างแรงงานภายในหมู่บ้านและแรงงานภายนอกเข้ามาช่วยทำงานเพื่อให้งานเสร็จทันตามฤดูกาล เห็นได้จากข้อมูลการทำนา ข้อ 6 ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างที่แรงงานไม่เพียงพอในการทำนา และข้อ 7. มีการจ้างแรงงานจากทั้งภายนอกและภายในหมู่บ้าน ร้อยละ 32.35 และ 23.54 ตามลำดับ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 13 20 และ 30 พบว่ามีการจ้างแรงงานในการทำงาน

4. ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ การลงทุน การประกอบการ

4.1 ผลกระทบต่อสังคม

รูปแบบสังคมแบบพึ่งพาเริ่มเปลี่ยนเป็นสังคมที่ต้องใช้เงินในการจ้าง เห็นได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำนา ทำไร่น้ำมันสำปะหลังและปลูกยางพารา จะมีการจ้างแรงงานในเกือบทุกขั้นตอน ส่วนการลงแขกช่วยกันมีน้อยมาก เห็นได้จาก ประวัติดูชุมชนด้านการเกษตรข้อ 3.7 ระบุว่ามีการวาน ลงแขกถึงร้อยละ 65 ส่วนข้อมูลปัจจุบัน ข้อมูลการทำนา ข้อ 7 มีการวาน หรือลงแขกเพียงร้อยละ 11.76 แสดงว่า การช่วยเหลือซึ่งกันและกันน้อยลง การทำงานเพื่อส่วนรวมมีน้อยลง เช่น เมื่อกำนันเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงข้อราชการมักมีชาวบ้านมาประชุมน้อยไม่ครบองค์ประชุม เมื่อมีการคัดเลือกคณะกรรมการโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้านมักจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือ ไม่ยอมร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรรมการโครงการชุมชนพอเพียง โดยอ้างว่า ไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานหนักตลอดทั้งวันเหนื่อย จึงมีเพียงชาวบ้านไม่กี่คนที่เสียสละเวลาทำงานเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ การลงทุนและการประกอบการ

สามารถแยกผลกระทบออกเป็น 2 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านลบ เศรษฐกิจของหมู่บ้านโคกก่ง มีลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมจากที่เคยพึ่งตนเองได้ ปัจจัยภายนอกมีผลกระทบต่อนเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านน้อย ปัจจุบันเศรษฐกิจบ้านโคกก่งต้องพึ่งเศรษฐกิจภายนอกเกือบทั้งหมด เพราะชาวบ้านจะอยู่ดีกินดี หรือขาดทุนมีหนี้สิน ขึ้นอยู่กับราคาข้าว ราคามันสำปะหลัง และราคายางพารา รวมทั้งราคาน้ำมัน ราคาปุ๋ยเคมี และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ซึ่งราคาผลผลิตทั้งหมด รวมทั้งราคาปัจจัยการผลิตทั้งหมด ถูกกำหนดโดยกลไกตลาดจากภายนอก

4.2.2 ด้านบวก

4.2.2.1 ชาวบ้านมีงานทำตลอดทั้งปี ลดปัญหาการว่างงาน เห็นได้จาก มีชาวบ้านที่เคยไปทำงานกรุงเทพ หรือทำงานต่างถิ่นกลับมาลงทุนทำไร่มันสำปะหลัง ทำสวนยางพารา หรือมาเปิดร้านขายอาหาร ซ่อมและขายอะไหล่รถไถนาเดินตาม ชาวบ้านมี รายได้จากการรับจ้างทำงานตลอดทั้งปี ซึ่งค่าแรงก็สูงเทียบเท่าการทำงานในเมือง ส่วนการอพยพ ไปทำงานในเมืองหรือไปทำงานต่างถิ่นลดน้อยลงมาก

4.2.2.2 เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน เช่น อาชีพรับจ้างไถไร่ หรือรับจ้างบุกเบิกพื้นที่ทำไร่ทำนา อาชีพพ่อค้าคนกลาง เช่น ลานรับซื้อมันสำปะหลัง ข้าวเปลือกอาชีพเป็นตัวแทนขายปุ๋ยเคมี

4.2.2.3 ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกมาใช้ได้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไถนาเดินตาม รถแทรกเตอร์ มีเงินทุนขยายพื้นที่ทำการเกษตรออกไปอีก มีทุนส่งบุตรหลานเรียนในระดับที่สูงขึ้น

วิเคราะห์การลงทุนการทำนา ไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา

การลงทุนทำนา

ตารางที่ 20 แสดงการลงทุนในการทำนาตามปกติกรณีจ้างค่อพื้นที่ 1 ไร่

กิจกรรมการทำนา	ราคา/หน่วย	ค่าใช้จ่ายต่อ 1 ไร่ (บาท)	ราคารับซื้อสูงสุด ปี 2552
ค่าปุ๋ยคอก	1 บาท / 1 กิโลกรัม	250	มะลิ 1800 บาท/ 120กก.
ค่าไถตะ	250 บาท / 1 ไร่	250	กข.6 1440/120กก.
ค่าไถแปร คราด	300 บาท / 1 ไร่	300	กข.8 1000/ 120กก
ค่าถอนกล้า	มัดละ 3 บาท	450	
ค่าปักดำ	4 คน/1 วัน ค่าแรง	800	
ค่าปุ๋ยวิทยาศาสตร์	กระสอบละ 800 บาท 4 ไร่ / 1 กระสอบ[	200	
ค่าเก็บเกี่ยว	1 ไร่เกี่ยว 2 คน	400	
ค่ามัด	มัดละ 40 สตางค์	80	
ค่าขนย้ายเข้าลาน	1 คน ขนย้าย ได้ 5 ไร่	40	
ค่านวด	กระสอบละ 10 บาท	150	
รวมค่าใช้จ่าย	ผลผลิต 450 ก.ก./ไร่	2,920	
สรุปรายได้/1 ไร่	กข.6 5400 บาท	มะลิ 6,750	กข.8 3750

จากตาราง เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการทำนา กับรายได้จากการขาย ต่อพื้นที่ 1 ไร่ สรุปได้ดังนี้

- ข้าว กข.6 ลงทุน 2920 บาท ขายได้เงิน 5400 บาท กำไร 2480 บาท
- ข้าว กข.8 ลงทุน 2920 บาท ขายได้เงิน 3750 บาท กำไร 830 บาท
- ข้าวมะลิ ลงทุน 2920 บาท ขายได้เงิน 6750 บาท กำไร 3830 บาท

แต่ข้อมูลการทำนา ข้อ 51 พบว่า ผลผลิตของข้าวในนาของเกษตรกรบ้านโคกก่ง ต่อ 1 ไร่ ส่วนมากได้ผลผลิต 301 -500 กิโลกรัม ร้อยละ 30 ผลผลิต 501 – 700 กิโลกรัม ร้อยละ 5 หมายความว่า ถ้าผลผลิตต่อไร่ น้อยลงรายได้ที่เกิดก็ลดลงด้วยอาจจะขาดทุนก็ได้ แต่โดยทั่วไป เกษตรกรมักจะลงมือทำงานเองในทุกขั้นตอน จะจ้างบ้างก็ในขั้นตอนการปักดำ หรือเก็บเกี่ยว และการนวด เมื่อขายข้าวก็พอมีเงินเหลือซึ่งก็หมายถึงค่าแรงของคนในครอบครัวนั่นเอง

การลงทุนปลูกมันสำปะหลัง

ตารางที่ 21 แสดงการลงทุนในการปลูกมันตามปกติกรณีจ้างต่อพื้นที่ 1 ไร่

กิจกรรม	ราคา/หน่วย	ค่าใช้จ่ายต่อ 1 ไร่ (บาท)	ราคารับซื้อ หัวมันสด สูงสุด ปี 2552
ค่าปุ๋ยคอก	1 บาท / 1 กิโลกรัม	250	2.50 บาท / 1 ก.ก.
ค่าไถ	300 บาท / 1 ไร่	300	
ขร่อ้ง	300 บาท / 1 ไร่	300	
ปลูก	1 คน / 1 ไร่	200	
กำจัดวัชพืช	2 คน/1 วัน	400	
ค่าปุ๋ยวิทยาศาสตร์	กระสอบละ 800 บาท 2 ไร่ / 1 กระสอบ	400	
ค่าเก็บเกี่ยว	1 ต้น / 250 บาท	750	
รวมค่าใช้จ่าย	ผลผลิตประมาณ 3,000 ก.ก./ไร่	2,600	
สรุปรายได้/1 ไร่	1 บาท / กก. = 3,000 บาท	1.50 บาท/กก. = 4,500 บาท	2.50 บาท/ 1 ก.ก. = 7,500 บาท

จากตาราง เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการปลูกมันสำปะหลัง กับรายได้จากการขายหัวมันสด ต่อพื้นที่ 1 ไร่ สรุปได้ดังนี้

- ถ้าราคาหัวมันสด 1 บาท / กิโลกรัม ทุน 2,600 บาท ขายได้เงิน 3,000 บาท กำไร 400 บาท
- ถ้าราคาหัวมันสด 1.50 บาท / กิโลกรัม ทุน 2,600 บาท ขายได้เงิน 4,500 บาท กำไร 1,900 บาท

- ถ้าราคาหัวมันสด 2.50 บาท / กิโลกรัม ทุน 2,600 บาท ขายได้เงิน 7,500 บาท
กำไร 4,900 บาท

นอกจากนี้เกษตรกรจะได้กำไรหรือขาดทุนยังขึ้นอยู่กับ ราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ค่าแรง และผลผลิตต่อไร่ด้วยถ้าผลผลิตต่อไร่สูงกำไรก็มากขึ้น ถ้าผลผลิตต่อไร่ต่ำ อาจจะขาดทุน หรือ ได้กำไรน้อยลง

การลงทุนในการปลูกยางพารา

ตารางที่ 22 แสดงการลงทุนในการปลูกยางพาราตามปกติกรณีจ้าง ปีที่ 1 – 7 ต่อพื้นที่ 1 ไร่

กิจกรรม	ราคา/หน่วย	ค่าใช้จ่ายต่อ 1 ไร่ (บาท)เป็นเวลา 7 ปี	ราคารับซื้อสูงสุด ปี 2552
ค่าปุ๋ยคอก	1 บาท / 1 กิโลกรัม	$500 \times 7 = 3,500$	
ค่าไถกำจัดวัชพืช	300 บาท / 1 ไร่	$300 \times 4 = 1,200$	
ค่าดินพันธุ์	15 บาท / ดิน	1,050	
ขุดหลุม 70 หลุม/1 ไร่	หลุมละ 5 บาท	350	
ปลูก	2 บาท / 1 ดิน	140	
ปุ๋ยเคมี (ปีที่ 1 – 4)	1000 บาท/กระสอบ	$300 \times 2 \times 4 = 2,400$	
ปุ๋ยเคมี (ปีที่ 5-7)	1000 บาท/กระสอบ	$500 \times 2 \times 3 = 3,000$	
กำจัดวัชพืชระหว่างดิน	ดินละ 2 บาท	$140 \times 2 \times 7 = 2,380$	
รวมค่าใช้จ่ายก่อนกรีดยาง		14,020 บาท / 1 ไร่	
ค่าอุปกรณ์/โรงอบ	(ซื้อครั้งเดียว)	35,000	

ตารางที่ 23 แสดงการลงทุนในการปลูกยางพาราตามปกติกรณีจ้าง ปีที่ 8 (กรีดยาง) ต่อพื้นที่ 1 ไร่

กิจกรรม	ราคา/หน่วย	ค่าใช้จ่ายต่อ 1 ไร่ (บาท)	ราคารับซื้อยาง แผ่นรมควัน สูงสุด ปี 2552
ค่าปุ๋ยคอก	1 บาท / 1 กิโลกรัม	1,000	90 บาท / 1 ก.ก.
ค่าไถกำจัดวัชพืช	300 บาท / 1 ไร่	300	
ปุ๋ยเคมี	1000 บาท / กระสอบ	1,000	
รวมค่าใช้จ่าย		2,300	
ผลผลิต	2 กก / 1 วัน	$200 \times 150 = 30,000$ บาท	

หมายเหตุ ราคาปุ๋ยอาจขึ้นลงตามสภาวะตลาด อาจจะมีมากกว่า หรือน้อยกว่านี้ก็ได้

จากตาราง เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพารา กับรายได้จากการขาย ต่อพื้นที่ 1 ไร่ สรุปได้ดังนี้ ค่าใช้จ่ายก่อนกรีดยาง 14,020 บาท ต่อ 1 ไร่ และซื้ออุปกรณ์ ซึ่งซื้อครั้งเดียว เป็น มีคกรีดยาง ถ้วยรองรับน้ำยาง เข็มขัดกรองถ้วย ล้ม และอุปกรณ์รีดแผ่น สร้างโรงอบ 35000 บาท ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาด้านข้างที่กรีตได้แล้ว ปีละ 2300 บาท / 1 ไร่ ใน 1 ปี จะสามารถกรีดยางได้ประมาณ 150 วัน 1 ไร่ให้ผลผลิตประมาณ 2 แผ่น / 1 วัน ในปีแรกที่กรีต มีรายได้ 30,000 บาท ถ้าเกษตรกรปลูกยางหลายไร่ ก็สามารถคืนทุนได้ในปีแรกของการกรีต แต่ถ้าจ้างกรีต จะปันส่วนกันที่เจ้าของสวน ร้อยละ 60 คนกรีต ร้อยละ 40 ของรายได้จากการขายยางแผ่น รายได้จะลดลง แต่จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรในบ้านโคกก่งกรีดยางเองทั้งหมด นอกจากนี้เกษตรกรจะได้กำไร หรือขาดทุนก็ขึ้นอยู่กับราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ค่าแรงงาน และราคาซื้อขายยางแผ่นด้วย

สรุปแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ

**โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต
ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามาน จังหวัดอำนาจเจริญ ”**

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง/นางสาว.....

อายุ - 20- 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15

- 31- 40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

- 41- 50 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

- 51- 60 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

- 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10

การศึกษา - ประถมศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55

- มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

- มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15

- ปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

อาชีพ. - เกษตรกร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 90

- รับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

- ข้าราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ของ

ชุมชน

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
ผลกระทบต่อป่า 1. พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกรุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำไร่มัน สำปะหลังและทำสวนยางพารา	สรุปความเห็น - ให้เจ้าของที่ดินกำหนดพื้นที่ทำนา ทำ ไร่ และพื้นที่ป่าว่า จะต้องทำต้องเหลือพื้นที่ป่าไว้เท่าไร - ส่งเสริมให้ปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูง - ให้รัฐบาลออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้ชาวบ้านให้หมด - ให้รัฐบาลจ่ายเงินค่าตอบแทนให้ชาวบ้านที่รักษาป่าไว้ ไว้
2. สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง จากการบุกรุก พื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักไว้เป็นอาหาร - ให้เจ้าของพื้นที่ที่รักษาป่าเก็บเงินจากคนที่ไปหาอาหาร ป่า - งดกินอาหารป่า
3. ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- ปลูกป่าเพิ่ม - อนุรักษ์ป่าไว้
ผลกระทบต่อน้ำ 1. ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- ขุดบ่อในไร่นาให้ครบทุกครอบครัว - ขุดลอกแหล่งน้ำ
2. ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทาง การเกษตรในน้ำ	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ยากำหน้ำ - ใช้ปุ๋ยคอก
ผลกระทบต่อดิน 1. ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ จาก การปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ - ปลูกพืชหมุนเวียน - ใส่ปุ๋ยคอก
2. หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่ง น้ำ	- ปลูกพืชคลุมดิน - ปลูกหญ้าแฝก
3. ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวกปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี - ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์
4. การใช้ขนมนสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปในการ ตัดบวบวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ไม่ใช้ปัญหา ที่ไหน ๆ ก็ทำ - รวมกันทำขนมจะได้ประหยัด

ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน 1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับดูอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- เข้าภาพต้องไม่แจกดูอาหาร
	- ไม่ใช่ปัญหา คือเสียอีกครอบครัวก็ได้กินด้วย
	- ชวนกันขกเลิกไม่ทำทั้งหมู่บ้าน
ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง 1. เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- เสียสละเวลาเพื่อสังคมเพิ่มอีก
	- จำเป็นต้องทำเพราะหนี้สินมาก
2. พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- ปลุกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง
	- ทำเกษตรผสมผสาน
3. การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด	- กลับไปใช้ควายไถนา
	- ไม่ใช่ปัญหา เพราะผลิตน้ำมันเองไม่เป็น
	- หาน้ำมันมาขายภายในหมู่บ้าน
	- ทำไบโอดีเซล
4. ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ใช้ปุ๋ยคอก และงดใช้สารเคมีทางการเกษตร
	- ใช้ปุ๋ยเคมีให้น้อยลง
5. ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ไม่มีทางแก้ไข เพราะผลิตเองไม่เป็น
	- ใช้ควายไถนา
6. มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	- แก่ยากเพราะเป็นหนี้มานาน
	- ขกเลิกหนี้ทั้งหมดแล้วไม่ต้องให้ยืมอีก
7. ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- ลงแขกช่วยกัน
	- ทำเองไม่ต้องจ้าง
ผลกระทบต่อสังคม	- ควรให้รางวัลคนทำงานเพื่อสังคม
1. การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2. การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- ส่งเสริมการลงแขกช่วยงาน

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ของทิววิจัย

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
ผลกระทบค่อป่า 1. พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำไร่ มันสำปะหลังและทำสวนยางพารา	- ศึกษาวิธีแก้ปัญหาจากหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ ในการอนุรักษ์ป่า - ศึกษาวิธีการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ทั้งนาข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา - สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของป่าแก่ชุมชน
2. สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง จากการบุกเบิก พื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- หุุดทำลายป่า - ส่งเสริมการปลูกพืช- เลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร - กำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น เขตอนุรักษ์อิงอ่าง
3. ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- หุุดทำลายป่า - ให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของป่าไม้แก่ประชาชน
ผลกระทบต่อน้ำ 1. ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- หุุดทำลายป่า - ขุดลอกห้วยหนอง - ขุดบ่อน้ำในไร่นาของชาวบ้านทุกคน
2. ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทาง การเกษตรในน้ำ	- ศึกษาการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง เหมาะสม - ลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร - ให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์
ผลกระทบตอดิน 1. ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ จาก การปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินแก่เกษตรกร - ส่งเสริมการปลูกพืชบำรุงดิน พืชหมุนเวียน
2. หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่ง น้ำ	- ปลูกหญ้าแฝก - ปลูกพืชคลุมดิน - ให้ความรู้เรื่องการวางแผนปลูกพืช
3. ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวก ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ทำเกษตรอินทรีย์ - ศึกษาวิธีใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง - ให้ความรู้เรื่องโทษหรือผลเสียของสารเคมีดังกล่าว
ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมใน	- ผู้นำชุมชนร่วมกันส่งเสริมแก้ไข โดยขอความร่วมมือ

ชุมชน	ทำความเข้าใจกับทั้งผู้ร่วมงานและเจ้าภาพ
1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับดูอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อการประหยัดเวลา
2. การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปในการตกแต่งวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อประหยัดเวลา - ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลผลิตเพื่อการบริโภค
ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลผลิตเพื่อการบริโภค
1. เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- ลดพื้นที่ทำการเกษตรให้น้อยลงแต่ให้มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น - หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิตเท่าเดิม
2. พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- ศึกษาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด	- ศึกษาวิธีใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์ที่ประหยัดน้ำมัน - ลดปริมาณการใช้ น้ำมันในกิจกรรมที่ไม่จำเป็น - หันมาใช้แรงงานสัตว์ตามความเหมาะสม
4. ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อจะได้มูลทำปุ๋ย - ศึกษาวิธีการผสมปุ๋ยเอง และวิธีการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
5. ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ศึกษาวิธีการใช้ และการถนอมรักษาเครื่องยนต์ - รวมกลุ่มเพื่อใช้เครื่องยนต์ร่วมกัน
6. มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	- หาวิธีลดหนี้ โดยส่งใช้ยืมให้น้อยลง ลดกิจกรรมที่ต้องใช้ทุนมาก ทำบัญชีครัวเรือนเพื่ออุดหนุนในเรื่องการใช้จ่ายเกินความจำเป็น
7. ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน - ศึกษาวิธีการผลิตเพื่อประหยัดแรงงาน
ผลกระทบต่อสังคม	- หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิตเท่าเดิม
1. การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2. การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน

แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ

โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต

ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ ”

จุดประสงค์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย / นาง / นางสาว.....

อายุ - 20- 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15

- 31- 40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

- 41- 50 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

- 51- 60 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

- 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10

การศึกษา - ประถมศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55

- มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25

- มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15

- ปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

อาชีพ. - เกษตรกร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 90

- รับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

- ข้าราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ของ

ชุมชน

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
ผลกระทบต่อป่า 1. พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำไร่มัน ตำปะหลังและทำสวนยางพารา	สรุปความเห็น - ให้เจ้าของที่ดินกำหนดพื้นที่ทำนา ทำ ไร่ และพื้นที่ป่าว่า จะต้องทำต้องเหลือพื้นที่ป่าไว้เท่าไร
	- ส่งเสริมให้ปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูง
	- ให้รัฐบาลออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้ชาวบ้านให้หมด
	- ให้รัฐบาลจ่ายเงินค่าตอบแทนให้ชาวบ้านที่รักษาป่าไว้ ไว้
2. สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง จากการบุกเบิก	- เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักไว้เป็นอาหาร

พื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- ให้เจ้าของพื้นที่ที่รักษาป่าเก็บเงินจากคนที่ไปหาอาหารป่า
	- งคกินอาหารป่า
3. ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- ปลุกป่าเพิ่ม
	- อนุรักษ์ป่าไว้
ผลกระทบต่อน้ำ 1. ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- ขุดบ่อในไร่นาให้ครบทุกครอบครัว
	- ขุดลอกแหล่งน้ำ
2. ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรในน้ำ	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ขำฆ่าหญ้า
	- ใช้ปุ๋ยคอก
ผลกระทบต่อดิน 1. ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ จากการปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ใส่ปุ๋ยอินทรีย์
	- ปลูกพืชหมุนเวียน
2. หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่งน้ำ	- ใส่ปุ๋ยคอก
	- ปลูกพืชคลุมดิน
3. ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวกปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ปลูกหญ้าแฝก
	- ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี
4. การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปในการดักบาตรวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์
	- ไม่ใช้ปัญหา ที่ไหน ๆ ก็ทำ
ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน 1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับดูอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- รวมกันทำขนมจะได้ประหยัด
	- เจ้าภาพต้องไม่แจกดูอาหาร
ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง 1. เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- ไม่ใช่ปัญหา คือเสียอีกครอบครัวก็ได้กินด้วย
	- ชวนกันชกเลิกไม่ทำหิ้งหมู่บ้าน
2. พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- เสียสละเวลาเพื่อสังคมเพิ่มอีก
	- จำเป็นต้องทำเพราะหนี้สินมาก
3. การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด	- ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง
	- ทำเกษตรผสมผสาน
	- กลับไปใช้ควายไถนา
	- ไม่ใช่ปัญหา เพราะผลิตน้ำมันเองไม่เป็น
	- หาน้ำมันมาขายภายในหมู่บ้าน

	- ทำไบโอดีเซล
4. ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ใช้ปุ๋ยคอก และงดใช้สารเคมีทางการเกษตร - ใช้ปุ๋ยเคมีให้น้อยลง
5. ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ไม่มีทางแก้ไข เพราะผลิตเองไม่เป็น - ใช้ควายไถนา
6. มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	- แก่ยากเพราะเป็นหนี้มานาน - ยกเลิกหนี้ทั้งหมดแล้วไม่ต้องให้ยืมอีก
7. ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- ลงแขกช่วยกัน - ทำเองไม่ต้องจ้าง
ผลกระทบต่อสังคม	- ควรให้รางวัลคนทำงานเพื่อสังคม
1. การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2. การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- ส่งเสริมการลงแขกช่วยงาน

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ของทิมวิชัย

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางทำการเกษตรที่เหมาะสม
ผลกระทบต่อป่า	- ศึกษาวิธีแก้ปัญหาจากหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ
1. พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำไร่ มันสำปะหลังและทำสวนยางพารา	ในการอนุรักษ์ป่า - ศึกษาวิธีการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ทั้งนาข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา - สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของป่าแก่ชุมชน
2. สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง จากการบุกเบิกพื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	- หยุดทำลายป่า - ส่งเสริมการปลูกพืช- เลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร - กำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น เขตอนุรักษ์อึ่งอ่าง
3. ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง	- หยุดทำลายป่า - ให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของป่าไม้แก่ประชาชน
ผลกระทบต่อน้ำ	- หยุดทำลายป่า
1. ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	- ขุดลอกห้วยหนอง - ขุดบ่อน้ำในไร่นาของชาวบ้านทุกคน
2. ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทาง	- ศึกษาการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง

การเกษตรในน้ำ	เหมาะสม
	- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร
	- ให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์
ผลกระทบต่อดิน 1. ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ จาก การปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	- ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินแก่เกษตรกร
	- ส่งเสริมการปลูกพืชบำรุงดิน พืชหมุนเวียน
	- ปลูกหญ้าแฝก
2. หน้าที่ดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมในแหล่ง น้ำ	- ปลูกพืชคลุมดิน
	- ให้ความรู้เรื่องการวางแผนปลูกพืช
	- ทำเกษตรอินทรีย์
3. ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวก ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	- ศึกษาวิธีใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง
	- ให้ความรู้เรื่องโทษหรือผลเสียของสารเคมีดังกล่าว
	- ทำเกษตรอินทรีย์
ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมใน ชุมชน 1. การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับธูงอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน)	- ผู้นำชุมชนร่วมกันส่งเสริมแก้ไข โดยขอความร่วมมือ ทำความเข้าใจกับทั้งผู้ร่วมงานและเจ้าภาพ
	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อการ ประหยัดเวลา
	- ศึกษาวิธีการทำการเกษตรที่ลดขั้นตอนเพื่อ ประหยัดเวลา
2. การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปใน การดื่กบาตรวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการ บริโภค
	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการ บริโภค
	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการ บริโภค
ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง 1. เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	- ปรับเปลี่ยนความคิดผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตเพื่อการ บริโภค
	- ลดพื้นที่ทำการเกษตรให้น้อยลงแต่ให้มีประสิทธิภาพ การผลิตเพิ่มขึ้น
	- หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิต เท่าเดิม
2. พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	- ศึกษาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจ พอเพียง
	- ศึกษาวิธีใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์ที่ประหยัดน้ำมัน
	- ลดปริมาณการใช้น้ำมันในกิจกรรมที่ไม่จำเป็น
3. การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อ จากภายนอกทั้งหมด	- หันมาใช้แรงงานสัตว์ตามความเหมาะสม
	- ศึกษาวิธีใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์ที่ประหยัดน้ำมัน
	- ลดปริมาณการใช้น้ำมันในกิจกรรมที่ไม่จำเป็น

4. ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตร เป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	- ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อจะได้มูลทำปุ๋ย
	- ศึกษาวิธีการผสมปุ๋ยเอง และวิธีการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
5. ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	- ศึกษาวิธีการใช้ และการถนอมรักษาเครื่องยนต์
	- รวมกลุ่มเพื่อใช้เครื่องยนต์ร่วมกัน
6. มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	- หาวิธีลดหนี้ โดยส่งใช้ ยืมให้น้อยลง ลดกิจกรรมที่ต้องใช้ทุนมาก ทำบัญชีครัวเรือนเพื่ออุดรูรั่วในเรื่องการใช้จ่ายเกินความจำเป็น
7. ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน
	- ศึกษาวิธีการผลิตเพื่อประหยัดแรงงาน
ผลกระทบต่องสังคม	- หาวิธีลดขั้นตอนการทำงานในไร่นาแต่ยังคงได้ผลผลิตเท่าเดิม
1. การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2. การลงแขกช่วยงานน้อยลง	- รวมกลุ่มช่วยเหลือกัน

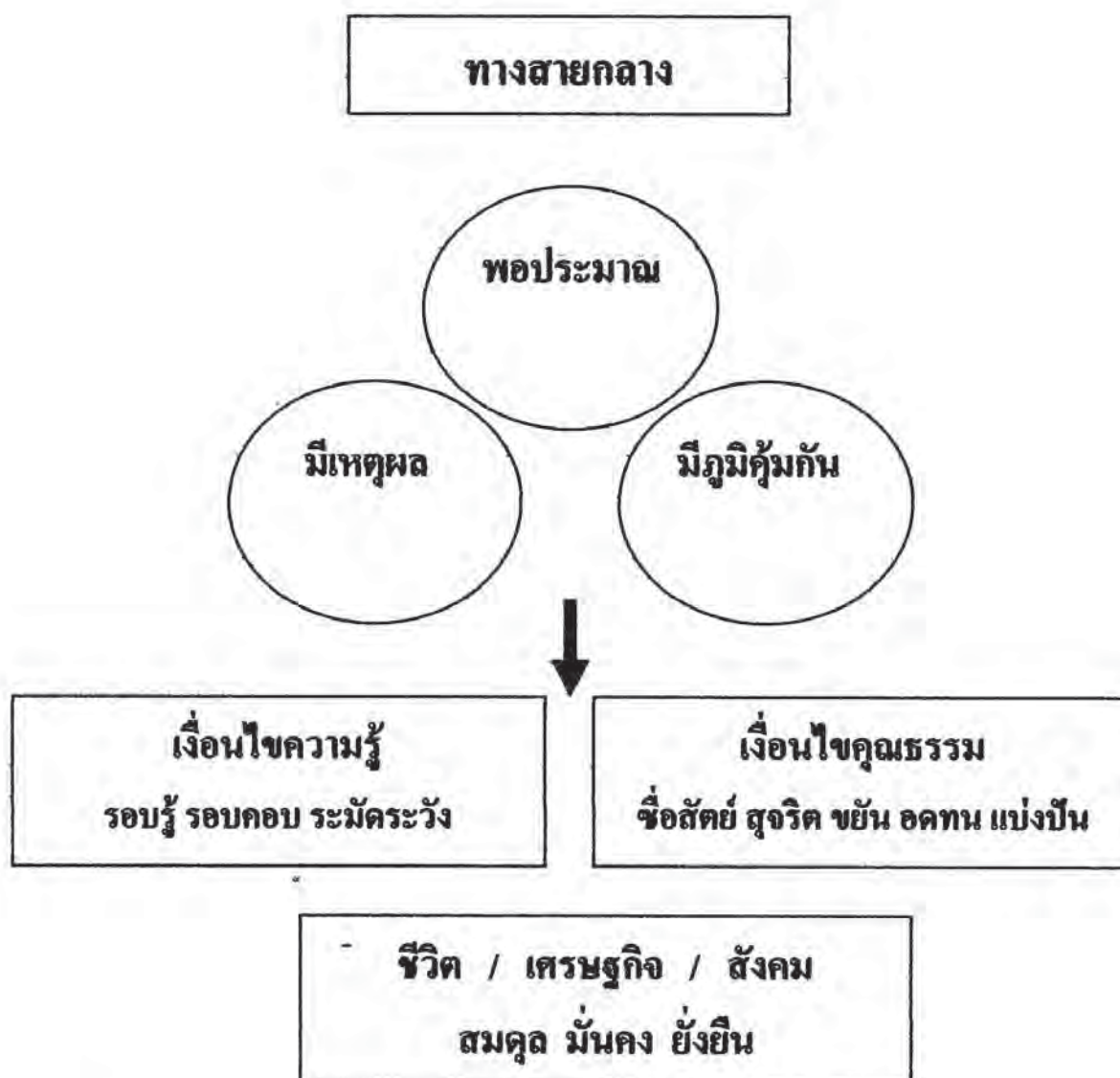
จากการรวบรวมความคิดเห็นของชาวบ้านและทีมวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม พอจะสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า สัตว์ป่าน้อยที่สุด
2. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนน้อยที่สุด
3. ต้องเป็นแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตต่อไร่ต้องมาก
4. ต้องเป็นแนวทางที่ประหยัดปัจจัยการผลิต ประหยัดเวลา ประหยัดต้นทุน
5. ต้องเป็นแนวทางที่เกษตรกรจะต้องพึ่งตนเอง และยั่งยืนมากที่สุด

จากแนวทางหลักทั้ง 5 ข้อ ทีมวิจัยต้องระดมความคิดอย่างมากเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม นายเสมียงทอง คำแพง บอกว่าเป็นไปไม่ได้ที่เราจะทำการเกษตรแบบประหยัดปุ๋ย ประหยัดแรงงาน ประหยัดเวลา ไม่ใช่สารเคมี แล้วผลผลิตจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น เราใช้ยาฆ่าหญ้า ซึ่งจะประหยัดค่าแรงในการดายหญ้า ประหยัดเวลา แต่การใช้ยาฆ่าหญ้าก็ส่งผลกระทบต่อเสีย ดิน น้ำ และสุขภาพผู้ใช้อย่าง ทีมวิจัยหลายคนเห็นด้วยกับความคิดนี้ ทีมวิจัยเริ่มสับสนกับแนวทาง ความเป็นไปได้ของแนวทางทั้ง 5 ข้อ นายแสงมณี คิณรัตน์ ให้ความเห็นว่าการทำการเกษตรในรูปแบบปัจจุบันนี้ก็อยู่แล้ว แต่ถ้าสามารถหาแนวทางที่ดีกว่าเขาก็จะยอมรับ ทีมวิจัย แสดงความคิดเห็นอีกหลายคน ซึ่งล้วนแล้วแต่มองไม่เห็นช่องทางการแก้ปัญหา จากนั้นประธานจึงมอบหมายให้ นายศิริสรณ์ พลราชม ซึ่งเรียนจบมาทางด้านการเกษตรและนายเรืองเดช

คำแพง นายจำเริญชัย สุขสานต์ ไปช่วยกันคิดหาแนวทาง ส่วนคนอื่น ๆ ก็กลับไปคิดเช่นเดียวกัน และนัดประชุมในวันต่อไป

การประชุมระดมความคิดเพื่อหาแนวทางพัฒนาการเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม ในวันที่ 16 สิงหาคม 2553 วันนี้ เริ่มด้วยนายศิริสรณ์ นำหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประชุมด้วย โดยเสนอที่ประชุมว่าถ้าเรา นำเอาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวคิดหลักหรือเป็นจุดยึดก็น่าจะดี เพราะเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล จากนั้นก็อธิบายแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทาง การดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิด

วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง

มีหลักพิจารณา ดังนี้กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจาก ภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมี เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ นั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้าน ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความ รอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความ ระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

แนวทางการทำการเกษตรที่ทีมวิจัยค้นพบ

ภาพที่ 21 ทางเลือกที่เหมาะสม

การเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

1.1 พื้นที่

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่ขยายพื้นที่ปลูกมากจนไปทำลายป่าที่มีอยู่แล้ว กำหนดพื้นที่ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ขางพารา ตามกำลังแรงงานที่ครอบครัวพอจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เบียดเบียนกำลังแรงงานของตนเองจนไม่มีเวลาพักผ่อน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

1.2 เงินทุน

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่กู้ยืมเงินมาลงทุนจนเกินกำลังความสามารถที่จะใช้หนี้คืน

2. ความมีเหตุผล

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดตามมาทุกด้านก่อนที่จะตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ตัดสินใจเพราะเห็นว่ารายได้ดีเพียงอย่างเดียว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าราคามันสำปะหลัง ขางพารา ข้าว ตกต่ำจะทำอย่างไร ควรจะมีการออมเงินไว้เพื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างไร ถ้าราคาปื๊อ ราคาน้ำมันสูงขึ้นจะแก้ไขอย่างไร สรุปก็คือต้องสามารถพึ่งตนเองได้เมื่อคราวคับขัน

4. เจือปนไขความรู้

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องมีความรู้ในเรื่อง การปลูกขางพารา การปลูกมันสำปะหลัง หรือทำนา อย่างแท้จริง โดยรู้กว้างและรู้ลึก ความรู้นี้จะต้องรวมไปถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารกำจัดวัชพืช ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมทั้งการรู้จักบันทึกและทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อให้ทราบต้นทุน กำไร และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป และต้องมี ความรู้ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. เจือปนไขคุณธรรม

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องมีคุณธรรม ขยัน ประหยัด อุตุน ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว ความก้าวหน้าทางการเกษตรจะต้องอยู่คู่กับธรรมชาติที่สมบูรณ์ อยู่คู่กับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และอยู่คู่กับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม

ผลที่เกิดขึ้นกับทีมวิจัย ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน การเปลี่ยนแปลงก่อนวิจัย ระหว่างวิจัย หลังวิจัย

ผลที่เกิดขึ้นกับทีมวิจัย

-การเปลี่ยนแปลงก่อนทำวิจัย

ทีมวิจัยไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย

-การเปลี่ยนแปลงระหว่างการทำวิจัย

1. พบปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับเนื้อหาและขั้นตอนการทำวิจัย

2. ทีมวิจัยมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาและมีหน้าที่ในการรับผิดชอบเยอะนอกจาก

การทำวิจัย

3. ทีมวิจัยมีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพราะผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ความ

ร่วมมือ

-การเปลี่ยนแปลงหลังการทำวิจัย

1. ทีมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย สามารถทำงานทำขั้นตอนการทำ

วิจัยได้ถูกต้อง

ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

- การเปลี่ยนแปลงก่อนทำวิจัย

ชุมชน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยและไม่เห็นความสำคัญ

-การเปลี่ยนแปลงระหว่างการทำวิจัย

ชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเกี่ยวกับการให้คำตอบตามแบบสอบถาม ต้อง
ออกเก็บข้อมูลหลายๆครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

-การเปลี่ยนแปลงหลังการทำวิจัย

1. ชุมชนเข้าถึงผลที่จะได้และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2. ชาวบ้านรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจำนวนจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ

ตนเองและชุมชน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติชุมชนด้านการเกษตร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไข และผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตบ้านโคกก่ง
3. เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบกระบวนการทำการเกษตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับชุมชนโคกก่ง ภายใต้อาณัติจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ (กรณีศึกษาสวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง นาข้าว)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

- ประวัติชุมชนด้านการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ชุมชนบ้านโคกก่งเป็นชุมชนที่ทำการเกษตรมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยสรุปประวัติชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้ดังนี้

1.1 ประวัติศาสตร์ชุมชน

เหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต – ปัจจุบัน (จากหนังสือรวมเรื่องน่ารู้และประวัติบ้านโคกก่ง รวบรวมโดย พระอาจารย์สมพงษ์ จันทูปโม 2519) สามารถแบ่งเป็นช่วงได้ 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2320 – 2420)

ชาวบ้านโคกก่งเป็นชาวผู้ไทย ได้อพยพจากเมืองเซโปนประเทศลาวข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานที่ดงบังอี มีนายมหาวงศ์ , นายกวาน เมืองแสน , นายพรมบุตร นายศรีวงศ์สา และนายโคตร ได้ชักชวนกันมาตั้งบ้านชั่วคราวที่บริเวณใกล้ลำห้วยถ่ม เรียกชื่อว่า บ้านโนนก่ง 5-6 ปี ต่อมา บ้านโนนก่งเกิดอหิวาตกโรค ได้อพยพหนีมาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณทุ่งขี้เสือ ห่างจากที่เดิมมาทางทิศตะวันออก 1 กิโลเมตร 6-7 ปี ต่อมา เกิดอัคคีภัยซึ่งเกิดจากไฟฟ้าลูกตามมา ทำให้บ้านเรือนเสียหาย บางครอบครัวได้ย้ายมาอยู่บริเวณบ้านโคกก่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2326 ทางราชการได้ประกาศยุบเมืองคำเขื่อนแก้วเดิม มาตั้งที่บ้านโคกก่ง ท้าวปาว (อาญาหลวง) ได้มีบัญชาสั่งท้าวราชบุตร อยู่บ้านนาสะเม้ง ต. นาสะเม้ง อ.คอนตาล จ. นครพนม ท้าวอุปฮาด บ้านก้ำเปี๊ ต. ถือ อ. พนา จ. อุบลราชธานี ท้าวราชวงศ์ บ้านปลิกช่อง ไปรวมกันอยู่ที่บ้านโคกก่ง แห่งเดียว แล้วอาญาหลวงจึงให้แต่งตั้งคนในบ้านโคกก่ง เป็นผู้ทำงานราชการ เรียกว่า มหิราช เมืองแสน เมืองจันทร์ เมืองซ้าย เมืองขวา นอกจากนั้นยัง

สร้างคุกไว้ขังนักโทษ แต่งตั้งพระศรีวรราช เป็นผู้ตัดสินคดีความ ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองประมาณ 50 ปีเศษ

เมื่อ พ.ศ. 2370 ต่อมาทางราชการได้ตั้งอาญาหลวงใหม่ ขึ้นว่าราชการต่อไป อยู่ประมาณ 70 กว่าปี

ระยะที่ 2 (ปี 2420 – 2482)

บ้านเมืองเกิดโศกนาฏกรรมมีไข้ฉุนเฉียว ผู้คนเชื่อว่าหินแฮ่ (หินลูกรัง) จะเป็นเงินเป็นทอง ควายตัวผู้ ควายตัวผู้ที่มีเขาสีจะเป็นยักษ์ไซ โขแพง (โขไม้ชนิดหนึ่ง) จะเกิดเป็นผ้าผ่อนท่อนสไบ เป็นข่าวลือมาจากอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ชาวบ้านโคกก่งก็เชื่อตามไปค้าย

เมื่อ พ.ศ. 2430 ทางราชการได้ยกฐานะบ้านโคกก่ง เป็นตำบลโคกก่ง ท่านขุนจำปา ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันตำบลโคกก่ง ได้ตั้งโรงเรียนขึ้นที่วัดบ้านโคกก่ง และท่านได้เป็นกำนันอยู่ได้ 38 ปี

พ.ศ. 2468 ทางราชการประกาศยุบตำบลโคกก่ง ไปขึ้นกับตำบลคำเขื่อนแก้ว (อยู่ ในเขตอำเภอนามาน จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาปี 2536 ตั้งจังหวัดอำนาจเจริญจึงอยู่ในเขตปกครองของจังหวัดอำนาจเจริญ) ต่อมานายโพธิสาร ไชยดี ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน จนถึง พ.ศ. 2482 ระหว่างดำรงตำแหน่งได้ร่วมมือกับชาวบ้านปฏิสังขรณ์วัดวาอารามให้เจริญขึ้น และทำการจัดสรรที่ดินให้กับชาวบ้าน

ระยะที่ 3 (ปี พ.ศ. 2483 – ปัจจุบัน)

เมื่อปี พ.ศ. 2483 ทางราชการได้ยกฐานะบ้านโคกก่งขึ้นเป็นตำบลอีกครั้งหนึ่ง มีนายบัวลา ไชยดี เป็นกำนัน มีหมู่บ้านในเขตตำบล 5 หมู่บ้าน ได้ปกครองตำบลให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก อยู่ในตำแหน่งจนครบเกษียณในพ.ศ. 2515

เมื่อปี พ.ศ. 2516 นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ ได้รับเลือกจากราษฎรให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นกำนันตำบลโคกก่ง ได้ร่วมกันกับชาวบ้านบูรณปฏิสังขรณ์ พระอุโบสถ วัดศรีวิไล ดำเนินงานอยู่ 3 ปี จึงแล้วเสร็จ

เมื่อปี พ.ศ. 2519 นายจุมคำ ศรีชาเชษฐ์ ได้ลาออกจากตำแหน่งกำนันตำบลโคกก่ง ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2519 ทางราชการจึงมีประกาศให้มีการเลือกตั้งกำนันแทนตำแหน่งที่ว่างลง

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2519 นายจาว ศรีรัมย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านประมาณ 15 วัน และได้รับเลือกตั้งเป็นกำนัน ตำบลโคกก่ง จนถึง พ.ศ. 2522 จึงได้ลาออกจากตำแหน่งกำนัน ไปประกอบอาชีพส่วนตัว ดังนั้นตำแหน่งกำนันใน ตำบลโคกก่ง จึงว่างลงอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 ทางราชการได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ นายชั้นชนมย์ คำเหลื่อ ได้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลโลกก่ง จากปี พ.ศ. 2522 – ปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 นายชั้นชนมย์ คำเหลื่อ กำนัน ตำบลโลกก่ง ได้รับรางวัลกำนันยอดเยี่ยมระดับจังหวัด (รางวัลแหวนทองคำ) หลังจากนั้นได้พัฒนาบ้านเมืองอยู่โดยตลอด จนได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดหมู่บ้าน อพป. ระดับจังหวัด และเป็นผู้นำชาวบ้านพัฒนา หมู่บ้านมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

การเทียบเคียงกับประวัติชนเผ่าภูไทหมู่บ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน

ประวัติบ้านคำเคือย (ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ) ชาวภูไท (จากเอกสาร ร. 3 จ.ศ. 1206 เลขที่ 58 หอสมุดแห่งชาติ) คำว่า “ ภูไท ” บางท่านมักเขียนว่า “ ภูไท ” แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเขียนว่า “ ผู้ไทย ” ถิ่นฐานเดิมของชาวผู้ไทย เดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทยและแคว้นสิบสองปันนา (ดินแดนส่วนเหนือของลาวและเวียดนามซึ่งติดต่อกับส่วนใต้ของประเทศจีน) เดิมชาวผู้ไทยแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ

1. ผู้ไทยดำ มีอยู่ 8 เมือง นิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำและสีคราม

2. ผู้ไทยขาว มีอยู่ 4 เมือง อยู่ใกล้ชิดกับชายแดนจีน จึงนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว เมืองวัง เมืองตะโปน (เซโปน) เป็นถิ่นกำเนิดของชาวผู้ไทยในฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ดินแดนลาว) ก่อนที่จะอพยพเข้ามาในภาคอีสานปัจจุบัน ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อตอนเจ้ากรุงอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์เป็นกบฏต่อกรุงเทพ ใน พ.ศ. 2369 ต่อมาเมื่อกองทัพไทยยกข้ามแม่น้ำโขงไปปราบปรามจนสงบราบคาบแล้ว ทางกรุงเทพฯ จึงมีนโยบายจะอพยพชาวผู้ไทยจากเมืองวัง เมืองตะโปน จากชายแดนของพระราชอาณาเขต ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับชายแดนญวน ให้ข้ามโขงมาตั้งถิ่นฐานทางฝั่งขวาแม่น้ำโขง(ภาคอีสาน)ให้มากที่สุดเพื่อความปลอดภัยมิให้เป็นกำลังแก่นครเวียงจันทน์ และฝ่ายญวนอีกต่อไป จึงได้กวาดต้อนผู้คนซึ่งเป็นชาวผู้ไทยจากเมืองวัง เมืองตะโปน เมืองพิน เมืองนอง เมืองคำฮ้อ คำเขิว ซึ่งอยู่ในแขวงสะหวันเขต ประเทศลาวปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของพระราชอาณาจักรไทยอยู่ในขณะนั้นให้ข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งบ้านเมืองทางฝั่งขวาในเขตเมืองกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

เมืองคำเขื่อนแก้ว (ปัจจุบันเป็นบ้านคำแก้ว – เมืองเก่า ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ) ตั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทยที่อพยพมาจากเมืองวัง จำนวน 1317 คน ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบ้านคำเขื่อนแก้วเขตเมืองเขมราฐ

ซึ่งประวัติของเมืองคำเขื่อนแก้วนี้สัมพันธ์กับประวัติชาวผู้ไทยที่อยู่ในเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (มีหมู่บ้านชื่อว่า บ้านโลกก่งเหมือนกัน)

อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเสนางคณิศร จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งถั่วแล้วอพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงรัชกาลที่ 3 ปี พ.ศ. 2387 เป็นไปได้ว่า ชาวผู้ไทยบ้านโคกก่ง จะอพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกัน หรืออีกอย่างหนึ่งชาวผู้ไทยบ้านโคกก่ง อาจจะอพยพเข้ามาก่อนหน้านี้แล้ว

1.2 ประวัติชุมชนด้านการเกษตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1. การตั้งหมู่บ้าน

มีการอพยพย้ายถิ่นมาจากทางตำบลคำเขื่อนแก้ว ซึ่งมาถิ่นไม่มากนัก มาตั้งถิ่นฐานบริเวณลำน้ำห้วยถ่ม เรียกบริเวณนั้นว่า ท่าเมืองเก่า โดยตั้งชื่อบ้านว่า “บ้านโนนก่ง” ต่อมาบริเวณนั้นนั้นเกิดน้ำท่วมและใกล้กับลำน้ำมากเกินไป ประกอบกับมีโรคระบาด (โรคห่า) จึงมีการอพยพมาสร้างบ้านบริเวณบ้านได้ เรียกหมู่บ้านนั้นว่า บ้านทุ่งจีเสือ ต่อมาเกิดการเกิดไฟไหม้ป่าเข้ามาไหม้บ้าน บางคนก็เลยอพยพย้ายขึ้นมามาตั้งบ้านที่บริเวณบ้านโคกก่ง ปัจจุบัน บางครอบครัวก็อพยพลงไปที่บ้านทุ่งจีเสืออีก และบ้านโคกก่งก็มีหมู่บ้านที่เป็นบ้านโคกก่งใหญ่กว่า บ้านโคกก่ง ส่วนบ้านทุ่งจีเสือ ก็เปลี่ยนเป็น บ้านโคกก่งได้ ซึ่งเรียกกันมาถึงปัจจุบัน

2. ด้านวิถีการดำเนินชีวิตและความเชื่อต่าง ๆ

ด้านประเพณีวัฒนธรรม มีการนับถือเจ้าปู่ เป็นเจ้าบ้านคอยดูแล นอกจากนี้ยังมีการนับถือผีตาแสด (แรกนา) ซึ่งเป็นประเพณีที่ทำกันมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านอาชีพ ราษฎรส่วนใหญ่ จะมีการทำไร่ ซึ่งใช้ในการปลูกข้าวไร่ เพื่อใช้รับประทานในครอบครัวนั้น นอกจากนี้ยังมีการทำไร่พริก ไร่ฝ้าย เพื่อใช้ในครอบครัว ทอผ้าสวมใส่ ซึ่งลักษณะการทำไร่ในสมัยนั้น จะทำไร่เลื่อนลอยโดยทางป่าทำไปเรื่อย ๆ ปีนี้ทำบริเวณนี้แล้วก็จะไม่ทำอีก แต่จะทางป่าที่ใหม่ ทั้งนี้ถ้าทำไร่ที่เดิมซ้ำปีต่อไปจะมีวัชพืชเกิดมาก ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการทำไร่นั้นส่วนใหญ่เป็นพวกขวาน จอบ พร้า เท่านั้น จะไม่มีเครื่องทุ่นแรงอื่นใดเสริมเลย นอกจากนี้ก็จะมีการล่าสัตว์ เพื่อใช้เป็นอาหารและนำไปขาย ทุกครอบครัวมีกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะเดียวกัน

ด้านรายได้ผลผลิต ส่วนมากแล้ว ผลผลิตที่ได้จากการทำไร่ ก็พออยู่พอกิน บางครอบครัว ที่ไม่พอกิน ก็จะหาของป่า นำไปแลกเปลี่ยนข้าวกับคนที่มิข้าวมาก หรือไม่ก็นำผลผลิต เช่น พริก เผือก ไปแลกเปลี่ยนกัน หรือบางครอบครัวก็ขุดหัวมัน หัวกลอย มากินแทนข้าว ซึ่งหัวมัน หัวกลอยจากป่าก็กินกันอยู่จนถึงในปัจจุบัน

ทีมวิจัยถามปราชญ์ชาวบ้านที่ให้สัมภาษณ์ ต่อว่า “ ถ้าเลือกได้อยากจะวิถีชีวิตเหมือนกับในอดีต หรือแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ” ปราชญ์ชาวบ้านตอบว่า “ สมัยก่อนก็สนุกสนานสบายอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่กระตือรือร้นแข่งขันแข่งชิงกัน แต่ก็ไปไหนมาไหนก็ยากลำบากมาก ส่วน

สมัยปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารเร็วขึ้น คนก็แข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งท่านก็สรุปไว้ว่า สมัยก่อนก็คิดไปอีกแบบหนึ่ง ส่วนในสมัยปัจจุบันก็คิดไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งถ้าจะเลือกก็คงเลือกแบบปัจจุบัน ถ้าบอกว่าแบบไหนดี ก็เปรียบเทียบกันไม่ได้”

- **สาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไข และผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตบ้านโคก่ง**

กรณีข้าว

สาเหตุ

- ความคุ้นเคย ความชำนาญในการทำนา เพราะบรรพบุรุษเคยทำมา

ปัจจัย

1. มีพื้นที่ทำกินมาก
2. สภาพดิน ฟ้า อากาศ เหมาะสม
3. ความชำนาญในการทำการเกษตร
4. แหล่งเงินทุนหาง่าย
5. เครื่องจักร เครื่องมือ ทันสมัย
6. แหล่งจำหน่ายอยู่ใกล้ และรับซื้อในปริมาณไม่จำกัด
7. แรงงานในการผลิตมีเพียงพอและหาจ้างง่าย

เงื่อนไข

ราคาข้าวเพิ่มขึ้น ความต้องการรายได้ไปชดเชยรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น

กรณีมันสำปะหลัง

สาเหตุ

- การส่งเสริมจากรัฐ เห็นตัวอย่างจากเพื่อนบ้าน

ปัจจัย

1. มีพื้นที่ทำกินมาก
2. สภาพดิน ฟ้า อากาศ เหมาะสม
3. ความชำนาญในการทำการเกษตร
4. แหล่งเงินทุนหาง่าย
5. เครื่องจักร เครื่องมือ ทันสมัย
6. แหล่งจำหน่ายอยู่ใกล้ และรับซื้อในปริมาณไม่จำกัด
7. แรงงานในการผลิตมีเพียงพอและหาจ้างง่าย
8. ปลุกง่ายไม่มีโรคระบาด

เงื่อนไข

ราคามันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ความต้องการรายได้ไปชดเชยรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น

กรณียางพารา

สาเหตุ

- การส่งเสริมจากรัฐ เห็นตัวอย่างจากเพื่อนบ้าน

ปัจจัย

1. มีพื้นที่ทำกินมาก
2. สภาพดิน ฟ้า อากาศ เหมาะสม
3. ความชำนาญในการทำการเกษตร
4. แหล่งเงินทุนหาง่าย
5. เครื่องจักร เครื่องมือ ทันสมัย
6. แหล่งจำหน่ายอยู่ใกล้ และรับซื้อในปริมาณไม่จำกัด
7. แรงงานในการผลิตมีเพียงพอและหาจ้างง่าย
8. เห็นเพื่อนบ้านที่ทำมีรายได้สูง

เงื่อนไข

ราคายางพาราสูง ความต้องการรายได้ไปชดเชยรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ จากการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์มีผลกระทบหลายด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ผลกระทบต่อป่า น้ำ ดิน

1.1 ผลกระทบต่อป่า

1.1.1 พื้นที่ป่าลดลง

กรณีปลูกมันสำปะหลัง

สภาพพื้นที่หมู่บ้านโคกก่ง จะประกอบไปด้วยพื้นที่ดั่งบ้านเรือนซึ่งอยู่ศูนย์กลาง ล้อมรอบด้วยพื้นที่ทำนา พื้นที่ทำไร่ และพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนา จากการ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 9 พื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลังท่านได้มาอย่างไร เกษตรกรทั้งหมดที่ถูกสัมภาษณ์ มี 31 คน ได้พื้นที่ปลูกมาด้วยการบุกเบิกพื้นที่ป่า จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 92.32 ของทั้งหมด ได้พื้นที่ปลูกโดยซื้อจากคนอื่น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 และได้พื้นที่ปลูกโดยการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่นมาปลูกมันสำปะหลัง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.22 ซึ่งสอดคล้องกับเมื่อทีมวิจัยเดินสำรวจพื้นที่จริง

กรณีการทำนาข้าว

การทำนาของชาวบ้านโลก่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าอย่างมาก เห็นได้จากข้อมูลประวัติด้านการเกษตรข้อ 3.2 ชาวบ้านร้อยละ 72.5 มีพื้นที่ทำไร่ อยู่ที่ 1 – 5 ไร่ ต่อครอบครัวซึ่งพืชที่ปลูกในไร่ (ข้อ 3.5) ร้อยละ 55 เป็นข้าวไร่ ส่วนพื้นที่ทำนา (ข้อ 4.2) ร้อยละ 72.5 มีพื้นที่นา 1 – 5 ไร่ ต่อครอบครัว แต่เปรียบเทียบกับข้อมูลการทำนาในปัจจุบัน (ข้อ 2.) ร้อยละ 52.5 มีพื้นที่ทำนา 11- 20 ไร่ และร้อยละ 12.5 มีพื้นที่ทำนา 41 ไร่ขึ้นไป จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มพื้นที่ทำนาอย่างเห็นได้ชัดซึ่งพื้นที่นาที่เพิ่มขึ้นก็ได้มาจากป่ารอบ ๆ ที่นาเดิมนั่นเอง แต่จากการเดินสำรวจของทีมวิจัยพบว่า ในปัจจุบันการขยายพื้นที่ทำนามีน้อยลง เพราะพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนามีเหลือน้อยการเพิ่มพื้นที่ทำนาส่วนใหญ่จึงเป็นการเปลี่ยนจากนาแปลงเล็ก ๆ เป็นนาแปลงใหญ่

กรณีการปลูกยางพารา

สำหรับพื้นที่ปลูกยางพารานั้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่า เห็นได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 2 พื้นที่ปลูกยางพาราทำนได้มาอย่างไร ร้อยละ 64 ได้มาจากการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ปลูกมานานแล้วหันมาปลูกยางพาราแทน ร้อยละ 36 ได้มาจากการบุกเบิกพื้นที่ป่า และในแบบสัมภาษณ์ ข้อ 11 พื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีไม้ยืนต้นอื่นหรือไม่ ร้อยละ 52 ตอบว่าไม่มี และร้อยละ 48 ตอบว่ามี แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านจะตัดไม้ยืนต้นออกจากพื้นที่ปลูกยางพารา จากการพูดคุยกับเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราสรุปได้ว่า จำเป็นต้องตัดไม้ยืนต้นอื่นออกเพราะจะทำให้ยางพาราเจริญเติบโตได้ไม่ดี

1.1.2 ความหลากหลายทางพันธุ์พืชลดลง

ความหลากหลายของพันธุ์พืชได้ถูกทำลายไปในพื้นที่ปลูกยางพารา มันสำปะหลัง และนาข้าว ซึ่งในจำนวนพันธุ์พืชที่ถูกทำลายไปนั้นอาจจะเป็นพืชที่มีคุณค่าทางสมุนไพร หรือมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อาจจะมีประโยชน์ต่อชาวบ้านมากมายในอนาคต

1.1.3 สัตว์ป่า อาหารป่าลดลง ในอดีตพื้นที่ป่าของบ้านโลก่งจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ซึ่งเป็นอาหารธรรมชาติของชาวบ้าน ผู้อาวุโสหลายท่านให้ข้อมูลว่า การทำมาหากินของคนรุ่นก่อนคือทำไร่ และล่าสัตว์ จำพวกหมูป่า เก้ง กวาง เวลาผ่านไปแม้ปริมาณสัตว์ป่าดังกล่าวจะสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่สัตว์ป่าตัวเล็ก ๆ จำพวก นก หนู กระแต กระด่าย บ่าง ไก่ป่า อีเห็น ผึ้งป่า รังค่อ และสัตว์ป่าอื่น ๆ ก็ยังมีอีกมาก เมื่อมีการบุกเบิกพื้นที่ป่าทำไร่มันสำปะหลัง ปลูกยางพารา ทำนา ทำให้ที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์เหล่านี้ก็ถูกทำลายลง ส่งผลให้ปริมาณของสัตว์ป่าลดลง สอดคล้องกับประวัติด้านการเกษตรที่ชาวบ้านมีอาชีพล่าสัตว์ควบคู่ไปกับการทำไร่ แต่ปัจจุบันสัตว์ป่าลดน้อยลงจากข้อมูลบริบทชุมชนในเรื่องการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์ ซึ่งสัตว์ป่าที่ยังหลงเหลืออยู่จะเป็นพวกสัตว์ขนาดเล็ก แม้ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณของสัตว์ป่าลดลงจะมีหลายปัจจัยแต่การทำลายป่าก็น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบดังกล่าวจากการสัมภาษณ์ผู้ขายชาวบ้านที่หาสัตว์มาบริโภคพบว่า ปริมาณสัตว์ป่าลดลงอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้เมื่อสัมภาษณ์ผู้หญิงชาวบ้านที่หาอาหารป่าจำพวกเห็ด ไข่มดแดง ผักป่า มาบริโภค พบว่าอาหารป่าที่เคยมีอย่างอุดมสมบูรณ์หาได้ง่าย ๆ ใช้เวลาไม่มาก ก็หายากขึ้น และใช้เวลาในการหาเพิ่มขึ้น ปริมาณที่ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

1.2 ผลกระทบต่อน้ำ

1.2.1 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง จากการสำรวจลำห้วยตามธรรมชาติ บริเวณห้วยสะเงาะ ห้วยหลี่ ห้วยปูน ห้วยถ่ม พบว่าปริมาณน้ำในช่วงฤดูแล้งมีน้อยมาก ตามธรรมชาติ ซึ่งจะพบในป่าต้นน้ำมีน้อยลง บางแห่งหายไปหมดเลย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสของหมู่บ้านว่าในอดีตเมื่อหลายสิบปีก่อน การทำไร่ยังมีไม่มากเวลาไปเลี้ยงวัวควาย หรือไปหาของป่า จะไปดื่มน้ำที่ห้วย หรือไปขุดบ่อตื้น ๆ ไว้ น้ำก็จะซึมออกมาใช้ดื่มได้ตลอดช่วงฤดูแล้ง แต่ปัจจุบันบ่อน้ำขุดเหล่านั้น จะมีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝนเท่านั้น

1.2.2 ชาวบ้านเกิดความไม่แน่ใจในคุณภาพน้ำ จากแบบเก็บข้อมูลการทำนา ข้อ 19 ร้อยละ 92.5 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมี และ ข้อ 30 กรณีปุ๋ยนา หนู หอยเชอรี่ ระบายดินข้าว ร้อยละ 82.5 ใช้วิธีกำจัดวัชสารเคมีร่วมกับวิธีอื่น นอกจากนี้แบบเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 25 มีการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่มันสำปะหลัง ถึงร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในแบบเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 19 , 20 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงรักษา ยางพารา และข้อ 25 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช แสดงว่า โอกาสที่ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช จะถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำเป็นไปได้สูง ทำให้ในบริเวณที่มีการทำการเกษตรจะมีการใช้ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช หรือบางพื้นที่ใช้สารกำจัดวัชพืช ชาวบ้านเกิดความไม่มั่นใจในการดื่มน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เวลาไปหาของป่า หรือไปเลี้ยงสัตว์ต้องเตรียมน้ำดื่มไปจากบ้านเพราะกลัวว่าน้ำจากบ่อน้ำ ที่เคยดื่มจะปนเปื้อนสารเคมีพวกปุ๋ย ยาฆ่าแมลง หรือสารกำจัดวัชพืช

1.3 ผลกระทบต่อดิน

1.3.1 ดินเสื่อมคุณภาพ จากข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตรพบว่า ชาวบ้านทำนา มาเป็นเวลาช้านาน การนำผลผลิตออกไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็น มันสำปะหลัง ข้าว หรือ ยางพารา หมายถึงการนำความอุดมสมบูรณ์ของดินออกไปด้วย การจะทำให้ดินยังคงปลูกพืชต่อไปได้ต้องใช้ปุ๋ยจำนวนมาก ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง (ข้อ 33) ยางพารา (ข้อ) 24 และข้าว (ข้อ 23) พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อปุ๋ยเคมี 286,050 223,500 และ 197,610 บาท ตามลำดับเพื่อนำมาบำรุงดินพืช ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทีมวิจัยจากหนังสือ “คู่มือเกษตรกรยุคใหม่ ธรรมชาติของดินและปุ๋ย ” (ศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ อัคระนันท์ และดร.ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์) กล่าวว่า “ ในพื้นที่การเกษตร ธาตุอาหารในดินสูญเสียไปกับผลผลิตพืชมากที่สุด การปลูกพืชติดต่อกันช้านานโดยไม่มีการเพิ่มธาตุอาหารลงไป ในดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินจะลดลง และในท้ายที่สุดดินจะไม่สามารถให้ผลผลิตพืชสูงได้ ”

นอกจากนี้การใส่ปุ๋ยเคมีในพื้นที่เดิมนาน ๆ จะทำให้ดินแข็งเป็นดานเพราะขาดอินทรีย์วัตถุช่วยปรับสภาพดิน

1.3.2 หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะ จากการเดินสำรวจของทีมวิจัยพบว่าในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังซึ่งจะต้องตากหญ้า หรือพืชคลุมดินออกจนหมด ซึ่งสอดคล้องกับแบบสำรวจข้อมูลการปลูกมันสำปะหลังข้อ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เงินถึง 56,000 บาทในการกำจัดวัชพืชเมื่อหน้าดินโล่งเวลามีฝนตก น้ำไหลโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความลาดชัน น้ำจะกัดเซาะเอาหน้าดินไหลลงสู่ที่ต่ำ จะส่งผลทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ และเกิดการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำทำให้แหล่งน้ำตื้นเขินด้วย

1.3.3 ดินปนเปื้อนสารเคมี จากแบบเก็บข้อมูลการทำนา ข้อ 19 ร้อยละ 92.5 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ปุ๋ยเคมี และ ข้อ 30 กรณีปุ๋ยนา หอยเชอรี่ ระบายดินข้าว ร้อยละ 82.5 ใช้วิธีกำจัดด้วยสารเคมีร่วมกับวิธีอื่น นอกจากนี้แบบเก็บข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 25 มีการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่มันสำปะหลัง ถึงร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในแบบเก็บข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 19 , 20 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงรักษายางพารา และข้อ 25 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 นิคมสารกำจัดวัชพืช แสดงว่า โอกาสที่ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช จะตกค้างในดิน เป็นไปได้สูง จากการสำรวจพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา พบว่า พื้นที่นั้นจะมีสัตว์เล็ก ๆ จำพวกมด แมลง ไส้เดือน จิ้งหรีดอาศัยอยู่น้อย แม้การใช้สารเคมีจะผ่านไปนานแล้ว แสดงว่าน่าจะเป็นผลสืบเนื่องจากการใช้สารเคมี และมีสารเคมีตกค้างอยู่ในพื้นดิน

2. ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมในชุมชน

2.1 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน

รูปแบบประเพณีการแต่งงานเดิม เมื่อมีงานแต่งงานผู้ที่ไปร่วมงาน จะร่วมเป็นเกียรติในพิธีสู่ขวัญคู่บ่าวสาว เสร็จแล้วจะร่วมรับประทานอาหารกันเสร็จพิธีจึงแยกย้ายกลับบ้าน แต่เมื่อมีการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ชาวบ้านจะใช้เวลาในการร่วมงานแต่งงานสั้น ๆ เช่น เมื่อมาถึงบ้านงานแต่งงาน จะเข้าไปช่วยงาน(จ่ายเงิน หรือส่งของ)เสร็จแล้วก็จะขอรับดูอาหารที่เจ้าภาพจะเตรียมไว้ให้มากน้อยตามจำนวนเงินที่ช่วย แล้วกลับบ้านไปโดยอ้างว่าต้องรีบไปไร่ ไปนา หรืออีกรูปแบบหนึ่งเมื่อมาถึงงานเจ้าภาพจะยกอาหารเครื่องคัมมาบริการเลย ไม่ต้องรอให้พิธีบายศรีสู่ขวัญเสร็จก่อน คือทำพิธีสู่ขวัญและรับประทานอาหารไปพร้อมกัน

2.2 การเปลี่ยนแปลงชนิดอาหารตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา

เดิมเมื่อมีงานวันสำคัญทางศาสนาหรืองานบุญประเพณี เช่น วันวิสาขบูชา มาฆบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสารท (สารทเดือนสิบ) ชาวบ้าน

จะมีเวลาเตรียมอาหารและขนมสำหรับตักบาตรโดยการรวมกลุ่มทำขนม เช่น ขนมเทียน ข้าวต้มมัด ขนมจีน ก๋วยจั๊บ ผลไม้ในท้องถิ่น เมื่อมีการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ขนมใส่บาตรส่วนมากจะเป็นขนมสำเร็จรูปที่ซื้อจากร้านค้า ผลไม้ก็เป็นผลไม้ที่ซื้อจากตลาด ขนมจีนจะตั้งซื้อจากโรงงานทำโดยเฉพาะ ชาวบ้านให้เหตุผลว่าการเตรียมขนมแบบเดิมยุ่งยากเสียเวลา หรือเหน็ดเหนื่อยจากการทำไร่นาไม่มีเวลาเตรียม

2.3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการถวายอาหารพระสงฆ์

เดิมชาวบ้านจะตักบาตรในช่วงเช้า (เฉพาะข้าว) แล้วจากนั้นจะถือข้าวและอาหารไปถวายพระที่วัด พอถึง 11.00 น.พระจะตักถุ้งเพลเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านนำข้าวและอาหารเพลลงถวายอีกครั้ง ปัจจุบัน เมื่อถึงช่วงฤดูทำไร่ ทำนาชาวบ้านจะเร่งทำไร่นา หน้าที่ลงถวายอาหารเช้าพระสงฆ์บางครั้งก็เป็นหน้าที่ของเด็กและพระสงฆ์ก็จะเก็บอาหารเข้าไว้ฉันในตอนกลางวันด้วยเลย เพราะเห็นใจชาวบ้านที่ต้องไปทำงานจะได้ไม่ต้องเสียเวลา หรือพะวงกับการเตรียมอาหารเพลลงถวายซึ่งสอดคล้องกับปฏิทินการทำงานในไร่นาของชาวบ้านโคก่งซึ่งต้องทำงานในไร่นาตลอดปี

3. รูปแบบการพึ่งตนเองเปลี่ยนไป

3.1 การพึ่งตนเองทางอาหาร แม้ว่าทุกครอบครัวจะมีข้าวที่เก็บไว้ในยุ้งฉางไว้รับประทานตลอดทั้งปี แต่ก็ไม่มีเวลาหาอาหาร จากปฏิทินการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทำให้คนส่วนมากไม่มีเวลาไปหาอาหารจากธรรมชาติ ต้องซื้ออาหารจากตลาด เช่น จากตลาดนัดทุกวันเสาร์ที่บ้านบึงเขียว (หมู่บ้านใกล้เคียง) จากรถพ่อค้าอาหารเร่(รถจักรยานยนต์)ทุกเช้า จากตลาดนัดวันอาทิตย์ที่บ้านโคก่ง จากร้านขายอาหารภายในหมู่บ้าน ก่อนปี 2535 บ้านโคก่งไม่มีร้านขายอาหารแม้แต่ร้านเดียว ปัจจุบันมีร้านขายอาหาร 3 ร้าน มีรถเร่ขายอาหารทุกเช้าวันละ 2 คัน ขายหมดทุกวัน สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนด้านการเกษตร ข้อ 2 ที่ระบุว่าชาวบ้านโคก่งในอดีตมีอาชีพทำไร่นาควบคู่ไปกับการล่าสัตว์ ในข้อมูลบริบทชุมชน หัวข้อการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์ จะพบว่าสัตว์ป่าลดลงจำนวนมากคงเหลือแต่สัตว์ขนาดเล็กเท่านั้น

3.2 การพึ่งตนเองทางด้านปัจจัยการผลิต

- พันธุ์พืช แม้ว่าพันธุ์ข้าว พันธุ์มันสำปะหลัง ชาวบ้านจะเก็บพันธุ์เองได้ แต่ต้นพันธุ์ยางพาราต้องพึ่งภายนอกทั้งหมด เห็นได้จากข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 8 ที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 อาศัยพันธุ์ยางพาราจากภายนอก

- พลังงาน โดยเฉพาะน้ำมันดีเซล และน้ำมันเบนซิน จากการสำรวจพบว่าชาวบ้านโคก่งใช้รถไถเดินตามทั้งหมด 75 คัน รถแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ 12 คัน นอกจากนี้ยังมีรถจักรยานยนต์ รถยนต์กระบะ เครื่องสูบน้ำ ซึ่งต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสิ้น จากการสำรวจข้อมูลจากร้านค้าภายในหมู่บ้านพบว่า น้ำมันเป็นสินค้าที่ขายดีที่สุดภายในร้าน เห็นได้จากข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 13 กลุ่มตัวอย่างใช้รถไถเดินตามและรถแทรกเตอร์ในการเตรียมดิน ร้อยละ 100

ซึ่งในกรณีการทำนา และการปลูกยางพาราก็เช่นเดียวกัน ซึ่งเครื่องจักรเหล่านี้ล้วนใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงทั้งสิ้น

- ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ชาวบ้านโคกก่งซื้อปุ๋ยเคมีจากภายนอกทั้งหมดเพราะปุ๋ยเคมีจำเป็นต้องใช้ในนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และสวนยางพารา ส่วนปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพส่วนใหญ่หาได้ภายในหมู่บ้านแต่ไม่เพียงพอ เช่น ปุ๋ยขี้ไก่ ปุ๋ยชีวภาพที่มีตัวแทนนำมาจำหน่าย ปี 2552 หมู่บ้านโคกก่งได้รับเงินจัดสรรจากโครงการชุมชนพอเพียง 250,000 บาท และนำไปซื้อปุ๋ยมูลไก่อัดเม็ดมาจำหน่ายให้ชาวบ้าน ซึ่งก็จำหน่ายหมดในราคากระสอบละ 160 บาท นอกจากนี้เงินสนับสนุนหมู่บ้าน อพป. 70,000 บาทก็นำไปซื้อปุ๋ยเคมีมาจำหน่ายให้ชาวบ้านด้วย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปลูกมันสำปะหลังพบว่า กลุ่มตัวอย่างซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 286,050 บาท กลุ่มตัวอย่างผู้ทำนา ซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 197,610 บาท และกลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกยางพาราซื้อปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น 223,500 บาท และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

- สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และวัชพืช เกษตรกรต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด และเกษตรกรผู้ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง และปลูกยางพารายังใช้สารเคมีเหล่านี้ในปริมาณมาก เห็นได้จาก ข้อมูลการปลูกยางพารา ข้อ 25 มี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

- เครื่องมือและอุปกรณ์ ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด โดยเฉพาะเครื่องยนต์ทางการเกษตร และอะไหล่ จากการสัมภาษณ์ร้านซ่อมภายในหมู่บ้านพบว่า อะไหล่รถไถนาเดินตามจะมีขอจำหน่ายสูงมาก

- เงินทุน เกษตรกรกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาใช้ในกิจกรรมทางการเกษตร ถึงแม้จะมีรายได้จากการขายผลผลิต แต่สภาพรายจ่ายมีมาก เกษตรกรก็ยังเป็นหนี้เกือบทุกครอบครัว ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านโคกก่งพบว่าเงินกองทุนหมู่บ้าน 1,000,000 บาท ถูกชาวบ้านยืมไปทั้งหมดและข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารเงินโครงการแก้ปัญหาคาความยากจนพบว่าเงินโครงการ 280,000 บาท ไม่เพียงพอกับความต้องการยืมของประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้นไม่เปิดเผยยอดรวมทั้งหมดแต่จะมียอดกู้ยืมไม่น้อยกว่า 4,000,000 บาท

- แรงงาน เมื่อเกษตรกรขยายพื้นที่ทำการเกษตรแรงงานในครอบครัวมีไม่เพียงพอจำเป็นต้องจ้างแรงงานภายในหมู่บ้านและแรงงานภายนอกเข้ามาช่วยทำงาน เพื่อให้งานเสร็จทันตามฤดูกาล เห็นได้จากข้อมูลการทำนา ข้อ 6 ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างที่แรงงานไม่เพียงพอในการทำนา และข้อ 7. มีการจ้างแรงงานจากทั้งภายนอกและภายในหมู่บ้าน ร้อยละ 32.35 และ 23.54 ตามลำดับ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ข้อ 13 20 และ 30 พบว่ามีการจ้างแรงงานในการทำงาน

4. ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ การลงทุน การประกอบการ

4.1 ผลกระทบต่อสังคม

รูปแบบสังคมแบบพึ่งพาเริ่มเปลี่ยนเป็นสังคมที่ต้องใช้เงินในการจ้าง เห็นได้จาก ข้อมูลการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำนา ทำไร่มันสำปะหลังและปลูกยางพารา จะมีการจ้างแรงงานใน เกือบทุกขั้นตอน ส่วนการลงแขกช่วยกันมีน้อยมาก เห็นได้จาก ประวัติดูชุมชนด้านการเกษตรข้อ 3.7 ระบุว่ามีการวาน ลงแขกถึงร้อยละ 65 ส่วนข้อมูลปัจจุบัน ข้อมูลการทำนา ข้อ 7 มีการวาน หรือลงแขกเพียงร้อยละ 11.76 แสดงว่า การช่วยเหลือซึ่งกันและกันน้อยลง การทำงานเพื่อ ส่วนรวมมีน้อยลง เช่น เมื่อกำนันเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงข้อราชการมักมีชาวบ้านมาประชุม น้อยไม่ครบองค์ประชุม เมื่อมีการคัดเลือกคณะกรรมการโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้านมักจะไม่ได้รับ ความร่วมมือ ไม่ยอมรับร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรรมการ โครงการชุมชนพอเพียง โดยอ้างว่า ไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานหนักตลอดทั้งวันเหนื่อย จึงมีเพียง ชาวบ้านไม่กี่คนที่เสียสละเวลาทำงานเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ การลงทุนและการประกอบการ

สามารถแยกผลกระทบออกเป็น 2 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านลบ เศรษฐกิจของหมู่บ้านโคก่ง มีลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิม จากที่เคยพึ่งตนเองได้ ปัจจัยภายนอกมีผลกระทบต่อนเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านน้อย ปัจจุบัน เศรษฐกิจบ้านโคก่งต้องพึ่งเศรษฐกิจภายนอกเกือบทั้งหมด เพราะชาวบ้านจะอยู่ดีกินดี หรือ ขาดทุนมีหนี้สิน ขึ้นอยู่กับราคาข้าว ราคามันสำปะหลัง และราคายางพารา รวมทั้งราคาน้ำมัน ราคายูเค็ม และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ซึ่งราคาผลผลิตทั้งหมด รวมทั้งราคาปัจจัยการผลิตทั้งหมด ถูกกำหนดโดยกลไกตลาดจากภายนอก

4.2.2 ด้านบวก

4.2.2.1 ชาวบ้านมีงานทำตลอดทั้งปี ลดปัญหาการว่างงานเห็นได้จาก มีชาวบ้านที่เคยไปทำงานกรุงเทพ หรือทำงานต่างถิ่นกลับมาลงทุนทำไร่มันสำปะหลังทำสวนยาง พารา หรือมาเปิดร้านขายอาหาร ซ่อมและขายอะไหล่รถไถนาเดินตาม ชาวบ้านมีรายได้จากการ รับจ้างทำงานตลอดทั้งปี ซึ่งค่าแรงก็สูงเทียบเท่าการทำงานในเมือง ส่วนการอพยพไปทำงานใน เมืองหรือไปทำงานต่างถิ่นลดน้อยลงมาก

4.2.2.2 เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน เช่น อาชีพรับจ้างไถไร่หรือรับจ้าง บุกเบิกพื้นที่ทำไร่นา อาชีพพ่อค้าคนกลาง เช่น ลานรับซื้อมันสำปะหลัง ข้าวเปลือกอาชีพเป็น ตัวแทนขายยูเค็ม

4.2.2.3 ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกมาใช้ได้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไถนาเดินตาม รถแทรกเตอร์ มีเงินทุนขยายพื้นที่ทำการเกษตรออกไปอีก มีทุนส่งบุตรหลานเรียนในระดับที่สูงขึ้น

- แนวทางในการพัฒนารูปแบบกระบวนการทำการเกษตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น ภายใต้สถานการณ์จากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ (กรณีศึกษาสวนยางพารา ไร่มันตำปะหลัง นาข้าว)

จากการรวบรวมความคิดเห็นของชาวบ้านและทีมวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสม พอจะสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คิน น้ำ ป่า สัตว์ป่าน้อยที่สุด
2. ต้องเป็นแนวทางที่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนน้อยที่สุด
3. ต้องเป็นแนวทางที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตต่อไร่ต้องมาก
4. ต้องเป็นแนวทางที่ประหยัดปัจจัยการผลิต ประหยัดเวลา ประหยัดต้นทุน
5. ต้องเป็นแนวทางที่เกษตรกรจะต้องพึ่งตนเองได้มากที่สุด

จากแนวทางหลักทั้ง 5 ข้อ สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 22 ทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบกระบวนการทำการเกษตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น

จากแนวคิดหลัก 5 ข้อสามารถเชื่อมโยงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติคนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ดังนี้

การเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

1.1 พื้นที่

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่ขยายพื้นที่ปลูกมากจนไปทำลายป่าที่มีอยู่แล้ว กำหนดพื้นที่ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ตามกำลังแรงงานที่ครอบครัวพอจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เบียดเบียนกำลังแรงงานของตนเองจนไม่มีเวลาพักผ่อน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

1.2 เงินทุน

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องไม่กู้ยืมเงินมาลงทุนจนเกินกำลังความสามารถที่จะใช้หนี้คืน

2. ความมีเหตุผล

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดตามมาทุกด้านก่อนที่จะตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ตัดสินใจเพราะเห็นว่ารายได้ดีเพียงอย่างเดียว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าราคามันสำปะหลัง ยางพารา ข้าว ตกต่ำจะทำอย่างไร ควรจะมีการออมเงินไว้เพื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างไร ถ้าราคาปุ๋ย ราคาน้ำมันสูงขึ้นจะแก้ไขอย่างไร สรุปก็คือต้องสามารถพึ่งตนเองได้เมื่อคราวคับขัน

4. เงื่อนไขความรู้

เกษตรกรบ้านโคกก่งจะต้องมีความรู้ในเรื่อง การปลูกยางพารา การปลูกมันสำปะหลัง หรือทำนา อย่างแท้จริง โดยรู้กว้างและรู้ลึก ความรู้นี้จะต้องรวมไปถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้ปุ๋ย เคมี การใช้สารกำจัดวัชพืช ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมทั้งการรู้จักบันทึกและทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อให้ทราบต้นทุน กำไร และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป และต้องมี ความรู้ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. เงื่อนไขคุณธรรม

เกษตรกรบ้านโคกก่งต้องมีคุณธรรม ขยัน ประหยัด อดทน ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว ความก้าวหน้าทางการเกษตรจะต้องอยู่คู่กับธรรมชาติที่สมบูรณ์ อยู่คู่กับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และอยู่คู่กับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม

ข้อเสนอแนะ

ต่อทีมวิจัย

1. ควรศึกษาเรื่องที่เป็นความต้องการของชุมชน
2. ควรศึกษาเรื่องที่สังคมให้ความสนใจ
3. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาควรเป็นกลุ่มที่มากขึ้น
4. ขยายผลการศึกษาไปสู่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

ต่อชุมชน

1. ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ทีมงาน
2. ชุมชนควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
3. ชุมชนควรรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา
4. ชุมชนต้องยอมปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองเพื่อให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมคงอยู่ ไม่ถูกทำลายมากกว่านี้

ต่อ สกว.

1. การทำงานของชาวบ้านอาจจะเข้าไปบ้างเพราะต้องทำงานหลายอย่าง สกว.ควรยืดหยุ่นเวลาในการทำงานวิจัย
2. การใช้ภาษาในงานวิจัยอาจเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ สกว.ควรหาเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษาในงานวิจัยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อที่จะได้งานวิจัยที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะแนวทางเรื่องที่จะทำในอนาคต

เนื่องจากในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไปมากแล้ว เราควรหาแนวทางให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่นี้มีมีสภาพที่สมบูรณ์และส่วนที่ถูกทำลาย ควรหาแนวทางฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้น โดยควรจะมีโครงการวิจัยที่ส่งเสริมแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน สังคม ประเทศ และโลก ให้คงสภาพที่สมบูรณ์

บทเรียนที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ความคาดหวังต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เป็นไปตามความคาดหวังหลังจากที่ได้ประสบการณ์ในการทำงานวิจัยทำให้มีความเข้าใจ มีความเชื่อมั่นและทำงานวิจัยได้ถูกต้องตามต้องการ

ในการดำเนินการได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษาโครงการและผู้ประสานโครงการ เป็นอย่างดีทำให้ทีมวิจัยมีความรู้มากขึ้น มีความสามัคคีในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุข

นอกจากนี้ชาวบ้านยังให้ความร่วมมือในการทำงาน เพราะงานที่ทำเกี่ยวข้องกับอาชีพหลักและชีวิตประจำวันของตนเอง

2. สถานที่ ช่วงเวลา งบประมาณ ในการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสม

2.1 สถานที่ ที่ทีมวิจัยร่วมกันทำกิจกรรม คือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกก่ง และโรงเรียนบ้านโคกก่ง ซึ่งสถานที่มีความกว้างขวาง สภาพแวดล้อมเหมาะสม และมีวัสดุ-อุปกรณ์เพียงพอในการทำงาน พื้นที่ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เอื้ออำนวย เพราะชุมชนรวมกันแน่น ไม่กระจัดกระจาย หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางล้อมรอบด้วยที่ทำกินของชาวบ้าน ระบบไฟฟ้า โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตใช้ได้ดี ถึงแม้จะมีอุปสรรคบ้างในการเก็บข้อมูลในช่วงฤดูการทำนา ทำไร่ และในช่วงกลางวัน แต่ทีมวิจัยทุกคนเป็นคนในพื้นที่ รู้ว่าจะตามเก็บข้อมูลได้อย่างไร จึงสามารถเก็บข้อมูลได้ครบ

2.2 ช่วงเวลาในการทำวิจัยค่อนข้างเหมาะสม ถึงแม้ทีมวิจัยจะทำงานได้ช้าจนต้องขอขยายเวลาในการส่งรายงาน ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพ การไม่ทำตามแผนงานที่กำหนดเอาไว้ และขาดการติดตามงานให้ต่อเนื่อง แต่จากประสบการณ์ที่ได้รับทำให้ทีมวิจัยทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 งบประมาณที่ได้รับมีความเหมาะสม เพียงพอในการทำงาน เอื้อให้การทำงานไม่มีติดขัด ระเบียบทางการเงินที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น ทำให้สามารถนำงบประมาณที่ได้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานวิจัยได้ง่ายขึ้น

3. กลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปตามความคาดหวัง เนื่องจาก

3.1 ทีมวิจัยมาจากอาชีพที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรในหมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมแล้วก็มี ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ สารวัตรกำนัน และผู้อาวุโสของหมู่บ้าน ทุกคนมีความรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ มาก และเข้าร่วมทีมวิจัยด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และยอมสละเวลามาช่วยงานวิจัยอย่างเต็มเวลา และเวลาที่แสดงความคิดเห็น ก็มีแนวคิดที่หลากหลาย ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้

3.2 กลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรในหมู่บ้าน ทั้งหญิงและชาย เข้าร่วมกิจกรรมเพราะเรื่องที่วิจัยเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และทุกคนก็มีประสบการณ์และมีความรู้เป็นอย่างดี

ภาคผนวก

โครงการ "การศึกษามลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง
ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ"

รายงานสรุปการเงินในรอบ 18 เดือน

หัวหน้าโครงการ นายชั้นธนรณม์ ดำเหลือ

งวดที่ 2 รายงานในช่วงเวลาดังแต่วันที่ 01/02/2553 ถึง 31/10/2553

รายจ่าย

หมวด (ตามสัญญา)	รายจ่ายสะสม งวดก่อนยกมา	รายจ่าย งวดปัจจุบัน	รวมรายจ่าย สะสมรวม	งบประมาณ ที่ตั้งไว้ (รวมสะสมจนถึง ปัจจุบัน)	คงเหลือ (หรือเกิน)
1. ค่าตอบแทน	45,620.00	29,380.00	75,000.00	75,000.00	-
2. ค่าจ้าง	-	-	-	-	-
3. ค่าใช้สอย	104,980.00	70,420.00	175,400.00	175,400.00	-
4. ค่าวัสดุ	5,000.00	5,000.00	10,000.00	10,000.00	-
5. ค่าครุภัณฑ์	-	-	-	-	-
รวม	155,600.00	104,800.00	260,400.00	260,400.00	-

จำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินคงเหลือ

จำนวนเงินที่ได้รับ

งวดที่ 1	155,500.00 บาท	เมื่อ 5 มิถุนายน 2550
งวดที่ 2	104,900.00 บาท	เมื่อ 25 สิงหาคม 2553
ดอกเบี้ยครั้งที่ 1	27.38 บาท	เมื่อ 30 มิถุนายน 2552
ดอกเบี้ยครั้งที่ 2	123.12 บาท	เมื่อ 31 ธันวาคม 2552
ดอกเบี้ยครั้งที่ 3	14.37 บาท	เมื่อ 30 มิถุนายน 2553
ดอกเบี้ยครั้งที่ 4	35.35 บาท	เมื่อ 31 ตุลาคม 2553
รวม	260,600.22	

รายจ่าย

งวดที่ 1 เป็นเงิน	155,600.00 บาท
งวดที่ 2 เป็นเงิน	104,800.00 บาท
รวม	260,400.00

จำนวนเงินคงเหลือ หรือเกิน

200.22 บาท

ลงนามหัวหน้าโครงการวิจัย

ลงนามเจ้าหน้าที่การเงินโครงการ

โครงการ "การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง

ตำบลโคกก่ง อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ"

รายงานสรุปการเงินในรอบ 18 เดือน

หัวหน้าโครงการ นายชั้นอนรรมณ์ ดำเหลือ

งวดที่ 3 รายงานในช่วงเวลาดังแต่วันที่ 01/11/2553 ถึง 30/11/2553

งบประมาณที่เสนอสำหรับงวดที่ 3

	ตั้งไว้เดิม (ในสัญญา)	เสนอใหม่	แตกต่าง	%	หมายเหตุ
1. ค่าตอบแทน	15,000.00	15,000.00	-		
2. ค่าจ้าง	-	-	-		
3. ค่าใช้สอย	-	-	-		
4. ค่าวัสดุ	-	-	-		
5. ค่าครุภัณฑ์	-	-	-		
รวม	15,000.00	15,000.00	-		

เงินที่ควรส่งให้ในงวดนี้

14,799.78 บาท

(งบประมาณที่เสนอ - เงินคงเหลือ)

ลงนามหัวหน้าโครงการ

ลงนามเจ้าหน้าที่การเงินโครงการ

(แบบสอบถาม)

แบบสัมภาษณ์

เก็บข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร
โครงการศึกษาผลกระทบเกษตรเชิงพาณิชย์ฯ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล.....อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....หมู่ 1 ต.โคกก่ง อ.ชานุมาน
จ.อำนาจเจริญ

การศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ข้อมูลประวัติชุมชนด้านการเกษตร

1. ครอบครัวยุคที่เริ่มต้นมาตั้งหมู่บ้านครั้งแรกประมาณ.....ครอบครัว

2. ชาวบ้านโคกก่งที่เข้ามาตั้งรกรากครั้งแรกประกอบอาชีพอะไรบ้าง

☐ ทำไร่.....ครอบครัว☐ ทำนา.....ครอบครัว☐ เลี้ยงสัตว์.....ครอบครัว☐ ล่าสัตว์หาของป่า.....ครอบครัว☐ อื่น ๆ.....

3. กรณีทำไร่

3.1 ที่ดินที่ใช้ในการทำไร่ได้มาอย่างไร

☐ จ้างของ ☐ ซื้อ ☐ มรดก ☐ อื่น ๆ.....

3.2 ใช้ที่ดินเพื่อการทำไร่ประมาณครอบครัวละกี่ไร่.....ไร่

3.3 สภาพดินที่ปลูกเป็นอย่างไร

☐ สมบูรณ์ ☐ ไม่สมบูรณ์

3.4 กรณีดินไม่สมบูรณ์แก้ไขอย่างไร

☐ ใส่ปุ๋ยคอก ☐ ใส่ปุ๋ยหมัก ☐ ใส่ปุ๋ยชีวภาพ ☐ ใส่ปุ๋ยเคมี ☐ อื่น ๆ.....

3.5 พืชที่ปลูกในไร่ได้แก่อะไรบ้าง.....

3.6 แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการทำไร่ได้จากแหล่งใด

☐ น้ำฝน ☐ เหมือง ผาย ☐ แม่น้ำ ห้วย ☐ อื่น ๆ.....

3.7 แรงงานที่ใช้ในการทำไร่

- ☐ ในครอบครัว ☐ วานเพื่อนบ้าน /ลงแขก ☐ จ้างแรงงานในหมู่บ้าน
☐ จ้างแรงงานจากถิ่นอื่น ☐ อื่น ๆ.....

3.8 กรณีจ้างแรงงาน ค่าจ้างวันละ.....บาท

3.9 การทำไร่ในอดีตมีปัญหาเรื่องวัชพืชหรือไม่

- ☐ มีปัญหา ☐ ไม่มีปัญหา

3.10 กรณีมีปัญหาใช้วิธีกำจัดอย่างไร

- ☐ ถากด้วยจอบเสียม ☐ ไถกลบ ☐ สารเคมีกำจัดวัชพืช ☐ อื่น ๆ

3.11 ผลผลิตที่ได้จากการทำรือนำไปทำอะไร

- ☐ ใช้ในครัวเรือน ☐ ขาย ☐ แลกเปลี่ยนกับอย่างอื่น ☐ อื่น ๆ

3.12 กรณีใช้ในครัวเรือน ผลผลิตเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคหรือไม่

- ☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ ทำอย่างไร.....

3.13 กรณีขาย

- ☐ ขายในหมู่บ้าน ☐ นำออกไปขายนอกหมู่บ้าน ☐ อื่น ๆ.....

3.14 รายได้จากการทำรือนำไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง.....

3.15 ในการทำไร่ในแต่ละปีมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกหรือไม่

- ☐ เพิ่ม ☐ ไม่เพิ่ม ☐ อื่น ๆ.....

3.16 กรณีเพิ่มเพิ่มอย่างไร

- ☐ บุกเบิกพื้นที่ป่า ☐ ซื้อไร่จากคนอื่น ☐ เช่าที่ดินจากคนอื่น ☐ ขึ้น ๆ.....

3.17 กรณีบุกเบิกพื้นที่ป่าใช้เครื่องมือตามข้อใด

- ☐ มีด จอบ เสียม พร้า เลื่อยมือ ☐ เลื่อยยนต์ ☐ แทรคเตอร์ ☐ อื่น ๆ

4. กรณีทำนา

4.1 ที่ดินที่ใช้ในการทำนาได้มาอย่างไร

- ☐ จ้างจอบ ☐ ซื้อ ☐ มรดก ☐ อื่น ๆ.....

4.2 ใช้ที่ดินเพื่อการทำนาประมาณกี่ไร่

- ☐ 1-5 ไร่ ☐ 6-10 ไร่ ☐ 10 ไร่ ขึ้นไป

4.3 สภาพดินที่ปลูกเป็นอย่างไร

- ☐ สมบูรณ์ ☐ ไม่สมบูรณ์

4.4 กรณีดินไม่สมบูรณ์แก้ไขอย่างไร

- ☐ ใส่ปุ๋ยคอก ☐ ใส่ปุ๋ยหมัก ☐ ใส่ปุ๋ยชีวภาพ ☐ ใส่ปุ๋ยเคมี ☐ ขึ้น ๆ.....

4.5 พันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ปลูกในนาได้แก่พันธุ์อะไรบ้าง

ข้าวเหนียว.....

ข้าวเจ้า.....

4.6 การให้ผลผลิตข้าวต่อไร่

☐ 100 – 300 กิโลกรัม ☐ 301 – 500 กิโลกรัม ☐ 501 – 700 กิโลกรัม

4.7 ข้อดีของพันธุ์ข้าวในอดีต คือ

4.8 ข้อเสียของพันธุ์ข้าวในอดีต คือ

4.9 แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการทำนาได้จากแหล่งใด

☐ น้ำฝน ☐ เหมือง ฝาย ☐ แม่น้ำ ห้วย ☐ อื่น ๆ.....

4.10 แรงงานที่ใช้ในการทำนา

☐ ในครอบครัว ☐ วานเพื่อนบ้าน /ลงแขก ☐ จ้างแรงงานในหมู่บ้าน

☐ จ้างแรงงานจากถิ่นอื่น ☐ อื่น ๆ.....

4.11 กรณีจ้างแรงงาน ค่าจ้างวันละ.....บาท

4.12 การทำนาในอดีตมีปัญหาเรื่องวัชพืชหรือไม่

☐ มีปัญหา ☐ ไม่มีปัญหา

4.13 กรณีมีปัญหาใช้วิธีกำจัดอย่างไร

☐ ถากด้วยจอบเสียม ☐ ไถกลบ ☐ สารเคมีกำจัดวัชพืช

☐ อื่น ๆ

4.14 ผลผลิตที่ได้จากการทำนนำไปทำอะไร

☐ ใช้ในครัวเรือน ☐ ขาย ☐ แลกเปลี่ยนกับอย่างอื่น ☐ อื่น ๆ

4.15 กรณีใช้ในครัวเรือน ผลผลิตเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคหรือไม่

☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ ทำอย่างไร.....

4.16 กรณีขาย

☐ ขายในหมู่บ้าน ☐ นำออกไปขายนอกหมู่บ้าน ☐ อื่น ๆ.....

4.17 รายได้จากการทำนนำไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง.....

4.18 ในการทำนาในแต่ละปีมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกหรือไม่

☐ เพิ่ม ☐ ไม่เพิ่ม ☐ อื่น ๆ.....

4.19 กรณีเพิ่มเพิ่มอย่างไร

☐ บุกเบิกพื้นที่ป่า ☐ ชื้อนาจากคนอื่น ☐ เช่าที่ดินจากคนอื่น ☐ อื่น ๆ.....

4.20 กรณีบุกเบิกพื้นที่ป่าใช้เครื่องมือตามข้อใด

☐ มีด จอบ เสียม พร้า เลื่อยมือ ☐ เลื่อยยนต์ ☐ แพรกเตอร์ ☐ อื่น ๆ

5. รูปแบบการจ้างแรงงานในการทำไร่ ทำนาเริ่มมีครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ.....

5.1 ส่วนใหญ่จ้างเพื่อ.....

5.2 ค่าจ้างแรงงานประมาณวันละ.....บาท

6. การจ้างเครื่องจักรขนาดใหญ่บุกเบิกพื้นที่ทำไร่ทำนาเกิดขึ้นครั้งแรกประมาณปี พ.ศ.....

6.1 ใครเป็นคนนำเครื่องจักรบุกเบิกพื้นที่ทำนาทำไร่เข้ามาเป็นคนแรก.....

6.2 ราคาการจ้าง/ชั่วโมง.....บาท

7. ใครเริ่มนำปุ๋ยเคมีมาใช้ในการเกษตรครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ.....

7.1 ส่วนใหญ่นำมาใส่พืชชนิดใด.....

7.2 ราคาโดยประมาณกระสอบละ.....บาท

8. ท่านปลูกพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ (กข. / มะลิ) ครั้งแรก ประมาณปี พ.ศ.....

โดยการแนะนำของ.....

9. สาเหตุที่เปลี่ยนมาปลูกข้าวพันธุ์สมัยใหม่.....

.....

10 ข้อดีของข้าวพันธุ์สมัยใหม่.....

11. ข้อเสียของข้าวพันธุ์สมัยใหม่.....

แบบสัมภาษณ์
การปลูกมันสำปะหลัง

โครงการ การศึกษาผลกระทบจากการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง
ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....บ้านเลขที่.....

หมู่ที่ 1

2. อายุ () ต่ำกว่า 15 ปี () 15-30 ปี

() 31-45 ปี () 46-60 ปี

() มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

1. เพศ () ชาย

() หญิง

2. การศึกษา () ต่ำกว่าประถมศึกษา () ประถมศึกษา

() มัธยมต้น () มัธยมปลาย

() ปริณญาตรี () สูงกว่าปริณญาตรี

3. อาชีพหลัก () เกษตรกรรม

() ข้าราชการ

() รับจ้าง

() ว่างงาน

4. อาชีพเสริม () ทำไร.....

() ทำสวน.....

() ก้าขาย

() ปศุสัตว์

() อื่น ๆ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการปลูกมันสำปะหลัง

1. ท่านมีที่ดินในความครอบครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่

ใช้ปลุกมันสำปะหลัง จำนวน.....ไร่

2. แรงจูงใจที่ท่านเลือกปลูก “มันสำปะหลัง”

- () การส่งเสริมของภาครัฐ () การส่งเสริมของภาคเอกชน
 () การชักชวนของเพื่อนบ้าน () เป็นที่นิยมและความต้องการของตลาด

3. ในการปลูก “มันสำปะหลัง” ของท่านมีการรวมกลุ่มหรือไม่

- () มี ชื่อกลุ่ม.....จำนวนสมาชิก.....คน
 () ไม่มี

4. ท่านเริ่มปลูก “มันสำปะหลัง” ตั้งแต่ปี พ.ศ

- () ปี พ.ศ. 2520 – 2525 () ปี พ.ศ. 2526 – 2530
 () ปี พ.ศ. 2531-2535 () ปี พ.ศ. 2536 – 3540
 () ปี พ.ศ. 2541 – 2545 () ปี พ.ศ. 2546 – 2550
 () หลังปี พ.ศ. 2550

5. พันธุ์ “มันสำปะหลัง” ที่ท่านปลูกในแต่ละครั้งได้มาจากแหล่งใด

- () หน่วยงานทางราชการ
 () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์เกษตรศาสตร์
 () พันธุ์ระยอง () พันธุ์หัวขบง
 () พันธุ์อื่น ๆ
 () ขอบจากเพื่อนบ้าน
 () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์เกษตรศาสตร์
 () พันธุ์ระยอง () พันธุ์หัวขบง
 () พันธุ์อื่น ๆ
 () ซื้อจากเพื่อนบ้าน
 () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์เกษตรศาสตร์
 () พันธุ์ระยอง () พันธุ์หัวขบง
 () พันธุ์อื่น ๆ
 () ซื้อจากท้องถิ่นอื่น
 () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์เกษตรศาสตร์
 () พันธุ์ระยอง () พันธุ์หัวขบง
 () พันธุ์อื่น ๆ
 () พันธุ์เดิมที่ปลูกครั้งที่แล้ว
 () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์เกษตรศาสตร์
 () พันธุ์ระยอง () พันธุ์หัวขบง

- () พันธุ์อื่น ๆ
6. ท่านมีวิธีในการจัดการท่อนมันสำปะหลังอย่างไร
- () เก็บไว้ใช้เองในครั้งต่อไป ที่เหลือแจกเพื่อนบ้าน
- () เก็บไว้ใช้เองในครั้งต่อไป ที่เหลือจำหน่ายให้เพื่อนบ้าน
7. ในการปลูกมันสำปะหลังครั้งสุดท้ายท่านเปลี่ยนพันธุ์หรือไม่
- () เปลี่ยน
- () พันธุ์เดิมให้ผลผลิตไม่ดี () พันธุ์เดิมไม่ต้านทานโรค
- () พันธุ์เดิมไม่เป็นที่นิยมของตลาด () อื่น ๆ
- () ไม่เปลี่ยน
- () พันธุ์เดิมคืออยู่แล้ว () หาพันธุ์ใหม่ไม่ได้
8. ท่านใช้เวลาในการเตรียมดินและพันธุ์มันสำปะหลังโดยประมาณ.....วัน
9. พื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลังท่านได้มาอย่างไร
- () เปลี่ยนจากการปลูกพืชอื่น (ระบุ).....
- () บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่
- () ซื้อจากคนอื่น
10. ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังท่านได้ปลูกพืชอื่นด้วยหรือไม่
- () ปลูก..... () ไม่ปลูก
11. ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของท่านมีไม้ยืนต้นหรือไม่
- () มี.....จำนวน.....ต้น / ไร่
- () ไม่มี
12. ในการปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งท่านลงมือปลูกในช่วงเดือน.....
13. ในการเตรียมดินปลูกมันสำปะหลังท่านมีวิธีการเตรียมอย่างไร
- () แรงงานในครอบครัว
- () คน (จอบขุด)
- () แรงงานสัตว์
- () รถไถนาเดินตาม
- () จ้างแรงงานในท้องถิ่น
- () คน (จอบขุด) ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () แรงงานสัตว์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () รถไถนาเดินตาม ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

- () รถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () จ้างแรงงานในท้องถิ่นอื่น
- () คน (จอบขุด) ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () แรงงานสัตว์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () รถไถนาเดินตาม ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () รถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท
- () อื่น ๆ.....

14. ในกรณีจ้างแรงงานในการเตรียมดินท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด

- () การออมของตนเอง
- () กู้จาก ธกส.
- () กู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน
- () อื่น ๆ.....

15. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินโดยเฉลี่ยประมาณ

- () เตรียมเอง (คำน้ำมัน . ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) เฉลี่ย.....บาท / ไร่
- () จ้างแรงงาน เฉลี่ย.....บาท / ไร่

16. ท่านมีการพรวนดินก่อนการปลูกมันสำปะหลัง.....ครั้ง

17. ในการเตรียมดินก่อนปลูกมันสำปะหลังท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่

- () ไม่ใช่
- () ใช่
 - () ปุ๋ยคอก ปริมาณ.....กก. / ไร่
 - () ปุ๋ยเคมี ปริมาณ.....กก. / ไร่ สูตร.....
 - () ปุ๋ยหมัก ปริมาณ.....กก. / ไร่
 - () ปุ๋ยอินทรีย์ ปริมาณ.....กก. / ไร่
 - () ปุ๋ยชีวภาพ ปริมาณ.....ตัน / ไร่

18. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมดินมันสำปะหลังได้มาจาก

- () ปุ๋ยคอก
 - () ของตนเอง
 - () ซื้อ ราคากระสอบละ.....บวท
- () ปุ๋ยเคมี ราคากระสอบละ.....บาท
- () ปุ๋ยหมัก

- () ทำเอง
 () ซื้อ ราคาต้นละ.....บาท
 () ปุ๋ยอินทรีย์ ราคากระสอบละ.....บาท
 () ปุ๋ยชีวภาพ
 () ทำเอง
 () ซื้อ ราคา.....บาท
19. ท่านใช้สารเคมีในการเตรียมดินก่อนปลูกมันสำปะหลังหรือไม่
 () ไม่ใช่
 () ใช่
 () สารเคมีควบคุมวัชพืช () สารเคมีป้องกันโรคและแมลง
 () สารเคมีกระตุ้นการเจริญเติบโต
20. ในการปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งของท่าน
 () ปลูกเอง (ใช้แรงงานในครอบครัว)
 () จ้างแรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้างวันละ.....บาท
 () จ้างแรงงานจากถิ่นอื่น ค่าจ้างวันละ.....บาท
 () อื่น ๆ.....
21. ท่านได้รับการสนับสนุนความรู้เรื่องการปลูกมันสำปะหลังจาก
 () หนังสือ วารสารการเกษตร () เจ้าหน้าที่ทางราชการแนะนำ
 () เพื่อนบ้านแนะนำ () ตัวเอง (การลองผิดลองถูก)
 () อื่น ๆ
22. ก่อนการปลูกมันสำปะหลังแต่ละครั้งท่านมีวิธีการเตรียมท่อนพันธุ์อย่างไร
 () แช่น้ำยาหรือฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโตของราก
 () แช่สารเคมีป้องกันโรคและแมลง
 () ท่อนพันธุ์คืออยู่แล้ว ไม่ต้องทำอะไรเลย
 () อื่น ๆ.....
23. วิธีการในการปลูกมันสำปะหลังของท่านมีลักษณะ
 () เสียบท่อนมันสำปะหลังลงตรง ๆ () เสียบท่อนมันสำปะหลังให้เอียง
 () วางลงในแนวราบแล้วดินกลบ () อื่น ๆ.....
24. ท่านใช้เวลาในการปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด.....วัน

25. ในการบำรุงรักษามันสำปะหลังท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่

() ไม่ใช่

() ใช่

() ปุ๋ยคอก ปริมาณ.....กก. / ไร่

() ปุ๋ยเคมี ปริมาณ.....กก. / ไร่ สูตร.....

() ปุ๋ยหมัก ปริมาณ.....กก. / ไร่

() ปุ๋ยอินทรีย์ ปริมาณ.....กก. / ไร่

() ปุ๋ยชีวภาพ ปริมาณ.....ตัน / ไร่

26. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการบำรุงรักษามันสำปะหลังได้มาจาก

() ปุ๋ยคอก

() ของตนเอง

() ซื้อ ราคากระสอบละ.....บาท

() ปุ๋ยเคมี ราคากระสอบละ.....บาท

() ปุ๋ยหมัก

() ทำเอง

() ซื้อ ราคาตันละ.....บาท

() ปุ๋ยอินทรีย์ ราคากระสอบละ.....บาท

() ปุ๋ยชีวภาพ

() ทำเอง

() ซื้อ ราคา.....บาท

27. ในใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังท่านใช้แรงงานจาก

() แรงงานในครอบครัว

() แรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน

() แรงงานในท้องถิ่นอื่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน

28. ในการซื้อปุ๋ยท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด

() การออมของตนเอง

() การออมของตนเองและกู้จาก ธกส.

() การออมของตนเองและกู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน

() กู้ยืมทั้งหมด

- () อื่น ๆ.....
29. ในการซื้อปุ๋ยท่านมีวิธีการบริหารจัดการอย่าง
- () ซื้อเป็นเงินสด ราคากระสอบละ.....บาท
- () ซื้อเป็นเงินผ่อนรายเดือน ราคากระสอบละ.....บาท
- () ซื้อเป็นเงินผ่อนจ่ายหลังจากขายผลผลิต ราคากระสอบละ.....บาท
30. ปีที่แล้วท่านใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด..... กระสอบ เป็นจำนวนเงิน.....บาท
31. ท่านใช้เวลาในการปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด.....วัน
32. ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยวิธีใด
- () แรงงานในครอบครัว
- () แรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน
- () แรงงานในท้องถิ่นอื่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน
33. ท่านมีวิธีในการขายมันสำปะหลังอย่างไร
- () ขุดขายเอง ราคา.....บาท / กิโลกรัม
- () ขายมันเขียว ราคา.....บาท / ไร่
34. ปีที่แล้วท่านได้ผลผลิตจากการปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด.....ตัน
- เป็นเงิน.....บาท
35. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการปลูกมันสำปะหลังเป็นเงิน.....บาท
36. ท่านนำรายได้จากการจำหน่ายมันสำปะหลังไปใช้ทำอะไร
- () ค่าปุ๋ย เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าพันธุ์ เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าปลูก เป็นเงิน.....บาท
- () ค่ากำจัดวัชพืช เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าหนี้กู้ยืม ธกส. เป็นเงิน.....บาท
- () ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นเงิน.....บาท
- () ผ่ากธนาคาร / เป็นทุนครั้งต่อไป เป็นเงิน.....บาท
- () อื่น ๆ..... เป็นเงิน.....บาท
37. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบันทึกค่าใช้จ่ายในการปลูกมันสำปะหลังหรือไม่
- () มี () ไม่มี

38. จากการปลูกมันสำปะหลังเมื่อปีที่แล้วท่านได้กำไรหรือขาดทุน

() ได้กำไร.....บาท

() ขาดทุน.....บาท

39. ท่านมีวิธีการวางแผนในการปลูกมันสำปะหลังครั้งต่อไปอย่างไร

() เพิ่มพื้นที่ปลูก โดย

() เปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชอื่นมาปลูกมันสำปะหลังแทน

() บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่

() ซื้อจากคนอื่นเพิ่ม

() เช่าที่ดินคนอื่น

() อื่น ๆ.....

() ลดพื้นที่ปลูก โดย

() ปลูกพืชอื่นแทน

() ขายที่ดิน

() ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์

แบบสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลการทำงาน

โครงการ การศึกษาผลกระทบจากการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง
ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เลือกตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุลบ้านเลขที่.....หมู่ 1 ต. โคกก่ง อ.นามน จ. อำนาจเจริญ

อายุ

☐ 15-20 ปี ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

การศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ ม.ต้น ☐ ม.ปลาย ☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน

1. ท่านประกอบอาชีพทำนามาแล้วเป็นเวลากี่ปี

☐ 1-10 ปี ☐ 11 – 20 ปี ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 ปีขึ้นไป

2. ท่านมีที่ดินทั้งหมดกี่ไร่ (มีเอกสารสิทธิ์ และไม่มีเอกสารสิทธิ์)

☐ 1 – 10 ไร่ ☐ 11 – 20 ไร่ ☐ 21 - 30 ไร่ ☐ 31 - 40 ไร่ ☐ 40 ไร่ขึ้นไป

3. ในครอบครัวท่านมีสมาชิกทั้งหมดกี่คน (ตามทะเบียนบ้าน)

☐ 2-3 คน ☐ 4-5 คน ☐ 6-7 คน ☐ มากกว่า 7 คน

4. สมาชิกในครอบครัวท่านแบ่งตามอายุ (ตอบจำนวนคนในแต่ละช่วงอายุ)

1 - 5 ปี.....คน

6 - 12 ปี.....คน

13 – 20 ปีคน

21 - 59 ปีคน

60 ปีขึ้นไป.....คน

5. ในครอบครัวของท่านมีแรงงานที่สามารถทำนาได้ทั้งหมดกี่คน

☐ 2 คน ☐ 3 คน ☐ 4 คน ☐ 5 คน ☐ มากกว่า 5 คน

6. แรงงานในครอบครัวของท่านเพียงพอในการทำนาหรือไม่

☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ

7. กรณีแรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอท่านมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ วาน / ลงแขก ☐ จ้างแรงงานในหมู่บ้าน ☐ จ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน
☐ อื่น ๆ.....

8. กรณีจ้างแรงงาน ท่านต้องจ่ายค่าแรงงานในการทำนาในขั้นตอนใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไถ คราด เตรียมดิน ☐ ถอนกล้า ☐ ปักดำ ☐ หว่านปุ๋ย ☐ กำจัดวัชพืช ☐ เก็บเกี่ยว
☐ มัดข้าว ☐ ขนย้ายเข้าลาน ☐ นวด

9. กรณีจ้างแรงงานท่านต้องจ่ายค่าแรงงาน คนละกี่บาทต่อ 1 วัน(รวมค่าอาหารที่เลี้ยงคนงานด้วย)

☐ 100 - 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท

10. กรณีจ้างแรงงาน ท่านจ่ายค่าแรงงานในการทำนาประมาณปีละกี่บาท (รวมทุกขั้นตอนที่จ้าง)

☐ 1,000 - 5,000 บาท ☐ 5,001 - 10,000 บาท ☐ 10,001 - 15,000 บาท
☐ 15,001 - 20,000 บาท ☐ 20,001 - 25,000 บาท ☐ 25,001 - 30,000 บาท
☐ มากกว่า 30,000 บาท

11. ในการไถ คราด เตรียมดินในการทำนาท่านจ้างแรงงานหรือไม่

☐ จ้าง ☐ ไม่จ้าง

(จากข้อ 11) กรณีจ้าง ท่านจ้างในลักษณะใด

☐ จ้างเฉพาะแรงงาน เครื่องท่อนแรง(รถไถ) เป็นของตนเองวันละ.....บาท
☐ จ้างทั้งแรงงานและเครื่องท่อนแรง(รถไถ)วันหรือ ไร่ละ.....บาท
☐ อื่น ๆ.....

12. ในการถอนกล้า และปักดำ ท่านจ้างแรงงานหรือไม่

☐ จ้าง (ตอบข้อ 14 และ 15) ☐ ไม่จ้าง (ไม่ต้องตอบข้อ 14 และ 15)

13. กรณีจ้างถอนกล้าและปักดำ ท่านจ้างแรงงานจากแหล่งใด

☐ แรงงานในหมู่บ้าน ☐ แรงงานนอกหมู่บ้าน ☐ อื่น ๆ

14. กรณีจ้างถอนกล้าและปักดำ ท่านจ้างวันละกี่บาท / คน (รวมค่าอาหารเลี้ยงคนงาน ค่าขนส่งคนงาน)

☐ 100 - 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท

15. ในการหว่านปุ๋ยท่านจ้างแรงงานหรือไม่

☐ จ้าง (ตอบข้อ 17 และ 18) ☐ ไม่จ้าง (ไม่ต้องตอบข้อ 17 และ 18)

16. กรณีจ้างหว่านปุ๋ย ท่านจ้างแรงงานจากแหล่งใด

☐ แรงงานในหมู่บ้าน ☐ แรงงานนอกหมู่บ้าน ☐ อื่น ๆ

17. กรณีจ้างหว่านปุ๋ย ค่าจ้างหว่านปุ๋ยท่านจ้างวันละกี่บาท (รวมค่าอาหาร ค่าขนส่งแรงงาน)

☐ 100 – 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท

18. ท่านใช้ปุ๋ยชนิดใดในนาข้าวของท่าน(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปุ๋ยคอก ☐ ปุ๋ยชีวภาพ ☐ ปุ๋ยเคมี ☐ อื่น ๆ

19. กรณีใช้ปุ๋ยคอกท่านได้ปุ๋ยคอกมาอย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ จากสัตว์เลี้ยงของตนเอง ☐ ซื้อ ☐ อื่น ๆ

20. กรณีซื้อปีนี้ท่านซื้อปุ๋ยคอกเป็นเงินกี่บาท.....บาท

กรณีปุ๋ยชีวภาพท่านได้ปุ๋ยมาอย่างไร(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ซื้อวัตถุดิบมาผลิตเอง ☐ หาวัตถุดิบมาผลิตเอง ☐ ซื้อปุ๋ยปุ๋ยชีวภาพเป็นกระสอบ

☐ อื่น ๆ

กรณีปุ๋ยเคมี ท่านซื้อปุ๋ยเคมีสูตรใดมาใช้บ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 16 - 8 - 8 จำนวน.....กระสอบ ราคากระสอบละ.....บาท

☐ 16 - 16 - 8 จำนวน.....กระสอบ ราคากระสอบละ.....บาท

☐ 16 - 20 - 0 จำนวน.....กระสอบ ราคากระสอบละ.....บาท

☐ 46 - 0 - 0 (ยูเรีย) จำนวน.....กระสอบ. ราคากระสอบละ.....บาท

☐ 15 - 15 - 15 จำนวน.....กระสอบ ราคากระสอบละบาท

☐ สูตรอื่น ๆ จำนวนกระสอบ ราคากระสอบละ.....บาท

รวมซื้อปุ๋ยเคมี จำนวน.....บาท

21. ในการทำนาท่านมีปัญหาเรื่องวัชพืช (หลังจากปักดำแล้ว)

☐ มี ☐ ไม่มี

22. กรณีมีปัญหาเรื่องวัชพืชในนาข้าวท่านมีวิธีกำจัดอย่างไร(หลังจากปักดำแล้ว)

☐ ถอน หรือ ตัด ☐ ฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช ☐ อื่น ๆ

23. กรณีตัด ถอน ท่านจ้างแรงงานหรือไม่

☐ จ้างแรงงาน ☐ ใช้แรงงานในครอบครัว ☐ อื่น ๆ

24. กรณีฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช ท่านจ้างแรงงาน หรือไม่

☐ จ้างแรงงาน ☐ ใช้แรงงานในครอบครัว ☐ อื่น ๆ

25. กรณีจ้างกำจัดวัชพืชท่านจ้างวันละกี่บาท (รวมค่าอาหาร ค่าขนส่งแรงงาน)
☐ 100 – 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท
26. ศัตรูของข้าวที่รบกวนนาข้าวของท่านมีอะไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ปูนา ☐ หอยเชอร์รี่ ☐ หนอน ☐ เพลี้ย หนอน ☐ โรคข้าว ☐ อื่น ๆ
27. กรณีปูนา หอยเชอร์รี่ หนอน ท่านมีวิธีกำจัดอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ เก็บ จับมาทำลาย ☐ ใช้สารเคมี ☐ วางกับดัก ☐ อื่น ๆ
28. กรณีจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวท่านจ้างลักษณะอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ จ้างเหมาเป็นแปลง ☐ จ้างเป็นมัด ☐ จ้างรายวัน ☐ อื่น ๆ
29. กรณีจ้างเหมาเป็นแปลงประมาณไร่ละ.....บาท
30. กรณีจ้างเป็นมัด ประมาณมัดละ.....บาท
31. กรณีจ้างรายวัน ท่านจ่ายค่าจ้างวันละกี่บาท/ คน(รวมค่าอาหารและค่าขนส่งคนงาน)
☐ 100 – 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท
32. ในการมัดข้าวที่เกี่ยวข้องแล้วท่านจ้างแรงงานหรือไม่
☐ ไม่จ้าง ใช้แรงงานในครอบครัว ☐ จ้าง ☐ อื่น ๆ
33. กรณีจ้างแรงงานในการมัดข้าวท่านจ้างลักษณะอย่างไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ จ้างเหมาเป็นแปลง ☐ จ้างเป็นมัด ☐ จ้างรายวัน ☐ อื่น ๆ
34. กรณีจ้างเหมามัดเป็นแปลงประมาณไร่ละ.....บาท
35. กรณีจ้างเป็นมัด ราคา 100 มัด ต่อ.....บาท
36. กรณีจ้างรายวันท่านจ้างมัดวันละกี่บาท
☐ 100 – 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท
37. กรณีจ้างขนย้ายข้าวมัด เข้าลานเพื่อเตรียมนวดท่านจ้างลักษณะอย่างไร
☐ จ้างเหมาเป็นแปลง ☐ จ้างเป็นมัด ☐ จ้างรายวัน ☐ อื่น ๆ
38. กรณีจ้างเหมาเป็นแปลง ประมาณไร่ละ.....บาท
39. กรณีจ้างเป็นมัด ราคา 100 มัด.....บาท
40. กรณีจ้างรายวันท่านจ้างขนย้ายมัดเข้าลาน วันละกี่บาทต่อคน
41. กรณีจ้างนวดข้าวท่านจ้างอย่างไร
☐ จ้างแรงงานคนฟาด(นวด) ☐ จ้างรถนวด ☐ อื่น ๆ
42. กรณีจ้างแรงงานคนฟาด(นวด)ท่านจ้างอย่างไร
☐ จ้างเหมา ☐ จ้างเป็นมัด ☐ จ้างรายวัน ☐ อื่น ๆ
43. กรณี จ้างเหมาฟาดประมาณ ไร่ละ.....บาท

44. กรณีจ้างฟาคเป็นมัด ประมาณ 100 มัด ต่อเงินบาท
45. กรณีจ้างแรงงานฟาดรายวันละกี่บาท
☐ 100 – 150 บาท ☐ 151 - 200 บาท ☐ 201 - 250 บาท ☐ มากกว่า 250 บาท
46. กรณีจ้างรถนวดท่านจ้างลักษณะอย่างไร
☐ จ้างเหมา ☐ จ้างเป็นมัด ☐ จ้างเป็นกระสอบจากข้าวเปลือกที่ได้ ☐ อื่น ๆ
47. กรณีจ้างเหมา นวด ปี 2551 ท่านจ้าง.....บาท
48. กรณีจ้างเป็นมัด ราคา 100 มัด ต่อเงิน.....บาท
49. กรณีจ้างเป็นกระสอบ ราคากระสอบละ.....บาท
50. ท่านปลูกข้าวพันธุ์ใดบ้าง
☐ กข. 8 (ข้าวคอ) ☐ กข. 6 ☐ ขาวมะลิ 105 ☐ อื่น
51. ผลผลิตข้าวจากที่นาของท่านได้ผลผลิตประมาณไรต่อกิโลกรัม(ข้าวเปลือก)
☐ 100 - 300 กิโลกรัม ☐ 301 – 500 กิโลกรัม ☐ 501 - 700 กิโลกรัม
☐ มากกว่า 700 กิโลกรัม
52. ผลผลิตข้าวทั้งหมดจากนาของท่านในแต่ละปีได้ประมาณกี่กิโลกรัม
☐ น้อยกว่า 2000 กิโลกรัม ☐ 2000 - 3000 กิโลกรัม ☐ 3001 - 4000 กิโลกรัม
☐ 4001 – 5000 กิโลกรัม ☐ 5001 - 6000 กิโลกรัม ☐ มากกว่า 6000 กิโลกรัม
53. ท่านจัดการกับผลผลิตข้าวของท่านอย่างไรหลังนวดเสร็จ
☐ ขายทั้งหมดทันที
☐ เก็บไว้พอกิน 1 ปี แล้วขายทันที
☐ เก็บไว้ในยุ้งฉางเพื่อกินและรอจำหน่ายในช่วงราคาสูง
☐ เก็บไว้ในยุ้งฉางและรอเวลาขายตามความจำเป็นที่ต้องใช้เงิน
54. ผลผลิตข้าวจากนาของท่านจัดสรรสัดส่วนการใช้ประโยชน์อย่างไร (ผลรวม 100 เปอร์เซ็นต์)
 เก็บไว้กินในครอบครัว.....เปอร์เซ็นต์
 ขายเปอร์เซ็นต์
 อื่น ๆเปอร์เซ็นต์
 รวม 100 เปอร์เซ็นต์
55. การใช้เวลาในการทำงาน
 เวลาในการไถตะ ไถแปร เตรียมแปลงกล้า และหว่านกล้า.....วัน
 เวลาในการถอนกล้า ปักดำวัน
 เวลาในการกำจัดวัชพืชวัน

เวลาในการหว่านปุ๋ย
 เวลาในการเก็บเกี่ยว นวด
รวมเวลาที่ใช้ในการทำงานทั้งสิ้น

..... วัน
 วัน
 วัน

แบบสัมภาษณ์
เก็บข้อมูลการปลูกยางพารา

โครงการ การศึกษาผลกระทบจากการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกก่ง

ตำบลโคกก่ง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดอำนาจเจริญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... บ้านเลขที่..... หมู่ที่ 1 ต.โคกก่ง

อ. ชานุมาน จ. อำนาจเจริญ

2. อายุ

() ต่ำกว่า 15 ปี () 15 – 30 ปี () 31 – 45 ปี

() 46 – 60 ปี () 60 ปี ขึ้นไป

3. เพศ

() ชาย () หญิง

1. การศึกษา

() ต่ำกว่าประถมศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมต้น

() มัธยมปลาย () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

2. อาชีพหลัก

() เกษตรกรรม () ข้าราชการ () รับจ้าง () วัวงวง

3. อาชีพเสริม

() ทำไร่.....

() ทำสวน.....

() ค้าขาย

() ปศุสัตว์

() อื่น ๆ.....

4. พื้นที่ทำการเกษตร

() ทำนา.....ไร่

() ทำไร่.....ไร่

() ทำสวน.....ไร่

() ปศุสัตว์.....ไร่

5. รายได้เฉลี่ย.....บาท / ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการปลูกยางพารา

1. ท่านมีที่ดินในความครอบครองทั้งหมด จำนวน.....ไร่
ใช้ปลูกยางพารา จำนวน.....ไร่
2. พื้นที่ในการปลูกยางพาราท่านได้มาอย่างไร
☐ เปลี่ยนจากการปลูกพืชอื่น (ระบุ).....
☐ บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่
☐ ซื้อจากคนอื่น
3. แรงจูงใจที่ท่านเลือกปลูก ยางพารา
☐ การส่งเสริมของภาครัฐ ☐ การส่งเสริมของภาคเอกชน
☐ การชักชวนของเพื่อนบ้าน ☐ เป็นที่นิยมและความต้องการของตลาด
4. ในการปลูก ยางพารา ของท่านมีการรวมกลุ่มหรือไม่
☐ มี ชื่อกลุ่ม.....จำนวนสมาชิก.....คน
☐ ไม่มี
5. ท่านเริ่มปลูกยางพารา ตั้งแต่ปี พ.ศ.....
6. พื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีจำนวนแปลง
 แปลงที่ 1 ปลูกเมื่อปี พ.ศ..... พื้นที่.....ไร่
 แปลงที่ 2 ปลูกเมื่อปี พ.ศ..... พื้นที่.....ไร่
 แปลงที่ 3 ปลูกเมื่อปี พ.ศ..... พื้นที่.....ไร่
 แปลงที่ 4 ปลูกเมื่อปี พ.ศ..... พื้นที่.....ไร่
7. ยางพาราของท่านได้เปิดกรีดแล้วหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ กรีดแล้ว จำนวนแปลง พื้นที่.....ไร่
☐ ยังไม่เปิดกรีด จำนวน.....แปลง พื้นที่ไร่
8. พันธุ์ ยางพาราที่ท่านปลูกได้มาจากแหล่งใด
☐ หน่วยงานทางราชการแจก
 ☐ พันธุ์.....
 ☐ พันธุ์.....
 ☐ พันธุ์อื่น ๆ
☐ ซื้อจากแหล่งจำหน่าย
 ☐ พันธุ์.....
 ☐ พันธุ์.....

() พันธุ์อื่น ๆ

8. ท่าน ได้ความรู้เรื่องการปลูกยางพาราจากที่ใด

() การอบรมของหน่วยงานราชการ

() สอบถามจากเพื่อนบ้าน

() หาความรู้เองจากสื่อต่าง ๆ

9. ในพื้นที่ปลูกยางพาราท่านได้ปลูกพืชอื่นแซมด้วยหรือไม่

() ปลูก.....

() ไม่ปลูก

10. ในพื้นที่ปลูกยางพาราของท่านมีไม้ยืนต้นหรือไม่

() มี.....จำนวน.....ต้น / ไร่

() ไม่มี

11. ในการเตรียมดินปลูกยางพาราท่านมีวิธีการเตรียมอย่างไร

() แรงงานในครอบครัว

() คน (จอบขุด)

() แรงงานสัตว์

() รถไถนาเดินตาม

() จ้างแรงงานในท้องถิ่น

() คน (จอบขุด) ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() แรงงานสัตว์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() รถไถนาเดินตาม ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() รถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() จ้างแรงงานในท้องถิ่นอื่น

() คน (จอบขุด) ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() แรงงานสัตว์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() รถไถนาเดินตาม ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() รถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ละ.....บาท

() อื่น ๆ.....

12. ในกรณีจ้างแรงงานในการเตรียมดินท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด

() การออมของตนเอง

() กู้จาก ธกส.

- () กู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน
 () อื่น ๆ.....

13. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินโดยเฉลี่ยประมาณ

- () เตรียมเอง (ค่าน้ำมัน . ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ)เฉลี่ย.....บาท / ไร่
 () จ้างแรงงานเฉลี่ย.....บาท / ไร่

14. ในการเตรียมดินก่อนปลูกยางพาราท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่

- () ไม่ใช่
 () ใช่
 () ปุ๋ยคอก ปริมาณ..... กก. / ไร่
 () ปุ๋ยเคมี ปริมาณ..... กก. / ไร่ สูตร.....
 () ปุ๋ยหมัก ปริมาณ.....กก. / ไร่
 () ปุ๋ยอินทรีย์ ปริมาณ.....กก. / ไร่
 () ปุ๋ยชีวภาพ ปริมาณ.....ตัน / ไร่

15. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมดินมันสำปะหลังได้มาจาก

- () ปุ๋ยคอก
 () ของตนเอง
 () ซื้อ ราคากระสอบละ.....บวท
 () ปุ๋ยเคมี ราคากระสอบละ.....บาท
 () ปุ๋ยหมัก
 () ทำเอง
 () ซื้อ ราคาคันละ.....บาท
 () ปุ๋ยอินทรีย์ ราคากระสอบละ.....บาท
 () ปุ๋ยชีวภาพ
 () ทำเอง
 () ซื้อ ราคา.....บาท

16. ท่านใช้สารเคมีในการเตรียมดินก่อนปลูกยางพารา หรือไม่

- () ไม่ใช่
 () ใช่
 () สารเคมีควบคุมวัชพืช () สารเคมีป้องกันโรคและแมลง

() สารเคมีกระตุ้นการเจริญเติบโต

17. วิธีการปลูกยางพาราของท่าน

- () ปลูกเอง (ใช้แรงงานในครอบครัว)
- () จ้างแรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้างวันละ.....บาท
- () จ้างแรงงานจากถิ่นอื่น ค่าจ้างวันละ.....บาท
- () อื่น ๆ.....

18. ท่านใช้เวลาในการปลูกยางพารา ไร่ / วัน.....

19. ในการบำรุงรักษายางพารา ท่านใช้ปุ๋ยหรือไม่

- () ไม่ใช้
- () ใช้
 - () ปุ๋ยคอก ปริมาณ.....กก. / ไร่
 - () ปุ๋ยเคมี ปริมาณ.....กก. / ไร่ สูตร.....
 - () ปุ๋ยหมัก ปริมาณ.....กก. / ไร่
 - () ปุ๋ยชีวภาพ ปริมาณ.....ตัน / ไร่
 - () อื่น ๆ.....

20. ปุ๋ยที่ท่านใช้ในการบำรุงรักษายางพาราได้มาจาก

- () ปุ๋ยคอก
 - () ของตนเอง
 - () ซื้อ ราคากระสอบละ.....บาท
- () ปุ๋ยเคมี ราคากระสอบละ.....บาท
- () ปุ๋ยหมัก
 - () ทำเอง
 - () ซื้อ ราคาตันละ.....บาท
- () ปุ๋ยชีวภาพ
 - () ทำเอง
 - () ซื้อ ราคา.....บาท

21. ในใส่ปุ๋ยยางพารา ท่านใช้แรงงานจาก

- () แรงงานในครอบครัว
- () แรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน
- () แรงงานในท้องถิ่นอื่น ค่าจ้าง.....บาท / วัน

22. ในการซื้อปุ๋ยท่านได้เงินทุนจากแหล่งใด

- () การออมของตนเอง
- () การออมของตนเองและกู้จาก ธกส.
- () การออมของตนเองและกู้ยืมจากเพื่อนบ้านหรือกองทุนในหมู่บ้าน
- () กู้ยืมทั้งหมด
- () อื่น ๆ.....

23. ในการซื้อปุ๋ยท่านมีวิธีการบริหารจัดการอย่าง

- () ซื้อเป็นเงินสด
- () ซื้อเป็นเงินผ่อนรายเดือน
- () ซื้อเป็นเงินผ่อนจ่ายหลังจากขายผลผลิต

24. ปีที่แล้วท่านใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด.....กระสอบ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

25. ท่านมีวิธีการกำจัดวัชพืชในสวนยางพาราอย่างไร

- () ตัด ถอน
- () ไถกลบ
- () ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช
- () อื่น ๆ.....

26. ท่านคิดว่าการกำจัดวัชพืชในสวนยางพาราวิธีใดเหมาะสมที่สุด

- () ตัด ถอน เพราะว่า.....
- () ไถกลบ เพราะว่า.....
- () ฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช เพราะว่า.....
- () อื่น ๆ.....

27. ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตโคยวิธีใด

- () กรัดเอง
- ()จ้างแรงงานในท้องถิ่น ค่าจ้าง.....
- () แรงงานในท้องถิ่นอื่น ค่าจ้าง.....

28. ท่านขายผลผลิตยางพาราในลักษณะใด

- () น้ำยางดิบ ราคา.....บาท / กิโลกรัม
- () ยางแผ่นรมควัน ราคา.....บาท / กิโลกรัม
- () ยางก้อน ราคา.....บาท/กิโลกรัม

29. ปีที่แล้วท่านได้ผลผลิตจากการปลูกยางพาราทั้งหมด.....กิโลกรัม
เป็นเงิน.....บาท
30. ค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพารา
ปีที่ 1 ประมาณ (บาท / ไร่).....บาท
ปีที่ 2-6 ประมาณ (บาท/ ไร่).....บาท
รวมค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มปลูก – เริ่มกรีด.....บาท/ ไร่
31. ท่านนำรายได้จากการจำหน่ายยางพาราไปใช้ทำอะไร
() ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าพันธุ์	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าปลูก	เป็นเงิน.....บาท
() ค่ากำจัดวัชพืช	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าหนี้กู้ยืม ธกส.	เป็นเงิน.....บาท
() ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	เป็นเงิน.....บาท
() ฝากธนาคาร / เป็นทุนครั้งต่อไป	เป็นเงิน.....บาท
() อื่น ๆ.....	เป็นเงิน.....บาท
32. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบันทึกค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพาราหรือไม่
- () มี () ไม่มี
33. การปลูกมันยางพาราเมื่อเปรียบเทียบกับปลูกพืชชนิดอื่นท่านคิดว่าพืชชนิดใดนำ
ปลูกมากที่สุดในแง่ผลตอบแทนเป็นเงิน (เรียงตามลำดับ 1 – 3)
- () ข้าว
- () มันสำปะหลัง
- () ยางพารา
34. ท่านมีวิธีการวางแผนในการปลูกยางพาราอย่างไร
- () เพิ่มพื้นที่ปลูก โดย
() เปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชอื่นมาปลูกยางพาราแทน
() บุกเบิกพื้นที่ปลูกใหม่
() ซื้อจากคนอื่นเพิ่ม
() เช่าที่ดินคนอื่น

- () อื่น ๆ.....
- () ถดพื้นที่ปลูก โดย
 - () ปลูกพืชอื่นแทน
 - () ขายที่ดิน
 - () ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์

แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขผลกระทบ

**โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต
ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ”**

จุดประสงค์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย / นาง / นางสาว.....

อายุ ☐ 20- 30 ปี ☐ 31- 40 ปี ☐ 41- 50 ปี ☐ 51- 60 ปี ☐ 60ปีขึ้นไป

การศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ. ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้าง ☐ ข้าราชการ ☐ อื่น.....

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหา
2.1. ผลกระทบต่อป่า	
2.1.1 พื้นที่ป่าลดลงจากการบุกเบิกป่าเพื่อทำนาทำ ไร่มันสำปะหลังและทำสวนยางพารา	
2.1.2 สัตว์ป่าอาหารป่าลดลง จากการบุกเบิก พื้นที่ป่ามาเป็นพื้นที่ทำการเกษตร	
2.1.3 ความหลากหลายทางพรรณพืชลดลง	
2.2 ผลกระทบต่อน้ำ	
2.2.1 ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลง	

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหา
2.2.2 ปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตร ในน้ำ	
2.3 ผลกระทบต่อดิน 2.3.1 ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ จา การปลูกพืชซ้ำในพื้นที่เดิมหลายปี	
2.3.2 หน้าดินถูกน้ำกัดเซาะตะกอนทับถมใน แหล่งน้ำ	
2.3.2 ดินปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรพวกปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช	
2.4 ผลกระทบต่อประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมใน ชุมชน 2.4.1 การเปลี่ยนแปลงของประเพณีแต่งงาน (การรับดูอาหาร โดยไม่อยู่ร่วมงาน) -	
2.4.2 การใช้ขนมสำเร็จรูป / อาหารสำเร็จรูปใน การดื่กบาตรวันสำคัญแทนการทำขนมพื้นบ้าน	

ผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ที่ค้นพบ	ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหา
2.5 ผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การพึ่งตนเอง 2.5.1 เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตอยู่กับไร่นา ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคม	
2.5.2 พึ่งตนเองทางด้านอาหารได้น้อยลง (ต้องซื้ออาหารจากตลาด รถเร่ ร้านค้า)	
2.5.3 การพึ่งตนเองด้านพลังงาน(น้ำมัน) ต้องซื้อจากภายนอกทั้งหมด	
2.5.4 ต้องซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตรเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี	
2.5.5 ต้องซื้อเครื่องจักร และอะไหล่เครื่องจักรทางการเกษตรจากภายนอกทั้งหมด	
2.5.6 มีหนี้สินจากการยืมเงินมาใช้ในการลงทุนทางการเกษตร	
2.5.7 ต้องจ้างแรงงานทางการเกษตร จากภายนอกหมู่บ้าน และในหมู่บ้านในราคาสูง	
2.6 ผลกระทบต่อสังคม 2.6.1 การทำงานเสียสละเวลาเพื่อสังคมมีน้อยลง	
2.6.2 การลงแขกช่วยงานน้อยลง	

แบบสอบถามปริมาณอาหารป่าที่จับได้ต่อปี

โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต
ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ”

จุดประสงค์ เพื่อหาปริมาณสัตว์ป่าที่ถูกจับมาเป็นอาหารต่อปี

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์

นาย / นาง / นางสาว.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

ที่อยู่.....

ชนิดของสัตว์ป่า	ช่วงปี พ.ศ.				
	2530-2535	2536-2540	2541-2545	2546-2550	2551-2552
1. ผีเสื้อ (จำนวน รัง/ปี)					
2. รังต่อ (จำนวน รัง/ปี)					
3. กระต่ายป่า(จำนวน ตัว/ปี)					
4. ไก่ป่า(จำนวน ตัว/ปี)					
5. กระแต กระรอก (ตัว/ครั้ง)					
6. อีเห็น(จำนวน ตัว/ปี)					
7. อีงอ่าง (จำนวน ก.ก. / ครั้ง)					
8. หนูหาวย(หนูป่าชนิดหนึ่ง) (จำนวนตัว / ครั้ง)					
9. บ่าง (จำนวน ตัว / ครั้ง)					

แบบสัมภาษณ์ปริมาณอาหารป่าที่ทำได้ต่อปี

โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต
ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ ”

จุดประสงค์ เพื่อหาปริมาณอาหารป่าที่นำมาเป็นอาหารต่อปี

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์

นาย / นาง / นางสาว.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

ที่อยู่.....

ชนิดของอาหารป่า	ช่วงปี พ.ศ.				
	2530-2535	2536-2540	2541-2545	2546-2550	2551-2552
1. เห็ดโคน เห็ดระโงก					
2. เห็ดแดง เห็ดก่อ					
3. ไข่มดแดง					
4. หน่อข่าป่า หน่อไม้					

หาง่ายมาก หมายถึง มีอาหารป่ามีมากใช้เวลาหาน้อย สามารถเลือกเอาเฉพาะที่ต้องการจริงๆ
เท่านั้น เช่น หน่อไม้เลือกเอาเฉพาะหน่ออวบขาว เห็ดเลือกเอาเฉพาะ
ดอกหนุ่ม ๆ (ดอกที่เกิดใหม่ ๆ)

หาง่าย หมายถึง อาหารป่าลดลงใช้เวลาหามากขึ้นไม่สามารถเลือกเอาเฉพาะที่ต้องการ
จริงๆ เช่น หน่อไม้เอาทั้งหน่อขาว และหน่อเขียว(หน่อที่โผล่พื้นดินมาก
แล้ว รสชาติไม่อร่อยเหมือนหน่อขาว ส่วนเห็ดจะเก็บเอาหมดทั้งดอกหนุ่ม
ดอกแก่

หายาก หมายถึง อาหารป่าลดลงมาก ใช้เวลาในการหามาก อาจจะให้ได้ปริมาณน้อย
หรือ หาไม่ได้เลย

แบบสำรวจจำนวนพืชพรรณในแต่ละบริเวณ

**โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิต
ชุมชนบ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ”**

วันที่สำรวจ.....

ชนิดพันธุ์พืช	พื้นที่สำรวจ (บริเวณพื้นที่ 10 ตารางเมตร)					
	1. ป่าข้างไร่ มันสำปะหลัง	2. ป่าข้างสวน ยางพารา	3. ป่าริมทุ่งนา	4. สวน ยางพารา	5. ไร่มัน สำปะหลัง	6. ทุ่งนา
1. ไม้ยืนต้น						
2. ไม้พุ่ม						
3. พืชขนาดเล็ก						
รวม (ชนิด)						

แบบสำรวจปฏิทินกิจกรรมในไร่นาในแต่ละเดือน

กิจกรรม ทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ทำสวนยางพารา

โครงการ “ การศึกษาผลกระทบการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตชุมชน

บ้านโคกก่ง ตำบลโคกก่ง อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ ”

ผู้ให้ข้อมูล.....ที่อยู่.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 60 ปี ขึ้นไป

งานที่ทำ	ระยะเวลา 1 ปี											
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
ทำนา												
ไร่มัน สำปะหลัง												
สวน ยางพารา												

หมายเหตุ ในแต่ละเดือนต้องทำอะไรบ้าง

ร่วมฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัย

ระดมความคิดเกี่ยวกับอาหารป่าประจำเดือนต่าง ๆ

ระดมความคิดเกี่ยวกับแผนผังรอบในและรอบนอกชุมชน

พี่เลี้ยงแนะนำการปรับปรุงเครื่องมือการเก็บข้อมูลด้านประวัตินุชนด้านการเกษตร

ศึกษาข้อมูลมือสองเกี่ยวกับประวัตินุชน

พี่เลี้ยงแนะนำขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

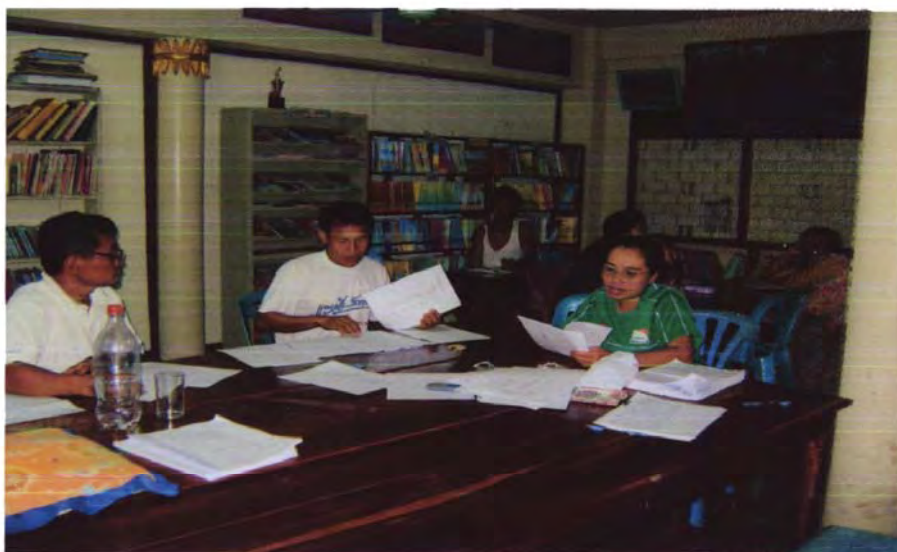
ประชุมประจำเดือน

ระดมความคิดในการออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลประวัติดูแลคนด้านการเกษตร

ระดมความคิดในการออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลประวัติดูแลคนด้านการเกษตร

ทีมงานการเงิน

พี่เลี้ยงแนะนำขั้นตอนการจัดทำเอกสารการเงิน

เข้าร่วมการอบรมชี้แจงแนวทางการเก็บข้อมูล

นำเสนอข้อมูลของแต่ละโครงการ

ประเพณีบุญข้าวประดับดินในฮีต 12 คอง 14

ประเพณีบุญข้าวสารทในฮีต 12 คอง 14

ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลและแปรผลข้อมูล

สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

สัมภาษณ์เจ้าของลานรับซื้อไม้ป่าปะหลัง

สัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าในชุมชน

สัมภาษณ์เจ้าของโรงสี

สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

การเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว

ลักษณะการมัดข้าวเพื่อนำมาตี

เก็บมัดข้าวไว้เป็นกองใหญ่

การตีข้าว

สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน

สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน คุณยายมะลิย์ คำหนังสือ

ปฏิบัติธรรมในประเพณีบุญปฐมาศกกรรม

ภาพที่.....ไร่ที่ปลูกมันสำปะหลังที่ได้มาจากการบุกเบิกพื้นที่ป่า

ภาพที่.....แสดงการปรับพื้นที่นาเป็นแปลงใหญ่

ภาพที่....แสดงการตัดไม้ออกจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และยางพารา

ภาพที่.....แสดงการสำรวจพื้นที่เพื่อเปรียบเทียบชนิดของพรรณพืช

ภาพที่...แสดงการรับถุงอาหารในงานแต่งงาน